

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ Υ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ 3438
διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἐπὶ τὸ σχολικὸν ἔτος 1931-1932

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου ὄρου
Βιβλιοσημον καὶ φόρος ἀνεγ. Δανείου ἕρχ. 10 %
Ἄριθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 34942
Ἄριθ. ἀδείας κυκλοφορίας 57611/24934

Μουσείο

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Εκδοται: ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ'
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

46α-ΟΨΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ-46α

1934

ZANOY
BOYΛOY

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ 3438

ετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τὸ σχολικὸν ἔτος 1931-1932

Handwritten signature or mark

34.492
σεως 27 Ἰουλ. 1931

2000

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΚΑΘΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ}
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
46α—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—46α

1934

18528
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ
συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς
« Ἐστίας ».

Μάρκος

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ Η "ΘΕΜΙΣ".
Ι. Α. ΜΩΥΣΙΑΔΟΥ & Β. Π. ΜΑΡΔΑ
ΦΑΒΙΕΡΟΥ 45 — ΑΘΗΝΑΙ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α΄ Πρότασις και εἶδη αὐτῆς.

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω και εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις *συντάσσονται*, ἤτοι *τάσσονται* ἢ μία παρὰ τὴν ἄλλην, κατὰ ὠρισμένους κανόνας.

Οἱ *συντακτικοὶ κανόνες* τῆς ἀρχαίας γλῶσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τούς τῆς νέας γλῶσσης, εἰς πολλὰ δὲ διαφόροι.

Σημ. Τὸ βιβλίον, τὸ ὅποτον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἤτοι περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων τῆς γλῶσσης, λέγεται *Συντακτικὸν αὐτῆς*· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ δευτέρον μέρος τῆς καθόλου Γραμματικῆς.

§ 2. Λόγος τις (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) περιέχων ἓν μόνον ἄπλοῦν διανόημα ἢ μίαν μόνην ἄπλην ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος ἢ ἄπλοῦν τι ἐρώτημα ἢ ἀναφώνησιν τινα καλεῖται (ἄπλη) *πρότασις*.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον περιεχόμενόν τῆς πρότασις τις εἶναι
α΄) *ἀποφαντικὴ ἢ κρίσεως*· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (ἀρχ. Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ στρατιώτης γυμνάζεται.

β΄) *προτρεπτικὴ ἢ ἐπιθυμίας*, πρόσεχε. κλείσε τὸ παράθυρον (ἀρχ. στέργε τὰ παρόντα).

γ΄) *ἐρωτηματικὴ*· εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; (ἀρχ. ἐστὶ Σωκράτης σοφός;). νὰ καθίσω; (ἀρχ. εἶπω τι;)

δ΄) *ἐπιφωνηματικὴ*· τί ὄραϊον ἄνθος! πόσον σᾶς ἐκτιμῶ! (ἀρχ. ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!).

§ 4. "Όταν ή πρότασις εκφέρεται μετ' ἀρνήσεως (δὲν ἢ μὴ· ἀρχ. οὐ ἢ μὴ), λέγεται ἀποφατικὴ ἢ ἀρνητικὴ ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης οὐκ ἔστι σοφός). μὴ γράφετε. Ἄλλως λέγεται καταφατικὴ ὁ Πέτρος εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης ἔστι σοφός). γράφετε.

§ 5. Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται πρότασις τις πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλας προτάσεις, λέγεται

α') κυρία ἢ ἀνεξάρτητος, ὅταν εκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ συνδέεται μὲν μετ' ἄλλης ἢ μετ' ἄλλων προτάσεων, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἦτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ) ὁ Πέτρος γράφει. ὁ Παῦλος ὑπαγορεύει καὶ ὁ Πέτρος γράφει. ἢ ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος ἢ εἶναι ἀσθενής. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησεν. ἀλλὰ εὐρίσκεται ἐδῶ. — ἦλθε κανείς ; νὰ μείνω ἢ νὰ φύγω ; (ἀρχ. ἠγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. ἢ λέγε τι σιγῆς κοεῖττον ἢ σιγὴν ἔχε. οὐκ ἡμφεσβήτει, ἀλλ' ὠμολόγει. εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ;)

β') δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη, ὅταν δὲν δύναται νὰ σταθῇ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτὴν, χρησιμεύη δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν, καὶ τρόπον τινὰ ἐξαριῶται ἐξ αὐτῆς· ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, διὰ νὰ γράψῃ. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησε, διότι εἶναι ἀσθενής. εἶπέ μου, ἂν ἦλθε κανείς. μείνε ἐδῶ, ἕως ὅτου ἐπιστρέψω. (ἀρχ. Ἄβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκασεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ. χαίρω, ὅτι εὐδοκιμεῖς. σκέψαι, εἰ ὁ νόμος καλῶς ἔχει. αὐτοῦ διατρέψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται).

Σημ. Λόγος τις κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον μακρός, ὅταν εἶναι γραπτός, διαιρεῖται κανονικῶς εἰς περιόδους καὶ κῶλα περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος (γραπτός) ὁπωσδήποτε πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειοτέρων τῆς μιᾶς προτάσεων καὶ κατακλειόμενος μεταξὺ δύο τελείων στιγμῶν.

Κῶλον δὲ περίοδου καλεῖται μέρος περίοδου μὲ ὁπωσδήποτε αὐτοτελές νόημα, ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς ἢ πλειοτέρων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξὺ τελείας καὶ ἄνω στιγμῆς ἢ μεταξὺ δύο ἄνω στιγμῶν.

Ὅστω π. χ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφώντος Κύρου Ἐναβάσεως (1,5,5), εἶναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεῦτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς. «Ἐν τοῦτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες ὄνους ἀλέτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιῶντες εἰς Βοβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπόλουν καὶ ἀνταγοράζοντες σῖτον ἕζων».

Β'. Συστατικά μέρη τῆς προτάσεως.

α' Ἀπλή πρότασις.

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκειται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἤτοι ἀπὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπὸ κατηγορήμα.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς αὐτήν· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

2) Κατηγορήμα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

Ὑποκείμενον καὶ κατηγορήμα ὁμοῦ λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγορήμα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) μονολεκτικόν, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἓνα ῥηματικὸν τύπον· ὁ ἥλιος λάμπει. τὸ παιδίον παίζει.

2) περιφραστικόν, ἤτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἰμί) καὶ ἓν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός) σὺ εἶσαι Ἕλλην. (σὺ Ἕλλην εἶ).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ ὁποῖον φανερώνει, τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται *κατηγορούμενον* (σοφός, Ἕλλην), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἰμί) λέγεται ῥήμα *συνδετικόν*, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον· Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὑμεῖς ἐστε Ἕλληνες.

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικὴ ἢ δεικτικὴ)· Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὁ παῖς γράφει. ἐγὼ εἰμι Ἕλλην. ἐκεῖνος ἄδει.

Δύναται ὅμως ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὁλόκληρος καὶ ὁαδῆποτε λέξις ἢ φράσις μὲ τὸ ἄρθρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά· τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι. Ξ. οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ. τί ἐστὶ νόμος;

Ε. σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πρᾶττειν Ε.

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικήν.

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Κῦρος ἦν βασιλεύς.

Ἐπὶ ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος, ὅταν ἐπέχη θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ, δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον· ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζώων ἐστίν. Πλ. τοῦτό ἐστιν ἡ ὀρητορική. Πλ. Ταῦτα τί ἐστι; Ε. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν. Πλ. ὁ Φίλιππος ἐστίν ὅ,τι ἂν εἴπη τις. Δ. ἃ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστίν. Πλ.

Σημ. Τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσόν τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων εἰς, ἀμφί, περί, κατὰ, ὑπὲρ μετὰ αἰτιατικῆς ἐς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι ἐνέμειναν ἐθελονταί (=220 περίπου ἄνδρες). Θ. ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους. Ἡρ.—οἱ ὀπίται ἦσαν ἀμφὶ τοὺς πεντακοσίους.

§ 10. Τὸ συνδεδεικτόν. Συνδεδεικτόν ῥῆμα κυρίως εἶναι τὸ ῥῆμα εἶμι (§ 7). Ἐκτός τούτου καὶ ἄλλα ῥήματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδεικτά, ὡς

1) τὰ ῥήματα ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ, (ὁ ἀόριστος καὶ ὁ παρακείμενος τοῦ ῥ. φύομαι, ἦτοι τὸ) ἔφυν (=ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (=εἶμι ἐκ φύσεως) κ. ἄ. οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν. Δ. ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων διατελεῖς Ε. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυν. Εὐρ. (πῶ. ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα).

2) τὰ ῥήματα γίγνομαι, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω καὶ τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι, ὡς αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω (=ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), ἀποδείκνυμαι (=διορίζομαι), κ. ἄ. ἡ πόλις φρούριον κατέστη. Θ. σοφοῖς ὀμιλῶν καὶ τὸς ἐκβήσει σοφός (=καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποδῆς). Περικλῆς ἠρέθη στρατηγός. Δημοσθένης οὐκ ἔλαχε τειχοποιός. Αἰσχ. (πῶ. βγῆκε κλέφτης σιὰ βουνά. ἐκκληρώθηκε ἔνορκος. ἐχειροτονήθηκε ἐπίσκοπος).

3) τὰ ῥήματα λέγομαι, νομίζομαι καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὡς ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, κ. ἄ. δοκῶ, φαίνομαι, κρίνομαι, ὑπολαμβάνομαι κ. ἄ. οὗτοι κόλακες καὶ θεοῖς ἐχθροὶ

ἀκούουσιν (=ὄνομάζονται). αὐτοὶ νομοθέται κληθήσονται. Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται. Πλ.

§ 10α. Μὲ πᾶν σχεδὸν ῥῆμα, ἰδίᾳ δὲ μὲ ῥήματα κινήσεως σημαντικά, συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαῖον τόπον, χρόνον, τρόπον, τάξιν κ. τ. τ. (Ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον): ἐγὼ σε ἄσμενος εἴωρακα. (=μὲ εὐχαρίστησιν). Ε. ἐθέλοντις ὑπομένει τοὺς πόρους (= μὲ τὴν θέλησίν του). Ε. οἱ στρατιῶται ἐσκήνουν ὑπαίθριοι (=εἰς τὸ ὑπαιθρον). Σ. Ἐπύραξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο (= πρὸ τοῦ Κύρου). Ε. (πβ. ὁ Κωνσταντῆς ἐπρόβαλε σιὸν κάμπο καβαλλάρης—ἐδιάβαινε καμαρωτός. ὁ Πέτρος ἤρθε πρῶτος κ. τ. τ.).

Σημ. Διὰ τινων ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐξέλιξιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς τι ἀποτέλεσμα (ὡς αὐξάνομαι, αἰρομαι, τρέφομαι κ. τ. τ.), ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κάτι τι, τὸ ὅποσον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον (Προληπτικὸν κατηγορούμενον ἢ κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελέσματος): τὸ Κύρου ὄνομα μέγιστον ἠΰξητο (=ἠῤῥήθη καὶ αὐξήσθην ἐγενόμην μέγα). Ε. διὰ τούτων Φίλιππος ἤρθη μέγας. Δ. (πβ. ὁ Πέτρος σπουδάζει γιατρὸς=γιά νὰ γίνῃ γιατρὸς).

β' Σύνθετος πρότασις

§ 11. Πρότασις τις εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα ἢ ῥήματα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται σύνθετος: φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. Πλ. ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην. Ε. ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ εἰταίρω τε καὶ φίλω ἤμεν. Πλ. (πβ. ὁ Κωνσταντῆς, οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ βασιλεὺς ἀντάμα κάθονται, τρῶν καὶ πίνουσι καὶ γλυκοχαιρετοῦνται).

Γ' Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως.

α') Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 12. Τὸ ῥῆμα ἀπλῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γενικῶς συμφωνεῖ ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἤτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν: ἐγὼ γράφω. ὑμεῖς παίζετε. Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ἐγενέσθην τῷ ἄνδρι τούτῳ φύσει φιλοτιμοτάτω. Ε.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα

οὐδετέρου γένους πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἐνικὸν ἀριθμὸν· *τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. πάντα τὰ δίκαια καλά ἐστί.* Πλ.

Σημ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις καλεῖται Ἀττική, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων ἦτο ἐνικὸς ἀριθμὸς, θηλυκοῦ γένους, με περιληπτικὴν σημασίαν, ἦτοι ἀρχῆθεν π. χ. φύλλα=φύλλωμα, ξύλα=ξύλεια κ. λ. π.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς συνθέτου προτάσεως εἶναι δύο ἢ περισσότερα,

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμὸν, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἑκάτερον ἐνικὸς ἀριθμοῦ, ὅποτε τὸ ῥῆμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς διττὸν ἀριθμὸν· *Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν.* Θ. *ἤρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφαιμίδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος.* Θ. *Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποίησάντην.* Ξ.

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ α' πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ'· *μαχοῦμεθα κοινῇ ἐγὼ τε καὶ σύ.* Πλ. *συσσιτοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Μελησίας* ὄδε. Πλ. *οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε.* Πλ.

§ 14. Πολλάκις τὸ ῥῆμα συνθέτου προτάσεως ἐχούσης δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λόγοντα· *ἐστρατήγει τῶν νεῶν Ἀριστεύς καὶ Καλλικράτης καὶ Τιμάνωρ.* Θ. *Βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον.* Ξ. (πθ. *σὲ πατάει ἢ Κονιαριὰ κι' οἱ Λαρσινοὶ ἀγαδες*)—*οἶδα σαφῶς ἐγὼ τε καὶ σύ.* Ξ, (πθ. *νὰ βαφτιστῶ σὶ χάρη σου κι' ἐγὼ καὶ τὸ παιδί μου*).

β') Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 15. Τὸ κατηγορούμενον ἀπλῆς προτάσεως, ἐὰν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· ἐὰν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκαίως μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ

ἀριθμόν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν): ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀνδρεῖος — οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἀνδρεῖοι. αἱ γυναῖκες εἰσὶ καλαί. τὰ παιδία ἐστὶ καλά. ἡ πόλις φρούριον κατέστη. Θ. οἱ Δελφοί εἰσι πόλις. τὰ ἄθλα ἦσαν σιλεγγίδες—ἡ Δῆλός ἐστι νῆσος.

Ἄλλὰ

α') πολλάκις ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλιστα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν δι' αὐτοῦ δηλοῦται οὐχὶ ἐν ὠρισμένον ὄν ἢ ὠρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ ὅλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπίθετον γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ: ὡς χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ἦ (=ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει). οὐκ ἀγαθόν (ἐστὶν) ἢ πολυκοιρανίη (=ἡ πολυαρχία ἐν γένει). αἱ μεταβολαὶ λυπηρόν (=αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β') πολλάκις τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικὴν, ἢ ὅποια καλεῖται *γενικὴ κατηγορηματικὴ* καὶ δηλοῖ συνήθως

1) **κτῆσιν**: τοῦτο τὸ πεδῖον ἦν ποτε **Χορασμίων**. Ἡρ. (πβ. αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι **τοῦ Πέτρου**).

2) **διηρημένον τι ὅλον**, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ ὑποκείμενον: Ἰπποκράτης ὅδε ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων (=έννας ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους). Πλ.

3) **ὕλην**: ἡ κρητὶς ἐστὶ λίθων μεγάλων (= ἀπὸ λίθους). Ἡρ.

4) **ιδιότητα**: εἰμὶ **τριάκοντα ἐτῶν** (=τριακοντούτης· πβ. ὁ Πέτρος εἶναι **δέκα χρονῶν**).

5) **ἀξίαν**: πολλοῦ ἀργυρίου γίνεταί (= γίνεταί πολὺ ἀκριβῶς). Δ.

§ 16. **Συνθέτου προτάσεως ἐχούσης δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, καὶ**

1) ἐὰν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν **ἔμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ γένους**, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος αὐτῶν: Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς **ἀδελφοί** ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ **καλαί** εἰσιν.

2) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν **ἔμψυχα ὄντα διαφόρου γένους**, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέ-

στερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδετέρου· *συνεληλυθότες ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά*. ☐.

3) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα *ἄψυχα ὄντα*, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἰουδήποτε γένους καὶ ἀνεῖναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα· αἰδῶς καὶ φόβος *ἔμφυτα* ἀνθρώποις εἰσίν. ☐. *λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐροριμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν*. ☐.

4) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν *ἄλλα μὲν ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα ὄντα*, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ὑποκειμένων· αὐτοὶ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν *ἐπώνυμοι* τοῦ καταστρεφαιμένου καλέονται. Ἑρ.

Δ' Ἑλλιπῆς πρότασις

§ 17. Εἰς ἣ καὶ πλειότεροι ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἔλλείπουν ὡς εὐκόλως ἐννοούμενοι εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (πβ. νῦν : ὁ Πέτρος ! ἐνν. εἶναι ἐκεῖ - ἡ - ἔρχεται—*Εἶναι* ἐπιμελῆς ὁ Πέτρος; *Εἶναι*. ἐνν. ἐπιμελῆς ὁ Πέτρος).

§ 18. Ἑλλειψις τοῦ ὑποκειμένου. 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγώ, σὺ — ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται· τίθεται δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή· *πολλάκις ἐθαύμασα* (ἐνν. ἐγώ). ☐. *τί φατε;* (ἐνν. ὑμεῖς)—*ὅσα δ' ἔμοι χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα*. ☐.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ οὐδόλως δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον,

α') ὅταν ἡ ἔννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὄρισμένον ὑποκείμενον νὰ δύναται κανονικῶς νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς *ἐσήμενε* (τῆ σάλπιγγι) ἢ *ἐσάλπιγξε* (ἐνν. ὁ σάλπιγκτής). *ἐκήρυξε* (ἐνν. ὁ κήρυξ). *οἰνοχοεῖτω* (ἐνν. ὁ οἰνοχόος), κ. τ. τ. (πβ. νῦν : *σημαίνει διάλειμμα. σαλπίζει συσσίτιο*).

Οὕτω ἄνευ τοῦ ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἑνικὸν πρόσωπον τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα φυσικόν τι φαινόμενον, ὡς

βροντᾶ, ἀστροάπει, ὕει, ἔσεισε κ. τ. τ. διὰ τῶν ὁποίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφράξῃ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῇ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τούτου αἴτιος. Ἄλλὰ καὶ εἰς ταῦτα τίθεται ἐνίοτε ὡς ὑποκείμενον τὸ ὄνομα ὁ θεὸς ἢ Ζεὺς. Ἔσεισεν ὁ θεός. Ξ. Ζεὺς ἀστροάπει. Ὅμ. (πβ. νῦν: βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε κ. τ. τ. καὶ παροιμίαν: τί βρέχει ὁ Θεὸς καὶ δὲν πίνει ἢ γῆς;).

β') ὅταν εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν ῥημάτων λέγουσι, φασὶ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ ὅποια ὡς ὑποκείμενον δύνανται νὰ νοητῇ ἢ λέξις οἱ ἄνθρωποι· τὰ Ὅμηρον σέ φασιν ἔπη κεκιῆσθαι (=λέγουσι ὅτι σύ.) Ξ. μηδενὶ χρῶ τῷ πονηρῷ ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι). Ἰσοκρ. (πβ. στὸ Συρράκο, στὸ χωριὸν ἐπὶ μαύρα εἶναι ντυμένοι).

γ') ὅταν δύνανται εὐκόλως νὰ νοητῇ ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῶν προηγουμένων· ὅσον χρόνον προύστη Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο ἀπ' ἐκείνου μεγίστη (ἐνν. ὁ Περικλῆς—ἡ πόλις). Θ.

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἷονδῆποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἐλλείπῃ ἐκ τινος προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοητῇ εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγόμενων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ γνωμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις· ὁ μὲν Κεράμων δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους (ἐνν. τρέφω). Ξ. μηδὲν ἄγαν (ἐνν. ποιεῖ). ἐξ ὄνου τὸν λέοντα (ἐνν. γινώσκει τις). σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστὶ). κοινὴ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Ἰσοκρ. δεῦρο, ὧ Σώκρατες (ἐνν. ἐλθέ). (πβ. στὸ καλὸ ἐνν. πηγαινέ—χρόνια πολλά· ἐνν. νὰ ζήσης—θέρος, τρύγος πόλεμος—ὁ θ. καὶ ὁ τρ. εἶναι πόλεμος).

Σημ. Τοῦ ῥήματος εἶμι τὸ γ' ἐνικ. ἐστὶ συνηθέστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμή, ἀνάγκη, καιρός, χρεῶν, ὦρα κ.λ.π., ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δῆλον, φανερόν—δυνατόν, οἶόν τε—θάδιον, χαλεπὸν—ἀμήχανον ὅσον, θανμαστόν ὅσον κ.λ.π., ἐπὶ τῶν εἰς—τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δόν, εἰκός, πρόεπον, κ.λ.π. ἀνάγκη φυλάττεσθαι (ἐνν. ἐστὶ). Δ. οὐ θάδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. Πλ. ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. Δ. βαρβάρων Ἐλλήνας ἄρχην εἰκός. Εὐρ.

§ 20. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων

τοῦ ἐνὸς ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλειότεροι τοῦ ἐνὸς ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν, μόνον ὅταν εὐκόλως ἐννοοῦνται ἐκ τῶν συμφραζομένων *κάτοπτρον εἶδος χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ (ἐνν. κάτοπτρόν ἐστιν).*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ἐπηυξημένη πρότασις.

§ 21. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ 7) δύνανται νὰ ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἤτοι προσδιορισμούς· *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυπέγραψε τὸν πόλεμον. Κριτίας τῷ Θηραμένει φίλος ἦν. Ε. Ἀγησίπολις παῖς ἐπι ἦν. Ε.*

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι *ὀνόματα* οὐσιαστικὰ ἢ ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται *ὀνοματικοί*. Οὗτοι,

α') ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται *ὀμοιόπτωτοι*· *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος· Ἀριστείδης ὁ δίκαιος. ἐκάλεσε Τολμίδην τὸν κήρυκα.*

β') ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται *ετερόπτωτοι*· *υἱὸς Ἀπολλοδώρου. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν.*

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι *ἐπιρρήματα* ἢ ἐπέχουν θέσιν ἐπιρρήματος, καλοῦνται *ἐπιρρηματικοί*· *κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ. Πλ. Κόνων παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέπλευσεν. Ε. οἱ λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται. Ε. (πβ. νύκτωρ).*

1. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ὀμοιόπτωτοι.

α') Παράθεσις καὶ ἐπεξηγήσις.

§ 22. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον τίθεται ὡς ὀμοιόπλωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται *παράθεσις* ἢ *ἐπεξηγήσις* αὐτοῦ.

1) Ὁ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς προσθέτει ἐν

ὀπωσδήποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν: *Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς* (= ὁ βασιλεὺς ἦν). *Ἀθῆναι πόλις μεγάλη* (= αἱ πόλις μεγάλη εἰσίν). (πβ. *Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης*. ἢ *Ἁγιά Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι*).— *Φιλῆσιός καὶ Λύκων, οἱ Ἀχαιοί*. *Ξ. θάρρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω*. Πλ. (πβ. ὁ *Ὀλυμπος* καὶ ὁ *Κίσαβος*, τὰ δυὸ βουνά). πβ. καὶ § 13, 1.

2) Ὁ κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς ἐπεξηγεῖ, ἥτοι διασαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποῖον συμβαίνει νὰ σημαίνει κάτι τι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἡ λέξις *δηλαδὴ ὁ παῖς με, ὁ Σάτυρος*, ἀπέδρα (= δηλαδὴ ὁ Σάτυρος) Πλ. τοῦ ἡδίστου ἀκροάματος, *ἐπαίνου*, οὐποτε σπανίζετε (= δηλαδὴ ἐπαίνου) *Ξ*. (πβ. *Ντῖνε, γιὰ δός μας τῶραματα, τὸ ντουφέκι, τὸ σπαθί σου*).

Σημ. Ἡ ἐπεξήγησις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον προστιθεμένης τῆς λέξεως *λέγω* (=θέλω νὰ πῶ, ἐννοῶ) *Τελαμῶνι δεῖξει μιτρί τε, Ἐριβοία λέγω*. Σοφ. Τότε ὅμως ἡ ἐπεξήγησις ἐκφέρεται συνήθως κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον τοῦ *λέγω* προσέκρουσα ἀνθρώπῳ ποτηρῷ, *Ἀνδροτίωνα λέγω* Δημ.

§ 23. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται συνηθέστατα καὶ ἀντωνυμῖαι, ἰδίᾳ δὲ αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοί. *Ξ. τούτου τιμῶμαι ἑμαυτὸν, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως*. Πλ. Ὅμοίως *Θεμιστοκλῆς ἤκω παρὰ σέ* (= ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἤκω κλπ.) *Θ*.

Σημ. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας *ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος* λαμβανομένης μετ' ἐμφάσεως προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας *αὐτός*, καθόσον αἱ λέξεις *ἡμέτερος, ὑμέτερος* καὶ *σφέτερος* ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν* πολὺ ἀπὸ τῆς *ἡμέτερας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν* (= ἀπὸ τῆς χώρας ἡμῶν αὐτῶν). *Θ*. οἱ *Ἀρ. γείοι τῷ σφετέρω αὐτῶν κέρα προσέηξαν* (= τῷ κέρα σφῶν αὐτῶν). *Θ*.

Ὅμοια σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὅποιαί π. χ. *δαῖρο ἔμοδ ἔσκε, κυνώπιδος* (= ἔμοδ, τῆς κυνώπιδος). *γοργεῖη κεφαλῇ, δεινοῖο πελώρου* (= τῆς Γοργῶς, τοῦ δεινοῦ πελώρου). Ὅμ. *Ἀθηναῖος εἶ, πόλεως τῆς μεγίστης* (= ἐξ Ἀθηνῶν, πόλεως κλπ.) Πλ.

§ 24. Ὡς ἐπεξήγησις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πολλάκις ἀπαρεμφατικὴ ἢ ἄλλη

πρότασις, ἰδίᾳ εἰδική· εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Ὅμ. οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια. Πλ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοῦς. Πλ.

Ἀντιστρόφως δὲ παράθεσις τις δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς ὀλόκληρον πρότασιν, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον νὰ χαρακτηρίζῃ κατὰ τινα τρόπον. Ἡ τοιαύτη παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται προεξαγγελτική· ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθνηκε θεῖον Ἰουάστης κἀρα. Σοφ.

Συνηθέστατα λαμβάνονται ὡς προεξαγγελτικαὶ παραθέσεις αἱ φράσεις τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὅμηρου, τὸ κεφάλαιον, τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότατον ἢ τὸ πάντων δεινότατον, τὸ ἔσχατον, δυοῖν θᾶτερον, ἀμφοτέρων, τὸναντίον κ.ἄ.τ. τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐορτῆς ἤκομεν (= ὅπως συνήθως λέγουν). Πλ. καί, τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προὔδοτε, οὗτος δὲ ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν. Αἰσχίν. **W**

β') Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 25. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικὸν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν **μεγάλη πόλις** (= μεγαλόπολις). ὁ σοφὸς ἀνὴρ.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν ὄχι μόνον κατὰ πτώσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν· ἀγαθοὶ στρατιῶται. **μεγάλα** πράγματα. οὐδὲν διαφέρει ἀνθρώπος ἀκρατῆς **θηρίου** τοῦ ἀμαθεστάτου. **Ξ**.

Σημ. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν, δεῖκνυει καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ταῦτα ἀμφοτέρωθεν δύναται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινὸν προσδιορισμὸν· πόλις ἐρήμη **μεγάλη** (= ἐρημόπολις μεγάλη). ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, **ποδῆρη, στολιδωτὸν** τὰ κάτω. **Ξ**.

Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ νοοῦνται κωχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ **καί**· φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός **Ξ**. Ἀλλὰ τὸ ἐπίθετον **πολύς** λαμβανόμενον μετ' ἄλλου ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ **τε-καί**, δὲν ἐννοεῖται ὁμοῦς κωχωρισμένως· διὰ **πολλῶν τε καὶ δεινῶν** πραγμάτων **οεσωμένοι** πάροστε (= διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) **Ξ**.

§ 26. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκτὸς τῶν ἐπιθέτων, τῶν

μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν λαμβάνονται πολλάκις

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων *ἀνῆρ, γυνή, ἄνθρωπος* ὀνόματα οὐσιαστικά προσηγορικά δηλοῦντα ἡλικίαν, ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, ἔθνικότητα κ. τ. τ. *γέρον ἀνῆρ. γραῦς γυνή. ἄνδρες δικασταί. ἀνῆρ τύραννος. ἄνθρωποι ὑπογραμματεῖς.* (πβ. *γέρος ἄνθρωπος. γοιὰ γυναῖκα. παππᾶς ἄνθρωπος*).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὄρων *ὄρος, λίμνη, ποταμός* κ.τ.τ. τὰ γεωγραφικά κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσονται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου· τὸ Πήλιον ὄρος. ὁ Ἀλφειὸς ποταμός. ἡ Ἀχερουσία λίμνη.

3) γενική πτώσις οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημά ἢ ἐμπρόθετον μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν· ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (= ὁ βασιλεὺς θρ.). οἱ Ἀθῆνησι δικασταί (= οἱ Ἀθηναῖοι δ.). τὰς ἡδηγὰς θῆρυνε τὰς μετὰ δόξης (= τὰς ἐνδόξους). Ἰσοκρ. (πβ. ὁ κάτω κόσμος. τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ πλίτι).

§ 27. Ὁ ἔναρθρος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλάκις ἐκφέρεται καθ' ἑαυτὸν ὡς οὐσιαστικὸν ἄνευ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως· ὁ μὲν δευλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρῴας οὐσίας ἐστὶ προδότης (ἐνν. ἀνῆρ). οἱ εἰδότες τὰ δέοντα (= οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα). Ξ. (πβ. ὁ τρελλὸς εἶδε τὸν μεθυσμένο κι' ἔφυγε).

Οὕτω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχαὶ καὶ ἐπιρρήματα ἢ ἐμπρόθετα μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) οἱ ἀθάνατοι (= οἱ θεοί), οἱ θνητοὶ (= οἱ ἄνθρωποι), οἱ πολλοὶ (= ὁ λαὸς ὁ δημοκρατικὸς), οἱ ὀλίγοι (= οἱ ὀλιγαρχικοί), οἱ λέγοντες (= οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτευόμενοι), ὁ ἄκρατος (= ὁ οἶνος ὁ ἄκρατος), οἱ κάτω (= οἱ θεοὶ τοῦ Ἄδου ἢ οἱ νεκροί), κλπ. (πβ. οἱ πλούσιοι, οἱ φτωχοὶ—τὸ μαῦρο, τὸ ρετιναῖτο, ἐνν. κρασί—τοῦ ἀντριωμένου τ' ἄρματα).

2) ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία (ἐνν. γῆ ἢ χώρα), ἡ ἐπιούσα, ἡ προτεραία, ἡ ὑστεραία (ἐνν. ἡμέρα), ἡ δεξιά, ἡ ἀριστερά (ἐνν. χεῖρ), ἡ γραφικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ δημοτικὴ (ἐνν. τέχνη), ἡ εὐθεῖα (ἐνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), ἡ πλατεῖα, ἡ ταχίστη (ἐνν. ὁδός), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος (ἐνν. ναὺς), ἡ εἰμαρ-

μένη, ἡ πεπωμένη (ἐνν. μοῖρα), κ.λ.π. (πβ. τὰ ξένα — τὸ δεξί, τὸ ζεοβί—ἡ καλογορευή, κλπ.).

3) τὸ ἱερὸν (= ὁ ναός), τὰ ἱερά (= τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία), τὰ οἰκεῖα, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολεμίων, τὰ οἴκοι, τὰ δέοντα (ἐνν. πράγματα), τὸ κοινὸν (= ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζὸν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἱππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυτικόν, τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (= ὁ παρῶν χρόνος, κλπ. πβ. τὸ μωρό, τὸ μικρό, τὰ λεπτά κλπ.).

Ὅτιω ἀρκετῶν ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν τὸ οὐδέτερον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήντησε νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν τὸ κακόν (= ἡ κακία). τὸ δίκαιον (= ἡ δικαιοσύνη). τὸ Ἑλληνικόν, τὸ βαρβαρικόν (= οἱ Ἑλληνες ἢ ὁ Ἑλληνισμός, οἱ βάρβαροι). τὸ ὑπήκοον (= οἱ ὑπήκοοι).

γ') Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 28. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς μετοχῆς ὁμοίωπτωτος προσδιορισμὸς ἑνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μίαν παροδικὴν ιδιότητα¹⁾. Ἀησίλαος φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἐκέλευσε (= μετὰ τὸ πρόσωπον φαιδρὸν). Ε. ηὐλίξεσθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἵπποις. Ε. (πβ. περπατεῖτε μετὰ τὸ κεφάλι ὄρθιο. κάθεται μετὰ τὰ χέρια σταυρωμένα).

Ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνηθέστατα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

1) τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, ὅταν πρόκειται νὰ διακριθῇ μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τὸ ὅλον ἢ ἀπὸ

¹⁾ Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὐρίσκειται πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν εἰς τὴν σχέσιν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7,2), ἤτοι διὰ τοῦ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικὸν ιδιότης τις, ἢ ὅποια διακρίνεται ἀπὸ ἀντίθετον ιδιότητα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ τέρνει ὀξεῖ τῷ πέλεκυ (= μετὰ τὸν πέλεκυν ὀξύν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ιδιότητα ἑνὸς οὐσιαστικοῦ γνωστὴν ἤδη καὶ ὑπάρχουσαν εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαστέλλεται τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδὲς μὴ ἔχον τὴν ιδιότητα ταύτην τέρνει τῷ ὀξεῖ πέλεκυ (= μετὰ τὸν ὀξύν πέλεκυν, καὶ ὄχι μετὰ τὸν ἀμβλύν).

τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ· ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους (= ἕως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν). Ὅμ. ἐν αἰθέρι μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος (= εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρος). Σοφ. τάξιν ἐσχάτην Αἴας ἔχει (= τὸ ἐσχάτον μέρος τῆς παρατάξεως). Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα πᾶς, ἅπας, ὅλος (= δολόκληρος), μόνος καὶ αἱ ἀντωνυμῖαι αὐτὸς (ὡς ὀριστικῆ) καὶ ἕκαστος· πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρωῶ. κατεκείμεν τὴν νύκτα ὅλην. Πλ. μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλώττιαν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἷαν ἀρθροῦν τὴν φωνήν. Ε. αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι (= ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς γὰρ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κανεῖς). Ε. ἡ καταδίκη ἦν κατὰ τὸν ὀπλίτην ἕκαστον δύο μυαῖ. Θ.

Σημ. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν· π. χ. ὁ μέσος=εἰς τὸ μέσον ἐθρισκόμενος. ὁ πᾶς ἢ ὁ ὅλος=τὸ σύνολον, ἐν τῷ συνόλῳ οὐδ' οἱ πάντες ἄνθρωποι δύναται ἄν διελθεῖν (= τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων). Ε. ὡσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον (= πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ λαμβανόμενον). Πλ. ὁ μόνος υἱὸς (= ὁ μονογενὴς υἱός. πθ. μὴν εἶδετε τὸ γιούλη μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου) ~~ψ~~

2. Ὀνομαστικὸι προσδιορισμοὶ ἑτερόπρωτοι.

Εἰσαγωγή. Αἱ πτώσεις.

§ 29. Αἱ πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχῆθεν ἦσαν ὀκτώ, ἦτοι ἡ ὀνομαστικῆ, ἡ κλητικῆ, ἡ αἰτιατικῆ, ἡ γενικῆ, ἡ ἀφαιρετικῆ, ἡ δοτικῆ, ἡ τοπικῆ, ἡ ὀργανικῆ, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐχάθησαν ἐξ αὐτῶν αἱ τρεῖς, ἦτοι ἡ ἀφαιρετικῆ, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ τοπικῆ καὶ ἡ ὀργανικῆ, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

1) Ἡ ὀνομαστικῆ εἶναι ἡ πῶσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς; τί; ἦτοι ἡ ὀνομαστικῆ εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν πῶσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς καὶ ἡ πῶσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὁμοιοπτῶτων προσδιορισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, τῶν τίτλων ἢ ἐπιγραφῶν, κ.τ.τ. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν. Ε. ἡγεῖτο Ἄρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς. Θ.— (Ὅμηρος) Ἰλιάς, Ὀδύσεια. Ἰερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀργεμίδος. Ε.

A. TZARTZANOY: Συντακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλην. Γλώσσης *Ἐκδ. 3η 1934 2

2) Ἡ κλητικὴ εἶναι ἡ πτώσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορευόμενα πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα· δεῦρο, ὦ Σώκρατες. ὦ ἦλιε καὶ γῆ.

Σημ. Πολλάκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἢ τίθεται ὀνομαστικὴ ἀντὶ κλητικῆς· ὦ Ἀγροίλας καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι. Ε. ἢ Πρῶκνη, ἔκβαινε (= ὦ Πρῶκνη)· (πῶ. γειά σας, χαρά σας, μάστοροί καὶ σοεῖς οἱ μαθητάδες. ποῦ εἶστε, οἱ Μποτοσαῖοι ;)-

3) Ἡ αἰτιατικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνα ; (ποιόν) ; ἢ πόσον ; ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξαπλοῦται ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, προσέτι δὲ ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα ἔκτασιν τόπου ἢ χρόνου· φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ—ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα. Θ. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν. Ε.

4) Ἡ καθαρὰ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνος ; ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ ὅλον, τοῦ ὁποίου κάτι τι εἶναι μέρος ἢ κτήτωρ κ.τ.τ. ἢ τὸ ὅλον, εἰς μέρος τοῦ ὁποίου ἐξαπλοῦται ἐνέργειά τις· Συρακούσας Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ᾤκισε (=εἰς ἐκ τῶν Ἡρ.). Θ. σταγόνες ὕδατος. Ἐκτορος Ἀνδρομάχῃ. τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον ἄφρονες ἐγένοντο (=ἀπὸ τὰ κηρία). Ε.

5) Ἡ ἀφαιρετικὴ γενικὴ εἶναι πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν πόθεν ; (ἀπὸ τίνος ; ἐκ τίνος ;), ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα, τίς ἢ ἀφετηρία μιᾶς πράξεως· Θέτις ἀνένδυ πολιῆς ἀλός (=ἐκ τῆς θαλάσσης) Ἰλ. Α. 359. Ἡρῆ μειδίησασα παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον (=παρὰ τοῦ παιδός). Ὅμ. Α. 596. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα (=ἀπὸ τὰς Θήβας). Θ.

6) Ἡ καθαρὰ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν εἰς τίνα ; διὰ τίνα ; (γιὰ ποιόν ;), ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει ἢ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει ἐνέργειά τις· ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακὰ (=εἰς τοὺς ἀνθρ.). ἕκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγένηται, ἀλλὰ καὶ τῇ πατριδί (=ὄχι μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κ.λ.π.). ἦλοι ταῖς θύραις (=διὰ τὰς θύρας, ἤτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπικὴ δοτικὴ εἶναι πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *ποῦ*; ἢ *πότε*; ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα (κυριολεκτικῶς ἢ μεταφορικῶς) τὸν τόπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συμβαίνει τι· Ἀχιλλεὺς εὗδε *μυχῶ* κλισίης (=ἐν τῷ μυχῶ). Ὅμ. πατήρ σός αὐτόθι *μίμνει ἀγρῶ* (=ἐν τῷ ἀγρῶ). Ὅμ — *τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐδήρουν τὴν γῆν, τῇ δ' ὕστεραία* πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον. Θ.

8) Ἡ ὄργανικὴ δοτικὴ εἶναι πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *με τίνα*; *με τί*; (*πῶς*); ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πράγμα, τὸ ὁποῖον *συννοδεύει* τὸ ὑποκείμενον κατὰ τινα ἐνέργειαν (δοτικὴ τῆς κοινωρίας) ἢ τὸ ὁποῖον *χρησιμεύει ὡς ὄργανον* αὐτοῦ διὰ ταύτην (κυρίως *ὄργανικὴ δοτικὴ*): ἐντεῦθεν *Κῦρος ἐξελαύνει συντεταγμένῳ τῶ στρατεύματι* (=μὲ τὸ στράτευμα). Ε. *Ναυσικᾶ ἔμασεν μάστιγι ἡμιόνοους* (=μὲ τὴν μάστιγα). Ὅμ.

Σημ. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ἡ ἀπόλεια μερικῶν ἐξ αὐτῶν προήλθεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (πβ. οἶκω δοτικὴ, οἶκοι τοπικὴ, οἶκω=οἶκοθεν, ἀφαιρετικὴ) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (πβ. Ἥρῃ ἐδέξατο *χειρὶ κύπελλον*, ἔνθα ἡ λέξις *χειρὶ* ἠδύνατο νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς πτώσεως τοπικῆς=εἰς τὸ χέρι της, καὶ ὡς πτώσεως ὄργανικῆς=μὲ τὸ χέρι της), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσήμων ἐμπροσθέντων (πβ. λέγω *τινὶ τι* καὶ λέγω *πρὸς τινά τι*). ~~Κ~~

α' Ἡ γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 30. Ἡ γενικὴ συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῖ

1) *διηρημένον τι ὄλον* (γενικὴ διαιρετικὴ): *ἄνηρ τοῦ δήμου* (=ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ). Ὅμ. *ἀπέθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως* (=ἀπὸ τοῦ στρ.). Ἥρ. — *ὄλιγοι τῶν στρατιωτῶν*. τὸ ἡμῖσι *τοῦ στρατοῦ*. μέσον *ἡμέρας*. Ε.

2) *τὴν ὕλην*, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τι, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ· *κώπη ἐλέφαντος* (=λαθὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν). Ὅμ. *ἄμαξα σίτου* (=φορτωμένη σιτάρι). *ἀγέλη βοῶν* (=κοπάδι ἀπὸ β.) Ε.

3) *τὸν κτήτορα* (γενικὴ κτητικὴ): *Περικλέους οἶκος*. Ἀριστομάχη *Ἀριστοκλέους* — *ἱερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος* (=ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀρτ.) Ε. *οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἕδιοι*. Δ.

Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συντασσόμενα συνήθη εἶναι τὸ *οἰκεῖος, ἴδιος, κοινός, συγγενής, ἑταῖρος, φίλος, ἐχθρός, ξένος (τινός)*.

4) τὸν δημιουργόν *τινος· νόμος Σόλωνος. ἔλκος ὕδρου* (= ἀπὸ ὕδρου, ἤτοι ἀπὸ δάγκωμα ὕδρου). Ὅμ.

5) *ιδιότητα*, ἐπὶ ὀνομάτων σημαίνοντων μέγεθος τι ἢ ἡλικίαν, συναπτομένων μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν· *δύο ἡμερῶν πλοῦς. Θ. ὀκτὼ σταδίων τεῖχος. Θ. παῖς τριῶν ἐτῶν.* (πβ. *δέκα χρόνων ἀγῶρι*).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα· *δέκα μνῶν χωρίον.* Ἰσαΐ. *ἱερὰ (= θυσία) τριῶν ταλάντων.* — ἡ ἀνθρωπίνη σοφία *ὀλίγου τινός ἀξία* ἐστίν. Ξ. *δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητή.* Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν· *δίκη κλοπῆς* (= διὰ κλοπῆν). *δογὴ τῶν πραιπομένων. Δ.* — οὐδεὶς *ἐνοχος λιποταξίου οὐδὲ δειλίας.*

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὸ *αἴτιος, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, ὑπόλογός (τινος)*.

8) τὸ ὑποκείμενον ἐνεργείας τινός (γενικῆ ὑποκειμενικῆ)· *Θουκυδίδης συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων* (πβ. οἱ Π. καὶ οἱ Ἀθ. ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους). (πβ. εἶναι θέλημα *Θεοῦ* = θέλει ὁ Θεός).

9) τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινός (γενικῆ ἀντικειμενικῆ)· *ρομεὺς ἀγέλης. Ξ.* (πβ. *νέμει ἀγέλην*). ἡ *τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια.* (πβ. *ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων*). *Κρίτων ἦν Σωκράτους ὁμιλητής. Ξ.* (πβ. *ὠμίλει Σωκράτει*.) *Σωκράτης οὐδὲ τούτων ἀνήκοος ἦν. Ξ.* (πβ. *ἤκουσε καὶ ταῦτα*).

§ 31. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα εἶναι πολλά, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἔχοντα ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

I. συντάσσονται μετὰ *καθαρᾶς γενικῆς* (§ 29, 4) τὰ ἐπίθετα
α') τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά· *ἐπιμελής, ἀμελής, ὀλίγωρός τινος.*

β') τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά· *μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσιμων τινός.*

γ') τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά· *ἐμπειρος, ἀπειρος, τρίβων, ἀήθης τινός.* Πλ.

δ') τὰ μετοχής ἢ πλησμονῆς σημαντικά: μέτοχος, κοινωνός, μεσιός, πλήρης τινός.

ε') τὰ φειδοῦς ἢ ἀφειδίας σημαντικά: φειδωλός, ἀφειδής τινος.

ς') τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν κύριος, ἐγκρατής, ἀκράτωρ, ὑπήκοός τινος.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητάς) καὶ μετοχαὶ ῥημάτων συντασσομένων μετὰ αἰτιατικῆς: οἰωνῶν σάφα εἰδώς. Ὀδυσσ. α, 202. διδασκόμενος πολέμοιο Ἰλ. II, 811. (πβ. ἔμπειρός τινός).

II. συντάσσονται μετὰ ἀφαιρετικῆς γενικῆς (§ 29,5) τὰ ἐπίθετα

α') τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά: μόνος (=ἀποκεχωρισμένος), ἔρημος, ἐλεύθερος, ἄγνός τινός.

β') τὰ στερήσεως σημαντικά: ἐνδεής, γυμνός, κενός, ὀρφανός τινος.

γ') τὰ διαφορᾶς σημαντικά: διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλοτριός τινος: ἄλλα τῶν δικαίων (=διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ δ.) Ξ.

δ') τὰ παραθετικά καὶ τὰ ἔχοντα ἔνοιαν συγκρίσεως: (γενικῆ συγκριτικῆ). ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐστὶν (=ἀπὸ τὸν λόγον) Ξ. ναυμαχία αὕτη μεγίστη δὴ τῶν προδ αὐτῆς γεγένηται. Θ. — πρότερος, ὕστερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος: Ἐπύαξα προτέρα Κύρου εἰς Ταροῦς ἀφίκετο Ξ.

Σημ. Ὅτι ἡ γενικῆ, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα, εἶναι ἀφαιρετικῆ (§ 29,5), ἦτοι πτώσις δηλοῦσα τό πόθεν ὀρμάται τι, δεικνύει σαφῶς ἢ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται μὲ ἐμπρόσθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικῆν: ἐλεύθερος ἀπὸ βάσανα, ὀρφανός ἀπὸ πατέρα. διαφορετικός ἀπὸ σένα. ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο.

Ἰδιαιτέραι παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν.

§ 32. α' Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται *πρῶτος ὅρος* τῆς συγκρίσεως: ἐκεῖνο δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ, καλεῖται *δεύτερος ὅρος* τῆς συγκρίσεως: ὁ Ὀλυμπος ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης ἐστίν' (Ὀλυμπος α' ὅρος τῆς συγκρίσεως, Ὀσσα β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).

2) 'Ο α' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ὄχι μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἷονδήποτε ἄλλον ὅρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα· *τὴν πόλιν κατέστησαν ἰσχυροῦέραν τῆς τῶν πολεμίων. προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.*

3) 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως

α') ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντὶ οὐσιαστικοῦ λαμβανομένη (πβ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου *ἢ* (=παρὰ) καὶ ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως· *σιγή ποτ' ἐστὶν αἰρειωτέρα λόγου* (=ἀπὸ τὸν λόγον). *προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν* (=ἢ ἐτέροις, παρὰ εἰς ἄλλους). Θ. *τὸ φυλάσασθαι τὰ γαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κησασθαι ἐστὶν Δ.* — *Παρούσαις ἐφίλει Κῦρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἀρταξέρξην. Ξ. Οἱ Πέρσαι Κῦρον μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ Ξ.*

β') ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ ἄλλη τις λέξις ἢ φράσις, ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ ἢ καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως· *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.* *Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἤτιον ἢ σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι. Ξ.*

Σημ. 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως *ἀντὶ* ἢ *πρὸ* μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς *παρὰ* μετὰ αἰτιατικῆς, (ὅπως συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· *μεῖζον' ὄσις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω* (=ἀπὸ τὴν πατρίδα του). Σοφ. *μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ τοῦ δικαίου* (=ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον, ἀπὸ τὸ δίκαιον). Πλ. *ἡλίου ἐκλείψεις πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν.* Θ.

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξὺ τῶν συγκρινομένων, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἢ κατὰ μετὰ αἰτιατικῆς, ἢ δια τοῦ ἢ ὥστε, ἢ ὡς μετὰ ἀπαρεμφάτου· *Ἄγις ἔτυχε σεμνοτέρως ἢ κατ' ἀνθρώπον ταφῆς. Ξ. φοβοῦμαι μὴ τι μεῖζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ* Ξ.

§ 33. 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως πολλάκις παραλείπεται νοούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς· *τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρέα ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δέ (ἐγγ. αὐτῶν). Ξ. ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἤτιον τῶν ἐναντίων*

ἐστίν (=ἦτιων τῆς δυνάμεως τῶν...) Ξ. (πβ. ὁ Πέτρος ἔχει μεγαλύτερο σπίτι ἀπὸ τὸν Παῦλο=ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Παύλου).

Σημ. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ὄντος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθότου, κ.τ.τ. αἱ ὅποια ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ ἦ καὶ ὀλόκληρον πρότασιν ἢ Κακία ἐφαίνεται λευκοτέρα καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος (=ἦ ὄντως ἦν=ἀπὸ ὅ, τι πράγματι ἦτο) Ξ. ἐγένετο κρείσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου (=ἦ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτό). Θ.

§ 34. 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν ιδιότητά των καὶ δηλοῦται ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν ιδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον βαθμὸν. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται **σύγκρισις ὑπεροχῆς**. (Ἰδὲ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλάκις γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινὰ ιδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν, ἢ συγκρίνονται δύο ιδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦται ἢ ὑπάρχουσα μεταξὺ αὐτῶν ἀντίθεσις. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται **σύγκρισις ἀντιθέσεως** Ξενίας καὶ Πασίων κακίους εἰσὶ περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους (=ὁ Ξ. καὶ ὁ Π. εἶναι κακοὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ἀγαθοί, ὅπως ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 4, 8. Ἰθι, γέρον, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νῆναι (=γὰρ νὰ ἀπέλθῃς σῶος καὶ ὄχι βεβλαμμένος, ὅπως θὰ συμβῇ, ἐὰν μένης καὶ μ' ἐρεθίζῃς). Ἰλ. Α. 32. φθονέσθαι κρέσσον ἐστὶ ἢ οἰκτίρεσθαι (=εἶναι καλύτερον νὰ φθονῆται κανεὶς εὐτυχῶν παρὰ νὰ τυγχάνῃ οἴκτου δυστυχῶν, ἦτοι μεταξὺ τῶν δύο κακῶν, τοῦ φθονεῖσθαι καὶ τοῦ οἰκτίρεσθαι, ὀλιγώτερον κακὸν καὶ ἐπομένως προτιμότερον εἶναι τὸ φθονεῖσθαι). Ἡροδ. 3, 52.

Σημ. α'. Ἐπὶ συγκρίσεων ἀντιθέσεως, ὅταν συγκρίνωνται δύο ιδιότητες ἢ καταστάσεις ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος, τὰ σχετικὰ ἐπίθετα κανονικῶς ἐκφέρονται ἀμφοτέρω εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μὲ τὸ μόριον ἢ μεταξὺ αὐτῶν **σιραιηοὶ πλειονες ἢ βελτίονες** (=μᾶλλον πολλοὶ παρὰ καλοὶ, ἦτοι πολλοί, ὄχι ὅμως καὶ καλοὶ). Ἄρ. ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα (=ἐνήργησα ταχέως, ἀλλ' ὄχι καὶ σοφῶς). Ἡρ.

Σημ. β'. Εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως πολλάκις τὸ συγκριτικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θετικὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τοῦ μορίου πὼς (=κάπως, ὀλίγον) οἱ τε πρεσβύτεροι καὶ οἱ νεώτεροι (=οἱ πρεσβῦται καὶ οἱ νέοι). Ἰσ. μὴ τι νεώτερον ἀγγέλλεις ; (=νέον τι). Πλ. Κῦρος ἦν ἴσως πολυλογώτερος (=πο-

λυλόγος πως) Ξ. τὸ στρατεύμα ἀτακτότερον ἐχώρει (=ἀτάκτως πως, οὐχὶ ὅλως εὐτάκτως) Θ. (πβ. τὸ μεγαλύτερο τὸ ψάρι τρώει τὸ μικρότερο=τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρό· ὁ ἄρρωστος σήμερα εἶναι καλύτερα=κἄπως καλὰ, ὅχι τόσοσ ἀσχημα, ὅσον χθές).

§ 35. β'. Τὸ ὑπερθετικόν. 1) Ἀρχῆθεν τὸ ὑπερθετικὸν εἶναι ἀπλῶς ἕτερος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ, ἢ δὲ κυρίᾳ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὅτι διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς πολλὰ ὁμοῦ λαμβανόμενα καὶ ὡς ἓν τι θεωρούμενα (Ἀρταξέρξης ἦν προεσβύτερος Κύρου — χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς), διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πάντα τὰ ὁμοειδῆ, ἀλλ' ἓν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν νοούμενον χωριστὰ· Θουκυδίδης συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐλπίσας ἀξιολογώτατον αὐτὸν εἶσθαι τῶν προγεγενημένων (=ἀξιολογώτατον καὶ ἀξιολογώτερον ἓν συγκρίσει πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν προγεγενημένων) Θ.

2) Ἡ μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρχῆθεν (ἀφαιρετικὴ) γενικὴ συγκριτικὴ, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ ἢ συναπτομένη μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ. Κατόπιν ὅμως κατήντησεν αὕτη νὰ εἶναι γενικὴ διαιρετικὴ (§ 30, 1), ἐπειδὴ συνήθως τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ συγκρινόμενον εἶναι ἓν τῶν πολλῶν ἐκείνων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁμοίων συγκρίνεται· Ἀθηναίων σοφώτατος Σωκράτης ἦν (=ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους περιελαμβάνετο καὶ αὐτός). πβ. Κύρος ἀγαθῶν ἱππέων κρατίστος ἦν ἱππέυς. Ξ.

Σημ. Ὁβτω ἐξηγεῖται ἡ σύνταξις ἐπιθέτων συγκριτικοῦ ἢ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ μετὰ τῆς γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ διαφόρου βαθμοῦ ιδιότητός τινος ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα χρονικὰ σημεῖα· σοφώτερος ἑαυτοῦ ἐγενόμην (=παρ' ὅτι ἤμουν πρὶν καθ' ὅλον τὸν βίον μου). τότε σοφώτατος σουτοῦ ἦσθα (=σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην περίοδον τῆς ζωῆς σου) Ξ.

3) Τὸ ὑπερθετικὸν λαμβάνεται καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς ὅτι ιδιότης τις ὑπάρχει εἰς τι πρόσωπον ἢ πράγμα εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμόν· φῆναι ὁ Κύρος λέγεται κάλλιστος.

Σημ. Τοῦ ὑπερθετικοῦ ἡ ἔννοια πολλάκις ἐπιτείνεται διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων ἐξέσεων, ὡς μάλιστα, οὐ, ὡς, ἦ, οἶος, ὡς οἶόν τε, ἐν τοῖς, ἀνθρώπων, δὴ· ἐν τοῖς πρώτοι· Ἀθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο (=πρῶ-

τοι πρώτοι οἱ Ἀθην.) Θ. (πβ. τοῦτο δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι). Πλ. σὺ ταύτην κάλλιστ' ἀνθρώπων ἐπίστασαι. Πλ. (πβ. ὁ προστυχώτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου). ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι. Ξ. ἀποκρίνεται ὡς οἶόν τε διὰ βραχυτάτων. Πλ.

β'. Ἡ δοτικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 36. 1) Μετὰ οὐσιαστικῶν σπανίως συνάπτεται ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν. Εἶναι δὲ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα οὐσιαστικὰ παράγωγα ῥημάτων ἢ ἐπιθέτων συντασσόμενων μετὰ δοτικῆς· ἢ τοῦ θεοῦ δόσις ὑμῖν. Πλ. (πβ. ἔδωκεν ὑμῖν ὁ θεός). οὐδεμία εὐνοια ἐμοὶ παρ' αὐτῶν. Ξ. (πβ. οὐκ εὖνοι ἐμοὶ εἰσιν).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι πολλά.

α') Μετὰ καθαρᾶς δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ὠφέλειαν ἢ βλάβην, φιλίαν ἢ ἐχθραν, εὐπείθειαν ἢ ὑποταγήν, τὸ ἀρμόδιον ἢ τὸ πρέπον καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων· ὠφέλιμος, βλαβερός τινι, φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ἐναντίος τινί, εὐπειθής, ὑπήκοός τινι, ἀρμόδιος, πρεπώδης, ἀπρεπής τινι· τύραννος ἅπας ἐχθρός ἐλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος. Δ.

Σημ. Τὰ ἐπίθετα φίλος, ἐχθρός, πολέμιος κ.τ.τ. συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ἰδίᾳ ὅταν λαμβάνονται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά· οἱ φίλοι, οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμοι τῆς πόλεως (§ 30,3).

β') Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἰσότητα ἢ συμφωνίαν, ἀκολουθίαν ἢ διαδοχήν, προσέγγισιν ἢ μεΐξιν, καὶ πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως ἐν ἢ σύν· ὁ αὐτός τινι, ὁμοῖος, ἀνόμοιος, παραπλήσιος, προσφεροῦς τινι, ἴσος, ἄνισος, ἰσόρροπος, σύμφωνος, συναφδός, ὁμόγλωσσός τινι, ἀκόλουθος, διάδοχός τινι, πλησίος, γείτων, ὁμορος, συμελής, ἄμεικτός τινι, συγγενής, σύμφυτος, ἔμφυτος, ἔνοχός τινι· οἱ πονηροὶ ἀλλήλοις ὁμοῖοι. Πλ. αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν.

Σημ. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν σημαίνοντων ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα πολλάκις ἢ δοτικὴ λαμβάνεται βραχυλογικῶς· κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι (=κόμαι ὁμοῖαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων) Ὀμ. Πβ. § 33.

γ'. Ἡ αἰτιατικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 37. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολλὸ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφορὰν τυφλὸς τὰ τ' ὄντα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἶ. Σοφ. Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὖρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμὸν, (τὸ) πλήθος, (τὸ) ὄνομα· ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάπαν ποταμόν, τὸ εὐρος τετάρων πλέθρων. Ζ. πόλις αὐτόθι ὠκεῖτο, Θάψακος ὄνομα.

δ'. Αἱ πλάγιαί πτώσεις μετ' ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 38. α'. Γενική. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς

α') ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά· ἐνταῦθα τῆς ἠπείρου. Θ. πολλαχοῦ τῆς γῆς Πλ.— πρὸς τῆς ἡμέρας. Ἡρ. τηρικαῦτα τοῦ θέρους. Ἄ.— τοῖς τῆς ἡμέρας. τῶν τοιούτων ἄδην εἶχομεν (=μέχρι χορτασμοῦ, ἤτοι ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα) Πλ. (Γενική καθαρὰ τοῦ ὅλου. πβ. § 30, 1).

β') ἐπιρρήματα τροπικά, οἷον πῶς, ὅπως, ὡς (μετὰ τοῦ ῥήματος ἔχω), εὖ, καλῶς, κακῶς, καὶ ἐπιρρήματα σημαίνοντα ἀπομάκρυνσιν καὶ χωρισμόν, οἷον ἔξω, ἐκτός, πόρρω, πρόσω, κρούφα, λάθρα (τινός)· βασιλεὺς πῶς ἔχει παιδείας; (=ὡς πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. Ἡ Κέρκυρα καλῶς παράπλου κείται (=ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ. (Γενική ἀφαιρετική, τῆς ἀφετηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς. πβ. § 29, 5 καὶ § 31, II).

Σημ. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθετικά ἐπιρρήματα ἐντός, εἴσω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω, ἔμπροσθεν, ὀπίσθεν, ἐκατέρωθεν, ἀμφοτέρωθεν, μεταξύ, ἐναντίον κλπ. καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων συντασσόμενων μετὰ γενικῆς· ἀξίως λόγου (πβ. ἀξίος λόγου). οὐκ ἀλείφως αὐτοῦ ἔχω. (πβ. ἄπειρος τινος).

2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικὴ) δηλοῦσα τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος τοῦ προκαλοῦντος τὴν ἀναφώνησιν· φεῦ τῆς ἀνοίας! Σοφ. αἰαῖ κακῶν! οἴμοι τέκνων! Εὐρ.

§ 39. β'. Δοτική. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς

(ὀργανικῆς) συνήθη εἶναι τὸ **ἅμα** (=σύν, συγχρόνως μέ), **ὁμοῦ** (=μαζὶ μέ), καὶ τινὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· **ἅμα τῇ ἡμέρᾳ**. ταῦτα **ἅμα τῷ κακῷ** καὶ αἰσχροῦ ἐστι (=ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι κακά) Πλ. ὁμοῦ τῷ πηλῷ Ξ.—ὁμοίως ἐκείνῳ. (πβ. ὁμοίός **τινι**). συμφερόντως τοῖς φίλοις. (πβ. συμφέρει τοῖς φίλοις). Ξ. ἐπομένως τῷ νόμῳ. (πβ. ἔπομαί **τινι**). Πλ.

§ 40. γ' Αἰτιατική. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς συνήθη εἶναι τὸ **νῆ ἢ ναὶ μὰ** (ἐπὶ βεβαιώσεως) καὶ τὸ **μὰ ἢ οὐ μὰ** (ἐπὶ ἀρνήσεως)· **νῆ Δία ἢ ναὶ μὰ Δία**—**μὰ Δία ἢ οὐ μὰ Δία**. (πβ. **μὰ τὴν Παναγία**).

Σημ Ἡ παρὰ τὸ **νῆ ἢ μὰ** αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προσληθούσα ἐκ παραλείψεως τῆς λέξεως **καλῶ** (=ἐπικαλοῦμαι)· **νῆ Δία** (=νῆ, **καλῶ τὸν Δία**).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

Αἱ ἀντωνυμῖαι.

§ 41. Αἱ ἀντωνυμῖαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμεναι ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύναται νὰ ἀναπληροῦν εἰς τινὰ πρότασιν οἷονδὴποτε ὅρον αὐτῆς ἐκφερόμενον διὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 22 κ.έ., § 30) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9, § 25 κ.έ.).

§ 42. α'. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός.

1) Τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἢ μὴ ὑπάρχουσα ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ σπανία πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐτῆς (**σφεῖς**) ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν **ὄδε**, **οὗτος**, **ἐκεῖνος** ἢ τῆς (ὀριστικῆς ἀντωνυμίας) **αὐτός** ἐπὶ ἐμφάσεως· Ἐκτορος ἦδε γυνή (ἐστὶ). Ὅμ. οὔτε **ἡμεῖς** ἐκείνου ἔτι στροιῶται, οὔτε **ἐκεῖνος** ἔτι ἡμῖν μισθοδότης. Ξ.—**αὐτός** ἔφα (=ἐκεῖνος, ὁ Πυθαγόρας δηλαδὴ καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἤτοι τῶν ὀρθοτονουμένων τύπων τῶν

πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἐμοῦ, ἐμοὶ κλπ.) χρήσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχη ἔμφασις καὶ πρὸ πάντων ἀντιδιαστολή· (πβ. § 18). Ἄλλως κανονικῶς γίνεται χρῆσις τῶν ἐγκλινομένων τύπων (μοῦ, μοί, κλπ.). Ἐγὼ μὲν, ὃ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει. Ξ. οὐκ ἐμοί, ἀλλὰ σοὶ ἀρέσκει ταῦτα.—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἐλθεῖν. Ξ. (πβ. ἐμένα φωνάζει, ἐσένα φωνάζει—μὲ φωνάζει, σὲ φωνάζει).

Σημ. Οἱ ὀρθοτονούμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κατόπιν τῶν προθέσεων παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς σέ, κλπ. (οὐδέποτε παρὰ μου κλπ. Ἀλλὰ πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς με).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλάγιαι πτώσεις τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἷ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσου ἀντανακλάσεως (ἴδὲ κατωτέρω). Γενικῶς δὲ ἀντὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλάγιαι πτώσεις τῆς αὐτοῦ ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ὅταν ὑπάρχη ἔμφασις· Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· **τούτω** συγγενόμενος Κῦρος ἠγάσθη τε **αὐτὸν** καὶ δίδωσιν **αὐτῷ** μύριους δαρεικοὺς (=τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει) Ξ. **Τὰ** Κύρου οὕτως ἔχει πρὸς **ἡμᾶς** ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς **ἐκεῖνον**. Ξ.

4) Ἡ ἀντωνυμία αὐτοῦ

α') οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτική, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστική εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ· αὐτοῦ **Μένων** ἐβούλετο (εἶναι παρὰ Ἀριαίων) Ξ. πβ. § 28, 2.

β') εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δήλωσιν ταυτότητος· τὴν Ἀπτικὴν ἀνθρώποι ὄφκουν **οἱ αὐτοὶ** αἰεῖ (=οἱ ἴδιοι καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ') ὡς ὀριστική λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων· καὶ αὐτοῦ πολλῶν πολέμων ἐμπειρός εἰμι (=καὶ ἐγὼ αὐτοῦ) Θ. σοφοῖς ὀμιλῶν **καὐτοῦ** ἐκβήσει σοφὸς (=καὶ αὐτοῦ=καὶ σὺ αὐτοῦ). ἔδοξε

δή χοῖναι αὐτούς τε ἐλθεῖν ἐπὶ θεῶν τάνδρος καὶ ὑμᾶς συμ-
 παραλαβεῖν (= ἡμᾶς τε αὐτούς) Πλ.

δ') κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσ-
 διορισμὸς ὀνομάτων οἷα τὰ ὀνόματα *στρατηγός, πρεσβευτής*
 κ.τ.λ. χρησιμεύει, ἵνα ἐξαίρη τὸ περι οὐ ὁ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ
 κύριον καὶ σπουδαιότατον· *Κορινθίων στρατηγός ἦν Ξενοκλεί-
 δης πέμπτος αὐτὸς* (= πρῶτος στρατηγός μετέσσαρας ἄλλους
 συστρατῆγους) Θ.

§ 43. β' Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀν-
 τωνυμίαι

1) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ
 ἄρθρου. π.δ. *ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ* (= ἐλησμόνησα τὸν ἑαυτόν
 μου). Πλ. *γνώθι σαυτὸν* (= τὸν ἑαυτόν σου). *ἑαυτοῦ κήδεται*
 ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ (= γιὰ τὸν ἑαυτόν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιοῦνται

α') ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀντὶ τῶν προσωπικῶν
 ἀντωνυμιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ διὰ τῆς ἀντωνυμίας καὶ τὸ διὰ τοῦ
 ὑποκειμένου τῆς προτάσεως σημαίνοντο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα
 εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό. ("Αμείσος ἢ εὐθεῖα ἀντανάκλασις). (ἐγὼ)
ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ. Πλ. (ὕμεῖς) *βλάπτει ὑμᾶς αὐτούς*. Πλ. ὁ
σοφὸς ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Σημ. Συνήθως ὁμοῦ λέγεται *δοκῶ μοι, ἐμοὶ ἢ ἐμοίγε δοκῶ* ἀντὶ τοῦ
 κανονικοῦ *δοκῶ ἑμαυτῷ*.

Ἐνίοτε δὲ ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀλ-
 λά εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως· τὸν *κωμάρχη* ὄψετο ἄγων Ξενοφῶν
 πρὸς τοὺς *ἑαυτοῦ οἰκέτας* (= πρὸς τοὺς δούλους του, δηλ. τοῦ κωμάρχου) Ξ.

β') κατὰ τὸ γ' ἴδιον πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμφα-
 τικὰς ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαίνοντο δι' αὐτῶν
 πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μετὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς
 δευτερευούσης προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς,
 ἀλλὰ μετὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως. ("Εμμεσος ἢ
 πλαγία ἀντανάκλασις)· *οἱ Κλαζομένοι τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον,*
εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς πρὸς ἀναχώρησιν. Θ. ὁ ἥλιος οὐκ
ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὄρα Ξ. πολλοὶ
ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν
στρατευσάμενους. Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀνταννακλάσεως χρησιμο-
ποιεῖται ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου κατὰ τὰς εὐ-
χρήστους πτώσεις αὐτῆς (οἶ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς), συνηθέστερον δὲ
αἱ πλάγιαί πτώσεις τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας αὐτός, ὅταν
ὁ λόγος νοῆται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου
(ἦτοι τοῦ συγγραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυ-
ρίας προτάσεως· λέγεται Ἐπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας
ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας. Ξ. οἱ φυγάδες ἐδέοντο Κερκυραίων
σφᾶς κατάγειν. Θ.— λέγεται δεηθῆναι ἢ Κίλισσα Κύρου ἐπι-
δεῖξαι τὸ σιγάτευμα αὐτῆ. Ξ.

Σημ. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ
εἰς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' καὶ β' προσώπου· δεῖ ἡμᾶς
ἐρέσθαι ἑαυτοὺς (=ἡμᾶς αὐτοῦς) Πλ. (ὕμεῖς) ἀποφαίνετε σκαιοτάτους
ἑαυτοὺς (= ὕμᾶς αὐτοῦς). Λυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προήλθον αἱ αὐ-
τοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς νέας γλώσσης, τὸν ἑαυτὸν μου, τὸν ἑαυτὸν σου, τὸν
ἑαυτὸν του κλπ.

§ 44. γ'. Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι. Αἱ ἀλληλοπα-
θεῖς ἀντωνυμίαι (ἀλλήλων, ἀλλήλους κλπ.)

1) λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ σχέ-
σις ἀμοιβαιότητος (= ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, ἢ μιὰ τὴν ἄλλη κλπ. ἦ:
μεταξὺ μας, μεταξὺ σας κλπ. ἦ: συνατοὶ μας, συνατοὶ σας κλπ.).

2) ἐκφέρονται πάντοτε ἄνευ ἄρθρου· ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.
βασιλεία καὶ τυραννὶς διαφέρουσιν ἀλλήλων. Ξ.

Σημ. Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις τῆς
αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν)· διαλύσασθε τὰς πρὸς ὑμᾶς
αὐτοὺς ἔχθρας (=τὰς πρὸς ἀλλήλους). Ἴσ. ἀπίστως ἔχουσι πρὸς ἑαυτοὺς
οἱ Ἕλληνες (=πρὸς ἀλλήλους). Δημ.

§ 45. δ'. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

1) λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου
ἢ ἄνευ αὐτοῦ· ὁ ἐμὸς φίλος—ἐμὸς φίλος, οἱ ὑμέτεροι στρατιῶ-
ται—ὑμέτεροι στρατιῶται κλπ. (πβ. ὁ ἰδικὸς μου φίλος—ἰδικὸς
μου φίλος κλπ.).

2) χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς)
τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μου, σου, ἡμῶν κλπ. § 30, 3), ὅταν
ἢ σχέσις τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως, ἢ δὲν ὑπάρχη
μεν ἐμφασίς, ὑπάρχη ὅμως ταυτότητος τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτά-

σεως καὶ τοῦ διὰ τῆς ἀντωνυμίας δηλουμένου προσώπου· ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος (=ὁ ἰδικὸς μου φίλος), ὁ σὸς φίλος (=ὁ ἰδικὸς σου φίλος), ὁ ἡμέτερος πατήρ (=ὁ ἰδικὸς μας πατήρ), κ.λ.π.— (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμὸν φίλον (=τὸν φίλον μου). (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον (=τὸν φίλον σας) κ.λ.π.

§ 46. 1) Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσχηματισμένη κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐός, -ή, -όν, (πβ. ἐμός, -ή, -όν, κλπ.) εἶναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιοῦνται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος ἢ ἐκεῖνος· ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ (=ὁ φίλος του)—ὁ τούτου φίλος (=ὁ ἰδικὸς του φίλος).

Ὁμοίως ἢ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιοῦνται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (τούτων ἢ ἐκείνων)· ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν (=ὁ φίλος των)—ὁ τούτων φίλος (=ὁ ἰδικὸς των φίλος), κλπ.

2) Ὅταν ὑπάρχη ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας δηλουμένου προσώπου, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σὸς ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκεῖνου, ἢ γενικῆ τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σουτοῦ, εαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἡμέτερος, ὑμέτερος, ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκείνων, χρησιμοποιοῦνται τὸ ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἢ γενικῆ ἐαυτῶν (πβ. § 23, Σημ.). (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμαυτοῦ φίλον (=τὸν ἰδικόν μου φίλον). (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον (=τὸν ἰδικόν σας φίλον). οὗτοι στέργουσι τοὺς ἐαυτῶν φίλους (=τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

§ 47. ε' Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος

1) ἐπὶ αἰσθητικῆς δείξεως

α') τῆς ὄδε γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοοῦνται ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενὴν σχέσιν πρὸς αὐτόν· Πλάτων ὄδε (=αὐτὸς ἐδῶ ὁ Πλ.). Πλ. ἦδε ἢ ἡμέρα (=ἐτούτη, ἦτοι ἢ σημερινὴ ἡμέρα). Θ.

Οὕτω πολλάκις ἡ ὄδε λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας *ἐγὼ* ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἐμὸς μετὰ δείξεως· ξὺν *τῆδε ἀδελφῇ* (=ξὺν ἐμοὶ τῇ σῇ ἀδελφῇ) Σοφ. *σκήπτρον τυπεὶς ἐκ τῆσδε χειρὸς* (=ἐκ τῆσδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β') τῆς *οὔτος* (=αὐτός, ἐτοῦτος) γίνεται χρήσις πρὸς δειξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται ὅμως ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενωτέραν σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα· *οὔτοι μὲν, ᾧ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει*. Ξ.

Οὕτω ἡ *οὔτος* λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ ἀντὶ τῆς σύ μετὰ δείξεως· *οὔτος, τί ποιεῖς*; (=ἔ! σὺ αὐτοῦ). Ἄρφ.

γ') τῆς *ἐκεῖνος* χρήσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δειξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκομένων τοπικῶς ἢ χρονικῶς· *νῆες ἐκεῖναι*. (= πλοῖα ἐκεῖ πέρα). Θ. *ἐκεῖνης* τῆς *ρυκτὸς* οὐδεὶς ἐκοιμήθη. Ξ.

2) ἐπὶ νοητῆς δείξεως, ἦτοι ὅταν ὁ λέγων νοερῶς δεικνύη τι, τὸ ὅποῖον ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ, ἢ μὲν *οὔτος* συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἢ δὲ ὄδε εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα· *ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε* (=αὐτὰ λὲς ἐσὺ, ἀπὸ ἡμᾶς . . . τὰ ἐξῆς). Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δείξεως καὶ ἡ *ἐκεῖνος* μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς *οὔτος* ἢ τῆς ὄδε· *Χειρὶσοφος μὲν ἐνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ* (=οἱ σὺν τούτῳ, ἢ οἱ σὺν αὐτῷ) Ξ. *ἐκεῖνο κερδαίνειν ἠρεῖται, τὴν ἡδονήν*. Πλ. (§ 22,2).

§ 48. Αἱ ἀντωνυμίαι *τοιόςδε*, *τοσόσδε* (καὶ *τηλικόςδε*) διαφέρουν κατὰ τὴν χρήσιν τῶν ταυτοσήμων ἀντωνυμιῶν *τοιούτος*, *τοσοῦτος* (καὶ *τηλικοῦτος*) ὅ,τι διαφέρει ἢ ὄδε τῆς *οὔτος*· ὁ *Κῦρος* ἀκούσας τοῦ *Γωβρόου* *τοιαῦτα τοιάδε* πρὸς αὐτὸν ἔλεξε Ξ. (πβ. ἀκούσας *ταῦτα τάδε* εἶπε).

§ 49. Πολλάκις γίνεται χρήσις τῆς ἀντωνυμίας *οὔτος* (ἢ σπανίως τῆς *ἐκεῖνος*), ἀπλῶς ἵνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθέν· ὁ *τὸ σπέρμα παρασχών*, *οὔτος τῶν φύντων κακῶν αἴτιος*. Δ. (πβ. *τῆς θάλασσης τὰ κύματα, αὐτὰ μόν' τὸν ῥωτοῦσαν*).

Πολλάκις δὲ τότε προτάσσεται τῆς ἀντωνυμίας *οὔτος* καὶ ὁ σύνδεσμος *καί*, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμὸς τις

τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικῶς ἢ ἐπιρρηματικῶς, ὁ ὁποῖος ἐξαιρεται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον· ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ τούτων πονηρῶν, οὕτω πράττειν (=καὶ μάλιστα πονηρῶν) Ξ. ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς. Ξ. (πβ. λίγοι μου ἴφυγαν, καὶ ἐκεῖνοι λαβωμένοι).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ῥηματικὴ τις ἔννοια διὰ τοῦ καὶ ταῦτα· Μένωνα δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀρσίου ὄν τοῦ Μένωνος ξένου (=καὶ δὲν τὸν ἐζήτει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. οὐ ταῦτα ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων (=καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

§ 50. ζ'. Ἐρωτηματικὰ ἀντωνυμίαι.

1) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς σημαίνει ὅ,τι ἢ ἀντωνυμία ποιός εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (ὅπως καὶ ἡ ποιός) ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς· τίς ἀγορεύειν βούλεται; τίνος τέχνης Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν; Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ποῖος σημαίνει ποιῶς λογῆς; τί λογῆς; ἤτοι δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις περὶ τοῦ ποιοῦ προσώπου τινὸς ἢ πράγματος καὶ οὐχὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν· ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; Ὅμ. (πβ. οὐδεὶς ἠρώτα ποῖα τις εἶη ἢ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς; Πλ.)

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἢ ποιός ἀντὶ τῆς τίς ἐπιθετικῶς· ποίους λόγους οὐκ ἀνῆλῶσαμεν; (=τίνας λόγους) Ἰσ.

Σημ. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἢ ποιός (ποιός;) ἐπεκράτησε, ἢ δὲ τίς ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων τίμος καὶ τί. πβ. τίμος εἶναι αὐτὸ τὸ σπιτὶ; τί τρώγεις;)

§ 51. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα ποτέ (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀράγε ἢ τάχα), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν ποῖος καὶ πόσος ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σάν), οὕτω δὲ δηλοῦται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτῶμένου ἢ ἐκπληξίς αὐτοῦ περὶ τούτου· τί ποτε σύ, ὦ παῖ, τῶ Σάκᾳ οὕτω πολεμεῖς; (=γιατί ἀράγε, γιατί τάχα). Ξ. τίσι ποτέ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους; (=μὲ ποιούς ἀράγε λόγους). ποῖου

τινός γένους ἐστὶν ὁ Μιθριδάτης; (=σὺν ἀπὸ τί λογῆς σοῦ) Ξ. πόσαι τινές εἰσὶν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει; (=σὺν πόσες, πόσες περίπου). Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι πολλάκις συνεκφέρονται μετὰ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν βραχυλογικῶς: Ἀγγελίαν φέρω χαλεπὴν. Τίνα ταύτην; (=τίς ἐστὶν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεις;) Πλ.

§ 52. 1) Πολτάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεκφέρονται δύο ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀσυνδέτως: τίνος τίς ὦν σὺ τήνδ' ἀπεμολῆς χθονός; (=ποιός εἶσαι σὺ καὶ ἀπὸ ποιά χώρα...) Εὐρ.

2) Πολτάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτερεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένην ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης ἐρωτηματικῆς προτάσεως ἀνεξαρτήτου· τότε ἂ χορὴ πράξετε; ἐπειδὴν τί γένηται;

Σημ. Ὁῦτω παρήχθησαν αἱ ἑλλειπτικαὶ ἐκφράσεις ὅτι τί; (ἐνν. γίνονται=γιά ποιὸν λόγον;) καὶ ἵνα τί; ἢ ὡς τί; (ἐνν. γένηται=μέ ποιὸν σκοπὸν;) ἔτι καὶ τοῦτο αὐτῷ προσθήσετε; ὅτι τί;—ἵνα τί ταῦτα λέγεις; Πλ. ὡς τί δὴ φέυγεις; Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν· τρέφεται δὲ ψυχὴ τίνι; Πλ.

ζ' Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.

§ 53. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις (=ἕνας, κάποιος, κανεῖς) εἶτε ὡς οὐσιαστικὸν εἶτε ὡς ἐπίθετον κανονικῶς λαμβάνεται εἰς καταφατικὰς προτάσεις: ἴτω τις ἐφ' ὕδαρ (=ἄς πάῃ ἕνας ἢ κάποιος) Ξ. ποῖ τις φύγη (=ποῦ νὰ... κανεῖς). Σοφ. καὶ τις θεὸς ἠγεμόνευεν (=κάποιος θεὸς) Ὅμ.

Εἰς ἀποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀορίστου τις λαμβάνεται κανονικῶς ἢ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία οὐδεῖς (=κανεῖς, κανεῖς δὲν—ἐὰν ἡ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ μηδεῖς (=κανεῖς, κανεῖς νὰ μὴ—ἐὰν ἡ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας) οὐδεῖς ἢ λθεν. Ξ. οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν οὐδεῖς οὐδὲν (=κανεῖς τίποτε) Ξ.—μηδεῖς ἰδέτω (=κανεῖς νὰ μὴν ἰδῆ) Ξ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα Δ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις, τί

α') λαμβάνεται καὶ ὡς κατηγορούμενον, καὶ τότε σημαίνει κά-

ποιος ἄξιος λόγου ἢ σπουδαῖος, κάτι, κάτι τι ἠῦχαις τις εἶναι. (πβ. θαρρεῖ πὺς κάτι εἶναι κί' αὐτός).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἀόριστον τι καὶ εἰς τὰς φράσεις λέγειν τι, ποιεῖν τι, κτλ. ἄρ' οἷσθ' εἰ ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες; (=κάτι τι ἄξιον λόγου) Πλ.

β') συνάπτεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ ἐπιρρημάτων καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μετριάζει τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (=κάποιος ἀρκετά, πολὺ, ἐξαιρετικὰ . . . ἢ = κάπως, κάπου, περίπου, σάν . . .)· **δεινὴ τις δύναμις** (=κάποια πολὺ ἰσχυρά . . .) Ξ. **ὀλίγοι τινὲς** (=κάποιοι ἀρκετὰ ὀλίγοι). Θ. **ὄσος τις χρυσός** (=πόσον πολὺς χρυσός) Ὅμ. **ἡμέρας ἑβδομηκοντά τινας** (=κάπου ἑβδ., καμιά ἑβδομηκονταριά) Θ. **διαφερόντως τι ἀδικούμεθα** (=κάπως ὑπερβολικὰ). Θ.

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία **τις** (ὅπως καὶ ἡ **κανεῖς** εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) λαμβάνεται πολλάκις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἕκαστος**, ὁ **καθένας**· τοῦτο τις ἴστω (=ἄς ἕξερη καθένας) Σοφ. (πβ. εὐκόλα μπαινὲι **κανεῖς** σὴ φυλακὴ, μὰ δύσκολα βγαίνει). Ἐπὶ τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νὰ συνάπτεται μετὰ τῆς ἀορίστου **τις** καὶ τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ ἡ ἀντωνυμία **ἕκαστος**· **πᾶς τις**. Ἡρ. **ἕκαστός τις**. Ξ.

Ἡ φράσις **ἢ τις ἢ οὐδεῖς** =σχεθὸν κανεῖς, ἢ δὲ φράσις **ἢ τι ἢ οὐδὲν** =σχεθὸν τίποτε.

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **ἄλλος** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολλάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ τινος, τὸ ὁποῖον κυρίως εἶναι ἐπεξηγήγησις τῆς ἀντωνυμίας **ἄλλος**. Δύναται δὲ τότε νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ **ἄλλος** διὰ τοῦ **ἐξ ἄλλου**, **ἐκτὸς τούτου**, **προσέτι**, κ.τ.τ. αὐτὸς Ὀδυσσεὺς **τέρπειο καὶ ἄλλοι Φαίηκες** (=καθὼς καὶ οἱ Φ. ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος). Ὅμ. **ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης ἀργίας** (=καὶ ἐκτὸς τούτου ἐκ τῆς ἀνεργίας). Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμίαι **ἕκαστος**, **ἐκάτερος**, **ἕτερος**, **οὐδέτερος**, (μῆδέτερος), **πότερος**, **οὐδεῖς**, (μῆδεῖς) λαμβάνονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁμάδων τινῶν (οἶον ἔθνων, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμάτων, κ.τ.τ.)· **πόλεις τάσδε ἐκάτεροι συμμάχους εἶχον**· (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀφ' ἑτέρου) Θ. **ὅστις μῆδετέροις ἀρέσκει, τοῦτον τί ποτε καὶ καλέσαι χρῆ**; (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε τοῖς ὀλιγαρχικοῖς) Ξ.

η' Αἰ ἀναφορικὰ ἀντωνυμίαι.

§ 54. 1) Κανονικῶς ἡ μὲν *ὄς* (ἦ, ὄ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλατὶ ἀναφορικὰ ἀντωνυμίαι *οἶος*, *ὄσος*, *ἡλίκος* ἀναφέρονται εἰς ἓν ὀρισμένον πρόσωπον ἢ πράγμα, ἡ δὲ *ὄστις* καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετοι ἀναφορικὰ ἀντωνυμίαι (αἱ ἀρχόμεναι ἀπὸ *ὄπ*) ἀναφέρονται εἰς τι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Ἔστι *Δίκης ὄφθαλμός*, *ὄς* τὰ πάνθ' ὄρα. — μακάριος *ὄστις* οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει (= πᾶς ἄνθρωπος, ὄστις).

Σημ. α') Οὐχ ἦττον λαμβάνεται ἐνίοτε ἡ *ὄστις* ἀντὶ τῆς *ὄς*· καὶ Ἀπόλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, *ὄστις* νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἔστιν, ἰδρῶσαντο. Θ.

Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν ἡ *ὄστις* ἀντὶ τῆς *ὄς*.

β') Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρηγμα (ἐνθα, ἦ, ὄπου, ὄθεν. οἰ) ἀντὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *ὄς* μετὰ τινος προθέσεως· ἤλασεν εἰς Ταρσοῦς, *πόλιν τῆς Κιλικίας*, ἐνθα ἦν τὰ Συεγγέσιος βασιλεία (= ἐν ἦ). Ξ. δῶμα Πελοπιδῶν τόδε, ὄθεν σε ἦνεγκα (= ἐξ οὗ) Σοφ. ἐκ Λακεδαιμόνος, *οἴπερ* πλειστάκις ἀφίξει (= εἰς ἦνπερ) Πλ.

Καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιρρήματος *ὄπου*, καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ *ὄπου* (ὄπου, ποῦ) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν *ὄς, ὄστις, ὄ ὄποιος*· τὸν δρόμον, *ὄπου* πέρασα, δὲν τὸν ξαναδιαβαίω (= τὸν ὄποιον). νὰ βγῶν τὰ κλεφτοκάραβα, *ποῦ* ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα (= τὰ ὄποια).

γ') Λέγεται πολλάκις *ἔστιν ὄς* ἢ *ἔστιν ὄστις* (= ἔστι τις ὄς ἢ ἔστι τις ὄστις) ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀόριστου ἀντωνυμίας *τίς*· *ἔστι δ' ὄστις* καὶ κατελήφθη (= κάποιος). Ξ. οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἂν ἔιλη. Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὕτη καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς· εἰσὶν οἱ ἢ ἔστιν οἱ (= ἐνιοί), ἔστιν ὄν (= ἐνίων), ἔστιν οἷς (= ἐνίοις) ἔστιν οἷς (= ἐνίοις)· *ἔστιν ὄν* καὶ κριτὴν καθήμενον ἔλαιον Ξ. *ἔστιν οἷ* καὶ Ξενοφῶντα προῦβάλλοντο προσβυτήν. Ξ. πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ *ἔστιν ὄν* ἄλλων ἐθνῶν (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. (Ὁμοίως παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἐνιοί, ἐνιαί, ἐνια* ἐκ τοῦ *ἐνι* = *ἔστι*, καὶ τοῦ οὔ, αἶ, ἄ. Πβ. καὶ τὸ ἐπίρρημα *ἐνίοτε* = *ἐνι ὄτε*, ἦτοι *ἔστιν ὄτε*).

Ὁμοίως δὲ ἀντὶ τοῦ *οὐδεὶς* οὐ λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλυτέρας ἐμφάσεως *οὐκ ἔστιν ὄστις* οὐ ἢ *οὐδεὶς* (*ἔστιν*) *ὄστις* οὐ (= πᾶς τις)· *οὐδεὶς ὄστις* οὐκ ἂν ταῦτα ποιήσειεν.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία *οἶος* (= τέτοιος ποῦ) συχνότατα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις *οἶός εἰμι* ἢ *οἶός τέ εἰμι* μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φράσις *οἶός εἰμι* σημαίνει *εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος* ποῦ (νά), *εἶμαι πρόθυμος* ἢ *έτοιμος* (νά). Ἀγησίλαος ἦκιστα ἦν *οἶος* μεγαλῆγορεῖν. Ξ. Μειδυλίδης ἠγανάκτει καὶ *οἶος* ἦν ἐπεξίεναί Λεωκράτει. Δ.

Ἡ δὲ φράσις **οἶός τε εἰμι** (ἢ οἶός τ' εἰμί) σημαίνει **εἶμαι εἰς θεοῖν, δύναμαι**. Ἀλκιβιάδης **οἶός τε ἦν** σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν. Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φράσις **οἶόν τε ἔστι** μετ' ἀπαρεμφάτου (=εἶναι δυνατὸν νά).

3) α') Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι **οἶος, ὅσος, ἡλίκος** πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς· **οἶα ποιεῖς, ὦ εταῖρε!** (=τί πράγματα εἶναι αὐτὰ πού). Πλ. **ὄσῃν ἔχεις τὴν δύναμιν!** (=πόσον μεγάλην) Ἄρφ.

β') Αἱ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι **ὅστις, ὁποῖος, ὀπόσος, ὀπηλίκος** πολλάκις λαμβάνονται ἀντὶ τῶν ἀντιστοίχων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν (**τίς, ποῖος, πόσος, πηλίκος**) καὶ δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσάγεται πλαγία ἐρώτησις· Ἄλλὰ **τίς γὰρ εἶ;** Ὅστις; **πολίτης χρηστός** (=Ἐρωτᾶς ὅστις εἶμι; =ποιός εἰμι;) Ἄρφ. Ὅτις **τί ποιεῖς;** Ὅ,τι ποιῶ; (=Ἐρωτᾶς ὅ,τι ποιῶ; =Τί κάνω;) Ἄρφ.

4) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται πολλάκις εἰς τὴν σύστοιχον αὐτῶν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοσημένην ἔξωθεν, ἥτοι ἢ ὅς ἀναφέρεται εἰς τὴν **οὔτος, ἢ οἶος** καὶ **ὀποῖος** εἰς τὴν **τοιόσδε** καὶ **τοιούτος, ἢ ὅσος** καὶ **ὀπόσος** εἰς τὴν **τοσόσδε** καὶ **τοσοὔτος**, καὶ ἢ **ἡλίκος** καὶ **ὀπηλίκος** εἰς τὴν **τηλικόσδε** καὶ **τηλικούτος**· οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι. Ξ. δν οἱ θεοὶ φιλοῦσι ἀποθνήσκει νέος (=οὔτος, ὄν). κατεστήσαμεν **Φίλιππον τηλικούτον, ἡλίκος** οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε **Μακεδονίας**. (πβ. **ὄσους** θὰ κόψη τὸ σπαθί, **τόσους** θενὰ σκοτώσω).

Σημ. Δύναται ὁμως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς ὄλην πρότασιν νά ἀναφέρεται τὸ οὐδέτερον ὄ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μετ' τὴν γενικὴν σημασίαν **χεῖμα ὄ, κτῆμα ὄ, πράγμα ὄ** (=πρᾶγμα πού)· **τυραννίδα** θηροῦ, ὄ πλήθει **χρημάτων** θ' ἄλλοκεται. Σοφ. **Δερκυλίδας ἐστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων**, ὄ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις (ὄ=τὸ σταθῆναί τινα ἔχοντα τὴν ἀσπίδα). Ξ. Πδ. § 15, α'.

5) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὴν ὀποῖαν ἀναφέρεται, κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, ἢ δὲ πτώσις αὐτῆς κανονίζεται ἀπὸ τὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὀποῖαν εὐρίσκεται. (Ἰδὲ ἀνωτέρω παραδείγματα).

Ἄλλὰ πολλάκις ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ εἰς πτώσιν αἰτιατικὴν, τίθεται εἰς πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν πτώσιν τίθεται καὶ τὸ ὄνομα ἢ ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία, εἰς τὴν ὁποίαν αὕτη ἀναφέρεται. (Ἐλξίς τοῦ ἀναφορικοῦ).

Τότε δέ, ἐὰν μὲν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τινα δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, ἢ δεικτικὴ αὕτη ἀντωνυμία κανονικῶς παραλείπεται, ἐὰν δὲ ἀναφέρεται εἰς τι ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως λαμβάνει θέσιν μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἄνευ ἄρθρου· οἱ χρησιμοποιῶντες ἴσασιν οὐδὲν ὧν λέγουσιν (= οὐδὲν τούτων, αἰ) Πλ. ἐπορεύετο σὺν ᾗ εἶχε δυνάμει (= σὺν τῇ δυνάμει, ἦν) Ξ. ὅπως ἔσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (= τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. σὺν τοῖς θησαυροῖς οἷς ὁ πατήρ κατέλιπε (= σὺν τοῖς θησαυροῖς, οὖς) Ξ. — τούτους ἄρχοντας ἐποίει ἧς κατεστρέφετο χώρας (= τῆς χώρας, ἦν). Ξ. (πβ. πῶς ἀγαπῶ ὅποιον φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα = ἐκεῖνον ὁ ὅποιος φορεῖ. ἀλλοίμονο σ' ὅποιον βρεθῆ ἐκεῖ = σ' ἐκεῖνον, ὅποιος βρεθῆ).

Σημ. Σπανιότερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἦτοι ἔλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὅποσον ἀναφέρεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, καὶ ἐκφέρεται τοῦτο κατὰ τὴν πτώσιν ἐκείνης· τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ νιεί, ἀξία ἐστὶ δέκα ταλάντων (= ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ.

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδεὶς ὅστις οὐ καὶ θαυμαστόν (ἐστίν) ὅσος ἢ ὅση ἢ ὅσον· οὐδενὶ ὄτῳ οὐκ ἀποκρίνεται (= οὐδεὶς ἐστίν, ὄτῳ) Πλ. οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι (= οὐδεὶς κίνδυνός ἐστιν, ὄντινα οὐχ κλπ.). Δ. μετὰ ἰδρωτός θαυμαστοῦ ὄσου (= μετὰ ἰδρωτός θαυμαστόν ἐστὶν μεθ' ὄσου) Πλ. ἐκεῖνος θαυμαστὴν ὄσσην περὶ σὲ προθυμίαν ἔχει (= ἐκεῖνος θαυμαστόν ἐστίν, ὄσσην προθυμίαν κλπ.) Πλ.

6) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσσονται ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἢ εἰσάγουσα αὐτὰς ἀναφορικὴ ἀντωνυμία συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοουμένη ἔξωθεν εἰς τὴν κατάλληλον πτώσιν) ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας· Ἀριαῖος, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμῶς κακῶς ποιεῖν περιῶται (= καὶ ὃ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν). Ξ — Ποῦ δὲ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ὃς συνεθήρα ἡμῶν καὶ σὺ μάλα ἐθαύμαζες αὐτόν; (= καὶ ὃν σὺ μάλα ἐθαύμαζες). καὶ νῦν τί χρὴ δοῦν,

ὄστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ με Ἑλλήνων στρατός; (=δν δὲ μισεῖ). Σ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὄστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὀπηλίκος πλειστακίς ἐκφέρονται μετὰ τοῦ δὴ ἢ δὴποτε ἢ οὖν κατόπιν αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως· ἐγὼ πάσχειν οἰοῦν ἔτοιμος (=ὀτιδὴποτε, ὀποιοιδήποτε πάθημα). Δ. οὔτε δι' ἐχθραν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντιοῦν (=οἰανδήποτε, καμίαν ἀπολύτως). Δυκ.

Τὸ ἄρθρον.

§ 55. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τὰ ὅποια εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας,

1) ἀρχῆθεν ἢ Ἑλληνικῇ γλώσσᾳ δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγόμενων πείρας ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνοεῖτο ἐκάστοτε, ἂν ἐπρόκειτο περὶ τινος ὄρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου. "Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα (=τὸν ἄνδρα) α, 1. νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν (=νόσον ἀνὰ τὸ στρατόπεδον κακὴν) Α, 10 (πδ. Λατινικήν γλῶσσαν).

2) ἀρχῆθεν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ δι' αὐτῶν

α') ὁ λέγων ἐδείκνυε πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον· πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼ ὑποδέξομαι οἴκῳ; (=τοῦτον ἐδῶ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξ.) Ὀδ. π, 70.

β') ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· **Δητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ** γὰρ βασιλεῖ χολωθείς νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν (=οὗτος γὰρ=διότι οὗτος, ὁ προμνημονευθεὶς υἱὸς τῆς Δ. καὶ τοῦ Δ.) Α, 9.

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** προήλθεν κατόπιν ἢ συνήθης παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότῃ χρήσις αὐτῶν ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσι ἀπὸ **τ'** διὰ **μαντοσύνην, τὴν** οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων (=τὴν ὁποῖαν τοῦ ἐχάρισε) Α, 72 **δῶρα, τὰ** οἱ ξεῖνος δῶκε (=τὰ ὅποια) φ. 13.

Σημ. Ἡ χρήσις αὕτη σφίζεται καὶ εἰς δημοτικὰ τραγοῦδια καὶ εἰς νεοελληνικὰς διαλέκτους· βάλετε τὰ **παπλώματα, τὰ** ὑφάναν Ἀνεράδες (=τὰ ὅποια).

γ') ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα μέλλον νὰ λεχθῆ καὶ προεξήγγελλεν αὐτό· ὁ δ' ἔβραχε χάλκεος Ἔρησ (= ἐκεῖνος δέ . . . δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἔρησ) Ε, 859. ἄνδρα τόν, ὅς κε θεοῖσιν ἀπέχθεται. κ. 74.

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων ὁ, ἡ, τό παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἢ ἀρθρική σημασία αὐτῶν, ἡ ὁποία ὑπάρχει καὶ παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας, πολλάκις δὲ καὶ καθαρὰ, ὅπως ὅταν αἱ λέξεις αὐταὶ ὁ, ἡ, τό προτάσσωνται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν· αἶε τοι τὰ κακὰ ἐστὶ φίλα μαντεύεσθαι (= αὐτὰ τὰ κακὰ = τὰ κακὰ) Α, 107. ἔδεισεν δ' ὁ γέρον (= ἐκεῖνος, ὁ γνωστὸς ὡς προμνημονευθεὶς γέρον) Α, 33. (πβ. Ξενίας ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος Ε).—αἱ δὲ γυναικες ἰσάμεναι θαύμαζον. Σ, 495. οἱ γὰρ ἄριστοι ἐν νηυσὶν κέεταί. Α, 658. Κάλχας ἤδη τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἐσσόμενα. Α, 70.

§ 56. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀνωθυμικῆν σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τό, καὶ ἀφοῦ πλεον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὀρισμένας ἐκφράσεις. Τοιαῦτα δὲ εἶναι

1) τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ (= αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, αὐτὸ καὶ αὐτό, αὐτὰ καὶ αὐτά). Τούτων χρήσις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ· ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τόν. Δυσ. ἔδει τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι. Δ. (πβ. § 55, 2, α'). Αἱ στερεότυποι φράσεις τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ σφύζονται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν γλῶσσαν μας).

2) α') ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ, κατὰ πάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (= οὗτος δὲ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὕτη δὲ κ.λ.π.).

β') καὶ τόν, καὶ τήν, καὶ τοὺς ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν (= καὶ οὗτος ἢ καὶ ἐκεῖνος, κλπ.).

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς τι προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· Ἰνάργως Ἀθηναίους ἐπηγάγετο· οἱ δὲ ἤλθον (= οὗτοι δὲ) Ἑρ. ταῦτα ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποψία ἦν. Ε.—καὶ τὸν κελεῦσαι λέγεται (= καὶ ἐκεῖνος λέγεται ὅτι) Ε. (πβ. § 55, 2, β').

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς τὸν τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν καὶ τὸν ὑπάρχει καὶ ὀνομαστικῆς ὅς (= οὗτος), ὅλως ἀσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν

άντωνυμίαν *ὅς* (=ὁ ὅποιος), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἄρθρου) *ὁ* διὰ προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς *ς*. Ταύτης χρῆσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις *καὶ ὅς* (=καὶ οὗτος—ἢ—καὶ ἐκεῖνος), *ἢ δ' ὅς* (=εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος), αἱ ὅποια ἐκφέρονται καὶ κατὰ θηλυκὸν γένος· *καὶ ἢ* (=καὶ αὕτη), *ἢ δ' ἢ* (=εἶπεν αὕτη) οὐδεὶς ἀντέλεγε, *καὶ ὅς ἡγεῖτο*. Ξ. *Εἰ γάρ, ἢ δ' ὅς, ὧ Ζεῦ καὶ θεοί, ἐν τούτῳ εἶη* (=εἶπεν ἐκεῖνος) Πλ.

3) *α')* *ὁ μὲν—ὁ δέ*, κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (=ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος, ἄλλος—ἄλλος, μερικοὶ—μερικοί): *οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἠρπάζον*. Ξ.

β') *τὸ μὲν—τὸ δέ, τὰ μὲν—τὰ δέ, τῇ μὲν—τῇ δέ*, ἐπιρρηματικῶς, (=ἄφ' ἑνὸς μὲν—ἄφ' ἑτέρου δέ, ἐν μέρει μὲν—ἐν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν—ἄλλοτε δέ): *ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ ἀναπαυόμενοι*. Ξ.

4) τὸ ἐμπρόθετον *πρὸ τοῦ ἢ προτοῦ* (=πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον): *Κυαξάρης πρῶτος διέταξε χωρὶς ἐκάστους ἰέναι· πρὸ τοῦ δὲ ἀναμῖξ ἦν πάντα*. Ἡρ. (Τὸ *προτοῦ* σφίζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος: *ἔφυγε, προτοῦ ἔρθης ἐσύ*).

§ 57. Ὡς ἄρθρα αἱ λέξεις *ὁ, ἢ, τὸ* εἰς τὴν ἀρχαίαν, τὴν μετὰ τὸν Ὀμηρον, γλῶσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν·

1) **ἄτομικῶς**, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑνὸς ὄρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ὅλως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι εἶχε προμνημονευθῆ, εἴτε διότι ὅπωςδήποτε σχετίζεται μὲ κάτι ἄλλο γνωστὸν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· (*Κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον*): *ὁ ἀνὴρ* τοιαῦτα μὲν πεποιήκε, τοιαῦτα δὲ λέγει (=ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρὸν Ὀρόντας). Ξ. Κ. Ἄν. 1. 6, 6. *Ξενίας ὁ Ἀρκὰς ἀγῶνα* ἔθηκε· ἔθεώρει δὲ *τὸν ἀγῶνα* καὶ *Κῦρος* (=τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὅποιον ἔθηκε ὁ Ξενίας). Ξ *ὁ τῶν Ἀθηναίων* δῆμος. ἐγὼ δονόλην ἂν εἰς τὰ *πλοῖα* ἐμβαίνειν, *ἃ ἡμῖν Κῦρος* δοίη. Ξ.

2) **γενικῶς**, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ ἐν ἐκ τούτων λαμβάνεται ὡς ἀντιπρόσωπος ὅλου τοῦ εἶδους αὐτῶν· (*Εἰδοποιὸν ἄρθρον*): *ὁ ἄνθρωπος* θείας μετέσχε μοίρας (=ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει, οἱ ἄνθρωποι πάντες). Πλ.

δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους (=ὁ στρατιώτης ἐν γένει κλπ.) Ε.

Σημ. Καί εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολλάκις ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κηρύσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκατονισμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.π., τὸ δὲ εἰδοποιῶν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πᾶς ἢ ἕκαστος, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν· Κῦρος καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδου (=ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ε. Κλέαρχος, ἐπεὶ ἐπιροχῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δίκην (=τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν) Ε.—ὁ μὲν δεῖλὸς τῆς πατριδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατριδος οὐσίας ἐστὶ προδότης (=πᾶς δεῖλὸς ἀνὴρ. κ. λ. π.). ὁ βουλόμενος (=πᾶς ὅστις θέλει) ὁ τυχῶν (=πᾶς ὅστις τύχη).

§ 58. Κανονικῶς εἰς τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀρχαίαν γλῶσσαν ὄνομα τι ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ἀορίστως, (ὅποτε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἀορίστου ἄρθρου ἕνας, μία, ἕνα)· ποταμὸς ἦν κύκλω (= ἕνας ποταμὸς) Ε. ἐπορεύοντο προφαίτερον ἀναστάιντες· χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι (=μίαν χαράδραν) Ε.

Πολλάκις ὁμοίως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχῆθεν, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου ὄνόματα δηλοῦντα πρόσωπα ἢ πράγματα ὠρισμένα· οὐκ ἐδύνατο καθεῦθεν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατριδῶν, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν. (π.δ. ἢ Δέσπω κάνει πόλεμον μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια =μὲ τὰς νύφες τῆς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἄνευ ἄρθρου ἐκφέρονται

1) τὰ κύρια ὄνόματα προσώπων· Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον (=ὁ Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο (=τοῦ Δ. καὶ τῆς Π.).

2) τὸ ὄνομα βασιλεὺς ἢ μέγας βασιλεὺς, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα ἄστν (=πόλις) λεγόμενον περὶ τῶν Ἀθηνῶν· βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται (=ὁ βασιλεὺς). ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστν (=ἕως εἰς τὴν πόλιν, ἕως εἰς τὰς Ἀθήνας).

Σημ. Ὡς εἶδομεν (§ 8, § 26,3 καὶ § 27) τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύναμιν α') νὰ οὐσιαστικοποιῇ, ἤτοι νὰ προσθίῃ χαρακτηριστὴ οὐσιαστικοῦ εἰς ἐπιθέτα λαμβανόμενα καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος καὶ εἰς προτάσεις δλοκλήρους, καὶ β') νὰ ἐπιθετικοποιῇ, ἤτοι νὰ προσθίῃ χαρακτηριστὴ ἐπιθέτου εἰς ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετόν τι προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 59. **Θέσις τοῦ ἄρθρου.** Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει· *συνήλθον οἱ στρατηγοί. οἱ τότε ἦσαν ἀνδρεῖοι. τὸ γινῶθι σαυτὸν πανταχοῦ ἐστι χρήσιμον.*

Ὅταν δὲ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον οὐσιαστικὸν ἔχῃ καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου· *ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.*

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ μετὰ τοῦ ἄρθρου καὶ αὐτὸς· *ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός, ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι.* Οὕτω παρέρχεται ἔμφασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημ. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ τοῦ ἄρθρου· *ἀνὴρ ὁ σοφός, ἐγὼ σύνειμι ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς. Ε. γέγρα τα νομιζόμενα. Θ.* Οὕτω ἡ ἔμφασις καθίσταται ἐντονωτέρα.

Ἐκφορὰ δὲ οἷα τῆς νέας γλώσσης *ὁ σοφὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀγαθὸς ὁ ἄνθρωπος κ.τ.τ.* δὲν εὐχρηστεῖ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Σύνταξις τοῦ ῥήματος.

§ 60. Ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος εὐρίσκειται τὸ ὑποκείμενον, λέγεται *διάθεσις* τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες, *ἐνεργητική, μέση, παθητική καὶ οὐδετέρα*, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι *ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδέτερα.*

α' Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα.

Τὸ ἀντικείμενον.

§ 61. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς τι ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, λέγονται *μεταβατικά*, ὡς *τύπω (τινά), κόπιω (τι) κλπ.*

2) ὅσα σημερινὰ ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς *βαδίζω, τρέχω, παίζω, γελῶ* κλπ.

§ 62. Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας των τὸ **ἀντικείμενον**, ἤτοι προσδιορισμὸν, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πράγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· βλέπει **τὸν ἄνδρα θυμὸς**. ὁ παῖς **κόπτεται τὴν θύραν**.

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἐξ τούτου τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὁλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ (πβ. § 8)· *μίσει τοὺς κολακεύοντας*. Ἰσ. ἐρέβαλε τὸ μὲν. Πλ. λέγει ὡς *ὑβριστής εἰμι*. Λυσ.

§ 63. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἡ ἐννοία συμπληροῦται μὲ ἐν μόνον ἀντικείμενον, ὡς *φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ (τινα)*.

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ λέγονται **ῥήματα μονόπτωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἡ ἐννοία συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς *διδάσκω (τινά τι), πληρῶ (τινά τινος), δίδωμι (τινί τι)*. Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ λέγονται **δίπτωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἐν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἐννοίαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δευτέρον συμπληροῖ τὴν ἐννοίαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**· *διδάσκω (τίνα;) τὸν παῖδα (τί;) μουσικήν. πληρῶ (τί;) τὴν φιάλην (τίνας;) ὕδατος*.

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ἤτοι 1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν καὶ 3) εἰς δοτικὴν· *βλέπει τὸν ἄνδρα θυμὸς—μέμνησο τῶν φίλων—ὀμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν*.

§ 65. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα. Τοῦτο προέρχεται ἕνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι τι ὅλως γενικόν (πβ. *μελέτω τοι ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν=μελέτω σοι ἐσθίειν καὶ πίνειν*. Ὅμ.), εἴτε διότι ἦτο τι ὅλως ὀρισμένον καὶ

ἐπομένως αὐτονόητον· πβ. ἄγω (τινὰ) = ὀδηγῶ — ἄγω (ἐπὶ τοὺς πολεμίους) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων· (ἀρχῆθεν ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους). Ὁμοίως ἐλαύνω (τι, π.χ. ποίμνιον, ἡμίονους, ἵππους κ.τ.λ.) = κάμνω τι νὰ κινηθῆ πρὸς τὰ ἐμπρός, ὀδηγῶ—ἐλαύνω (= προχωρῶ μετὰ στρατοῦ, διευθύνομαι. Παρ' Ὁμήρῳ ἐλαύνω τὸν στρατὸν)—τελειῶ (τι=τελειώνω)—τελειῶ (=ἀποθνήσκω· ἀρχῆθεν τελειῶ τὸν βίον). ἔχω (τι = κρατῶ)—οὕτως ἔχω, εὔ ἔχω (=ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι· ἀρχῆθεν οὕτως ἔχω ἐμαυτὸν κλπ.). (πβ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τῇ θύρα — ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα. γυρίζω τὸν τροχὸ—γυρίζει ὁ τροχός, κλπ.).

Μεταβολὴ ῥημάτων τινῶν ἀπὸ μεταβατικῶν εἰς ἀμετάβατα γίνεται καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πβ. βάλλω (τι=ρίπτω τι)—ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς... =εἰσορμῶ εἰς· ἀρχῆθεν ἐμβάλλω στρατεύμα εἰς...): ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (=χύνεται εἰς... Ἀρχῆθεν ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...). δίδωμί τι — ἐπιδίδωμι εἷς τι· (ἀρχῆθεν ἐπιδίδωμι ἐμαυτὸν εἷς τι).

2) Ἀντιστρόφως ῥήματά τινα ἀρχῆθεν ἀμετάβατα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικά ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων. πβ. ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω) — ἀποδιδράσκω τινὰ (κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινὰ). μένω (που) — μένω τινὰ (=περιμένω τινὰ ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαί τινα). πλέω (=ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου)—πλέω τὴν θάλασσαν (=διέροχομαι ἐπὶ πλοίου τὴν θάλασσαν). (πβ. περπατῶ, τρέχω—περπατῶ, τρέχω κάμπους, βουνά. ζῶ καλὰ—ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους=συντηρῶ, διατρέφω...).

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβατα ῥήματα εἰς μεταβατικά κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως. πβ. βαίνω (=βαδίζω)—διαβαίνω ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος. ἴσταμαί (που) — ὑφίσταμαι κινδύνους. πλέω — παραπλέω νῆσον· (πβ. τρέχει — κατατρέχει τοὺς συγγενεῖς του· γελᾷ—μὲ περιγελά).

Ἄξια ἰδιαιτέρας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατὰ εἶναι τὸ κατακυβεύω, καθηδυπαθῶ, καθιπποτροφῶ κ.τ.τ. τὰ ὅποια σημαίνουν κατασπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἡδυπαθῶν, ἱπποτροφῶν κ.τ.τ.

Σημ. Μεταβατικά τινὰ ῥήματα εἶναι ἀμετάβατα μόνον εἰς τινὰς ὀρισμένους χρόνους αὐτῶν (ιδίᾳ εἰς τὸν ἐνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἐνεργ. ἀόριστον β'): *δύω τι* (=βυθίζω τι)—*δέδωκα* (=ἔχω βυθισθῆ), *ἔδυν* (=ἔβυθισθην). *φύω τι* (=κάμνω νὰ φυτρώσῃ)—*πέφυκα* (=ἔχω γεννηθῆ, εἶμαι ἐκ φύσεως), *ἔφυν* (=ἔγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). *ἴστημί τι* (=στήνω τι) — *ἔστηκα* (=στέκομαι), *ἔστην* (=ἑστάθηνκα, ἑσταμάτησα). *ἐγείρω τινά* (=σηκῶνω ἢ ἐξυπνῶ τινά)—*ἐγήγωνα* (=εἶμαι ξύπνιος), *ἔλλυμι τινά* (=καταστρέφω τινά)—*ἔλωλα* (=ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος). *πέιθω τινά* (=προσπαθῶ νὰ πείσω τινά)—*πέπειθα* (=εἶμαι πεπεισμένος).

§ 66. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 18), δύναται νὰ παραλείπεται,

1) ὅταν ἐννοῆται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου· *οἰόμεθα ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλω παραδόντες (ἐνν. αὐτά)*. Ε.

2) ὅταν νοῆται περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πράγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξικνηται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο ιδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις ἐχούσας γνωμικὸν χαρακτηῖρα· *πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔρπει* (=τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονδήποτε). *οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ τὰ ὄπλα παραδιδόνα* (=τῶν νικῶντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ε.

1. Μονόπτωτα ῥήματα.

α' Μὲ αἰτιατικὴν.

§ 67. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον. Μὲ τοιοῦτον δὲ ἀντικείμενον συντάσσονται

α') τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν *ἐπίδρασιν* ἐπὶ τι πρόσωπον ἢ πράγμα καὶ μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεως αὐτοῦ· *οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας. τείνει τὸ τόξον.* (Ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον ἐπίδρασεως).

β') τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν *δημιουργίαν* τινός, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἢ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνον ἐνέργεια· *ἔγραψεν ἐπιστολήν. ὤρυξε τάφρον.* (Ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον ἀποτελέσματος).

Πλεῖστα εἶναι τὰ μετὰ αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντασσόμενα ῥήματα καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι αὐτῶν, οὐ ἕνεκα δὲν δύναται ταῦτα νὰ καταταχθῶν εἰς ὀρισμένας τάξεις.

2) Ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. Τοῦτο εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν σύστοιχον ἢ συνώνυμον τοῦ ῥήματος, παρὰ τὸ ὅποιον τίθεται ὡς ἀντικείμενόν του, δηλοῖ δὲ ἀκριβῶς τὴν ἐντὸς τοῦ ῥήματος περιεχομένην πράξιν· οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν.

α') Μὲ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥήμα οἰασδῆποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἢ αἰτιατικῇ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ· Σωκράτης θυσίας ἔθυε μικρὰς Ξ. τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσιν. Ξ. καλὸν ἔπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης. Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσεν ἡ πόλις τοιοῦτον πτώμα (=τοιαύτην πτώσιν). Πλ. ζήσεις βίον κράτιστον. (πδ. χορεύει ὠραῖο χορὸ — ζῆ καλὴ ζωὴ — ἀρρώστησε μιὰ μεγάλη ἀρρώστεια — κοιμᾶται ὕπνον βαθύν).

β') Τὸ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει ἀναγκαίαν τινὰ ἔννοιαν, ἀλλ' ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥήμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένῃ δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ, ὁ ὅποιος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιῶδες· βάδιζε τὴν εὐθείαν (= τὴν εὐθείαν ὁδόν). παῖσον διπλῆν (=διπλὴν πληγὴν).

Ἄλλὰ τότε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος σπανίως μὲν ἐνικοῦ, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· μέγα δύναται (=μεγάλην δύναμιν δύναται). ἡ πόλις βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται (= βραχεῖαν ἡδονὴν — μεγάλην ζημίαν). Δ. πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα (=πολλὰς μηχανάς).

Σημ. α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προήλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς -α' καλὰ, κακὰ, ὠραῖα, ἄσχημα, χαμηλά, ὑψηλά, κλπ.

Σημ. β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μετ' αἰτιατικῆς ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου προήλθον ιδιόρρυθμοὶ τινες ἐκφράσεις λίαν συνηθεῖς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην κ.τ.τ. (=μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ νικᾶν Ὀλύμπια, Ἰσθμια κ.τ.τ. (=νικᾶν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.) κατὰ τὸ νικᾶν νίκην λαμπράν ἢ Ὀλυμπιακὴν νίκην κ.τ.τ.

δίωκειν δίκην (=ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ), εἰσείναι δίκην

(= ἔρχεσθαι εἰς δίκην). ἀγωνίζεσθαι δίκην ἢ γραφήν (= ὑπερασπίζεσθαι ὑπόθεσιν τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), φεύγειν δίκην (=δικάζομαι ὡς κατηγορούμενος περί τινος) κατὰ τὸ δικάζειν ἢ δικάζεσθαι δίκην τινά.

ὀφλισκάειν δίκην ἢ δίαιταν (= καταδικάζεσθαι εἰς τινα δίκην ἢ δίαιταν, χάνειν δίκην τινά ἢ δίαιταν), ὀφλισκάειν αἰσχύνην ἢ γέλωτα (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν κατασχύνην ἢ γέλωτα, ἦτοι κατασχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), ὀφλισκάειν μωρίαν (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρὸν) κατὰ τὸ ὀφλισκάειν πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμῶν κ.τ.τ. (= καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε ταλάντων κλπ).

σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (=περὶ ἀναίρεσεως τῶν νεκρῶν) κατὰ τὸ σπένδεσθαι σπονδάς.

ἑσιτῶν γάμους (= παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ ἑσιτῶν πολυτελεῖ ἑστίασιν

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (= εἰς τὸ ἐρωτώμενον) κατὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι ἀποκριοῖν κλπ. (πδ. μυρίζεις λιβανίδες = μυρωδιὰ λιβανίου. πότε θὰ φᾶμε τὸ γάμο σου = τὸ τραπέζι τοῦ γάμου σου, κ.τ.τ.).

β' Μὲ γενικὴν.

§ 68. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν ἢ ἀφαιρετικὴν) συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς μεμνησθαι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος. Καθαρὰ γενικὴ): ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ. Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν κλπ. (τινος. Καθ. γεν.): χρόνου φείδου. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχής, πλησμονῆς, στερήσεως σημαντικά ὡς ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀντιποιεῖσθαι, ἀπολαύειν, ὀνίνασθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βροθεῖν, πίμπλασθαι, εὐπορεῖν κλπ. (τινος. Καθ. γεν.) —σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι κλπ. (τινος. Ἀφαιρετικὴ): πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. Πλ. ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει Πλ. ὄναιο τῶν τέκνων (=νὰ χαρῆς τὰ παιδιὰ σου). δεῖ χρημάτων. αἱ ἄριστα δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται. Ξ.

Σημ. Τὰ ῥήματα ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ (=ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ ὁμως, ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρκούμαι, συντάσσεται μετὰ δοτικῆς: Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπραγμένοις (=δὲν θὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὰ...). Δ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως σημαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἄπιεσθαι, δρᾶτεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἔχεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκοῦσθαι, ὀσφραίνεσθαι, γεύεσθαι (τινος. Καθ. γεν.)· ἀκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἄ συμφῆρι. τῶν στρατιωτῶν ὀλίγοι σίτου ἐγεύσαντο. κρομμύων ὀσφραίνομαι. Ἄρφ. ἀντείχετο τοῦ δόρατος. Πλ.

Σημ. Τὸ δρω συντάσσεται πάντοτε μὲ αἰτιατικὴν.

Μὲ αἰτιατικὴν δὲ συνηθέστερον παρὰ μὲ γενικὴν συντάσσεται καὶ τὸ ῥ. αἰσθάνομαι καὶ τὸ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ πρόσωπόν τι ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποῦ προέρχεται ὅ,τι τις αἰσθάνεται ἢ ἀκούει, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται τις ἢ ἀκούει (ἦτοι λόγοι, βοή, ἦχος κττ.). π.β. τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε. ὄνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὅς—ἀλλὰ—πάντ' ἀκήκοας λόγον. ἦσθευ βοήν.

5) τὰ ἀποπείρας, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς πειρᾶν, πειρᾶσθαι, τυγχάνειν κλπ. (τινός. Καθ. γεν.)—ἀμαρτάνειν, ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός. Ἄφαιρ.)· πολλῶν κακῶν πεπειράμεθα. Ἄδρησιος ἀκοντίζων τὸν ὕν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός. Ἡρ. ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων.

6) τὰ ὁσμῆς σημαντικά, ὡς ὀζειν, πνεῖν (τινος. Καθ. γεν.)· ὀζουσι πίττης. Ἄρφ. μύρου πνεῖ. Ἄνκρ.

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαι (τινος. Καθ. γεν.)·—λήγειν, παύεσθαι (τινος. Ἄφαιρ.)· οἱ βάοβαροι ἠόξαν χειρῶν ἀδίκων (=ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως). πειρᾶσθαι σὺν τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντὸς ἔργου, παύσασθε μάχης. Ἄρφ. ἔληξε τῆς θήρας (= ἔπαυσε ἀπὸ τὸ κυνήγι). Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν, δεσπόζειν, ἠγεῖσθαι (τινος. Καθ. γεν.)· ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ. Πλ.

Σημ. Τὸ ῥημα κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω συντάσσεται συνήθως μὲ αἰτιατικὴν· οἱ Ἀθηναῖοι Σικυωνίους ἐκράτησαν.

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλαγῆς σημαντικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλάττεσθαι (τινος. Ἄφαιρ.)· πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται. Πλ. ἀφίεται τοῦ δόρατος. Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίγνεσθαι, εἶναι, πεφυκέ-

ναι, φῦναί (τινος. ᾠφαιρ.)· Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο. πατρός εἰμ' ἀγαθοῖο (=πατρός εἰμι ἀγαθοῦ= ἀπὸ πατέρα). Ὅμ. μιᾶς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες. Πλ.

Μετὰ τῶν τοιοῦτων ῥημάτων δύναται νὰ συνάπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ γενικῆς ἐκ θεῶν ἐγεγόνει. Προκλήης γεγωνῶς ἀπὸ Δημαράτου. Ε.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπεριτερεῖν, ἠτιᾶσθαι, διαφέρειν, περιγίγνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν (τινός ᾠφαιρ.)· ἤθελον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Κῦρος τῶν ἠλικιωτῶν ἐκρατίστευεν. Ε.

12) ῥήματα συντασσόμενα κανονικῶς μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος τι μόνον τοῦ ἀντικειμένου· Κῦρος λαβὼν τῶν κρεῶν διεδίδου (=ἀφ' οὗ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ε. τῆς γῆς ἔτεμον (=μέρος τῆς χώρας) Θ.

§ 69. Μετὰ γενικῆς συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπὸ, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ, ὡς ἀποπηδᾶν, ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγελᾶν, προτορέχειν, προκεῖσθαι, ὑπερκεῖσθαι, ὑπερέχειν (τινός)· οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελῶσι. Ε. πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα Ε. ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων. Πλ.

γ'. Μὲ δοτικὴν.

§ 70. Μὲ δοτικὴν (καθαρὰν ἢ ὀργανικὴν) συντάσσονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν; σὲ ποιό; γιὰ ποιόν; γιὰ ποιό; ἢ μὲ ποιόν; μὲ ποιό; ἦτοι)

1) τὰ ῥήματα πρέπειν, ἀρμόζειν καὶ τὰ συνώνυμα· (Καθ. δοτ.)· προσήκει μάλιστα ἐλευθέρῳ ἢ ἱππικῇ. Πλ.

2) τὰ σημαίνοντα προσέγγισιν ἢ συνάντησιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν, ἀκολουθίαν, διαδοχὴν, ἐπικοινωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγχάνειν (τινί. Καθ. δοτ.)· ἀκολουθεῖν, ἐπεσθαι, διαδέχεσθαι, χοῆσθαι, διαλέγεσθαι, ὁμιλεῖν (τινι. Ὄργαν. δοτ.)· ὁμοῖος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. χοῶ τοῖς βελτίστοις. Ἰσ. νόμοις ἐπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις κολόν. σοφοῖς ὁμιλῶν καυτὸς ἐκβήσει σοφός.

3) τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἄμιλλαν, ἔριν ἢ συμφιλίωσιν, ὡς εὐνοεῖν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, ὀργίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν, ἀμύνειν, δουλεύειν, πείθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὐχεσθαι (**τινι**. Καθ. δοτ.).—ἀμιλλᾶσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαι (**τινι**. Ὀργ. δοτ.).—ἀμυνῶ τῇ πατρίδι. Δαίδαλος **Μίνω** ἐδούλευε. **Ξ. θεῶ μάχεσθαι** δεινόν ἐστι καὶ **τύχη**. ἀμφισβητοῦσιν οἱ φίλοι **τοῖς φίλοις**, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ **ἀλλήλοις**. Πλ.

Σημ. Τὰ ῥήματα ὠφέλειν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα πλὴν τοῦ λυσιτελεῖν (=προξενῶ ὠφέλειαν) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικήν· Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας — Σωκράτης ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν. **Ξ.** Ὀμοίως τὸ (ἐνεργητικόν) λοιδορεῖν συντάσσεται μὲ ἀιτιατικήν.

Τὸ πολεμεῖν σὺν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου· Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν **Δακεδαίμονι**οῖς (=ἐναντίον τῶν Α.).

4) τὰ σημαίνοντα ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, εἰκέναι, συμφωνεῖν, συνάδειν (**τινί**. Δοτ. ὄργαν.). **φιλοσόφῳ** εἰκας. **Ξ.** τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ **τοῖς λόγοις**.

§ 71. Μετὰ δοτικής (ὀργανικῆς ἢ τοπικῆς) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων σὺν, ἐν, ἐπί, παρὰ, περί, πρὸς, ὑπό, ὡς ὁμολογεῖν, ὁμολογεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν (**τινι**. Ὀργ. δοτ.)· ἐμμένειν, ἐπιτίθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιπίπτειν, προσφέρεσθαι, ὑποκεισθαι (**τινι**. Τοπ. δοτ.)· ὁμολογεῖτε **ἀλλήλοις**. οἱ συνόντες **Σωκράτει**. **Ξ.** ἐμμένω **τοῖς ὁμολογημένοις**. Πλ.

Δοτικὴ προσωπικὴ.

§ 72. Ἐκτὸς ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων μὲ δοτικὴν δύναται νὰ συντάσσεται καὶ πᾶν ῥήμα οἰασθήποτε διαθέσεως, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ

1) ὁ κτήτωρ. Οὕτω συνήθως μετὰ τοῦ ῥήματος εἶναι ἢ γίνεσθαι· ἐνταῦθα **Κύρῳ** βασιλεία ἦν (=ἀνάκτορα γιὰ τὸν Κύρον—τοῦ Κύρου). **Ξ.** (Δοτικὴ προσωπικὴ κτητικὴ).

2) τὸ πρόσωπον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ οὐοῦ
γίνεται τι· στρατεύμα **συνελέγετο τῷ Κύρῳ** ἐν Χερρονήσῳ (=γιὰ

τὸν Κ., χάριν τοῦ Κ). *μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προσεῖναι τῇ πόλει* (=ἔχουν χαθῆ γιὰ τὴν πόλιν, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως) Δ. (Δοτικὴ προσωπικὴ *χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ*).

3) τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον, ἦτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται τι· ὡς *καλὸς μοι ὁ πάππος* (ἐστίν=τί ὠραίος ποῦ μοῦ εἶναι ὁ π.) Ε. *καί μοι μὴ θορυβήσητε* (=παρακαλῶ, μὴ θορυβήσητε, πρᾶγμα ποῦ θὰ μὲ λυπήσῃ). Πλ. (πβ. νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ παιδί. μὴ μοῦ κρυώσῃς). (Δοτικὴ προσωπικὴ ἠθικὴ).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ, μετὰ τῆς ὁποίας συνάπτεται μετοχὴ τοῦ ῥήματος *βούλομαι ἢ ἐθέλω ἢ ἠδομαι ἢ ἀχθομαι ἢ ἢ λέξις ἄσμενος*, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παραστατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων· *εἴ σοι βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι*, σὲ ἐρήσομαι (=ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νά). Πλ. ὑπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέναι *διὰ ὑμῶν μὴ ἀχθόμενῳ εἶη* (=ἅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτό). Ε.

4) τὸ πρόσωπον, σχετικῶς μὲ τὸ ὁποῖον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποίου ἰσχύει τι· *γέρων γέροντι γλῶτταν ἠδίσιην ἔχει, παῖς παιδί* (=ἕνας γέρων σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.). (Δοτικὴ προσωπικὴ *τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κρινόντος προσώπου*).

Καὶ μετὰ τῆς τοιαύτης δοτικῆς δύναται νὰ συνάπτεται μετοχὴ, ἢ ὁποία δηλοῖ, ὑπὸ τίνα περίστασιν ἰσχύει τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς· *Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον* (=εἰσπλέοντί τινι=γιὰ ἕναν ποῦ εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ). Θ. *ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις* (=ἀφότου ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.). Ε.

5) τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὁποία κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς—*τέος* ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ· *ὁ ποταμὸς ἐστὶν ἡμῖν διαβατέος* (=πρέπει νὰ διαβαθῆ ἀπὸ ἡμᾶς, πρέπει ἡμεῖς νὰ τὸν διαβῶμεν). Ε. *συνεκποτέα ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα* (=πρέπει σὺ νὰ πῆγῃς μαζί...). Ἀρφ. ταῦτα *Θεμιστογένει γέγραπται* (=ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψῃ ὁ Θ.). Ε. ἀληθὲς

ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων). (Δοτική προσωπική τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτική, ἡ ὁποία τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπρόσωπα ἢ ἀπρόσωπα ὄνματα, ὡς μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρεσκευάσαι **τινι** κλπ. οὐ μεταμέλει **μοι** (= δὲν μετανοῶ ἐγώ). Πλ. ἐπειδὴ **παρασκευάστο τοῖς Κορινθίοις**, ἀνήγοντο (= ἀφ' οὗ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορινθιοί). Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα.

α'. Μετὰ δύο αἰτιατικῶν.

§ 73. Μετὰ δύο ἀντικειμένων, ἀμφοτέρων κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐρωτᾶν, αἰτεῖν, εἰσπράττειν, ἀποστερεῖν, ἀποκρύπτειν· οὐ **τοῦτο** ἐρωτῶ σε. Ἄρφ. (πβ. αὐτὸ σὲ ρώτησα). οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην **μισθὸν** ἢ ἤτησα (= ἀπὸ κανένα ἐγὼ δέν). Πλ. **Διογείτων τὴν θυγατέρα** ἔκρουπε τὸν **θάνατον** τοῦ ἀνδρὸς (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημ (Λέγεται ὅμως καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν **τι** παρὰ τίνος καὶ ἀποστερεῖν τινά τίνος· οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῶων ἀπεστέρηκεν Δ.)

2) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίζειν· **διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν**. Ξ. (πβ. σὲ μαθαίνει γράμματα). **τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους**. Θ.

3) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐνδύειν ἢ ἐκδύειν· ὁ πάππος τὸν **Κῦρον καλὴν στολὴν** ἐνέδυσε. Ξ. (πβ. τὴν ἔντυσε μαῦρα ρούχα).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥήμα συντασσόμενον μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν ἔχη ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον (§ 67, 2)· **ἕκαστον ὑμῶν εὐηργέτου** **τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν**. Πλ. **ὄδε κακὰ πολλὰ ἔοργεν Τρωᾶς**. Ὅμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα **δοῶν**, **εργάζεσθαι**, **ποιεῖν**—ἀγορεύειν, λέγειν (τινά **τι**, ἀγαθὸν ἢ κακόν)· οἱ ὑποκρίται ἐν ταῖς τραγωδίαις **τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους**. Ξ.

§ 74. Μὲ δύο αἰτιατικὰς συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν, ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ ἑτέρα τῶν δύο αἰτιατικῶν περιέχει κατηγορούμενον τῆς ἑτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις

μετατραπῆ εἰς παθητικὴν· τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔγωγε καλῶ. Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίχηκεν. Ξ. (Π6. ἡ τοιαύτη δύναμις ἀνδρεία καλεῖται—πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε). (π6. § 10, 2 καὶ 3).

Σημ. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίστη τὸ δεύτερον ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὔξειν, αὔξειν, τρέφειν· ἕνα τινὰ αἰεὶ ὁ δῆμος εἶθε τρέφειν καὶ αὔξειν μέγαν. (π6. § 10, 4, Σημ. π6. τὸν Πέτρο τὸν σπουδάζουν γιατρό).

β'. Μετὰ αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς.

§ 75. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ γενικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα ἐστιᾶν, πληροῦν, κενοῦν, κ.τ.τ. τῶν λόγων ἡμᾶς Ἀσίας εἰστία. Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε. Αἰσχ.

2) τὰ σημαίνοντα ἀκοῦειν ἢ πληροφορεῖσθαι· ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Πλ. μάθε μου καὶ τάδε.

3) τὰ σημαίνοντα πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστερεῖν κ.τ.τ. ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν (= ἀπὸ τῆν ζώνην τὸν Ὁ.) Ξ. ἄγει τῆς ἡγίας τὸν ἵππον. Ξ. Οἱ Ἡλεῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκώλωνον τοῦ ἀγῶνος. Ξ. Ἴδὲ καὶ § 73, 1, Σημ.

4) τὰ σημαίνοντα ἀνταλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν, κ.τ.τ. ἀξιούσιν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων δὲ ῥημάτων ἢ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν· ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν (= μὲ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἀντιφ. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν. Ἴσ.

5) τὰ σημαίνοντα ψυχικὸν πάθημα, ὡς θαυμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μαχαρίζειν, οἰκτιρεῖν, ὀργίζεσθαι κ.λ.π. καὶ τὰ δικαστικά καὶ ἀνταποδοτικά, ὡς αἰτιάσθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κ.λ.π. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἢ γενικὴ σημαίνει τὴν αἰτίαν· ζηλῶ σε τοῦ πλοῦτου (= διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. πολλὰκις σε εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου. Πλ. διώξομαί σε δειλίᾳς. Ἀρφ. Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράφατο. Πλ.

Σημ. Μετά γενικής τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα *φεύγω* καὶ *ἀλλοκομαι* ἐπὶ δικαστικῆς ἐννοίας *ἀσεβείας* φεύγω ὑπὸ Μελήτιου (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσέβειαν). Πλ. *ἔάλω κλοπῆς* (=κατεδικάσθη διά...) Δ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω *τινός*, *ἀλλοκομαί τινος* λέγεται καὶ *κρίνομαι θανάτου* (=δικάζομαι δι' ἐγκλημα ἐπαγόμενον ποινὴν τὸν θάνατον).

§ 76. Μετά αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων τῶν συντασσομένων μετὰ γενικῆς, ὡς *ἀπό, ἐκ, πρό*, προπάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως *κατά*, ἔχοντα δικαστικὴν ἐννοίαν, ὡς *κατηγορεῖν, καταγιγνώσκειν, καταψηφίζεσθαι* κλπ. ἀποτρέπει *με τούτου*. Πλ. *προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἱππέας*. Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι *Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν* (=κατεδίκασαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ. √

γ'. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 77. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα *λέγειν, ὑπισχνέσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, δίδόναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν* καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ*. Πλ. *ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε*; Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα τὰ σημάζοντα *ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μεΐξιν, συνδιαλλαγῆν* ὁ σίδηρος *ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ*. Ξ. *κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνῳ*. οἱ Ἐπιδάμνιοι *ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι*. Θ.

§ 78. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἣ *σύν* αἰ ἡδοναὶ οὔτε *εὐεξίαν τῷ σώματι ἐργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἐμποιοῦσιν*. Ξ. *ξυγκρούειν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἐβούλοντο* Θ. √

δ'. Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 79. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα *μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδίδόναι, μεταλαμβάνειν* καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν *μετεσχῆκαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων*. Ξ. *χορὴ τοῦ βάρους μεταδίδοναι τοῖς φίλοις* Ξ.

2) τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ παρὰ χωρεῖν καὶ τὸ ῥῆμα φθορεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀνεῖσθαι τι εἰς τινα ἐκ φθόνου· τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ. Δ. μὴ μοι φθορήσης τοῦ μαθήματος. Πλ.

(3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν· τιμᾶ (ὁ δικαστής) τινί τινος = ὀρίζει εἰς τινα ὡς ποινὴν κάτι τι. τιμᾶται (ὁ κατηγορὸς) τινί τινος = προτείνει διὰ τινα ὡς ποινὴν κάτι τι· ἴσως ἂν μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμῆσαιτε. Πλ. τιμᾶται μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου. Πλ.)

β'. Τὰ μέσα ῥήματα.

§ 80. Τὰ μέσα ῥήματα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ δὲ τὴν ἰδιαιτέραν των σημασίαν τὰ μέσα ῥήματα λέγονται:

1) μέσα εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ, ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφει κατ' εὐθείαν εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι, κ. τ. τ.

Ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν των μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· γυμνάζομαι = γυμνάζω ἑμαυτόν, ὀπλίζεσθε = ὀπλίζετε ἑμᾶς αὐτοῦς.

Σημ. α') Ἀντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν οὐχὶ σπανίως λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· ἔρριψαν σφᾶς αὐτοῦ; εἰς φρέατα (= ἐρρίφθησαν εἰς) Θ.

β') Πολλάκις καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθῆς ῥῆμα τίθεται ἡ ἀντίστοιχος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω δὲ καθαρῶτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἡ αὐτοπάθεια· ἑαυτὸν ἀποκρούπιτα, ὁ ποιητής. (πθ. νίθεται—καὶ—νίθεται μόνος του. Χτενίζεται—καὶ—χτενίζεται μόνη της).

γ') Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς τι μόνον μέρος τοῦ ὅλου ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται διὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ οἰκείου ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ῥήματος· ἐνίψατο χεῖρας. (πθ. ἐπλύθης—καὶ—ἐπλυσε τὰ χεῖρα του).

2) μέσα πλάγια, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφουσαν πλαγίως, ἦτοι ἐμμέσως εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον. Τὰ μέσα πλάγια ὑποδιαιροῦνται εἰς

α') μέσα διάμεσα. Ούτω καλούνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι εἰς ἑαυτὸ ἢ δι' ἑαυτὸ ἢ εἰς τι τῶν ἑαυτοῦ διὰ μέσου ἄλλου· οἰκοδομεῖσθαι οἰκίαν (=οἰκοδομεῖν οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων) Ξ. Πανσανίας τράπεζαν περσοικὴν παρετίθειτο (=παρετίθει ἑαυτῷ διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ παρέθετον εἰς αὐτόν). Θ. ὁ πατήρ τούς παῖδας παιδεύεται (=ἐκπαιδεύει διὰ τῶν διδασκάλων).

Ούτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι ἢ γράφεσθαι νόμους (=τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται τιθέναι ἢ γράφειν νόμους· ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκε ἢ ἔγραψε—οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἐγράψαντο.

Σημ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται οὐχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα ἀντὶ τοῦ μέσου διαμέσου· Λύσανδρος τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε (=ἐπεσκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνιτῶν ἐπεσκεύαζε. πθ. κρίζει σπῆτι, κόβει τὰ μαλλιά του σὶ τὸ κουρεῖο κλπ.) *κατα*

β') μέσα ἀλληλοπαθῆ. Ούτω καλούνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα ἐνεργοῦν ἀμοιβαίως κάτι τι εἰς ἑαυτὰ ἢ εἰς τι πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου μετέχουν ἀπὸ κοινοῦ. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· φιλοῦνται, μισοῦνται (=φιλοῦσι, μισοῦσιν ἀλλήλους)· συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο (=ἐώθουν ἀλλήλους) Ξ. διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων (=διένειμαν ἀλλήλοις, διεμοίρασαν ἀναμεταξύ των) Πλ.

Σημ Ἀντὶ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστακίς τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίοτε δὲ καὶ ῥήμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· οἱ ὑπηρεταὶ διέφθορον ἀλλήλους. Θ. φθονοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους (=ἐπειδὴ φθονοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον...) Ξ. ἀλληλοκτονοῦσιν (=κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἀριστ. (πθ. ὑποστηρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον—ὑποστηρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον—ἀλληλοὑποστηρίζονται).

γ') μέσα δυναμικά. Ούτω καλούνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐντεῖνον τὰς δυνάμεις του, ἦτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του, ἐνεργεῖ τι· λύομαι αἰχμάλωτον (=ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμαλωτισάντων καὶ καταβάλλων λύτρα ἐλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον). παρέ-

χομαι τοῖς συμμάχοις ναῦς (=παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὑποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἐδαπάνησα).

Ὀὔτω πολιτεύω (=εἶμαι πολίτης) — πολιτεύομαι (=ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας). πρεσβεύω (=εἶμαι πρεσβευτής) — πρεσβεύομαι (=διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβευτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτής). (πβ. νῦν: προμηθεύομαι τρόφιμα, δανείζομαι χρήματα, συμβουλευομαι τὸν ἰατρόν, κλπ.).

Συνηθέστατον μέσον δυναμικὸν ῥῆμα εἶναι τὸ ποιοῦμαι εἰς φράσεις, οἷαι ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην, κ.τ.τ. ἢ ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον κ.τ.τ.

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφοράς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π.χ. σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι). Ἄλλὰ

ἄρχω λόγου = λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὀμιλῶ πρῶτος — ἄρχομαι τοῦ λόγου = ἀρχίζω τὸν λόγον μου. (Ἀντίθετον παύομαι τοῦ λόγου). πβ. ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι Κύρου, εἰκὸς ἄρχειν με λόγου (=νὰ ὀμιλήσω ἐγὼ πρῶτος) — τοῦ λόγου Κύρος ἤρχετο ὧδε (=ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ ὡς ἐξῆς). Ε.

μισθῶ τι = δίδω τι ἐπὶ μισθῶ, ἐνοικιάζω τι εἰς ἄλλον — μισθοῦμαι τι = λαμβάνω τι ἐπὶ μισθῶ, ἐνοικιάζω τι πρὸς ἰδίαν μου χρήσιν.

ποιῶ τινα δοῦλον = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἷτιος νὰ γίνῃ τις δοῦλος ἄλλου — ποιοῦμαί τινα δοῦλον = καθιστῶ τινα δοῦλον μου, ὑποδουλώνω τινα (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημ. Τὰ ὅρια τῆς ἰδιαίτερας σημασίας ἐνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύναται πάντοτε νὰ διαγράφωμεν ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥήμα δύναται ὄχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχῃ διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φράσιν νὰ συνδυάζῃ τὰς σημασίας δύο τάξεων. πβ. παρασκευάζομαι εἰς πόλεμον (μέσον αὐτοπαθές = παρασκευάζω ἑμαυτὸν, ἐτοιμάζομαι), παρασκευάζομαι ναυτικόν (μέσον δυναμικόν = ἐτοιμάζω ναυτικόν προμηθεύμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.), οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (μέσον διάμεσον = οἰκοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικόν = οἰκοδομῶ οἰκίαν προμηθεύμενος τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

Ἄοριστος δὲ μέσου ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθὺ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥήμα τοῦτο εἶναι μέσον εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσον πλάγιον, ὁ μέσος. π.β. σφίζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, **ἐσώθη** ἐκ τοῦ κινδύνου (=ἔσωσα τὸν ἑαυτὸν μου)—σφίζομαι τὴν οὐσίαν, **ἔσωσάμην** τὴν οὐσίαν (=ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἄλλὰ μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσος καὶ ὁ παθητικὸς ἄοριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνηγαγόμεν ἢ ἀνήχθην εἰς τὸ πέλαγος, ὠπλισάμην ἢ ὠπλίσθην. Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικὸς ἄοριστος λαμβάνεται ὡς μέσος, ὡς ἠθροίσθην, ἀπηλλάγην, ἐπεραιώθη κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικὸς ἄοριστος εἶναι καὶ μέσος: ἐλούσθην, ἐξυρίσθην, ἐξηπλώθην, ἐθανεῖσθη κλπ.).

γ'. Τὰ παθητικὰ ῥήματα.

§ 81. 1) Τὰ παθητικὰ ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου.

2) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται **ποιητικὸν αἷτιον**. Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

α') διὰ τῆς ὑπὸ καὶ γενικῆς ἢ σπανιώτερον διὰ τῆς ἀπό, ἐκ, παρά, πρὸς καὶ γενικῆς διδάσκεισθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστῶν μόνον. Πλ. ἐπράχθη οὐδὲν ἀπὸ τῶν τυράννων ἔργον ἀξιόλογον. Θ. ἐκ Φοίβου δαμείς (=ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαινόμενα. Ξ. Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κάγαθος ἐπωνομάζετο. Ξ.

β') διὰ δοτικῆς προσωπικῆς, τοῦ ἐνεργούντος προσώπου ταῦτα **Θεμιστογένει** γέγραπται (=ὑπὸ τοῦ Θ. Ἰδὲ § 72, 5).

§ 82. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων, κυρίως μὲν τῶν συντασσομένων μετ' αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 67, 1), σπανίως δὲ ἐκ τῶν ἄλλων ἢ ἐξ ἀμεταβάτων.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ (οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας)—οἱ Πέρσαι ἐνίκηθησαν ὑπο τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν)—οἱ Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον)—οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. Θ.

§ 83. Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 73 κ. ε.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἂν μὲν τὸ διπτῶτον ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσομένων μὲ δύο αἰτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 74), τότε ἀμφότεραι αἱ αἰτιατικαὶ αὐταὶ γίνονται ὀνομαστικαί, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου. (Ἰσχύμαχον πάντες καλὸν τε κάγαθὸν ἐπωνόμαζον) — Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κάγαθός ἐπωνομάζετο. Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτώσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κανονικῶς αἰτιατικῆ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (αἰτιατικῆ ἢ γενικῆ ἢ δοτικῆ) παραμένει. (ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν τὴν στρατηγίαν)—ὁ νεανίας διδάσκεται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τὴν στρατηγίαν. (οἱ Ἕλληρες ἐπίμπλασαν τὰς διφθέρας χόρτου κούφου) — αἱ διφθέρας ἐπίμπλαντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χόρτου κούφου. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς Παρυσάτιδι ἐδεδώκει)—αἱ πόλεις αὐταὶ ὑπὸ βασιλέως Παρυσάτιδι δεδοῦναι ἦσαν. Ξ.

Σημ. Παθητικὸν ῥῆμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἐξ ἐνεργητικοῦ ἔχοντος ἑσωτερικὸν ἀντικείμενον (κινδυνεύομεν μέγαν κίνδυνον)—οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται. Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω, ἀποτέμνω, ἐκκόπτω (τινός τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινί τι) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν. (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς)—οἱ στρατηγοὶ ἀπειμήθησαν τὰς κεφαλὰς Ξ. (ἐπέτρεψαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν)—οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιτετραμμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν.

§ 84. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς παθητικὸν χρησιμεύει ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον.

ἀποκτείνω τινὰ—ἀποθνήσκω (=φονεύομαι) ὑπὸ τινος.

διώκω τινὰ—φεύγω (=καταδιώκομαι) ὑπὸ τινος.

ἐκβάλλω (=ἐξορίζω) τινὰ—ἐκπίπτω (=ἐξορίζομαι) ὑπὸ τινος.

εὖ λέγω (=ἐπαινῶ) τινὰ—εὖ ἀκούω (=ἐπαινοῦμαι) ὑπὸ τινος.

εὖ ποιῶ (=εὐεργετῶ) τινὰ—εὖ πάσχω (=εὐεργετοῦμαι) ὑπὸ τινος.

Σημ. Τοῦ β. *αἰρῶ* (= συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικόν εἶναι τὸ *ἀλί-σκειμαι* (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου *αἰροῦμαι* (= ἐκλέγω) τινὰ παθητικόν εἶναι πάλιν τὸ *αἰροῦμαι* (= ἐκλέγομαι) ὑπό τινος· Ἄθηναῖοι *αἰροῦνται Μιλτιάδην* στρατηγόν — *Μιλτιάδης αἰρεῖται* ὑπ' Ἄθηναίων στρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων παθητικόν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ῥήματος *γίγνομαι*, *τυγχάνω*, *λαμβάνω*, *ἔχω* κ.τ.τ. καὶ συνωνύμου πρὸς τὸ ἐνεργητικόν ῥήμα ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ· *μισῶ* τινὰ — (*μισοῦμαι* καὶ) *μισητὸς γίγνομαι* ἢ *μισὸς ἔχω* πρὸς τινος

θεραπεύω τινὰ — (*θεραπεύομαι* καὶ) *θεραπείας τυγχάνω* ὑπό τινος.

ζημιῶ τινὰ — (*ζημιοῦμαι* καὶ) *ζημίαν λαμβάνω* παρὰ τινος.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ παθητικόν *ἀποθετικῶν* ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως· *αἰδοῦμαι* (= ἐντρέπομαι) τινὰ — *αἰδοῦς τυγχάνω* ὑπό τινος.

αἰτιῶμαι (= κατηγορῶ) τινὰ — *αἰτίαν ἔχω* ἢ *αἰτίαν λαμβάνω* ὑπό τινος. (πβ. *ἐπιθυμῶ* — *γίνομαι ἐπιθυμητὸς*, *συγχωρῶ* — *λαβαίνω συγχώρεσι*, *παρηγορῶ* — *ἔχω παρηγοριά*, *περιποιοῦμαι* — *εὐρίσκω περιποίησι*).

Σημ. Τοῦ *δίκην λαμβάνω παρὰ τινος* (= τιμωρῶ τινὰ) παθητικόν εἶναι τὸ *δίκην δίδωμί τινι* (= τιμωροῦμαι ὑπό τινος)· *οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες δίκην δίδασιν* (= τιμωροῦνται).

δ'. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα.

§ 85. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν)· *ζῶ*, *ὕγαινω*, *νοσῶ*, *σοφροῶ*, *εὐδαιμονῶ* κλπ.

Σημ. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα κυρίως εἶναι ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα.

10 ἐνεργητικῆς ἢ αἰσθητικῆς

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 86. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαίτεροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διάφοροι ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἦτοι ἡ σχέσις τοῦ τόπου, τοῦ ὄργάνου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται

1) δι' ἐπιρρήματος· ἐνταῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως κ.λ.π. (Καθαροῦς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλαγίας πτώσεως ἢ δι' ἐμπροσθέντος τινός· ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη. Ξ. οἱ πολέμοι ἐγρηγόρεσαν καὶ ἔκαον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός. (πβ. ἔβρεξε τὰ μεσάνυχτα — ἔβρεξε κατὰ τὰ μεσάνυχτα). (Ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

1. Αἱ πλάγιαι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς.

§ 87. α' Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα κινήσεώς τινος (ποῦ; ἕως ποῦ;). Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς εἶναι μόνον ποιητικὴ· κνίση δ' οὐρανὸν ἔκε (= εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως τὸν οὐρ.). ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλυμπόν τε. Ὅμ. (πβ. πάω σπῖτι, πάω σχολεῖο).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς (πόσον;); ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα. Θ. αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται (=ἐπὶ ἓν ἔτος). Θ.

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς ὀνομάτων δηλούντων φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς δεκτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος (αὐτοσί); πρὸς δῆλωσιν τοῦ χρόνου, ὁ ὁποῖος ἔχει παρέλθει, ἀφότου ἔχει γίνεαι τι. Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε τρίτην ἤδη ἡμέραν (=ἔδω καὶ τρεῖς ἡμέρας). Πλ. ἀπηγγέλην Φίλιππος τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τοῦτι Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν (=ἔδω καὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη). Δ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν (γιατί; πρὸς τί;). Με τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται συνήθως ἡ αἰτιατικὴ ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς

ἢ δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς· τί τηνικάδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων ; (=γιατί ἔχεις ἔλθει ; πδ. τί γελᾷτε ;) Πλ. ταῦτα δὴ ὑπαισχυνόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους (=διὰ ταῦτα) Πλ. ἠρωτιῶντο ὁ,τι ἠγοικειν (=γιά ποιόν σκοπόν) Ξ.

4) τὸ κατὰ τι, ἤτοι ἀναφορὰν· (σὲ τί ; ὡς πρὸς τί ;) πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. Ὅμ. ὃ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφὸς ἐστι (=ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ.

§ 88. β' Ἡ καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἢ διὰ τοῦ ὁποῖου γίνεται τι· (ποῦ ; ἀπὸ ποῦ ;). Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς γενικῆς εἶναι μόνον ποιητικὴ· ποῦ Μενέλαος ἔην ; ἢ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαιῶν ; (=ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). Ἴπλος εἰθωὺς λούεσθαι ἐν ῥοεῖσι ποταμοῖο (=ἐντὸς καλιρροῦ ποταμοῦ). ἔρχονται πεδίοιο μαχησόμενοι (=διὰ τῆς πεδιάδος) Ὅμ. (πδ. ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται τοῦ κάμπου καθαλλάρης).

Σημ. Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης ἰδὲ § 29, 5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου γίνεται τι· (πότε ; τί καιρὸς ;). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων δηλούντων φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν· οὐ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἤξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας (=ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέρας κ. λ. π.) Πλ. Ἴστρος ἴσος ἀεὶ ὄξει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος (=καὶ ἐν καιρῷ θέρους . . .) Ἡρ. οὐδεὶς μὲ πω ἠρώτηκε καιρὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν (=ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πολλὰ χρόνια τώρα) Πλ.

3) αἰτίαν (γιατί ;)· τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων δογίζονται (=διὰ τὰ ἴδια ἀδικήματα) (πδ. § 75, 5).

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 38, 1, β'.

4) ποσόν· (πόσον ;)· πόσου διδάσκει Εὐῆρος ; πέντε μῶν. (=πόσα παίρνει γιὰ τὴ διδασκαλίαν του ;) Πλ. (πδ. § 75 4).

§ 89. γ' Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

I. ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 29, 7)

1) τὸν τόπον ἐπὶ στάσεως· (ποῦ ; σὲ ποῖο μέρος ;).

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικὴ· Ζεῦ, αἰθέρι ναίων (=ἐν τῷ αἰθέρι). τόξα ὤμοισιν εἶχεν (=ἐπὶ τῶν ὤμων). Ὅμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ *τῆδε* (= ἐδῶ), *ταύτη* (= αὐτοῦ), *ἐκεῖνη* (= ἐκεῖ), *ἄλλη* (= ἄλλου), *ἧ* (= ὅπου) καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἰδίᾳ δὲ ὀνομάτων δήμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς *Πανάκιω*, *Βραυρωῶνι*, *Ἐλευσίνι*, *Ραμνοῦντι* κλπ. σιήλας σιῆσαι *Ὀλυμπίασι* καὶ *Πυθοῖ* καὶ *Ἰσθμοῖ* καὶ *Ἀθήναις* ἐν πόλει (= καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἀκροπόλει) Θ. τὰ τρόπαια *τά τε Μαραθῶνι* καὶ *Σαλαμῖνι* καὶ *Πλαταιαῖς* Πλ. ἐνίκησε *Ἰσθμοῖ* καὶ *Νεμέᾳ* (= ἐν Νεμέᾳ) Δυσ.

2) χρόνον ὠρισμένον, κατὰ τὸν ὅποιον συμβαίνει τι· (ποιὰ ἡμέρα; ποιὸν μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων δηλούντων χρόνον καὶ ὀνομάτων ἑορτῶν· *ταύτη τῆ ἡμέρα*, *ἐκεῖνη τῆ ἡμέρα*, *τῆ ἐπιούση ἡμέρα*, *τῆδε τῆ νυκτί*, *τῶ ἐπιόντι μηνί*, *τῶ ἐπιόντι ἔτει*, *τῶ ὑστέρω ἔτει* κλπ.— *Παναθηναίοις*, *Διονυσίοις*, *Ἐλευσινίοις*, *Ἀπατουρίοις*, *Θεσμοφορίοις* κλπ. (= εἰς τὴν ἑορτὴ τῶν Παναθηναίων κλπ.)· ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μναὶς καὶ *τρίτῳ μηνί*, *Θαργηλίοις*, *ρικῆσας ἀνδροικῶ χορῶ* δισχιλίας δραχμὰς (= τὸν τρίτον μῆνα εἰς τὴν ἑορτὴ τῶν Θαργηλίων) Δυσ. *λίχας ταῖς γυμνοπαιδαῖς* τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε (= εἰς τὴν ἑορτὴ τῶν γυμνοπαιδιῶν) Ε.

II. ἡ ὀργανικὴ δοτικὴ (§ 29, 8).

1) τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐκτελεῖται τι· *Ἴπποκράτης τὴν θύραν τῆ βακτηρία ἔκρουε* (= μὲ τὴν βακτηρίαν) Πλ. *τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄρωμεν*. οὐδεὶς *ἔπαινον ἠδοναῖς ἐκίησαιο* (= μὲ ἠδονάς).

2) συνοδείαν, ἧτοι τὸ συνοδεῦον τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν πράξιν πρόσωπον ἢ πράγμα· *Ἀλκιβιάδης κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν* (= μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ε.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἷα π. χ. *μίαν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν* (= μὲ μὴ μὲ τοὺς ἀνδρας, μὲ μὲ τὸ πλήρωμά της) Θ.

3) τρόπον· *δρομῶ ἴεντο εἰς τοὺς βαρβάρους*. Ἑρ. (πβ. ἦροθε *τρέχοντας*).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς φράσεις *τῆδε*, *ταύτη* (= ἔτσι), *τῶδε ἢ τούτῳ τῶ τρόπῳ*, οὐδενὶ *τρόπῳ*, *σιγῇ*, *σιωπῇ*, *κραυγῇ*, *βία*, *σπουδῇ*, *παντὶ σθένει*, *πάσῃ τέχνῃ* κλπ.

4) αἰτίαν· λιμῶ ἀπέθανον (= ἔνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ.
καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα τοῖς γεγενημένοις (= διὰ τὰ
γεγενημένα) Ξ.

5) ποσόν, ἤτοι μέτρον ἢ διαφοράν· πολλῶ μείζον ἔστιν
(= κατὰ πολὺ). Ἐπύραξα προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς
Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 72.

2. Τὰ ἐπιρρήματα.

§ 90. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κυρίως πλάγιαί πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὁποῖαι
λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς. π.δ. δωρεάν, μακράν, χάριν, τὴν
ταχίστην (= τάχιστα)—αὐτοῦ, οὐδαμοῦ—κύκλω, ταύτη, ἄλλη
(= ἄλλαχού) κλπ. Ἰδὲ § 87 κ. ε.

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχι-
κῆς. Οὕτω π. χ.

α') τὸ ἄλλως (= ἄλλέως) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν
τοῦ ἐκτός τούτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς· συγγενεῖς καὶ ἄλλως
εὐμενεῖς. Πλ.

Ἡ δὲ φράσις ἄλλως τε καὶ ἢ σπανιότερον ἄλλως τε σημαίνει
καὶ μάλιστα πάντων ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἔστι, ἄλλως τε
κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίη. Δ.

β') τὸ ἔτι (= ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματι-
κὰς ἰσοδυναμούσας μὲ ἀρνητικὰς σημαίνει πλεόν. πιά· τίς αὐτῶ
ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; (= τίς πλεόν . . οὐδεὶς πλεόν). Ξ.

Σημ. Τὸ ὄχι ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται οὕτω· οὕτω
καιρός (ἔστι—δὲν εἶναι ἀκόμη καιρός. Οὐδέμ καιρός—δὲν εἶναι πιά καιρός).

γ') τὸ μάλιστα (= παρὰ πολὺ, πρὸ πάντων) μετ' ἀριθμητικῶν
σημαίνει περίπου· Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπυλῶν σταδίους μάλι-
στα τεσσαράκοντα. (π.δ. ἐξώδευσε τὸ πολὺ πολὺ ἑκατὸ δραχμῆς).

δ') τὸ πολλάκις (= πολλὰς φορὰς) κατόπιν τοῦ εἰ, (εἶν), ἵνα
μή, μή, σημαίνει τυχόν, ἴσως· εἰ ἄρα πολλάκις μὴ προσεσχέ-
κατε τῷ τοιοῦτῳ Πλ.

ε') τὸ ποτὲ (= μιά φορά, κάποτε) εὐρισκόμενον κατόπιν ἐρω-

τηματικής λέξεως σημαίνει *ἄραγε, τάχα, σάν*. *Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους* (=μὲ ποιούς ἄραγε λόγους) Ξ. *τί ποτ' ἐστὶ τοῦτο*; (=σάν τί). Πλ. Ἰδὲ § 51, 1.

ζ') τὸ *τάχιστα* (=πολὺ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὡς κλπ.) σημαίνει *ἀμέσως, εὐθύς· οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καθηρέθη* (=εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ') τὸ ἐπίρρημα *ὡς*, ἀρχῆθεν δεικτικόν (=οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικόν (=ὅπως), 1) μετὰ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων ἢ ἐπιρρημάτων σημαίνει *ὅσον τὸ δυνατόν· ὡς πλεῖστος* (=ὅσον τὸ δυνατόν πλεῖστος) *ὡς τάχιστα* (=ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα). 2) εἰς ἀναφωνήσεις ἐκφραζούσας θαυμασμόν σημαίνει *πόσον, τί· ὡς καλός μοι ὁ πάππος!* (=πόσον ὠραῖος, τί ὠραῖος) Ξ.

Σημ. α'. Τὴν ἀρχικὴν τοῦ δεικτικῆν σημασίαν, (μὲ τὴν ὁποῖαν ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ), διετήρησε τὸ *ὡς* (ἢ *ὡς* ἢ *ὡς*) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις *καὶ ὡς*; (=καὶ ἔτσι), *οὐδ' ὡς* (=οὐδὲ ἔτσι, μῶλον τοῦτο θέν) *οὐδ' ὡς ὠργίζετο* Ξ.

Σημ. β'. Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου *ὡς*. Εἶναι δὲ τοῦτο ὄχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ *σύνδεσμος* εἰδικός (=ὄτι, πῶς), ἢ χρονικός (=ὄτε, ἀφοῦ), ἢ αἰτιολογικός (=διότι, ἢ τελικός (=ἵνα), ἢ συμπερασματικός (=ὄστε), καὶ *πρόθεσις* (καταχρηστική), ὅπότε συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς προσώπου καὶ σημαίνει *πρός*, ἢ μετὰ ἀριθμητικοῦ καὶ σημαίνει *περίπου, ἴσαμε** κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένη. Ξ. ὀλίγας εἶχεν ὡς *πεντακοσίους*. Ξ.

Σημ. γ'. Ἰδὲ καὶ § 38, 1, β'.

3. Αἱ προθέσεις¹.

§ 91. α' Αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά. (πδ. σύνθετα ῥήματα *ἀνατείνω* = *τείνω ἄνω*, *κατατίθημι* = *τίθημι κάτω*, *περιορέω* = *ῥέω περίξ* κλπ.). Ὡς ἐπιρρήματα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλειστάκις αἱ προθέσεις ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου· *μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν* (=ἐπάνω). *ἐκ* δὲ καὶ αὐτοὶ *βαῖνον* (=ἔξω δὲ) Ὀμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν μόνον ἡ πρόθεσις *πρός* εἰς τὰς φράσεις *πρός δέ, καὶ πρὸς, πρὸς δέ καὶ* (=προσέτι δέ) *ἀσύμφορον, πρὸς δέ καὶ οὐ δί-*

1. Αἱ προθέσεις, ὡς γνωστόν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικαί.

καιον Πλ. (πβ. ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι — πήγαινε, κι' ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ=κατόπιν).

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς χρήσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρρημάτων) πλησίον τινὸς τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἵνα δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρα ἢ ἰδιαιτέρα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανομένης ἐπιρρηματικῶς (§ 87 κ. ἐ.). πβ. νέοι ἔχον πεμπόβολα χερσὶν (Ἰλ. Α, 463)—στέμματα ἔχον ἐν χερσὶν (Α, 373). κνίση οὐρανὸν ἵκεν (Α, 317)—᾽Οδυσσεὺς ἐς Χρῦση ἵκανε (Α, 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται:

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡροδότου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ ῥήματος, (ἄνευ δηλαδὴ τοῦ ἐστί, ἢ εἰσὶ ἢ ἦν ἢ ἦσαν ἢ ἄλλου τινος ῥήματος), μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναβιβασμένον ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὅταν εἶναι δυσύλλαθοι, συμφῶνως πρὸς τὸν ἀρχικὸν τονισμόν αὐτῶν ὡς ἐπιρρημάτων: πάρα πολλὰ ἐκάστω (=πάρεσι). οὐ γάρ τις μετὰ τοῖος ἀνήρ, οἶος ᾽Οδυσσεὺς (=μέτεσι, ὑπάρχει μεταξύ). οὐ οἱ ἐνὶ¹ φρένες (=οὐκ αὐτῶ ἐνεῖσι φρένες). Ὅμ. ἀνα ἐξ ἐδράνων (=ἀνάστηθι) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὅμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον παρεμβάλλονται πολλάκις μεταξύ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥήματος μία ἢ περισσότεραι λέξεις (ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαιῖνον) ἢ τίθεται ἢ πρόθεσις καὶ κατόπιν τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει: νύμφη δὲ τίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδὴν (=παρετίθει, ἔθετε πλησίον, παρέθετε). Ἰθάκην κᾶτα (=κατὰ τὴν Ἰθάκην) Ὅμ.

Σημ. α'. Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τοῦ ῥήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται (ἐκ δ' ἄγαγε—ἐξήγαγε δέ, κατ' ἄρ' ἔξετο—καθέξετο ἄρα), ὠνομάσθη **τμησις**, διότι ἐσφαλμένως ἐνομίσθη, ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν πρόθεσις καὶ ῥῆμα ἦσαν ἡνωμένα καὶ κατόπιν ἐχωρίσθησαν.

Ὁμοίως ἢ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, καὶ ὁ ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δυσυλλάβων προθέσεων, ὠνομάσθη **ἀναστροφὴ** (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομίσθη ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικός.

¹ Ἐκ τούτου τοῦ ἐνὶ, ἀρχικοῦ πληρεστέρου τύπου τῆς προθέσεων ἐν (=ἐντός), προήλθε τὸ νεοελληνικὸν (εἶναι) εἶναι. πβ. οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίος οὐδὲ Ἑλλήν κλπ. Ἰδὲ καὶ 54, I, Σημ. γ'.

Εἰς τοὺς Ἀττικoὺς παζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστροφὴν μόνον ἢ πρόθεσις *περι*· ἄρτι ἐφάνης ἀνδρείας *πέρι* οὐδὲν εἰδώς (=περὶ ἀνδρείας) Πλ.

Σημ. β'. Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρονται, τίθενται ἐνίοτε εἰς τοὺς Ἀττικoὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις *ἐνεκα* καὶ *ἄνευ*· τοῦτου *ἐνεκα* ὧν ἄνευ.

§ 92. Ἡ ἐξασθένεισι τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ αὐτῶν ἀπὸ ἐπιρρημάτων (ἦτοι αὐτοτελῶν λέξεων προσδιορισουσῶν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως) εἰς προθέσεις (ἦτοι εἰς ἀπλᾶ μόρια προτασσόμενα τῶν πλαγίων πτώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦντα διαφόρους ἐπιρρητικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἔνεκα τῆς στενῆς πολλακίς συνδέσεως τῶν τοιοῦτων ἐπιρρημάτων μετὰ ῥημάτων εἰς μίαν ἔννοιαν, ὅποτε ταῦτα ἀπέβαλλον τὸν ἰδιαίτερον τόνον αὐτῶν. πβ. *ἐκ δ' ἄγαγε* (Πάτροκλος) Βρισηίδα—*ἐξήγαγε* Ἀγησίλαος τὸ στρατεύμα. *κατ' ἄρ' ἔξετο*—*ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέξετο*. (πβ. *δὲν τὸν εἶδα ξανά*—*δὲν τὸν ξαναεἶδα*).

2) κυρίως ἔνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν ἔρων τῆς προτάσεως. Οὕτω εἷς τινα πρότασιν, ὡς π. χ. *ἐκ δὲ Χρουσῆς νηὸς βῆ* (Α, 439), ἦτο εὐκολον ἢ λέξις *ἐκ* (=ἔξω), ἢ ὁποῖα ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα *βῆ* (=ἔβη), νὰ νομισθῆ ὡς συνδεομένη συντακτικῶς μετὰ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν νηὸς (=ἀπὸ τὴν ναῦν), ἀφοῦ καὶ αὕτη εἶναι ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν δηλοῖ καὶ αὕτη, ἦτοι ἢ ἀνωτέρω πρότασις ἠδύνατο νὰ νοηθῆ συντασσομένη ὄχι μόνον οὕτω· *Χρουσῆς ἐκ βῆ* νηὸς (=ἢ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω· *Χρουσῆς ἐκ νηὸς βῆ* (=ἢ Χ. ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). Ἄλλ' οὕτω ἢ λέξις *ἐκ* παύει νὰ εἶναι αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως ἐκφράζει πλέον αὕτη οὐχὶ μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) νηὸς.

§ 93. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μὲ μίαν ἢ περισσοτέρας ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τῆς καὶ ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, παρὰ τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. Τοῦτο ἐν συνόψει καταφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Μετὰ γενικῆς	Μετὰ δοτικῆς	Μετὰ αιτιατικῆς
Μονόπτοι	ἀντι	ἀπέναντι· ἀντίς γιά· γιά.		
	ἀπό ἐκ, ἐξ	μακράν ἀπό· ἀπό· μέ. ἀπό μέσα ἀπό, ἀπό· εὐθύς μετά· ἔνεκα.		
	πρό	ἐμπρός ἀπό· πρὶν ἀ- πό· ὑπέρ, γιά.		
	ἐν σύν, ζύν	. . . . .	ἐντός, μέσα εἰς· μέ. μαζὶ μέ, μέ.	μέσα εἰς· ὡς πρὸς· γιά.
	εἰς	. . . . .		
Δίπτοι	ἀνά	. . . . .	(ἐπάνω εἰς) ¹	ἐπάνω εἰς· πρὸς τὰ ἄνω τοῦ· κατὰ. (διά μέσου) ¹ . ἔνεκα, γιά.
	διά	διά μέσου· κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· ὕ- στερ' ἀπό· μέ.	. . . . .	
	κατὰ	κάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ἐναντίον· σχε- τικῶς μέ, γιά.	. . . . .	καθ' ὅλην τὴν ἔκτα- σιν· καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν· διά μέ- σου· σύμφωνα μέ.
	ὑπέρ	ἀπὸ πάνω ἀπό· χάριν γιά· σχετικῶς μέ.	. . . . .	ἐπάνω ἀπὸ, πέραν ἀπὸ· περισσότερο ἀπὸ.
Τρίπτοι	ἄμφι	σχετικῶς μέ, γιά.	(γύρω ἀπὸ) ¹ ἔνε- κα, γιά	γύρω ἀπὸ· περίπου· ἴσαμε.
	ἐπὶ	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στά- σεως)· στήν ἐποχὴ τοῦ· πλησίον· ἐνώ- πιον· γιά (ἐπὶ σκο- πίμου διευθύνσεως).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στάσεως)· εὐθύς μετά· πλησίον· κατόπιν· ἐκτός ἀπὸ· γιά (ἐπὶ αι- τίας ἢ σκοποῦ).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ κι- νήσεως)· διαρκῶς ἐπὶ· πρὸς· ἐναντί- ον· γιά (ἐπὶ σκο- ποῦ).
	μετά	(μεταξὺ) ¹ . μαζὶ μέ, μέ.	(μεταξὺ) ¹ .	(μεταξὺ) ¹ . ὕστερ' ἀ- πό.
	παρὰ	(ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ) ¹ . ἐκ μέρους.	πλησίον, κοντὰ εἰς	πλησίον καὶ κατὰ μῆκος· κοντὰ εἰς· ἐν συγκρίσει πρὸς· ἐναντίον, κατὰ πα- ράθασιν· πλὴν, παρὰ
	περὶ	(γύρω ἀπὸ) ¹ . σχε- τικῶς μέ, σέ, γιά.	(γύρω ἀπὸ· σχε- τικῶς μέ, γιά) ¹ .	γύρω ἀπὸ· περίπου κατὰ· περίπου· σχε- τικῶς μέ.
	πρὸς	ἀπέναντι πρὸς· ἐνώ- πιον· ὡς πρὸς· γιά.	κοντὰ εἰς.	πρὸς τὸ μέρος, πρὸς· ἐναντίον, μέ· σχε- τικῶς μέ, ὡς πρὸς, γιά (ἐπὶ σκοποῦ).
	ὑπὸ	ὑποκάτω ἀπὸ· ἔνε- κα, ἀπὸ· ἐν· συνο- δία.	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐ- πὶ στάσεως)· ὕ- πὸ τὴν ἐξουσίαν ἢ ἐπίβλεψιν	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπὶ κινήσεως)· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν.

1) Χρῆσις ποιητικὴ ἢ μάλλον ποιητικὴ.

§ 94. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαιτέρας σημασίαι ἐκάστης τῶν προθέσεων εἶναι αἱ ἑξῆς:

I. Ἄμφι. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. πβ. ἄμφω. (Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνώνυμος περί).

1. Μετ' αἰτιατικῆς: α') τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ ἄμφι πῦρ ἐκάθητο. Ξ. οἱ ἄμφι Ἀριαῖον = οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀριαίου ἢ ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του. β') χρονικῶς = περίπου, κατὰ ἄμφι μέσας νύκτας. Ξ. γ') μεταφορικῶς = περίπου, ἴσαμε' ἄμφι τὰ πενήκοντα ἔτη. Θ.

2. Μετὰ γενικῆς (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς): μεταφορικῶς = σχετικῶς μέ, γιὰ ἄμφι ὧν εἶχον διεφέροντο (= ἄμφι τούτων ἃ εἶχον = περὶ τούτων κ.λ.π.) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς καὶ τὸν Ἡρόδοτον. α') τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ Ἀχαιοὶ ἔστασαν ἄμφι Μενοικιάδῃ. Ὅμ. β') μεταφορικῶς = ἔνεκα, γιὰ ἄμφ' ἐμοὶ στένει (= γιὰ μὲ) Σοφ. ἢ = σχετικῶς μέ, γιὰ ἄμφι τῷ θανάτῳ αὐτῆς διξὸς λόγος λέγεται. Ἡρ.

Ἐν συνθέσει = ἐκατέρωθεν (ἀμφιθάλασσοι) ἢ = περίξ (ἀμφιέννυμι).

II. Ἄνά (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω. πβ. ἄνω. (Ἀντίθετος κατὰ).

1. Μετ' αἰτιατικῆς: α') τοπικῶς = (καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς ὄγκον ἀνά τὰ ὄρη. Ξ. ἢ = πρὸς τὰ ἄνω ἀνά τὸν ποταμὸν ἔπλεον (= ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ). β') χρονικῶς = (καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατὰ ἀνά τὸν πόλεμον τοῦτον. Ἡρ. γ') μεταφορικῶς: ἀνά κράτος (= μὲ ὅλην τὴν δύναμιν) — ἀνά λόγον (= κατ' ἀναλογίαν) — ἀνά πέντε (= πέντε πέντε, ἀπὸ πέντε).

2. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς, τοπικῶς = ἐπάνω εἰς χροσέω ἀνά σκήπτρω. Ὅμ. ἤξει ἀνά νηυσί. Εὐρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει: ὀπίσω (ἀναχωρῶ), πάλιν (ἀναβιώσκομαι).

III. Ἄντί. Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρῦ, ἀπέναντι: πβ. Ὀμηρικὸν ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν-αντί-ος.

Μόνον μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς=ἀπέναντι· εἰσήκασαν **ἀντὶ τῶν πιτύων**. Ξ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀντικαταστάσεως = στὸν τόπο τοῦ, ἀντὶς γιὰ· ἐβασίλευεν **ἀντὶ' ἐκείνου**. Ξ. Σωκράτης οὐδέποτε προηγεῖτο τὸ ἥδιον **ἀντὶ τοῦ βελτίστου**. Ξ, ἡ ὁμοιότητος=σάν· **ἀντὶ κυνὸς εἶ φύλαξ**. Ξ. ἡ αἰτίας = γιὰ· ὠφελῶ αὐτὸν **ἀνθ' ὧν** (= ἀντὶ τούτων, ἅ) εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου (= γιὰ ὅσα) Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἀπέναντι (**ἀντιπαραιτάσσομαι**) σημαίνει ἐναντίον (**ἀντιλέγω**), ἐπίσης, ὁμοίως (**ἀντιδίδωμι**).

IV. ἘΠὸ. Ἀρχικὴ σημασία μακρὰν ἀπό, ἀπό· πβ. ἄπω. (Συνώνυμος τῆς ἐκ, ἀλλ' ἡ μὲν ἀπό σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔξω τινός, ἡ δὲ ἐκ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔσω τινός).

Μόνον μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς)· α') τοπικῶς (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιόν;) Κῦρος ὠροῦτο ἀπὸ **Σάρδεων**. τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ **τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων** εἴργουσιν. Ξ. β') χρονικῶς (ἀπὸ πότε;) ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου. Ξ. ἀφ' οὗ (= ἀφ' ὅτου). γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν καταγωγῆς (ἐμμέσου). γεγωνὸς ἀπὸ **Δημαράτου**. Ξ. ἡ ὕλης· εἴματα ἀπὸ **ξύλου** πεποιημένα = (ἀπὸ ξύλου) Ἡρ. ἡ αἰτίας = ἀπό, γιὰ· ἀπὸ τούτου τοῦ **τολμήματος** ἐπληρέθη (πβ. § 88, 3). ἡ τοῦ μέσου ἢ τοῦ τρόπου = μέ· στρατενμα συνέλεξε ἀπὸ **τούτων τῶν χρημάτων**. Ξ. ἀπὸ στόματος λέγω τι. Ξ. ἡ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ· Ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ **τῆς πρότερον ξυμβάσεως**. Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τῆς σημασίας τοῦ μακρὰν (ὡς ἀπέροχομαι) καὶ τοῦ ὀπίσω (ὡς ἀπαιτῶ, ἀποδίδωμι) λαμβάνει καὶ διαφόρους ἄλλας σημασίας, ὡς ἀπομανθάνω (= ξεμαθαίνω, λησμονῶ), ἀποφοιτῶ (= παύω νὰ φοιτῶ), ἀπαξιῶ (= οὐκ ἀξιῶ), κλπ.

V. Διὰ. Ἀρχικὴ σημασία διὰ μέσου ὡς πέρα ἢ εἰς δύο χωριστά· πβ. δι-ς.

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς ἢ χρονικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητάς= διὰ μέσου τοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· βῆ **διὰ δώματα**. θεὸς μοι ἤλθεν ὄνειρος **ἀμβροσίην διὰ νύκτα**. Ὅμ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν αἰτίας= ἔνεκα, γιὰ· Δαίδαλος **διὰ τὴν σοφίαν** ἠναγκάζετο Μίνω δουλεύειν. Ξ. τίνες Ἀθηναίων **δι' ἐκείνον** ἀγαθοὶ γέγονασι; (= ἐξ αἰτίας ἐκείνου, χάρις εἰς ἐκείνον) Πλ.

2) Μετά γενικῆς· α') τοπικῶς=διὰ μέσου· ἐξελαύνει **διὰ τῆς Συρίας**. Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· διὰ νυκτός. Θ. διὰ παντός τοῦ βίου. Ξ. ἦ = μετὰ παρέλευσιν, ὕστερ' ἀπό· ἀρχαίον ἐταῖρον **διὰ χρόνου** εἶδεν. Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ μέσου ἢ τοῦ ὄργάνου = **μέ· δι' ἐρμηνέως** διελέγετο. Ξ. πάντα **διὰ λόγου** ἐμάθομεν. Ξ. ἦ τοῦ τρόπου = **μέ· διὰ τάχους, διὰ βίας**.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ διὰ μέσου (ὡς **διέρχομαι**) σημαίνει **μέχρι τέλους (διαμένω), χωριστά εἰς δύο (διασχίζω, διαχωρίζω), ἀμοιβαίως (διατοξεύομαι), ἐντελῶς, πέρα καὶ πέρα (διαφθείρω)**.

VI. **Εἰς ἢ ἐς**. Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προήλθεν ἐκ τῆς ἐνς = ἐν-ς, ἀντιθέτου τῆς ἐξ = ἐκ-ς).

Μετὰ αἰτιατικῆς μόνον· α') τοπικῶς πρὸς δῆλωσιν διευθύνσεως εἰς τὰ ἔνδον τινός = **εἰς· Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν ἐς Σικελίαν**. Θ. Οὕτω καὶ εἰς Φωκέας, εἰς Πέρασας, (= εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων κλπ.) Δ. ἦ πρὸς δῆλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρατος τῆς κινήσεως = **πρὸς, μέχρι, ἕως· ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Πέλιτας**. Ξ. ἀπὸ θαλάττης εἰς **θάλατταν** (=ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β') χρονικῶς = **μέχρι· εἰς τὴν ὕστεραίαν** (= μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας). εἰς ἐμέ (= μέχρι ἐμοῦ, ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου). Ἑρ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = **σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ· εἰς πάντα πρῶτος**. Πλ. ἦ σκοποῦ = **γιά, σέ· εἰς συμβουλήν παρεκάλεσαν ἡμᾶς**. Πλ. ἦ ὀρίου ἀριθμητικοῦ = **ἐν συνόλω, ὅλο ὅλο· εἶχε τοξότας καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακοσίους**. Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ἐντός, μέσα (ὡς **εἰσέρχομαι**) σημαίνει **καλά, ἀκριβῶς (εἰσορῶ, εἰσκακῶ)**.

Σημ. Περὶ τῆς ἰδιορρῦθμου συντάξεως εἰς Ἄδου (=στὸν Ἄδην), εἰς διδασκάλου (=στὸ δάσκαλο, στὸ σχολεῖο) κ. τ. τ. ἰδὲ κατωτέρω τὴν πρόθεσιν ἐν.

VII. Ἐν (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς ἐνι. § 91, 1). Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντός ὀρισμένης περιοχῆς).

Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) μόνον· α') τοπικῶς = **εἰς, σέ, μεταξύ ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς**. Σοφ. **ἐν τοῖς δένδροις** ἔστιασαν (= ἀνάμεσα ἀπὸ) Ξ. β') χρονικῶς = **ἐντός, σέ· ἐν τρισὶν ἡμέραις**. Ξ. ἐν

ταῖς σπονδαῖς (= ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀνακωχῆς) Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐνώπιον· οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν. Πλ. ἢ τοῦ πλησίον=παρά· πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ **Εὐξείνῳ πόντῳ** (=εἰς τὰ παράλια τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὀργάνου ἢ τοῦ τρόπου=μέ· οἱ θεοὶ σημαίνουσι ἐν οὐρανόις σημείοις. Ξ. ἐν τάξει (=μέ ταχύτητα, ταχέως) ἢ συμφωνίας=κατά· ἐν τοῖς νόμοις δεῖ τὰς κρίσεις ποιεῖσθαι (=σύμφωνα μέ) Ἰσ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ μέσα (ὡς ἐνοικῶ, ἐμβαίνω) σημαίνει μέ· (ἔμψυχος=μέ ψυχὴν, ἐμμελής=μέ μέλος), πολὺ, ἐντελῶς (ἔμπλεως).

Σημ Εἰς φράσεις οἱ ἐν Ἀσκληπιῷ, ἐν Ἄδου, ἐν Ἀρίφρονος, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦς τούτων εἰς Ἄδου, εἰς τοῦ Κλομένου, εἰς διδασκάλου κατὰ τινὰς ἢ γενικὴ εἶναι (καθαρὰ γενικὴ) τοῦ ὅλου, δηλοῦσα περιοχὴν (ἐν Ἄδου=ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄδου). Πιθανώτερον ὅμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρῶται τῆς λέξεως οἴκῳ, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἶκον· ἐν Ἀσκληπιῷ=ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκληπιῷ. ἐς τοῦ Κλομένου= ἐς τὸν οἶκον τοῦ Κλομένου. (πβ. πέρις τῆ βραδυά του στοῦ Πέτρου—πάω στοῦ Θείου μου=εἰς τὸ σπίτι τοῦ...).

VIII. ἐξ, ἐκ. Ἀρχικὴ σημασία ἀπὸ μέσα, ἀπὸ μέσα ἀπό. (Ἀντίθ. εἰς. Ἰδὲ καὶ ἀπό).

Μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) μόνον· α') τοπικῶς = ἀπὸ (μέσα ἀπό)· τὰ ἐκ γῆς φερόμενα. Ξ. β') μεταφορικῶς, συνήθως εἰς δῆλωσιν ἀμέσου καταγωγῆς· οἱ ἐξ Ἡρακλέους (= οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.) ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὀργάνου=ἀπό, μέ· ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων. Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ· πάτριον ἡμῶν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτῆσθαι (= μέ τοὺς κόπους) Θ. ἐκ παντὸς τρόπου (=μέ). Λυσ. ἐκ δόλου (=μέ δ.) Σοφ. ἢ αἰτίας = ἀπό, ἔνεκα· ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως πολλαὶ ἀπέχθειαί μοι γεγόνασιν. Πλ. (Ἰδὲ καὶ § 81, 2, α') ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατά· ἐκ τῶν ἔργων χορὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν. Δ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει ἔξω (ἐκπλέω), πέρα καὶ πέρα, τελείως (ἐκκόπτω, ἐξερογάζομαι).

IX. Ἐπί. Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (Ἀντίθ. ὑπό).

1. Μετ' αἰτιατικῆς α') τοπικῶς ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς· ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον. Ξ. Καὶ μέ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως· τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι (= εἰς ἕκτασιν πολλῶν σταδίων) Ξ. β') χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν· ἐπὶ δέκα

ἔτη· ἐπὶ πολλὸν χρόνον. Θ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν διευθύνσεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς=πρός, ἐναντίον· ἦλθον ἐπὶ **τινα** τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι (=πρός **τινα**) Πλ. *ἔστρατεύετο ἐπὶ Δυδούς* (=ἐναντίον τῶν Δ.) Ἡρ. ἢ σκοποῦ=σέ, γιά· τοὺς στρατηγούς ἐπὶ **δειπνον** ἐκάλεσε. *φρούγανα συνέλεγον ἐπὶ πῦρ* (=γιά φωτιά) Ξ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως=ἐπάνω εἰς· ἦλυνεν ἐφ' ἄρματος. Ξ. τὰ ἐπὶ **Θράκης χωρία** (=τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἦτοι εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.) β') χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρονικῆς τινος περιόδου· ἐπὶ τῶν **τριακοντα** (τυράννων). Δυσ. ἐφ' ἡμῶν (=στὰ χρόνια μας, στὴν ἐποχὴ μας). οἱ ἐφ' ἡμῶν (=οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πβ. ἐπὶ Ὀθωνος, ἐπὶ Τουρκοκρατίας). γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἐπιστασίας· ὁ ἐπὶ τῶν **νεῶν**, ὁ ἐπὶ τῶν **ὀπλιτῶν**. ἢ τοῦ **πλησίον**· ἐπὶ τοῦ **ποταμοῦ**. Ξ. ἢ τοῦ **ἐνώπιον**· ἐπ' ὀλίγων **μαρτύρων**. Ξ. ἢ σκοπίμου διευθύνσεως=γιά· ἀπιέναι ἔφη ἐπὶ **Ἰωνίας** (=γιά τὴν Ἰωνία). ἢ διανομῆς=εἰς, ἀπό· ἐτάχθησαν ἐπὶ **τετάρων** (=εἰς τέσσαρας γραμμάς, ἀπὸ τέσσαρες τέσσαρες) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (καθαρᾶς ἢ τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς)· α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς· οἰκοῦσιν ἐπὶ **τῷ Ἰσθμῷ** τῆς Παλλήνης. Θ. β') χρονικῶς=εὐθὺς μετὰ· ἐπὶ **τῷ τρίτῳ σημείῳ** Ξ. ἐπὶ **τούτοις** Ξενοφῶν εἶπε. Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ (βλως) **πλησίον**· ἐπὶ **τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ** ἦν. Ξ. ἢ ἐπιστασίας = ἐπὶ (μετὰ γενικῆς)· ὁ ἐπὶ **τῷ θεωρικῷ ὄν**. Δ. ἢ τοῦ **ἐνώπιον**· ταῦτα ἐπὶ **τοῖς δικασταῖς** ἔλεγε. Δυσ. ἢ τοῦ **κατόπιν** ἢ ὀπισθεν· ἐτάχθησαν ἐπὶ **τοῖς ὀπλίταις** πελοπόροι. Ξ. ἢ προσθήκης = ἐκτός ἀπό, κοντὰ εἰς· **κάρδαμον** μόνον ἔχουσιν ἐπὶ **τῷ σίτῳ**. Ξ. ἢ ἔξαρτήσεως = εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπὶ **τινὶ εἶμι** ἢ ἐπὶ **τινὶ γίγνομαι** (=εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός, κλπ.). ἢ αἰτίας = γιά· **μέγα φρονεῖ ἐπὶ πλούτῳ** Ξ. ἢ σκοποῦ = γιά· **οὐκ ἐπὶ τούτῳ** κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ **τῷ καταχαρίζεσθαι** τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ **τῷ κρίνειν**. Πλ. ἢ ὅρου ἢ συμφωνίας· ἀφιμέν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ **τούτῳ** μέντοι, ἐφ' ᾧτε **μηκέτι φιλοσοφεῖν** (=μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημαίνει **πλησίον** (ἐπιθαλαττίος), **κατόπιν** (ἐφέπομαι), **ἐναντίον** (ἐπιπλέω), **προσῆτι** (ἐπικτῶμαι), **λίαν** (ἐπιποθῶ), **ἀμοιβαίως** (ἐπιμείγνυνται).

X. Κατά. Ἐπιρρητική σημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπό. Ἐπιρρηθ. ἀνά.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ· κατὰ τὴν Ἀσίαν (=πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) Ἐ. κατ' οὐρανὸν τὰ πολλὰ διατρίβομεν (=εἰς τὸ σπίτι) Πλ.

Καὶ ἄνευ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκτάσεως· Κύρος παῖει βασιλέα κατὰ τὸ στέρον (=κάπου εἰς τὸ στέρον) Ἐ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον. Ἡρ. τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἠρόιστευσαν (=τῶν συγχρόνων των) Ἐ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ διὰ μέσου=διὰ κατὰ γῆν ἐπορεύοντο (=διὰ ξηρᾶς) Ἐ. ἢ τοῦ ἀπέναντι· οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι· Ἐ. ἢ τοῦ κατόπιν· ἦσαν κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προϋόντας (=κατόπιν τῶν ἄλλων) Ἐ. ἢ τρόπου=μέτρησιν κατὰ τάχος, καθ' ἡσυχίαν. ἢ διανομῆς=ἀπό· ἐγὼ ἐθέλω διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους. Ἐ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέτρησιν, κατὰ κατὰ τοὺς νόμους. ἢ ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέτρησιν οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμὲ (=ὅσον ἀφορᾶ εἰς ἐμὲ) Ἐ. ἢ αἰτίας=ἐνεκα, ἀπό· κατ' ἔχθος (=ἀπὸ μίσους) Θ.

2. Μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς=ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι (=ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω. Ἐπιρρηθ. γενική). Ἐ. κατὰ τῆς θαλάσσης ἠφανίσθη (=ὑποκάτω τῆς θ., κάτω εἰς τὴν θ. Καθαρὰ γενική). Πλ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐναντίον· τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε. Ἐ. ἢ ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέτρησιν, γιὰ· τοῦτο μέγιστόν ἐστι καθ' ἡμῶν ἐγκώμιον (=γιὰ μᾶς) Δ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ κάτω (κατατίθημι) σημαίνει ἐναντίον (καταβῶ τινος), ὀπίσω (κατάγω φυγάδα=ἐπαναφέρω ἐξ ὀπίσθου εἰς τὴν πατρίδα του), πέρα καὶ πέρα, τελείως (καταναλίσκω, καθορῶ), χωριστὰ (καταγράφω, κατανέμω).

XI. Μετά. Ἐπιρρητική σημασία μεταξύ, ἐν μέσῳ.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=μεταξύ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὅμηρον· ἀίσσων ὡς τ' αἰγυπὸς μετὰ χῆνας. Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς ἢ πρόθεσις μετὰ μόνον εἰς τὴν φράσιν ἔχω τι μετὰ χειρας (=ἀνάμεσα εἰς τὰ χέρια μου. πδ. μεταχειρίζομαι τι). β') χρονικῶς=ἕστερ' ἀπὸ, μετὰ· μετὰ τὰ Τρωικά. Θ. μεθ' ἡμέραν (=ἐν καιρῷ ἡμέρας. Κυρίως=μετὰ

τὰ ἐξημερώματα)· γ') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν τάξεως καὶ ἀκολουθίας=ἕστεο' ἀπό· θειότατον **μετὰ θεοὺς** ἢ ψυχῇ. Πλ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς (σπανίως)=**μεταξύ**· ἕως ἦν **μετ' ἀνθρώπων** (=μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων=) αὐτὸν τὸν κόσμον) Ἰσ. β') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν συνεργείας=**μαζὶ μέ, μέ' ἐπολέμησαν μετὰ ξυμμάχων**. Θ. (Ἰδὲ § 70, 3, Σημ.). ἢ τοῦ τρόπου=**μέ' ἰκετεύει μετὰ πολλῶν δακρῶν**.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς=**μεταξύ· μετὰ τοῖσιν ἀνέστη** (=μεταξὺ τούτων) Ὅμ.

Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ **μεταξὺ** μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς (**μέτειμι, μεθομιλῶ, μεταίχμιον**), συνήθως δὲ σημαίνει **μαζὶ (μετέχω, μεταλαμβάνω)**, **κατόπιν (μεθέπομαι, μεταδιώκω)**, **ἀλλέως, διαφόρως (μεταγιγνώσκω)**.

XII. *Παρά* (εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ πάρο). Κυρία σημασία *πλησίον, κοντὰ εἰς*.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = *πλησίον καὶ κατὰ μῆκος τινός· παρὰ τὴν θάλατταν ἐπορεύοντο*. Ξ. Καὶ ἀπλῶς *πλησίον, κοντὰ εἰς· παρὰ τὴν ὁδὸν ἦν κορήνη*. Ξ. β') χρονικῶς=*κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ, κατὰ· δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον*. γ') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν συγκρίσεως = *ἐν συγκρίσει πρὸς· παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτος ἦν*. Ξ. ἢ διαφορᾶς ἢ ἐναντιότητος=*διαφόρως ἀπό, ἐναντίον· ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς*. Πλ. *πράττει παρὰ τοὺς νόμους*. ἢ ἐξαιρέσεως=*παρὰ· παρὰ τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως*. (πβ. εἴκοσι παρὰ ἕνα, ἕκατὸ παρὰ δύο). Οὕτω καὶ *παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον, παρ' οὐδὲν* (=διὰ τίποτε). ἢ αἰτίας=*ἐνεκα· παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἐπηύξεται Φίλιππος*. Δ.

2. Μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς)· α') τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς = *ἀπὸ κοντὰ ἀπό· φάσανον ἐρούσατο παρὰ μηροῦ*. Ὅμ. β') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν προελεύσεως=*ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον μετὰ γενικῆς προσώπου)· παρ' ἡμῶν ἀπάγγελλε τάδε* Ξ. (Ἰδὲ καὶ § 81, 2, α').

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ προσώπων· α') τοπικῶς=*πλησίον· Πρωταγόρας καταλύει παρὰ Καλλιᾶ*. Πλ. *παρ' ὄχθησιν ποιμοῖο*. Ὅμ. β') μεταφορικῶς=*κατὰ τὴν κρίσιν· δοκεῖ παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλευθῆναι κακῶς* (=κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ πλησίον (ὡς παρίσταμαι) σημαίνει *παρὰλλήλως* (παρὰπλέω), *πλαγίως ἢ κρυφίως* (παρὰδύομαι), *ἐναντίον* (παρὰνομῶ), *οὐχὶ ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως* (παρὰκούω, παρερμηγεύω).

XIII. Περί. Ἀρχικὴ σημασία *πέριξ, γύρω γύρω*. (Ἴδὲ καὶ ἄμφι).

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = γύρω ἀπὸ κατεστρατοπεδεύσατο *περὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν*. Ξ. Οἱ *περὶ* τινα (π. χ. οἱ *περὶ* Ξενοφῶντα. Ἴδὲ ἄμφι). β') χρονικῶς εἰς δῆλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν = *περίπου, κατὰ* *περὶ* μέσας νύκτας (= κατὰ τὰ μεσάνυχτα) Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς*· καὶ *περὶ ἵππους* οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν; Πλ. ἢ προσεγγίσεως, ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ = *περίπου* *περὶ* ἑβδομήκοντα. Θ.

2. Μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς) = *πέριξ, γύρω ἀπὸ* *τείχη* *περὶ* *Δαρδανίας* (= *πέριξ* τῆς Δ.) Εὐρ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, σέ, γιά*· σοφός ἐστι *περὶ* *τούτων* (= σ' αὐτὰ) Πλ. *κῆρυκας ἔπεμψε* *περὶ* *σπονδῶν* (= γιά ἀνακωχῆ) Ξ.

Συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις *περὶ πολλοῦ ἢ περὶ παντὸς ποιεῖσθαι ἢ ἠγεῖσθαι* τι (= θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντὸς ἄλλου)· ἀλήθειαν *περὶ πολλοῦ ποιητέον* ἐστίν. Πλ. Κατὰ ταύτας δὲ τὰς φράσεις ἐσχηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις *περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τι, περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάττινος, περὶ ἐλαχίστου ἢ περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι τι* (= θεωρῶ τι σπουδαιότερον, προτιμῶ κλπ.)· τὰ πλείστου ἄξια *περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται* (= θεωρεῖ ὅλως ἀσήμαντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἢ *περὶ* ἔχει ἐτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, συνήθη εἰς τὸν Ὅμηρον, ἥτοι τὴν σημασίαν τοῦ *ἐπέκεινα, πέρα, περισσότερον*, καὶ ἢ μετ' αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀφαιρετικὴ· π.χ. *χαλεπὸς* *περὶ πάντων* *εἰς* *μνηστήρων* (= περισσότερον ἀπὸ ὅλων κλπ.) Ὅδ. ρ, 388.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) σπανίως· α') τοπικῶς = *πέριξ, γύρω ἀπὸ*· *περὶ* *τῆ χειρὶ* *χρυσῶν* *δακτύλιον* φέρει. Πλ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, γιά*· Ζεὺς ἔδεισε *περὶ* *τῶ γένει* *ἡμῶν, μὴ* *ἀπόλοιτο*. Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *πέριξ* (ὡς *περιέρχομαι*) καὶ τοῦ *περισσότερον*, εἰς *ἀνώτερον βαθμὸν* (ὡς *περιγίγνομαι* = ὑπερτερῶ, νικῶ) σημαίνει *πολὺ ἢ ἐντελῶς* (*περιδεής, περιπίμπλημι*), *ὑπὲρ τὸ δέον* (*περιεργάζομαι*).

XIV. **Πρό.** Κυρία σημασία *ἐμπροσθεν*, *ἐμπρὸς ἀπό*. Μετὰ γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) μόνον α') τοπικῶς = *ἐμπρὸς ἀπό· πρὸ τῶν πυλῶν*. Ξ. β') χρονικῶς = *πρὶν ἀπό· πρὸ τῆς μάχης*. Ξ. οἱ *πρὸ ἡμῶν* γεγονότες (=οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἰσ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = *ὑπὲρ, χάριν, γιά· πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκουσι*. Ἡρ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπανίως) = *ἐξ ὀνόματος, γιά· πρόπων ἔφως πρὸ τῶνδε φωνεῖν*. Σοφ. ἢ συγκρίσεως = *ἐμπρὸς εἰς, ἀντί· τότε ἡροῦ πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον*. Πλ. (πδ. *ἐμπρὸς στήν ὑγεία τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουσιν τίποτε*).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *ἐμπρὸς* καὶ τοῦ *πρότερον* (*προπορεύομαι*—*προλέγω*) σημαίνει *φανερὰ, δημοσίᾳ* (*προαγορεύω, προεῖπον, προκηρῦττω*), *περισσότερον* (*προτιμῶ*).

XV. **Πρὸς** (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ *πρὸτι ἢ ποτί*). Ἀρχικὴ σημασία *ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος*.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς α') τοπικῶς = *πρὸς τὸ μέρος, πρὸς· ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον· Θ. πρὸς ἄρκτον, πρὸς μεσημβρίαν. ἄξομεν ὑμᾶς πρὸς αὐτούς*. Ξ. β') χρονικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ *περίπου· πρὸς ἐσπέραν ἦν* (=πρὸς τὸ βράδυ) Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως = *μὲ ἢ ἐναντίον· συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἴκοι* (=μὲ τοὺς) Ξ. *πρὸς τοὺς Θοῤᾶκας ἐπολέμησα* (=ἐναντίον τῶν Θ.) Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μὲ, ὡς πρὸς· ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἐξοδον*. Ξ. ἢ παραβολῆς καὶ συγκρίσεως = *ἐν συγκρίσει πρὸς, ἐμπρὸς εἰς· οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν*. ἢ σκοποῦ = *γιά· πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς*; (=γιά ποῖόν σκοπὸν) Ξ. *πρὸς χάριν λέγουσι* (=γιά εὐχαρίστησι, γιανὰ εὐχαριστοῦν) Δ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς) α') τοπικῶς = *πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι πρὸς· Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται*. Δ. *πρὸς τῶν θεῶν* (κυρίως = ἐνώπιον τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα = ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν) β') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μὲ, ὡς πρὸς· ἐλεύθερος καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός*. ἢ συμφωνίας = *σύμφωνα μὲ· ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ*. Ξ. ἢ ὠφελείας, συμφέροντος = *πρὸς ὠφέλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον*.

σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν. Ε. (ιδὲ καὶ § 81, 2, α').

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς)· α') τοπικῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς· πρὸς Βαβυλῶνι ἦν Κύρος. Ε. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀσχολίας = μέ· πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν (= εἶχε νὰ κάμῃ μέ·) Πλ. ἢ προσθήκης = κοντὰ εἰς, ἐκτός· πρὸς τούτοις, πρὸς τοῖς ἄλλοις (=κοντὰ στᾶλλα). Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινὸς (ὡς προσέρχομαι πρὸς τινα) σημαίνει πλησίον (προσοικῶ), προσέει (προσαιτῶ, πρόσεστι).

XVI. Σὺν ἢ ξύν. (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ξενοφώντος πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ μετὰ μὲ γενικῆν). Ἄρχικὴ σημασία μαζί, μαζί μέ.

Μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς) μόνον, εἰς δῆλωσιν συνοδείας=μαζὶ μέ, μέ· βασιλεὺς σὺν πολλῷ στρατεύματι προσέρχεται. Ε. ἢ συνδρομῆς = μέ τὴν βοήθειαν· σὺν τοῖς θεοῖς ἀμυνόμεθα τοὺς πολεμίους. Ε. ἢ τοῦ τρόπου = μέ· σὺν γέλωτι ἦλθον ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ε. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ· σὺν τῷ νόμῳ τὴν ῥῆφον τίθεσθε. Ε.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ μαζί (ὡς συνοικῶ) σημαίνει ἐντελῶς, καλὰ (συγκαλύπτω, συνωρῶ).

XVII. Ὑπέρ. Κυρία σημασία ὑπεράνω, ἀπὸ πάνω ἀπό·

1) Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=ἐπάνω ἀπό, πέραν· ἐπόμενοι τοῖς Θοραξὶ τοῖς ὑπερ Ἑλλήσποντιον οἰκοῦσι Ε. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ υπερβάσεως ὀρίου τινὸς ἢ μέτρου· οἱ ὑπὲρ τὰ τετραράκοντα ἔτη γεγονότες. Ε. ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἄνθρωπον. ὑπὲρ ἡμῶς (= ὑπὲρ τὰς δυνάμεις μας τὰς σωματικὰς ἢ τὰς πνευματικὰς) Πλ.

2) Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς = ὑπεράνω ἀπό, ἐπάνω ἀπό· πόλις ὑπὲρ τοῦ λιμένος κεῖται. Θ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = χάριν, γιά· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν. Αἰσχ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως = ἀντί, γιά· ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι (=ἀντὶς γιὰ σένα) Πλ. ἢ σκοποῦ=γιά· ἢ τελευτῆ τοῦ πολέμου ἢδη ἐστὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς (=γιατὰ μὴ) Δ. ἢ αἰτίας=ἐνεκα, γιά· ὑπὲρ τῶν γεγεννημένων ὠροῖζετο, Ἰσ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μὲ, περὶ ἢ ὑπὲρ τοῦ πολέμου

γνώμη. (Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς ὑπὲρ ἀντὶ τῆς περὶ εἶναι συνήθης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἔντεϋθεν).

Ἐν συνθέσει ἔκτος τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπερκάθημαι) σημαίνει *πέραν, πὺρ πέρα* (ὑπερβάλλω, ὑπερπόντιος—ὑπερορῶ = περιφρονῶ), *ὑπερβολικά* (ὑπερπονῶ), *πρὸς χάριν* (ὑπεραπολογουμαί τις).

XVIII. Ὑπό. Ἀρχικὴ σημασία ὑποκάτω, ὑποκάτω ἀπό. (Ἀντίθ. ἐπί).

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ἢ εἰς τὸ κάτω μέρος, *πλησίον* (τῆς θάσεώς τις)· ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπῆλθον. Ξ. ὑπὸ τὸν λόφον ἔστησε τὸ στράτευμα (= εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ξ. β') χρονικῶς—κατὰ ὑπὸ νύκτα (= διαρκούσης τῆς νυκτός) Θ. ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Θ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ὑποταγῆς—ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· Αἴγυπτος ὑπὸ βασιλεῖα ἐγένετο. Θ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ξιφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον. Ξ. τὰ ὑπὸ γῆς. Πλ. β') μεταφορικῶς, ἐπὶ αἰτίας = ἐνεκα, ἀπὸ ἀπώλειο ὑπὸ λιμοῦ (= ἀπὸ πείνας) Ξ. (Ἰδὲ καὶ § 81, 2, α'). ἐπὶ συνοδείας—ἐν συνοδείᾳ, μέ· τὰ μακρὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων (= ἐνῶ συγχρόνως αὐλητρίδες ἤϋλουν) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς)· α') τοπικῶς ἐπὶ στάσεως—ὑποκάτω ἀπὸ, κάτω ἀπὸ· ἔστι δὲ καὶ βασιλεία ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει. Ξ. β') μεταφορικῶς—ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· οἱ ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες (=οἱ ὑπήκοοι τοῦ β.) Ξ. ἦ—ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν· ὑπὸ παιδοτριβῆ ἀγαθῶν πεπαιδευμένους. Πλ.

Ἐν συνθέσει ἔκτος τοῦ ὑποκάτω (ὡς ὑπόκειμαι, ὑπόγειος) σημαίνει *κρυφίως* (ὑποπέμπω), *ὀλίγον, λίγο λίγο* (ὑπόπικρος, ὑποπίνω=κουτσοπίνω), *ἐμπρός, πρότερον* (ὑφηγοῦμαι=προηγοῦμαι, ὑπάγω, ὑπάρχω = πρῶτος ἀρχίζω), *συγχρόνως* (ὑπαυλῶ).

§ 95. β'. Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις διαφέρουν τῶν κυρίων προθέσεων κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις πλὴν συντίθεται μόνον μὲ τὴν λέξιν μέλος—πλημμελής).

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἡ *ἀνευ*, *ἄχρι*, *μέχρι*, *ἐνεκα* ἢ *ἐνεκεν* (καὶ Ἰονικῶς *εἰνεκα* ἢ *εἴνεκεν*) καὶ *χωρὶς* συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

2) ἡ ὡς συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς. (Ἰδὲ § 90, 2, ζ', Σημ. 2).

3) ἡ *πλὴν* κανονικῶς μὲν συντάσσεται μετὰ γενικῆς: *πλὴν ἐμοῦ* (= ἐκτὸς ἢ ἐξαιρέσει ἐμοῦ) Σοφ. Συντάσσεται ὁμως καὶ μὲ οἰανδῆποτε ἄλλην πτώσιν ὁμοιοπτώτως πρὸς τινὰ προηγούμενον ὄρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ ἐξαιρέσις: *συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος* (= ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ ἀνδρα τοῦ Ν.) Ε. *παντὶ δῆλον πλὴν ἐμοὶ* (= ἐκτὸς ἀπὸ ἐμὲ) Πλ. οὐκ οἶδα πλὴν ἐν (= οὐκ οἶδα οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἐν = παρὰ μόνον ἓνα πρᾶγμα) Σοφ.

Σημ. Ἡ λέξις *πλὴν* λαμβάνεται καὶ ὡς σύνδεσμος συνθέων προτάσιν τινὰ πρὸς τὰ προηγούμενα παρατακτικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον)· οὐν δ' οὐδεμία πάρεσιν, *πλὴν ἢ γ'* ἐμὴ κωμῆτις ἢ δ' ἐξέρχεται. Ἀριστοφ.

§ 96. 1) Ἡ πρόθεσις *ἐνεκα* δηλοῖ α') αἰτίαν = *ἐξ αἰτίας*, *γιά*: οὐ τῶν ἀδικημάτων *ἐνεκα* αὐτοὺς ἀπέκτειναν. Λυσ. β') σκοπὸν = *χάριν*, *γιά*: τῶν παιδῶν *ἐνεκα* βούλει ζῆν, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς). Πλ. γ') ἀναφορὰν = *ὅσον ἀφορᾷ εἰς*, *ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ*· *φῶς εἰ μὴ εἴχομεν*, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν *ἐνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν*. Ε.

2) Αἱ συνώνυμοι προθέσεις *ἀνευ* (= χωρὶς, δίχως) καὶ *χωρὶς* (= χωριστὰ ἀπὸ, δίχως) λαμβάνονται ὅχι μόνον εἰς δήλωσιν ἐξαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ προσθήκης (= ἐκτὸς τοῦ, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ κανεῖς, ἀνεξαρτήτως τοῦ, κοντὰ εἰς): ὁ τότε ἐνστάς πόλεμος *ἀνευ τοῦ* καλὴν δόξαν *ἐνεγκεῖν* ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διῆγεν ὁμᾶς (= ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔφερε καλὴν δόξαν). Δ. *χωρὶς δὲ τῆς δόξης* οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ (= ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 97. Τὰ ἐπιφωνήματα, ἧτοι αἱ λέξεις αἱ ἐκφράζουσαι ἰσχυρόν τι ψυχικὸν πάθημα (οἷον ἐκπληξιν, θαυμασμόν, χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φόβον, κ.τ.τ.) ἐκφέρονται συνήθως

καθ' ἑαυτὰ ἢ μετὰ τινος γενικῆς δηλούσης τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικαί) προτάσεις: οἶμοι! φεῦ! παπαῖ! ἰὼ! — φεῦ τῆς ἀνοίας (= ἀλλοίμονο τί ἀνοια!) Σ. Ἰδὲ § 38, 2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται δι' ὀνομαστικῆς ἢ δοτικῆς (προσωπικῆς) συναπτομένης μετὰ τοῦ ἐπιφωνήματος: οἶμοι ἐγὼ τλήμων! (= ἀλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχῆ!). ὦμοι μοι. Σοφ.

§ 98. Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται προσέτι

1) κλητικὴ πτώσις ὀνόματος θεοῦ τινος ἢ ἥρωος καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μετὰ γενικῆς: Ἡράκλεις! — ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν! (= Θεέ μου! τί λεπτότης φρενῶν!) Ἄρφ. (πδ. Χριστέ μου! Παναγιά μου! Ἄγιε Γεράσιμε!).

2) πρότασις ἀπαρεμφατικὴ ἢ (συνηθέστατα) ἀναφορικῆ· ἐμὲ παθεῖν τάδε! (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!). οἶα ποιεῖς, ὦ εἰταῖρε! (= τί εἶναι αὐτά, ποῦ κάνεις, φίλε!) Πλ. ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος! (= τί ὠρᾷος...!) Ξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις.

1. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν.

§ 99. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ χρονικὴ βαθμῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον (ἦτοι τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ τρόπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζομένου (ἦτοι ἐξέλιξις ἢ διάρκεια, σύμπτυξις ἢ σύνοψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως).

§ 100. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις.

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν τὸ παρελθὸν ὁ παρατατικὸς, ὁ ἀόριστος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἐν μέρει ὁ παρακειμένος, εἰς δὲ τὸ παρὸν ὁ

ένεστώς καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ μέλλον οἱ δύο μέλλοντες.¹

2) ἐμφανίζουσι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνον ἐξελισσόμενον μὲν ἢ διαρκοῦν ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἐν μέρει, συνεπτυγμένον δὲ ἢ ἐν συνόψει ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἐν μέρει, τετελεσμένον δὲ ὁ παρακείμενος ἐν μέρει, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων.

Συνοπτικῶς ἢ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα		
	Χρόνοι	τοῦ παρελθόντος	τοῦ παρόντος	τοῦ μέλλοντος
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαίνοντος ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσόμενου ἢ τοῦ διαρκοῦς	ὁ παρατατικός· ἔγραφον	1) ὁ ἐνεστώς· γράφω 2) ὁ παρακείμενος, ἐν μέρει· ἔστηκα=στέκομαι	ὁ ἀπλοῦς μέλλων, ἐν μέρει· γράψω=θὰ γράψω ἔξω=θὰ ἔχω
	τοῦ συνεπτυγμένου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἀόριστος· ἔγραψα		ὁ ἀπλοῦς μέλλων, ἐν μέρει· γράψω=θὰ γράψω· σήσω =θα λάβω
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος· ἔγεγράφη	ὁ παρακείμενος ἔγραφα	ὁ τετελεσμένος μέλλων· γεγραφῶς ἔσομαι

Αἱ εἰδικώτεροι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς ἐξῆς.

¹ Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται ἄρχειοὶ χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι ἢ ἱστορικοί.

§ 101. α'. Ὁ ἐνεστώσ ἐἰς τὴν ὀριστικὴν κανονικῶς σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον γίνεται τώρα, ἤτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ ὁ λέγων γράφω. ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ (=τώρα σᾶς ἐπαινῶ) Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώσ σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἀορίστως. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν λαμβάνεται συνηθέστατα ὁ ἐνεστώσ ἐἰς ἀποφθέγματα, γνωμικὰ καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται γνωμικός ἐνεστώσ): πάντων οἱ θεοὶ κρατοῦσιν. Ξ. αἶε τὰ αὐτὰ λέγω. Ξ. χεῖρ χεῖρα νίξει. (πβ. σιάλα τῆ σιάλα τὸ νερὸ τρυπάει τὸ λιθάρι).

2) εἶναι τι, τὸ ὁποῖον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πράξῃ τὸ ὑποκείμενον. (Βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός ἐνεστώσ): ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὴ ἐξελαύνετε ἡμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας (=θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. πείθω τινὰ (=προσπαθῶ νὰ πείσω). (πβ. ποιός παίρνει κόρην ἔμορφη, ποιός παίρνει μαυρομάτα; =θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι τι, τὸ ὁποῖον προέροχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος. (Ἀποτελεσματικός ἐνεστώσ, συγγενής κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὸν παρακειμένον): ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι (=ὅπως πληροφοροῦμαι, ἤτοι ἔχω πληροφορηθῆ καὶ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Οὕτω λαμβάνεται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώσ τῶν ῥημάτων ἀκούω, (αἴω ἐἰς τὸν Ὅμηρον, κλύω ἐἰς τοὺς τραγικούς), αἰσθάνομαι, γινώσκω, κλπ. νικῶ (=εἶμαι νικητής), κρατῶ, φεύγω (=εἶμαι φυγᾶς), ἀδικῶ κλπ. (πβ. τί νέα μαθαίνεις; =ἔμαθες καὶ γνωρίζεις, ἀκούω πὼς θ' ἀναχωρήσῃ).

Κανονικῶς δὲ ἔχει σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώσ τῶν ῥημάτων ἤκω (=ἔχω ἔλθει), οὔχομαι (=ἔχω ἀπέλθει), κάθημαι καὶ κεῖμαι.

4) εἶναι βεβαιοτάτον καὶ τρόπον τινὰ γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ ἐἰς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῇ ἄλλη τις μέλλουσα πράξις. (Ἐνεστώσ ἀντὶ μέλλοντος): εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία (=ἐξάπαντος θὰ καταληφθῇ) Θ. (πβ. τήρα καλά, καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃς

σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά κι' ὁ Γιώργης τὸ κεφάλι = τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψῃ).

Κανονικῶς δὲ ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἐνεστῶς εἶμι (= θὰ πάω), ἀναπληρούμενος ὡς ἐνεστῶς ὑπὸ τοῦ ἔρχομαι (= πηγαίνω). νῦν δ' εἶμι Φθίηνδε (= θὰ πάω στὴ Φθία) Ὅμ. (πβ. μεῖνε σὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σπίτι).

§ 102. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστῶς λαμβάνεται ἀντὶ ἁορίστου εἰς διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται *ἱστορικὸς ἐνεστῶς*. Τούτου διακρίνονται δύο εἴδη·

1) ὁ *δραματικὸς ἐνεστῶς*. Ὁ διηγούμενος δηλαδὴ διὰ τῆς φαντασίας του μεταφέρεται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέβαινε ἢ ἱστορουμένη πρᾶξις, καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν ἐκτελουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς δράμα τι καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντάς. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρὰ καὶ ἐναργής· ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησί τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι οὐκ ἐκδίδωσι, ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδναν. Θ. (πβ. σηκώνομαι μιὰ χαραυγὴ μαῦρος ἀπὸ τὸν ὕπνο, παίρνω νερό καὶ νίβομαι κλπ.).

2) ὁ *ἐνεστῶς τῶν ἀπλῶν ἱστορικῶν ἀναγραφῶν*, (ὅστις κυρίως εἶναι ἄχρονος ἐνεστῶς, περὶ τοῦ ὁποίου ἴδὲ κατωτέρω). Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο. Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστῶτος ἦσαν ἄχροι ῥηματικοὶ τύποι, ἦτοι ῥηματικοὶ τύποι ἐστερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ χρησιμοποιοῦνται περὶ πράξεως ὄχι μόνον νῦν γινομένης, ἀλλὰ καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τούτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι καὶ εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστῶς μετὰ ἐπιρρημάτων δηλοῦντων τὸ *πρότερον* ἢ τὸ *κατόπιν*· (πάρος=πρότερον, πάλοι=πρὸ πολλοῦ, πρόσθεν=πρότερον, ἄρι=πρὸ ὀλίγου)· πάρος γε μὲν οὐ τι θαμίζεις (=ἐθαμίζεις). ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον (=ἔξει) Ὅμ. (πβ. δουλεύει εἴκοσι χρόνια τώρα καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε—αὔριο ἀναχωρῶ γιὰ τὴν πατρίδα).

§ 103. β'. Ὁ *παρτατικὸς* εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἐγένετο εἰς τὸ παρελθὸν κατὰ τι χρονικὸν διάστημα, τὸ ὅποιον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων καὶ τὸ ὅποιον ἢ δηλοῦται ῥητικῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων. Μετὰ

ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρων οἱ Ἕλληνες ἡμέρας εἴκοσιν. Ξ. πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐσιῶς. Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ὁ παρατατικός, ὅπως ὁ ἐνεστώς, δύναται νὰ εἶναι

1) ἐπαναληπτικός· (πβ. § 101, 1)· ἐργαζόμεναι μὲν ἡρώτων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπνουν. Ξ. (πβ. Ὅταν ἤμουν παιδί, ἔλεγα σιὴν ἐκκλησίᾳ τὸν Ἀπόστολο).

2) βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός· (πβ. § 101, 2)· ἐπιτιγδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἥδιστα διάγῃς (= δὲν ἤθελα νὰ σὲ ξυπνήσω). Πλ. ἕκαστος ἐπειθεν αὐτὸν ἀποσιῆναι τὴν ἀρχὴν (= προσεπάθει νὰ τὸν πείσῃ) Ξ. (πβ. σαράντα πέντε μάστοροι κ' ἐξήντα μαθητᾶδες γεφύριον ἐθεμελίωσαν σιῆς Ἀοῖας τὸ ποτάμι=προσπαθοῦσαν νὰ θεμελιώσουν).

Σημ. Ὁ παρατατικός ῥημάτων, τὰ ὅποια εἰς τὸν ἐνεστώτα λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου, λαμβάνεται καὶ αὐτὸς μὲ σημασίαν ὑπερσυντελείου· ἐνίκων (= ἤμουν νικητής), ἔφρευγον (= ἤμουν φυγᾶς). Ὁ παρατατικός ὁμοῦ τῶν ῥημάτων ἤκω καὶ οἴχομαι (ἤκων, ὀχόμεν) συνήθως λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἀόριστου· Φαλίνας μὲν δὴ ὄχιστο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· οἱ δὲ παρὰ Ἀρσίου ἤκων Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος (= ἀπῆλθε—ἤλθον). Ξ.

§ 104. γ'. Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἐγίνε· ἐγραψα ἐπιστολήν. ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος τοῦ παρατατικοῦ κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν πράξιν τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ παρελθὸν ὁ μὲν παρατατικός τὴν ἐμφανίζει ἐξελισσομένην καὶ μῆπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλω τῆς ἐν συνόψει, ἤτοι συνεπιτυγμένην· (πβ. Κοιίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοτος αὐτοῖς Σωκράτους ὠμίλησάτην, δν χρόνον ὠμιλείτην αὐτῷ = τὸν συναναστρέφωσαν, ὅσον καιρὸν τὸν συναναστρέφοντο). Ξ. ἐβασίλευσε ἕτα δωδέκα. Ἡρ.

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρησιμοποιεῖται καὶ ὁσάκις πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἐναρξὶς πράξεώς τινος ἢ εἴσοδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς τινα κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων σημαίνοντων ψυχικὸν πάθημα. (Ἐναρκτικός ἀόριστος)· ἔφρυγον (= ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν). ἐκ τούτου ἐπλούτησε (= ἐγίνε

πλούσιος). ἐνόσησε (=ἔπεσεν ἄρρωστος). ἐπειδὴ δὲ ἐβασίλευσε Θησεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὐσαν ξυνώκισε πάντας (= ἅμα ἔγινε βασιλεύς, εὐθύς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν). Θ. ἐχάρη, ἐφοβήθη (=κατελήφθη ἀπὸ χαρὰν, φόβον).

§ 105. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλάκις

1) ἀντὶ ἐνεστῶτος, εἰς γνωμικά, τὰ ὅποια ἐν γένει σημαίνουν κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα· δεχθὲν δὲ τε νήπιος ἔγνω (=τὸ καταλαβαίνει) Ὅμ. τὰς τῶν φαύλων συνθηεῖας ὀλίγος χρόνος διέλυσε (=διαλύει) Ἴσ. (Γνωμικὸς ἀόριστος).

Ὅμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρομοιώσεων ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορσος ἀπέστη, ἄψ δ' ἀνεχώρησεν, ὡς αὐτὶς καθ' ὄμιλον ἔδν Ἀλέξανδρος (=ὡς ἀφίσταται—ἀναχωρεῖ) Ὅμ.

2) ἀντὶ μέλλοντος, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι τι ἀφεύκτως θὰ γίνῃ, ἐὰν γίνῃ ἄλλο τι, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γεγόμενον ἤδη· (πβ. § 103, 4)· ἀπωλόμεσθ' ἄρ', εἰ κακὸν προσοίσομεν νέον παλαιῶ (=ἐχαθήκαμε, ἀφεύκτως θὰ χαθοῦμε). (πβ. χάρηκες, ἂν σὲ καταλάβουν).

§ 106. δ'. Ὁ παρακείμενος συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σηματινόμενον ἔχει γίνει, ἤτοι ἐξετελέσθη εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὑπάρχει τετελεσμένον εἰς τι πρόσωπον ἢ πράγμα κατὰ τὸ παρόν· γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης (=τὰ ἔχει γράψει, ἤτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένουν γεγραμμένα). Θ. τέθαιπται πρὸ τοῦ ἄστεως (=ἐτάφη καὶ παραμένει θαμμένος). (Ἀποτελεσματικὸς παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὸν Ὅμηρον).

Σημ. Ὁ παρακείμενος ἀρχῆθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστώτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος οὗτος (διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ του)

1) κατὰστασιν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ παρόν προσελθοῦσαν ἐκ προηγηθείσης ἐνεργείας· ἔστηκα (=ἔστην καὶ παραμένω ἰστάμενος=στέκομαι). τέθηκε (=ἀπέθανε καὶ εἶναι πεθαμένος=εἶναι νεκρός). ἡ θύρα ἀνέφεται (=ἡνοίχθη καὶ παραμένει ἀνοιγμένη=εἶναι ἀνοικτή).

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνε-

στῶτος· δέδοικα (=φοβοῦμαι), εἶκα (=δμοιάζω), κέκτημαι (=ἔχω), μέμνημαι (=θυμοῦμαι), οἶδα (=γνωρίζω).

2) ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρόν, ἦτοι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρόν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ' ἐπανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακείμενοι εἰς τὸν Ὅμηρον ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι π. χ. βέβρουχε (=βρυχάται πολὺ καὶ δυνατὰ, βογγάει), κέκραγε (=κράζει ἰσχυρῶς, σκούζει), γέγηθε (=γηθεῖ ἰσχυρῶς, χαίρει μεγάλως)—πεφόβηται (=φοβεῖται ἰσχυρῶς, ἔχει μεγάλον φόβον)—πεποιήσεται (=πεπότηνται=ποτῶνται=πέτονται ἐδῶ κι' ἐκεῖ).

Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὁ παρακείμενος λαμβάνεται καὶ ἵνα δηλωθῇ σειρά ὁμοίων πράξεων, αἱ ὁποῖαι συνέδησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβάνονται δὲ συγκεντρωμένοι κατὰ τὸ παρόν· ἢ δὴ μοι' Ὀδυσσεὺς ἐσθλά ἔοργεν, (νῦν δὲ τότε μέγ' ἄριστον ἐν Ἀργείοισιν ἔρεξεν) (=ἀληθῶς ἀπειρους καλὰς πράξεις ὁ Ὀδυσσεὺς ἔως τώρα ἔχει πράξει). Ὅμ. πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθησιν (=ἔχουν πάθει εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἔως τώρα). Ε.

§ 107. Ὁ παρακείμενος λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ μέλλοντος, ὅπως καὶ ὁ ἀόριστος (§ 105, 2)· εἴ με τόξων ἐγκρατῆς αἰσθήσεται, ὄλωλα (=εἶμαι χαμένος, θὰ χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πῶ. ἂν σὲ νοιώσουν, εἶσαι χαμένος).

§ 108. ε'. Ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον εἶχε γίνεαι εἰς τὸ παρελθόν, ἦτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· ἐν δ' ἦν χωρίον μητρόπολις αὐτῶν· εἰς τοῦτο πάντες συνερροήκεσαν (=εἶχαν συρρεύσει, τότε ποῦ ἔγινε ἢ ἐπιδρομῇ) Ε. ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὁ ἐκεῖνος ἠθροίκε ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιπίδας (=τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε συναθροίσει ἔως τότε) Ε.

Σημ. α'. Ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος, ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω εἰσότηκει (=ἔστειλετο), ἢ θύρα ἀνάωκτο (=ἦτο ἀνοικτὴ) Ε.—ἐδεδοίκειν (=ἐφοβούμην), ἐδάκειν (=ὠμοιάζα), κλπ —ἐκεκράγετε (=ἐφωνάζατε δυνατὰ) Ε. ἐγεγήθει (=ἔχαίρει μεγάλως)—πολλὰ ἐλεπόνθεσαν (=εἶχαν πάθει, ἔως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Ἴδὲ § 106, Σημ. 1 καὶ 2).

Σημ. β'. Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλάκις, ἵνα δηλωθῇ πράξις παρελθούσα, ἢ ὁποῖα ἠκολούθησε εὐθὺς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσαύτως παρελθούσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν γλῶσσαν μας δι' ἀορίστου μὲ τὸ εὐθύς ἢ ἀμέσως στή στιγμή πρὸ αὐτοῦ· τὸν δ' ἔλιπε ψυχὴ, κατὰ

δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς· (κέχυτο δέ=καὶ ἀμέσως ἐπάνω εἰς τὰ μάτια του χύθηκε σκότος). Ὅμ. ὡς δ' ἐλήφθησαν οὔτοι, ἐλέλυτο αἱ σπονδαὶ (=ἀμέσως ἐλύθησαν αἱ συνθήκαι). Θ.

§ 109. ζ'. Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σηματινόμενον **θὰ ἔχῃ γίνεαι**, ἤτοι θὰ εἶναι τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· φίλος ἡμῖν οὐδεὶς **λελείψεται** (=κανεὶς δὲν θὰ μᾶς ἔχῃ μένει τότε).

Σημ. Ὁ τετελεσμένος μέλλων ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον· ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέφικτο μὲν καὶ πρόσθεν, ἀνεφίξεται δὲ καὶ νῦν (=θὰ εἶναι ἢ θὰ μένη ἀνοικτὴ) Ξ.—ἀφροσύνη (=θὰ ἀποστατήσω), μεμνήσομαι (=θὰ θυμοῦμαι), κεντήσομαι (=θὰ ἔχω). (Ἰδὲ § 106, Σημ. 1 καὶ 2).

Πολλάκις δὲ ὁ τετελεσμένος μέλλων λαμβάνεται, ἵνα δηλωθῇ μέλλουσα πράξις, ἢ ὅποια θὰ ἀκολουθήσῃ ἀμέσως ἢ ἀφούκτως κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πράξεως· φράζε καὶ πεπραξεται (=καὶ ἀμέσως θὰ πράξῃ, αὐτὸ ποῦ θὰ πῆς). Ἀρφ. (πδ. § 108, Σημ. 6').

§ 110. Ὁ (ἄπλοῦς) μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σηματινόμενον **θὰ γίνῃ** εἰς τὸ μέλλον· γράψω ἐπιστολὴν (=θὰ γράψω). ἢ στρατιὰ ἔξει τὰ ἐπιτήδεια (=θὰ ἔχῃ) Ξ.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἄπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν (**θὰ γράψω—θὰ γράψω**), ἀλλὰ μόνον ἓνα (**γράψω**), καὶ οὗτος εἶναι καὶ μέλλων διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (=θὰ γράψω) καὶ συνοπτικός μέλλων (=θὰ γράψω). Ἐκ τῆς ἀμέσως δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων νοεῖται, ἂν ἢ μέλλουσα πράξις λαμβάνεται ὡς διαρκῆς ἢ κατ' ἐπανάληψιν, ἢ ἐν συνόψει· ἐκεῖθεν θάλατταν ὄψεσθε (=θὰ ἰδῆτε). διὰν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφθονώτερον διαιτώμενον (=θὰ μὲ βλέπετε νὰ διαιτῶμαι). Ξ.

§ 111. Ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων τροποποιεῖται ἢ ἀρχικὴ σημασία τοῦ μέλλοντος καὶ πολλάκις οὗτος ἔχει τὴν ἐννοιαν

1) τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτροπομένου· πρὸς ταῦτα πράξεις οἷον ἂν θέλῃς (=δύνασαι νὰ πράξῃς) Σοφ. λέγει ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄψονται θάλατταν (=ὅτι ἡμπορεῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν) Ξ. (πδ. μὰ θὰ μοῦ

πῆς, γιατί νά τὸ κάμω, ἀφοῦ ἤξευρα, πὼς θὰ ζημιωθῶ=ἤμπο-
ρεῖς νά μοῦ πῆς).

2) βουλήσεως. (**Βουλευτικός** μέλλον). καὶ τὸ μηδὲν ἐξερωῶ,
φράσω δ' ὅμως (=θέλω ὅμως νά δηλώσω) Σοφ. τί χορημα
δράσεις; (=τί θέλεις νά κάμῃς) Σοφ. (πβ. ἐγὼ βάγια γεννήθηκα
καὶ βάγια θὰ πεθάνω — καὶ —ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς
θενὰ πεθάνω=θέλω νά πεθάνω).

Οὕτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον
τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν
πρόκειται νά δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς ὃν
ἀπευθύνεται θὰ πράξῃ σύμφωνα μὲ τὴν θέλησίν του· ὡς οὖν
ποιήσετε (=ἔτσι λοιπὸν θὰ κάμετε=ἔτσι κάμετε) Πλ.

Συνηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλ-
λοντος σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις εἰσα-
γομένας διὰ μὲν τοῦ οὐ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ
τοῦ οὐ μὴ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου ἀπαγορεύσεως· οὐ περιμενεῖς;
(=περίμενε, περίμενε). Πλ. οὐ μὴ ληρῆσης! (=μὴ φλυαρῆς,
ἄφησε τὲς φλυαρίες) Ἄρφ.

3) τοῦ πρόποντος, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου· φι-
λόσοφος ἡμῖν ἔσται ὁ μέλλον καλὸς καγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ
(=φιλόσοφος πρέπει νά εἶναι) Πλ. πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους
τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ; (=πρέπει νά κάμω τὸν λόγον,
πρέπει νά ὁμιλήσω) Πλ.

Οὕτω καὶ ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος μετ' ἀπορηματικῆς
ὑποτακτικῆς· εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; ἢ τί δράσομεν; (=ἢ τί πρέ-
πει νά κάμωμεν;) Εὐρ.

§ 112. Ὁ μέλλον λαμβάνεται καὶ πρὸς δήλωσιν τοῦ συνήθως
συμβαίνοντος, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γενικὸν κύρος
καὶ ὡς τοιαῦτα ἰσχύουν βεβαίως καὶ εἰς τὸ μέλλον. (**Γνωμικός**
μέλλον. πβ. § 101, 1)· οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ
ἀποτεῖσει (=πᾶς ἄνθρωπος ἀδικῶν τίσιν ἀποτεῖσει = θὰ τιμω-
ρηθῇ, τιμωρεῖται) Ἑρ. (πβ. ἡ πετροπέρδικα, ὀπόδρη μύρρη
καφαλιά, θὰ κάτση νά βοσκήσῃ=κάθεται καὶ βόσκει).

Σημ. Ἡ περιφρασις ἢ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸ ῥῆμα μέλλω μετ' ἀπα-
ρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιώτερον ἀορίστου) δὲν σημαίνει
ὅτι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλον τοῦ ἀντιστοίχου ῥήματος· π. χ. μέλλω

διδάξιν δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ διδάξω. (πβ. θὰ χάσω τὸ μυαλό μου—καὶ—πάω νὰ χάσω τὸ μυαλό μου. θὰ βροῦξῃ—καὶ—πάει νὰ βροῦξῃ).

Τὸ μέλλω ἀρχῆθεν σημαίνει **ἀναβάλλω, βραδύνω**, ἔπειτα μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἀορίστου) συνήθως σημαίνει α') ἔχω κατὰ νοῦν, **προτίθεται, σκοπεύω, πρόκειται** νὰ **μέλλω ὑμᾶς διδάξειν**, ὅθεν μοι ἢ διαβολὴ γέγονεν. Πλ. ε') πρέπει νὰ περιμένῃ κανεὶς (νὰ), πρέπει (νὰ), ἐπόμενον εἶναι (νὰ) σύντενέ μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ μέλλω σοὶ **ἔπεισθαι**. Πλ. ἠριθμοῦντο πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λίθων καὶ **ἔμελλον** οἱ μὲν τινες **ἀμαρτήσεσθαι**, οἱ δὲ πλείους **τεύξεσθαι** τοῦ ἀληθοῦς λογιζομένου (=καὶ ἐπόμενον ἦτο μερικοὶ μὲν νὰ ἀποτύχουν κλπ.) θ.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 113. 1) Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνον, ἤτοι οἱ τύποι τοῦ ῥήματος διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται

α') ἡ πραγματικότης ἢ ἡ δυνατότης τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου κατὰ τὸν λέγοντα· (ἔρχεται—ἔλθοι ἂν) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου διὰ τὸν λέγοντα· (ἴωμεν—ἴτε—μὴ ἔλθῃτε).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἦτοι ὀριστικὴ, ὑποτακτικὴ, εὐκτικὴ καὶ προστακτικὴ

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον αὐταὶ λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις ἐξηρητημένας.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 114. α'. Ὀριστικὴ. Ἡ ὀριστικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἐγκλίσις τοῦ **πραγματικοῦ**.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει τι τὸ πραγματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. (Ἄρνησις οὐ). Ἐνταῦθα **ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς**. Ε. Σωκράτης **οὐ νομίζει θεούς**. Ε.

Σημ. α'. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μὲ τὴν λέξιν **ὀλίγου ἢ μικροῦ** πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν **λίγο ἔλειψε** νὰ καὶ **ὑποτακτικὴν ὀλίγου ἐμαντοῦ ἐπελαθόμην** (=λίγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω) Πλ. **μικροῦ κάκεινον ἐξετεράχησεν**. Ε.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ *ὀλίγου ἢ μικροῦ ἐδέησα*, (—ας, —ε κλπ.) μετ' ἀπαρεμφάτου ἀορίστου· τὸ πῦρ τοὺς Πλαταιεῖας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι. Θ.

Σημ. β'. Ὁ παρατατικός τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων *ἔδει, ἐχρῆν, προσηῖκε* κττ. — *ἔξην, εἰκὸς ἦν, δίκαιον ἦν, καλὸν ἦν* κττ. μετ' ἀπαρεμφάτου λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαζόμενον δὲν ἔγινε ἢ δὲν γίνεται παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος· *ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν* (=ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλαβες) **Ξ.** *τί σιγᾶς; οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον* (=δὲν ἔπρεπε—δὲν πρέπει νὰ σιωπᾶς, ὅπως σιωπᾶς) **Εὐρ.**

2) Ἡ ὀριστικὴ ἱστορικῶς χρόνου μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν ἐκφράζει τι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρελθὸν ἢ τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (*Δυνητικὴ ὀριστικὴ.* Ἄρνησις **οὐ**. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν *θα* μὲ ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον ὑπερσυντελικῶς· *ἠγγήσω ἂν* (=θά νόμιζες). *φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν* (=θά ἦμεθα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα) **Ξ.** *οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα* (=δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε—δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμνε) **Ξ.**

Σημ. α'. Ὁ ἀόριστος ἢ ὁ παρατατικός τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἂν λαμβάνεται ἐνίστη, ἵνα δηλωθῇ ὅχι τὸ δυνατόν, ἀλλὰ τι τὸ κατ' ἐπανάληψιν ἢ *συνήθως* συμβαίνει εἰς τὸ παρελθόν· *εἴ τις Κλεόρχω ἐδόκει βλακεύειν, ἔπαισεν ἂν* (=τόν ἐκτύπα) **Ξ.** *ἀναλαμβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἂν αὐτοῦς, τί λέγοιεν* (=τοὺς ἐξήταξα, συνήθιζα νὰ τοὺς ἐξετάζω). Πλ. (πβ. Ἀπὸ τότε γενήκαμε φίλοι· νύχτα ἡμέρα μαζί· *θα* πήγαίνε κείνος στὴ θάρδια, κοντὰ καὶ γῶ=δούκις πήγαίνε)

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ *εἰ γὰρ ἢ εἴθε* (ποιητικῶς καὶ *αἴθε*) πρὸ αὐτοῦ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἥτοι μὴ δυναμένην νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (*Εὐχειτικὴ ὀριστικὴ.* Ἄρνησις **μή**. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν *μακάρι* νὰ ἢ *εἴθε* νὰ μὲ ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικῶς· *εἴθ' ἦσθα δυνατὸς δρᾶν, ὅσον πρόθυμος εἶ* (=ἄμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἴσαι) **Εὐρ.** *εἴθ' ἠῦρομέν σ', Ἀδμητε, μὴ λυπούμενον* (=εἴθε νὰ σὲ θρίσκαμε—νὰ σὲ εἴχαμε θρεῖ). **Εὐρ.**

Σημ. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὄφελον (—ες, —ε κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου· ὄφειλε *Κυρος ζῆν* (=ἔπρεπε νὰ ζῆ—εἴθε νὰ ζοῦσε) **Ξ.** ὡς ὄφελον *πάρουθεν ἐκλιπεῖν βίον* (=ἄμποτε νὰ πέθαινα πρωτίτερα) **Εὐρ.**

§ 115. β'. Ὑποτακτική. Ἡ ὑποτακτικὴ κυρίως εἶναι ἔγκλισις τοῦ προσδοκωμένου. Εἰδικώτερον δὲ ἡ ὑποτακτικὴ

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὅποτε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ ἀ' πρόσωπον) εἰσάγεται διὰ τοῦ ἄγε, ἄγε δὴ, ἴθι, ἴθι δὴ, φέρε, φέρε δὴ (=ἐμπρός, ἐμπρός λοιπόν, ἔλα, ἔλα κι' ἄς). (Βουλευτικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ). ἴωμεν (=πάμε). μὴπω ἴωμεν ἐκεῖσε (= μὴν πάμε ἀκόμη) Πλ. ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν (=ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. μὴ σὲ κιχῆω (=νά μὴ σὲ συναντήσω) Ὅμ.

Οὕτω κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς μὴ ἄλλως ποιήσης (=νά μὴν κάμης) Πλ. μὴ σε πείση Κρίτων ποιεῖν ἧ λέγει (=ἄς μὴ σὲ πείση) Πλ.

Σημ. Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτικὴ λαμβάνεται πολλάκις μὲ σημασίαν μέλλοντος. (Μελλοντικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις οὐ). οὐ γάρ πο τοίους ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι (=οὔτε ἐλπίζω νὰ ἴδῶ, οὔτε θὰ ἴδῶ). καὶ νῦν τις ὄδ' εἴπησι (=ἔτσι θὰ πῆ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λείψανα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλώσσαν εἶναι τὸ ἔδωμαι (=θὰ φάγω) καὶ πίομαι (=θὰ πῶ), τὰ ὅποια εἶναι κυρίως μελλοντικά ὑποτακτικά μὲ βραχὺ θεματικὸν φωνῆεν.

2) εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις ἐκφερομένης κατὰ τὸ ἀ' πρόσωπον ἐκφράζει ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου. (Ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλώσσαν νὰ μετὰ ὑποτακτικῆς). τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; (=τί νὰ ποῦμε;) Πλ. εἴπωμεν ἢ σιωῶμεν; (=νά μιλήσωμε ἢ νὰ σιωποῦμε;) Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ βούλει ἢ βούλεσθε, διὰ τῶν ὁποίων σαφέστερον δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου βούλει σκοπῶμεν; (=θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν;) Ξ.

§ 116. γ'. Εὐκτική. Ἡ εὐκτικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἔγκλισις τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, ἄνευ τινὸς ἀνασκοπῆς πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἡ εὐκτικὴ

1) ἀπλῆ ἐκφράζει εὐχὴν, ἣτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ἐκπληρωθῆ. (Εὐχαιτικὴ εὐκτικὴ. Ἄρνησις μὴ). ὦ παῖ, γένοιο πατὴρ εὐτυχέστερος (=εἴθε νὰ γίνης) Σοφ. μὴ μοι γένοιθ' ἂ βούλωμ', ἀλλ' ἂ συμφέρει (=εἴθε νὰ μὴ μοῦ γίνουιν...).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ εἶθε, εἰ γάρ, (ποιητ. καὶ αἶθε, ὡς πβ. § 114, 3, ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου)· εἶθε οὐ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνεται καὶ ἐπὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου. (§ 114, 3)· εἶθ' ὡς ἠβώοιμι, ὡς ὀπί' Ἡλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος εὐχθῆ (= ἄμποτε νὰ εἶχα τώρα τὰ νεῖατα, πού εἶχα ὄταν) Ὅμ.

Ἐλαμβάνεται δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ προσταγῆς γινομένης μετὰ λεπτότητος καὶ εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως· ταῦτ' εἶποις Ἀχιλῆι (= αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νὰ τὰ πῆς—αὐτὰ πῆς τα, παρακαλῶ). Ὅμ. (πβ. § 111, 2)· λῆγ' ἔριδος, Τρωῶας δὲ καὶ αὐτίκα δῖος Ἀχιλλεύς ἄστεος ἐξελάσει (= κί' ἄς ἐκλιώξῃ ἄμέσως ὁ Ἀχιλλεύς...), Ὅμ.

2) μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἄν (ποιητικῶς καὶ κεν ἢ κε) ἐκφράζει τι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (Δυνητικὴ εὐκτικὴ. Ἄρνησις οὐ)· ἴδοι τις ἄν (=μπορεῖ νὰ ἰδῆ κανεῖς, θὰ ἔβλεπε κανεῖς) Δ. Δίς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης. Πλ. ἔχοις ἄν με διδάξαι, τί ἐστι νόμος; (=θὰ μπορούσες νὰ μὲ διδάξῃς;) Ξ.

Εἰς τοὺς Ἀττικὸς συγγραφεῖς λαμβάνεται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ προσέτι πρὸς δῆλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἐκφρασίαν μετριόφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς μετὰ λεπτότητος γινομένης· ταῦτα ποιοῦντων ἡμῶν εὐθύς ἄν Ἀριαῖος ἀποσταίῃ (=ἀποστήσεται ὡς τὸ εἰκὸς=θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) Ξ. ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστεμος, τὰ δ' ἄλλ' ὁμοῖος, καὶ γένοιο ἄν οὐ κακὸς (=καὶ θὰ γίνῃς, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. χωροῖς ἄν εἶσω (=ἔμπα μέσα, παρακαλῶ—ἔμπα μέσα, ἄν εὐχαριστεῖσαι). Σοφ. (πβ. § 111, 2).

Σημ. α') Ἀρχῆθεν ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνεται ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν· Τυδεΐδην δ' οὐκ ἄν γνοιης, ποτέροισι μετεῖη (= οὐκ ἄν ἔγνωσ = δὲν θὰ μπορούσες νὰ καταλάβῃς τότε, πού ἐμάχετο) Ὅμ. (Ἴδὲ § 114, 2).

Σημ. β') Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνεται ἡ εὐκτικὴ ἀπλῆ, ἦτοι ἄνευ τοῦ ἄν (κεν, κε) καὶ ὡς δυνητικὴ· ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σάωσαι (= σώσαι ἄν ἢ σώσειεν ἄρ =μπορεῖ νὰ σώσῃ) Ὅμ. Τὸ μόριον ἄν, (κεν, κε) ἀρχῆθεν ἐπίρρημα ἔχον τὴν σημασίαν τοῦ «τυχόν, ἐνδεχομένου», ὅσον ἐξαριᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις» προστίθετο ἀπλῶς, ἵνα καθιστᾷ σαφεστέραν τὴν δυνητικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικῆς. Ἐκ τῆς δυνητικῆς δὲ εὐκτικῆς τὸ ἄν, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεδέθη καὶ μὲ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δῆλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν· (§ 114, 2). (πβ. τὸ νεοελληνικὸν θά, τὸ ὅποιον προηλ-

θεν ἐκ τοῦ θέλει νά, θενά μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μέλλει νά, πούκειται νά, καὶ τὸ ὅποσον ἀρχῆθεν μὲν συνετάσσεται μόνον μὲ ὑποτακτικὴν, κατόπιν δὲ ἤρχισεν νά συντάσσεται καὶ μὲ ὀριστικὴν· θά γράφῃ, θά γράφῃ—θὰ ἔγραφε, θὰ ἔγραφε κλπ.).

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνητικοῦ ἄν, (κεν. κε) εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποσον ἀνήκει (ἔχοις ἄν, ἔλθοις ἄν)· ἀλλ' ἄν εἰς τὴν πρότασιν ὑπάρχῃ ἄρνησις ἢ ἀντωνυμία τις ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη τις λέξις ἰσχυρῶς τονιζομένη, τότε τὸ ἄν τίθεται κατόπιν αὐτῶν· (οὐκ ἄν λάβοις, τί ἄν τις εἴποι; ποῦ ἄν ἴδοι; ταῦτ' ἄν εἶη βλαβερά· Οὕτω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι ἐπὶ ἄν, ἐπειδὴ ἄν, ὅτι ἄν, ὅποτε ἄν κλπ.)

Σημ. γ') Εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις, περὶ ὧν ὁ λόγος κατωτέρω, ἡ εὐκτικὴ εἶναι προσέτι α') τοῦ πλαγίου λόγου. Ἀβτῆ ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικὴν συνήθως ἱστορικοῦ χρόνου ἢ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν. Κανονικῶς δὲ εἶναι εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἢ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος. β') ἐπαναληπτικὴ, εἰς προτάσεις ὑποθετικὰς ἢ χρονικὰς ἢ ἀναφορικὰς. (Ἰδὲ παραδείγματα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 117. δ'. Προστακτικὴ. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἡ ἔγκλισις τῆς δεδηλωμένης ἀπαιτήσεως (Ἄρνησις μὴ). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἢ προστακτικὴν

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν· ἄπιτε, παῖ, λύχνον. Ἄρφ. ταῦτα μὴ ἐρώτα. Ἐ.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραίνεσιν· ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει. Πλ. γνῶθι σεαυτόν, ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἄπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις. Ἰσ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν· ἔστω (=ἄς εἶναι). ἐγὼ παροχωρῶ καὶ λεγέτω (=ἄς λέγῃ, ἄς πῆ). Πλ. οἱ δ' οὖν βοῶντων (=ἄς φωνάζουν, ὅσο θέλουν). Ἄρφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάραν· Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μὴ θοορυβεῖτε. ὑγίαινε. ἐροέτω (=ἄς πάῃ σὺτὸ διάβολο).

Σημ Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου ἀορίστου, λαμβάνεται συνήθως ἡ ὑποτακτικὴ, σπανιώτερον δὲ ἡ προστακτικὴ, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου· μὴ ποιήσης, μὴ ποιήσητε. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης. Ἰσ. μὴ ποιήσῃ ἢ μὴ ποιησάτω. μηδεὶς θαναμάσῃ Δ. μηδεὶς ὁμῶν προσδοκησάτω ἄλλως. Πλ. (Ἰδὲ § 115, 1).

§ 118. Ἄνασκόπησις. Ἄνασκοποῦντες τὰ εἰρημμένα περὶ τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν, ὅτι

1) ἡ (χυρῶς) ὀριστικὴ καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἤτοι ἡ δυνητικὴ

εὐκτική § 116, 2 καὶ ἡ δυνητική ὀριστική § 114, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι οὐ (=δέν).

2) ἡ ὑποτακτική, ἡ προστακτική καὶ αἱ δύο εὐχετικά (ἤτοι ἡ εὐχετική εὐκτική § 116, 1 καὶ ἡ εὐχετική ὀριστική § 114, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι μὴ.

§ 119. Ἰδιαιτεροὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις, ἤτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

1) Αἱ ἐρωτηματικά προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἢ προτάσεις κρίσεως ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικὴν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται κατὰ τινὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1): *τί τηρικὰδε ἀφῖξαι*; Πλ. (ἀφίγμαι, ἴνα κλπ.)—*τίνι ἂν ἀρέσκοι πόλις ἄνευ νόμων*; Πλ. (οὐδενὶ ἂν ἀρέσκοι, κλπ.). Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἤτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικά, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 115, 2): *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν*; (εἴπατε, σιγαῖτε—μὴ εἴπητε κλπ.).

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α') ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας, ἤτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβαίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν *ναὶ* ἢ ἐν ἀπλοῦν *οὐ* (=ὄχι) ἢ ἄλλη τις βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἔκφρασις (μάλιστα, πάνυ μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ; κλπ.—οὐδαμῶς, ἡμιστά γε, κλπ.).

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων *ἄρα*, *ἄραγε*, *ἄρ' οὖν*, *ἦ*, *μὴ*, *μῶν* (=μὴ οὖν), *οὐκοῦν*, *οὐκουν* κλπ. Ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; **Μάλιστα**. **Ξ**. *μὴ ἀρχιτέκιων βούλει γενέσθαι*; **Οὐκουν** ἔγωγε. **Ξ**.

Ἐάν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερῆς, συνήθως προτάσσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἡ λέξις *πότερον* ἢ *πότερα*, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ *ἢ* *πότερα* ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα; **Ξ**.

Σημ. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις εἰσαγομένας διὰ τοῦ *οὐ*, *ἄρ' οὐ*, *οὐκοῦν* κττ. περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, εἰς ἐρωτήσεις δὲ εἰσαγομένας διὰ

τοῦ μῆ, ἄρα, μῆ, μῶν κττ. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: οὐκ ἐχθρὸς Φίλιππος; (Περιμένεται ἀπάντησις: **Ναί**). ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι βασιλεὺς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράχοι; Ε. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατική: **Ναί**, ἐπὶ πᾶν ἔλθοι ἂν κλπ.). οὐκουν γέλωσ ἡδιστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν; Σοφ. (**Ναί**)—μῆ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε. Ε. ἄρά γε μῆ ἐμοῦ προμηθεῖ; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: **Οὐ** σοῦ προμηθεῖμαι). μῶν τί σε ἠδίκηκε Πρωταγόρας; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: **Οὐδέν** με ἠδίκηκε).

β) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἤτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (τίς, ποῖος, πόσος κλπ. ποῦ, πόθεν, πῶς κλπ.). **Μανία** δὲ τίνος ἦν; **Φαργαβάζου**. Ε. Ἐμὲ δὲ ποῦ χορὴ οἰκεῖν; **Ἐν Σκήψει**. Ε.

β. Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἤτοι ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῆ τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (**Ῥητορικά** ἐρωτήσεις). Οὕτω

α') πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη διὰ τοῦ **τί οὐ ἢ τί οὖν οὐ** καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου, ἢ, σπανιώτερον, ἐνεστῶτος ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτροπικῆς § 11δ, 1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ἔντονος προτροπὴ ἢ θερμὴ παράκλησις καὶ ἄμα ἀνυπομονησία τοῦ λέγοντος: **τί οὖν οὐ καὶ Πρόδικον ἐκαλέσαμεν**; (= καλέσωμεν οὖν τάχιστα καὶ Π.) Πλ. **τί οὐ καλοῦμεν** δῆτα **Λυσιστράτην**; (= καλέσωμεν τάχιστα) Ἄρφ. (πδ. **Διάκαινα δὲν παντρέυεσαι, δὲν παίρνεις Τοῦροκον** ἄντρα; = παντρέψου—πᾶρε).

β') ἐνίοτε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως: **ἐξήμαρτε** τίς ἄκων; **συγγνώμη** τούτω (= ἔάν τις ἐξαμάρτη ἄκων). (πδ. **καλὸ εἶδα** ἄγῳ; **καλὸ** θὰ πῶ, **καλὸ** θὰ μαρτυρήσω = ἂν ἐγὼ εἶδα καλὸ, κλπ.).

γ') προβάλλεται πολλάκις ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου θεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως: **οὐκ ἐχθρὸς ὁ Φίλιππος**; (= ἀναμφισβητή-

τως ἐχθρός ἐστιν ὁ Φ.) Δ. τίμη ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων ; (=οὐδενί γε ἀρέσκοι ἄν...) Πλ.

3. Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἐκτὸς τῆς ὀριστικῆς.

§ 120. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἕκαστος χρόνος διατηρεῖ τὴν σημασίαν του μόνον ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου, ἦτοι ἕκαστος χρόνος δηλοῖ καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας, ὅπως εἰς τὴν ὀριστικὴν, **διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν** τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου, **σύνοψιν ἢ ἀπλὴν πραγματοποίησιν ἢ τὸ τετελεσμένον αὐτοῦ** (§ 100, 2). Δὲν διατηροῦν ὅμως οἱ χρόνοι καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὴν ὀριστικὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν βαθμίδα (§ 100, 1), ἀλλὰ

1) εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις πάντες οἱ χρόνοι καθ' ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν (καὶ τὸ ἀνεξαρτήτως ἐκφερόμενον ἀπαρέμφατον) **ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον** ἴθι **ἐξετάσωμεν** τὰ ἔργα τῶν θεῶν (§ 115, 1). εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ; (§ 115, 2). ὦ παῖ, **γένοιο** πατρὸς εὐτυχεστέρος (§ 116, 1). ἴδοι τις ἂν (§ 116, 2). **ἄπτε**, παῖ, **λύχγον** (§ 117). **θαροσῶν**, Διόμηδες, **μάχεσθαι** (=μάχου) Ὀμ.

2) εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν γενικῶς πάντες οἱ χρόνοι δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τοῦ κυρίου ῥήματος ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, καὶ ἀναλόγως τῆς ὅλης ἐννοίας τῶν συμφραζομένων.

λέγω ταῦτα, ἵνα **πεισθῆτε** (ὁ ἄορισ. ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν)
 ἔλεγον ταῦτα, ἵνα **πεισθῆτε** (» » εἰς τὸ παρελθόν)
 ἢ ἵνα **πεισθείητε** (» » »)
 ἐρῶ ταῦτα, ἵνα **πεισθῆτε** (» » εἰς τὸ μέλλον).

Οἱ στρατιῶται ἔφασαν τοὺς στρατηγούς πάσαι ταῦτ' εἰδόντας **κρύπτειν** (= ὅτι εἰ καὶ ἤδεσαν, ἔκρυπτον. Οἱ ἐνεστῶτες εἰδόντας καὶ κρύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν). Ξ. Δεοκλυίδας **ἄρξων** ἀφίκετο (= ἵνα ἄρξῃ, τότε. Ὁ μέλλον ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν).

ΜΕΡΟΣ Β'

Συνθετικοὶ λόγοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Σύνδεσις προτάσεων καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 121. Προτάσεις σχετικαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα συνείρονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι:

1) *παρατίθενται ἀπλῶς ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἄνευ οὐδενὸς συνδέσμου.* Ἡ τοιαύτη ἀπλή παράθεσις τῶν προτάσεων καλεῖται *σχῆμα ἀσύνδετον*, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρμοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλώσσαν μας, (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει), καὶ συνήθης κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδίων, οὐχὶ σπανίως δὲ εἰς τὸν ἀφελῆ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελῆ λαϊκὰ ποιήματα. (πρβλ. *Κλαῖνε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριὰ δὲν ἔχουν. Δὲν κλαῖνε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δὲν κλαῖνε γιὰ τὰ χιόνια· ἢ κλεφτουργιὰ τ' ἀοιγήθηκε, κλπ.*).

Τὸ ἀσύνδετον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅμως χρησιμοποιεῖται *ιδίᾳ*, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ τι μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος καὶ πολλὰ νοήματα νὰ παρουσιασθοῦν ἠνωμένα εἰς ἓν ὅλον. (Πρβλ. *συμβalόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον. Ξ. Παύσομαι καιηγορῶν· ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε. Δυσ.*).

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, ὅταν περιόδός τις ἢ κῶλον περιόδου ἀρχίζῃ ἀπὸ δεικτικῆν λέξιν, διότι αὐτὴ αὐτὴ ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας τῆς χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγούμενων μὲ τὰ ἐπόμενα. "Ἄλλο δὲ *στοάτευμα* αὐτῶ συνελέγετο ἐν *Χερρονήσῳ τόνδε τὸν τρόπον*. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος *φυγὰς ἦν· τούτῳ* συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ. (Πρβλ. § 47, 2).

2) *συνδέονται κατά παράταξιν*, ἤτοι διὰ παρατακτικῶν συνδέσμων (πβ. ἔφαγε **καὶ** ἐκοιμήθη· ἔφαγε πολὺ **καὶ** ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Ἰδὲ § 5, 1).

Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παράταξιν, εἶναι ἀρχαϊκός, προήλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἤτοι τοῦ ἀσυνδέτου, ἀφοῦ λέξεις τινὲς (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμικαὶ) σὺν τῇ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέπεσαν εἰς ἀπλᾶ μόρια συνδετικὰ προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις **καὶ** ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **προσέτι**, **ἐπίσης** καὶ φράσεις οἷαι π.χ. **παίζει καὶ** ἄδει — ἢ — **Ζεὺς καὶ** Ἥρα, ἀρχῆθεν ἐσήμαινον **παίζει, προσέτι** ἄδει—ὁ Ζεὺς, **προσέτι** ἢ Ἥρα.

3) *συνδέονται καθ' ὑπόταξιν*, ἤτοι δι' ὑποτακτικῶν συνδέσμων (εἰδικῶν, αἰτιολογικῶν κλπ.) ἢ δι' ἀναφορικῶν λέξεων. Διὰ τῆς τοιαύτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἐσωτερικὴ, ἤτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, ἤτοι δηλοῦται, τίς ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ τίς τὸ δευτερεύον, ἅμα δὲ τίς ἢ σχέσις τοῦ νόηματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας· (πβ. ἀφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη — ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Ἰδὲ § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων χρησιμοποιοιούμενη πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μεγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προήλθεν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι λέξεις, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαί, ἦσαν ἀρχῆθεν δεικτικαί. Οὕτω π.χ. τὰ ἀναφορικὰ ὡς (= ὅπως, καθὼς, κλπ.) καὶ **ἐνθα** (= ὅπου) εἰς τὸν στίχον Ὀδυσσεΐας ζ, 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικά· ὡς ὁ μὲν **ἐνθα** καθεῦθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς (= εἶται ἐκεῖνος μὲν ἐκεῖ ἐκοιμάτο κλπ.).

Ἡ δὴ δυνατόν νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἑτέρα τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἢ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλέον τὴν αὐτοτέλειάν της καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἑτέρας·

(τῆς κυρίας), ἔνεκα τοῦ ἐξῆς λόγου. Καί κατά τὴν κατά παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνείδησιν τῆς ἐσωτερικῆς, ἤτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καὶ συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς: ('Ἐφαγε, ἐκοιμήθη—ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη—'Αφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη. 'Ἐφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε—ἔφαγε πολὺ καὶ κακοδιαθέτησε—'Επειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε). Ἄλλὰ κατά τὴν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατόν λέξις τις τῆς μιᾶς τῶν παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχούσης τὸ δευτερεῖον νόημα, (ἤτοι ἐπίρρημά τι ἢ ἀντωνυμία) ἰδιαιτέρως πῶς τονιζομένη, νὰ νομισθῇ ὅτι αὐτὴ τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καὶ ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἑτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μετὰ αὐτῶν ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν. Οὕτω π. χ. ἡ λέξις ὥστε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὡς τε—καὶ οὕτω, καὶ ἔτσι). Ἄλλ' αὕτη εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π. χ. 'Ἐπεσε χιῶν πολλή, ὥστε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδίον (= 'Ἐπεσε χιῶν πολλή καὶ οὕτω ἐκαλύφθη κλπ.), εὐκολον ἦτο νὰ νομισθῇ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐκληφθῇ ὡς **σύνδεσμος ἀποτελεσματικὸς**.

Ὁμοίως ἡ ἀρχῆθεν δεικτικὴ λέξις ὁ (ὄ=οὔτος) εἰς σύμπλεγμα προτάσεων, ὡς π. χ. Ὀδυσσεύς γ, 307 ('Ὁρέστης) κατὰ δ' ἔκτανε πατροφονῆα, Αἴγισθον δολόμητιν, ὄ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα (= Ὁ Ὁρέστης ἐφόνευσε τὸν φονέα τοῦ πατρός του, τὸν πανοῦργον Αἴγισθον, οὔτος τοῦ ἐφόνευσε τὸν πατέρα του), ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ἢ ὡς ἀναφέρουσα τὴν δευτέραν πρότασιν (οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα) εἰς τὴν πρώτην καὶ οὕτω νὰ καταστήσῃ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (ὄ=ὅς=ὁ ὁποῖος), ἢ ὡς σύνδεσμος αἰτιολογικὸς (ὄ=διότι).

Ὁμοίως τὸ μόριον εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικόν (=ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιοῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μετὰ τοῦ (βεβαιωτικοῦ) γὰρ ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς: (εἰ γὰρ ἐγὼ ὡς εἶην ἀθάνατος καὶ ἀγήραος κλπ.=μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἦμουν κλπ. Ἰλιάδος Θ, 1583. Πδ. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ εἰ καὶ αἰ προελθόντα εὐχετικὰ μόρια εἶθε, αἶθε, καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π. χ. κατ' **εἶσι** γὰρ ἀδελφῆς, πῆγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ **εἶ** (καὶ αἰ). Ἄλλὰ εἰς σύμπλεγμα

προτάσεων, ὅποιον π. χ. Ὀδυσσεΐας υ, 236 αὶ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων· γνοίης χ* (=γνοίης κε), οἷη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται (=εἶθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γνῶριζες κλπ.), ἦτο εὐκολον τὸ μόριον αὶ (=εἶ) τὸ εἰσάγον τὴν πρώτην, τὴν εὐχετικὴν πρότασιν, νὰ ἐκκληφθῆ ὡς εἰσάγον ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὐτῆ εὐχετικὴ πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον αὐτῆ ἐκφράζει (=Ἄν βέβαια, ξένε, ἤθελεν ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τότε θὰ γνῶριζες κλπ.). Πβ. καὶ Ἰλιάδος Θ, 366 κ. ε. **Εἰ γὰρ ἐγὼ τάδε ἦδε** ἐνὶ φρεσὶ πενκαλίμησιν, εὐτέ μιν (Ἡρακλῆα) εἰς Ἄϊδαο πυλῶριαι προὔπεμψεν ἐξ ἐρέβους ἄξοντα κύνα συγγεροῦ Ἄϊδαο· οὐκ ἂν ὑπεξέφυγε Στυγὸς ὕδατος αἰπὰ δέεθρα (=Εἶθε βέβαια νὰ τὰ γνῶριζα αὐτά. Τότε δὲν θὰ γλύτωνε κλπ. =Ἄν βέβαια τὰ γνῶριζα αὐτά.....δὲν θὰ γλύτωνε κλπ.).

Α' Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 122. α' Συμπλοκὴ καταφατικὴ (καί, τέ).

Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ὅρων προτάσεως) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται διὰ τοῦ **καί** (ὅπως εἰς τὴν νέαν), καὶ διὰ τοῦ **τέ** (=καί).

Ὁ **καί** ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ **τέ** ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει μὲ ἄλλην προηγουμένην, ἐὰν δὲ συνδέῃ σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ **τέ** ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Ἴδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἢ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται,

1) ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἢ δι' ἐνὸς ἀπλοῦ **καί**, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ διὰ δύο **καί** (καί—καί—), ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μετ' ἐμφάσεως· οἱ πολέμιοι ἐροηγόρεσαν **καί** ἔκαον πυρὰ πολλά. Ε.—ὁ ἀνὴρ σοὶ ὁ ἐμὸς **καί** τὰλλα φίλος ἦν

καὶ τοὺς φόρους ἀπεδίδου. Ξ. ἠσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. Ξ.

2) συνηθέστατα διὰ τοῦ **τὲ—καί—**, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μετ' ἐμφάσεως ὅπως καὶ διὰ τοῦ **καὶ—καί—** ὁ Κύριος ἠγάσθη **τε** αὐτὸν **καὶ** δίδωσιν αὐτῷ μυρία δαρεικούς. Ξ.

Καταφατικῆ δὲ συμπλοκῆ δύο προτάσεων ἢ δύο ὅρων προτάσεως δι' ἐνὸς ἀπλοῦ **τὲ** ἢ διὰ τοῦ **—τὲ—τὲ** εἶναι συνήθης μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς· τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσασατο φώνησέν **τε**. Ὅμ. πατὴρ ἀνδρῶν **τε** θεῶν **τε**. Ὅμ. ἢ **τε** βουλή ἡδέως αὐτῶν κατειρηφίετο οἷ **τε** ἄλλοι οὐδὲν ἤχοντο. Ξ.

Σημ. Διὰ τοῦ **καὶ** συνδέεται πολλάκις πρότασις μὲ προηγουμένην πρότασιν ἔχουσαν τὸ **ἅμα** ἢ **ἅμα τε**, **εὐθύς** ἢ **εὐθύς τε**, **ἤδη** ἢ **ἤδη τε**, **οὕτω** ἢ **οὕτω τε**, **σχεδὸν** ἢ **σχεδὸν τε**, ἢ τὴν φράσιν **οὐκ ἔφθην** (-ης, -η, κλπ.) μετὰ μετοχῆς, διὰ δὲ τῆς τοιαύτης συνδέσεως δηλοῦται τὸ ὅπως σύγχρονον δύο πράξεων· καὶ **ἤδη τε** ἦν περὶ πλήθους ἀγορὰν **καὶ** ἔρχονται παρὰ βασιλέως κήρυκες. Ξ. **οὐκ ἔφθισαν** πυθόμενοι τὸν περὶ τὴν Ἀττικὴν πόλεμον **καὶ** ἦγον ἡμῖν ἀμνοῦντες (= δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ ἦρθαν=μόλις ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἦρθαν). Ἰσ. (πβ. Μόλις εἶχαμε καθίσει στὸ τραπέζι καὶ νάσου ἔρχεται κι' ὁ Πέτρος).

§ 123. Σημασίαι τοῦ **καὶ**.

1) Ἀρχῆθεν τὸ **καὶ** ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **προσέει**, **ἐπίσης**. (**Προσθετικὸς καὶ**)· ἔστι δὲ **καὶ** **μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς**. Ξ. (πβ. **κλαίει καὶ** **μιά χανούμι** **γιατὶ** τὸν **μοναχογιό** της. § 121, 2).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προήλθον πᾶσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ **καὶ**.

2) Ὁ **καὶ** εἶναι ἐπιδοτικὸς εἴτε ἐπὶ τι τὸ μείζον εἴτε ἐπὶ τι τὸ ἔλασσον (=ἀκόμη **καὶ**, ἔστω **καὶ—**)· **ἀνάγκη καὶ** **θεοὶ** **πείθονται**. **καὶ** **τριχὸς** **ἄξιον** (=ποῦ ν' ἀξίξῃ ἔστω **καὶ** **μία** **τρίχα**). Ἄρφ. (πβ. **Τὰ** **ροῦχα** **μου** **καὶ** **τὰ** **καλά**, ὅποιος **τὰ** **βρή**, ἄς **τὰ** **πάρῃ**. **Καὶ** **δέκα** **δραχμὲς** **νὰ** **σοῦ** **δώσῃ**, **καλά** **εἶναι**).

3) Ὁ **καὶ** εἶναι ἐναντιωματικὸς (=ἂν **καὶ**, **μολονότι**), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς μετὰ μετοχῆς (ὅπως **καὶ** τὸ **καίπερ**)· Ἀθηναῖοι **καὶ** **οὐ** **μεταλαμβάνετε** τοῦ **χρυσίου** **πρόθυμοι** ἦσαν **εἰς** τὸν **πόλεμον** (=μολονότι δὲν ἔλαβον μέρος). Ξ. (πβ. **στὸς** **χίλιους** **μέσα** **καὶ** **χωρὶς** **συντροφιά**=**καὶ** ὅμως **χωρὶς**...).

4) Ὁ **καὶ** εἶναι μεταβατικός, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου περιόδου, ἀπλῶς ἵνα ὁ λόγος μεταβῇ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα (ὅπως συνήθως καὶ ὁ σύνδεσμος **δέ**). Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἑπτὰ **καὶ** ἦκε Μένων ὁ Θεσσαλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους. Ξ. (πβ. Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχὴ καὶ τὰ βουναὶ βογγᾶνε. **Κι** ἕνα πουλάκι φώναξεν ἀπὸ ψηλὸ κλαράκι κλπ.).

Ὁ μεταβατικὸς **καὶ** πολλάκις εἰσάγει τι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιθεσθαιωτικῶν τῶν προηγουμένων ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπακολουθήμα τῶν προηγουμένων· φιλοθηρότατος ἦν Κύριος καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. **Καὶ** ἄρχον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτρεσε (= Ἔτσι παραδείγματος χάριν μιὰ φορά). Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφέρνει· **καὶ** ἐπεμψέ τινα ἔροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χοίρει (= ὄθεν ἔστειλε κάποιον). Ξ.

5) Ὁ **καὶ** εἶναι συνδετικός· (Ἴδὲ § 121, 2 καὶ § 122).

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλάκις ὁ **καὶ** κατόπιν λέξεως δηλούσης ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα ἀντὶ νὰ τίθεται μετὰ τὴν τοιαύτην λέξιν δοτικὴ πτώσις ἢ φράσις τις κατάλληλος περιέχουσα δοτικὴν προσδιοριστικὴν τῆς προηγουμένης λέξεως τῆς δηλούσης ἰσότητος ἢ ταυτότητας ἢ ὁμοιότητος (§ 36, 2, β'): ἐν τῷ ἱερῷ ἴσα **καὶ** ἰκέταις ἐσμέν (= ἴσα ἰκέταις = ὅαν ἰκέταις). Θ. οὐχ ὁμοίως πεποιήκασι **καὶ** Ὀμηρος (= τῷ Ὀμήρῳ = μὲ τὸν Ὀμηρον). Πλ. παραπλήσια ἐπεπόνθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακούσαις **καὶ** ἔδρασαν ἐν Πύλῳ (= παραπλήσια τούτοις, ἃ ἔδρασαν). Θ.

§ 125. β' Συμπλοκὴ ἀποφατικὴ· Κατὰ τινὰ ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατόν νὰ ἀποφάσκειται, ἤτοι νὰ ἐκφέρεται ἀποφατικῶς τὸ ἕτερον μόνον τῶν συμπλεκόμενων μερῶν (προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως), δυνατόν δὲ νὰ ἀποφάσκωνται ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα, ἤτοι

1) δυνατόν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀποφατικὴ μὲ προηγούμενην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καταφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **καὶ οὐ**, (**καὶ μὴ**)· ἐμὲ ἐχειροτόνησαν **καὶ οὐχ** ὑμᾶς. Δ. αὐριον ἔωθεν ἀφίκου οἶκαδε **καὶ μὴ** ἄλλως ποιήσης. Πλ.

Σημ. Εἰς τὸν Ὀμηρον διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιοεῖται κατὰ τὸ **οὐ δέ** = **καὶ δέν**, ἀλλὰ δέν, ἀλλ' ὄχι, (διάφορον τοῦ **οὐδέ**, τὸ ὁποῖον γράφεται ὡς μία λέξις)· ἐνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἐάνθανεν, **οὐ δέ** ποθ' Ἦρη (= ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν Ἦραν) Ὀμ.

2) δυνατόν νά συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατική με προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ἀποφατικήν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **οὔτε-τε, (μήτε-τε)**. **οὔτε** ἐπεμείγνυτο παρ' ἀλλήλους καταστάντες **τε** ξυνεχῶς ἐπολέμουν. Θ.

3) δυνατόν νά συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι) ἀμφότεραι ἀποφατικάι. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **οὔτε-οὔτε, (μήτε-μήτε, οὔτε-μήτε, μήτε—οὔτε)**. ἄνευ ὁμοιοίας **οὔτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖη οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη**.

Σημ. α'. Ἀποφατική πρότασις (ἢ ἔννοια) συνδέεται με προηγουμένην ἀποφατικήν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καί διὰ τοῦ **οὔδὲ (μηδέ=οὔτε, μήτε)**, ὅταν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκόμενων δὲν λαμβάνεται ὡς ἰσότιμον μετ' ὁ πρώτον, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ· τοῦτων οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες **οὔδὲ** τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον. Ξ.

Τὸ **οὔδὲ, μηδὲ** λαμβάνεται καί ἐπιδοτικῶς (=οὔτε, οὔτε καί)· ὕβριν οὐ στέργουσι **οὔδὲ** δαίμονες. Σοφ. **Οὔδὲ εἷς, οὔδὲ μία** κλπ. (πβ. § 123, 2).

Σημ. β'. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω συμπλοκάς χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τοῦ **οὔ, οὔτε**. οὔδὲ τὸ **μή, μήτε, μηδέ**, ὅταν τὸ δι' αὐτῶν συνδεόμενον εἶναι πρότασις ἐπιθυμίας (§ 118, 2) διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαυτῷ προσέχειν, καὶ **μὴ ἀμέλει** τῶν τῆς πόλεως. Ξ **ἐγὼ** θρασὺς οὔτ' εἰμι **μήτε γενοίμην**. Σοφ. (πβ. πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα. μὴ σὲ νοιάξῃ γιὰ μένα, **μήτε** νὰ ρωτᾷς τί κάνω).

§ 125. γ'. **Συμπλοκὴ ἐπιδοτική.** Οὔτω καλεῖται ἡ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ ὅρων προτάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκόμενων παρίσταται ὡς μεῖζον καὶ σπουδαιότερον τοῦ πρώτου. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη συμπλοκὴ

1) διὰ τοῦ **οὐ μόνον ἢ μὴ μόνον ἢ οὐκ ὅτι ἢ μὴ ὅτι—ἀλλὰ καί**, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. (Ὅσον τὸ ἓν τόσον καὶ τὸ ἄλλο). **Οὐ μόνον** αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, **ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν** (λέγω). Ξ. **Οὐκ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ** (=ὄχι μόνον ὁ Κ.) Ξ. **Μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ κάγαθοί,** ἐπειδὴν γινώσκουσιν ἀπιστούμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας (=ὄχι μόνον θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι . . .) Ξ.

Σημ. Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις τὸ μὲν **οὐκ ὅτι** προήλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστεράς φράσεως **οὐ λέγω ὅτι ἢ οὐκ ἐγὼ ὅτι** (=δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι), τὸ δὲ **μὴ ὅτι** ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστεράς φράσεως **μὴ εἶπες ὅτι**. (**Μὴ εἶπες ὅτι** θεός οὐ φιλεῖ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι κλπ).

2) διὰ τοῦ *οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι* ἤ, σπανίως, *οὐχ ὅτι*—*ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μὴδέ*, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκωνται· (= ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καὶ δέν. Οὔτε τὸ ἐν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο). *Οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημεν* (= ὄχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε . . .) Ἰσ. *Ἐγὼ μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ἑμαυτοῦ πρόποτε δίκην ἰδίαν εἴρηκα* (= ὄχι μόνον ὑπὲρ ἄλλου δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου...) Ἰσαϊ.

Σημ. Τὸ *μὴ ὅτι* καθὼς καὶ τὸ *μὴ τί γε* κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικού *οὐδὲ ἢ μὴδέ* (§ 124, 3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰασθήποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὴν φράσιν «πολὺ περισσότερον» ἢ «πολὺ ὀλιγότερον» ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων· ἄχρηστοι (= οὐ χρήσιμοι) καὶ γυναιξί, *μὴ ὅτι ἀνδράσιν* (= πολὺ περισσότερον εἰς ἄνδρας). Πλ. *οὐκ ἐνὶ δ' αὐτὸν ἀγοῦντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάτειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ θεοῖς* (= πολὺ ὀλιγότερον εἰς θεοὺς). Δ.

3) διὰ τοῦ *οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καὶ* ἢ σπανίως *ἀλλά*, ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δευτέρον καταφάσκειται (= ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καί). *Τῶν Ἀθηναίων οἱ βοιωτιάζοντες ἐδίδασκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωροῦσαιντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσειαν τὸν Σφοδρίαν* (= ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσαν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσαν). Ε. *τῶν ἄλλων ὅσων ἐδημοσιεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηρηπάσθησαν* (= ὄχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπωλήσατε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι . . .) Λυσ.

2. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι.

§ 126. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς συνήθεις εἶναι οἱ ἐξῆς· *μέν, δέ, ἀλλά, ἀτάρ* (= ἀλλά), *μέντοι* (= ὅμως), *μὴν* (= ὅμως), *ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν ἀλλὰ* (= ἀλλ' ὅμως), *ὅμως* (συνήθως μετὰ τινος τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, ὡς ὅμως δέ, δ' ὅμως, ἀλλ' ὅμως, ὅμως μέντοι κλπ.), *καίτοι* (= καὶ ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι *μέν, δέ, μέντοι, μὴν* δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Ἰδὲ τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ μὲν παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ **καίτοι** συνδέει μόνον κῶλα περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὅρους προτάσεως, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι· (ἰδὲ κατωτέρω)· οὕτω πιθανῶς ἔλεγον· **καίτοι ἀληθές** γε οὐδὲν εἰρήκασι (=καὶ ὅμως, μβλα ταῦτα) Πλ.

§ 127. Προτάσεις ἢ ὅροι προτάσεως μὲ ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ **μὲν—δέ**· ἡγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. Ξ. ἦν ἡδὺ μὲν, κεφαλαγὲς δέ. Ξ.

Ἐπὶ ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρα ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δὲ ἀκολουθεῖ τὸ δ' αὖ (= δὲ πάλιν, δὲ ἐξ ἄλλου), ἢ τὸ μέντοι ἢ ἀλλὰ ἢ ὅμως δὲ ἢ ἀλλ' ὅμως ἢ οὐ μὴν ἢ οὐ μὴν ἀλλά· καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὸ στρατεύμα ἔχων ἐν τάξει. Ξ. τοῖς στρατιώταις ὑποψία μὲν ἦν ὅτι Κῦρος ἄγιοι πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἐπεσθαι. Ξ.

§ 128. 1) Ὁ μὲν λαμβάνεται ἐνίοτε ἄνευ ἀνταποδόσεως, ἦτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινα βραχυλογίαν, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἐξωθεν κατὰ τὰ συμφραζόμενα. (Σχῆμα ἀνανταπόδοτον). Τότε ὁ μὲν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως **τοῦλάχιστον**· λέγεται δὲ καὶ ὅδε ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός· (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός). Ἡρ.

Σημ. Δὲν ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν τοῦ μὲν, καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἦτοι) ὡς **βεβαιωτικός** (=ἀλήθεια, βεβαίως)· καὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὔποτε φύλλα καὶ ὄζους φύσει (= τὸ ὅποιον βέβαια δὲν θὰ βγάλλῃ ποτέ). Ὅμ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὴν φράσιν πάνυ μὲν οὖν (=βεβαιότατα) κττ.

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα, χωρὶς νὰ προηγῆται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δὲ α') ἀντιθετικὸς σύνδεσμος (= ὅμως)· ταῦτα πάντες ἀεὶ γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται. Θ. β') μεταθετικὸς, ἦτοι σύνδεσμος συνδέων ἀπλῶς κῶλον περιόδου ἢ περίοδον μὲ τὰ προηγούμενα (πβ. καὶ § 123, 4)· Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο· ἡγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν

διάβασιν ὡς τέταρες στάδιοι πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρῆσαν αἱ τάξεις τῶν ἰππέων. Ξ.

Σημ Ὡς μεταβατικός σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ μέντοι. Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς τι νέον καὶ πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγουμένων, χρησιμοποιεῖται ὡς μεταβατικὸς σύνδεσμος τὸ **ἀλλὰ μὴν** (= προσέτι δέ, ἐκτός δὲ τούτου) ἢ τὸ **καὶ μὴν**, ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μὲ τὰ ὑπὸ ἄλλου λεχθέντα (= ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις) **ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερωῖ**. Ξ. ἐνταῦθα Γαυλίτης εἶπεν· **καὶ μὴν, ὧ Κῦρος, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπιοχεῖ** (= ἀλλ' ὅμως). Ξ.

§ 129. Ὁ σύνδεσμος **ἀλλὰ** λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικὸς ἐπὶ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως δύο τινῶν ἢ ὅπως ἀντιθέτων ἢ ὅπως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνήθως καταφατικόν τι πρὸς προηγούμενον ἀποφατικόν· (**οὐκ—ἀλλὰ** ἢ **μὴ—ἀλλὰ** = δὲν—ἀλλά, ὄχι—ἀλλά, μὴ—ἀλλά. Σχημα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν)· **οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα**. Πλ. αὔξειν **μὴ** τὴν βασιλέως, **ἀλλὰ** τὴν σαυτοῦ ἀρχήν.

Σπανιώτερον ὅμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ **ἀλλὰ** καὶ ἀποφατικόν τι πρὸς προηγούμενον καταφατικόν· (**ἀλλ' οὐ ἢ ἀλλὰ μὴ** = καὶ ὄχι)· δεῦρο νόμος (ἔστι) εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, **ἀλλ' οὐ** μαθήσεως (=καὶ ὄχι μαθήσεως). Πλ.

2) ἀπλῶς ὡς περιοριστικός, ἤτοι πρὸς περιορισμὸν τοῦ προηγουμένου νοήματος, τὸ ὅποιον παρουσιάζεται κάπως εὐρύτερον· (**ἀλλὰ =μόνον**)· τὰ μὲν καθ' ἡμῶς ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς ἔχειν, **ἀλλὰ** τὰ πλάγια λυπεῖ. Ξ.

Τοιαύτην περιοριστικὴν σημασίαν ἔχει κανονικῶς ὁ **ἀλλὰ** κατόπιν ἀποφατικῆς προτάσεως περιεχούσης τὴν λέξιν **ἄλλος** ἢ **ἕτερος**· (**ἀλλὰ=παρὰ μόνον**)· ἐν τῷ μέσῳ ἄλλη μὲν πόλις οὐδεμία οὔτε φιλία οὔτε Ἑλληνίς, **ἀλλὰ** Θορᾶκες Βιθυνοί. Ξ.

Ἄλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **παρὰ μόνον** λαμβάνεται συνήθως κατόπιν ἀρνήσεως οὐχὶ τὸ ἀπλοῦν **ἀλλά**, ἀλλὰ τὸ **ἀλλ' ἢ**· ἀνδρες οὐδαμοῦ φυλάτιοντες ἡμῶς φανεροί εἰσιν, **ἀλλ' ἢ** κατ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν (=παρὰ μόνον) Ξ. Προηλθε δὲ ἡ φράσις αὕτη (**ἀλλ' ἢ**) ἐκ συμφύσεως δύο συντάξεων, ἤτοι ἐκ φράσεων, οἷαι π.χ. **οὐδὲν ἄλλο** ἔπραξε, **ἀλλὰ** τοῦτο—καὶ—**οὐδὲν ἄλλο** ἔπραξε ἢ τοῦτο, προηλθεν ἔπειτα ἡ φράσις **οὐδὲν ἄλλο** ἔπραξεν **ἀλλ' ἢ** τοῦτο.

Σημ. α'. Ποικίλη είναι η χρήση και ποικίλοι αὶ σημασίου τοῦ συνδέσμου **ἀλλὰ** καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ **ἀλλὰ** λαμβάνεται 1) εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου, ἰδίᾳ κατόπιν ἀρνητικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς προτάσεως, μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ **ἀπεναντίας**· πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλους ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἐποίησεν ; **ἀλλ'** ἔπαυσε μὲν τοῦτον πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμῆιν. Σ. 2) μετὰ ῥήματος προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπὶ ἐντόνου προσταγῆς ἢ ἐντόνου προτροπῆς (ἀλλὰ=ἐμπρὸς λοιπόν, λοιπόν)· **ἀλλὰ** πίθεσθε (=λοιπόν ἀκούσατέ με) Ὅμ. 3) μετὰ πρότασιν ἰδίᾳ ὑποθετικὴν ἢ αἰτιολογικὴν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ **τούλάχιστον**· εἰ τοίνυν οὕτω γινώσκεις, ὦ παῖ, **ἀλλὰ** κρέα γε εὐωχοῦ (=τούλάχιστον τρωγῆς ἄφθονα κρέατα). Σ. ὦ θεοὶ πατρώοι, συγγένεσθ' **ἀλλὰ** νῦν (=τούλάχιστον τώρα· ἐνν. εἰ μὴ πρότερον).

Σημ. β'. Ἡ φράσις **οὐ μὴν ἀλλὰ** (=ἀλλ' ὅμως, ἐν τοῦτοις) εἶναι βραχυλογικὴ καὶ προήλθεν ἐκ παραλείψεως μετὰ τὸ **οὐ μὴν** ῥήματος ὑπάρχοντος εἰς τὰ προηγούμενα ἢ νοουμένου ἔξωθεν· ὁ ἵππος λίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μικροῦς κάκεινον ἐξετραχίλισεν· **οὐ μὴν ἀλλ'** ἐπέμεινε ὁ Κύρος (=οὐ μὴν ἐξετραχίλισεν αὐτὸν ὁ ἵππος — ἢ — οὐ μὴν κατέπεσεν ὁ Κύρος, ἀλλὰ κλπ.) Σ. Καθ' ὅμοιον τρόπον παρήχθησαν καὶ αἱ φράσεις **οὐ μέντοι ἀλλὰ** — καὶ — **οὐ γὰρ ἀλλὰ**.

Σημ. γ'. Ὁ σύνδεσμος **ἀλλὰ** ἀρχήθεν εἶναι προκλιτικὸς τύπος τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ **ἄλλα** τῆς ἀντωνυμίας **ἄλλος**. Ἡ ἀρχικὴ αὕτη σημασία τοῦ **ἀλλὰ** διαφαίνεται εἰς φράσεις, οἷα π. χ. Ἰλ. Α, 280. *Εἰ δὲ σὺ κρατερὸς ἔσσι, θεὰ δὲ σε γείνατο μήτηρ, ἀλλ'* ὅδε φέρτερός ἐστι, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει· α')=εἰς ἄλλα οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ. β') = μὰ οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ.

Ὁ δὲ σύνδεσμος **ὅμως** (συγγενῆς ἐτυμολογικῶς τοῦ ἐπιρρήματος **ὁμοῦ**) προήλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος **ὁμῶς** (=ὁμοίως, συγχρόνως, ἐξ ἴσου). Ἰδὲ Ἰλιάδος Α, 196, Σ, 62 κλπ. καὶ Μ, 293 ἢ Ὀδυσσεΐας λ, 565.

Οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι **μέν, μὴν, μέντοι**, (=μέντοι), **καίτοι** (=καίτοι) ἀρχήθεν εἶναι μόρια βεβαιωτικά (=ἀλήθεια, βέβαια, κλπ.). Ἰδὲ § 121, 3.

3. Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 130. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλῶσσης συνδέοντες διαζευκτικῶς εἶναι ὁ **ἢ** καὶ ὁ **εἴτε**, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ ὁ **ἢτοι**, **ἐάντε**, **ἀντε**, **ἦντε**.

1) Ὁ διαζευκτικὸς **ἢ** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται ὁμοίως ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἦτοι ὅταν μὲν ἢ διάζευξις γίνεται ἄνευ ἐμφάσεως, τίθεται ἄπαξ μεταξύ τῶν διαζευγνυμένων μελῶν, ὅταν δὲ ἢ διάζευξις γίνεται μετ' ἐμφάσεως, τίθεται πρὸ ἐνὸς ἐκάστου τῶν διαζευγνυμένων μελῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν

ταύτην περίπτωσιν ἀντί τοῦ ἦ — ἦ τίθενται προσέτι ἦτοι — ἦ ἦ ἦ — ἦ καί· χρῶ τοῖς εἰρημένοις ἦ ζήτει βελτίω τούτων. Ἰσ. ἦ λέγε τι σιγῆς κρείττον ἦ σιγῆν ἔχε. ἦτοι κεινόν γε δεῖ ἀπόλλυσθαι ἦ σέ. Ἡρ. ἦ ξένος ἦ καί τις πολίτης. Δημ.

Τὰ διαζευγνόμενα δύνανται νά εἶναι καί περισσότερα τῶν δύο (ὅπως καί εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνήρ βουληφόρος ἔστω, ἦ Αἴας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ δῖος Ὀδυσσεὺς ἦδ (=ἦ) σὺ Πηλεΐδη. Ὅμ.

Σημ. Τὸ μέρος ἦ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καί εἰς τὴν νέαν, προσέτι·

α) εἰς ἐπανόρθωσιν προηγουμένως λεχθέντος. (**Ἐπανορθωτικός ἦ**)· ἐροῦ δέ τὴν κυναγὸν Ἄρτεμιν, τίνος ποινὰς τὰ πολλὰ πνεύματα ἔσχεν ἐν Αὐλίδι· ἦ γὼ φράσω (=ἦ καλύτερα θὰ τὸ δηλώσω ἐγώ). Σοφ.

β) εἰς διασαφήσιν προηγουμένης ἐρωτήσεως, ἣ ὅποια παρίσταται γενικῆ πωρ καί ἀόριστος. (**Διασαφητικός ἦ**)· Τί τηρικὰδε ἀφιξαι, ὦ Κρίτων; ἦ οὐ πρόφ' εἶ εἰσίν; Πλ. (πδ. τί κάθησαι ἐδῶ; ἦ περιμένεις κανένα;)

γ) μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, εἰ δ' ἄλλως, ἐν ἐναντίῳ δέ περιπτώσει· οὐκ ἔξεστιν αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν εἰσιέναι, ἦ ἀποθανεῖται. (πβ. γὰρ δῶσε μας τὴν κόρη σου, ἦ θεὰ πᾶμε σένα = εἰδ' ἄλλως θὰ πᾶμε κλπ.) Ἰδὲ καί § 32, 2 (συγκριτικόν ἦ).

2) Διὰ τοῦ εἶτε—εἶτε, (ἐάντε—ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἦντε — ἦντε) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειται νά δηλωθῇ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαζευγνόμενων· εἶτε Λύσανδρος εἶτε ἄλλος τις. Ξ. ἐάντε νῦν ἐάντε αὐθις ζητήσητε ταῦτα, οὕτως εὐρήσητε. Πλ. (Ἰδὲ καί ὑποθετικὰς προτάσεις).

4. Αἰτιολογικοὶ (παρατακτικοὶ) σύνδεσμοι.

§ 131. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογικὸς σύνδεσμος ὁ γὰρ (=διότι), σπανίως δὲ ὁ ὡς (=διότι) καί ὁ ἐπεὶ (=καθόσον). Συνδέουν δὲ οὗτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ περιόδους (§ 121, 2)· μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καί τὸ μέλλον ἀόρατον. Ἰσ. — ἦν νικῶμεν, φυλάσασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἀρπαγῆν τραπέσθαι· ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνήρ ἔστιν, ἀλλ' ἀχθοφόρος. Ξ.— μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι· ἐπεὶ καί τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων (=καθόσον καί εἰς τὰ θηρία κλπ.) Ξ.

2) Ὁ γὰρ συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασαφητικὸς σύνδεσμος, ἤτοι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασαφήσιν ἢ ἐπεξηγήσιν τινὰ τῶν προηγουμένων. (Διασαφητικὸς γὰρ = δηλαδή): Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγίνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνει (= ἔλεγε δηλαδή ὅτι κλπ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ γὰρ κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων σημαίων δέ, τεκμήριον δέ, τὸ δὲ μέγιστον. κ.τ.τ. (§ 24).

Σημ. α'. Τὸ ἐπεὶ συνδέον παρατακτικῶς λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ καίτοι· ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατός (εἰμι)· ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός τ' εἶναι (=καίτοι ἐβουλόμην ἂν=μολονότι θά ἤθελα κλπ.) Πλ.

Σημ. β'. Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ γὰρ προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς καὶ (ἢ ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικόν οὐδέ)· ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ καὶ ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = διότι καὶ) ἢ εἰς ἄλλην τὴν διὰ τοῦ γὰρ εἰσαγομένην πρότασιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = καὶ μάλιστα). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι καὶ γὰρ καί· ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσφορον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θειταλόν καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο (=διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων τὸ ἤθελε) Ξ. ὥστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμουμένων καὶ γὰρ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ (= διότι μάλιστα ὁ Κ. κλπ.). Ξ. Οὐδεὶς πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβές . . . λέγοντος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως διελέγετο (=διότι μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.). Ξ.

§ 132. Πολλάκις ἢ διὰ τοῦ γὰρ εἰσαγομένη πρότασις παρεμβάλλεται μετὰ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτω ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται διὰ τῆς παρεμβαλλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γὰρ φαίνεται συνδέων καθ' ὑπόταξιν καὶ ἰσοδυναμῶν πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ· Ξενοφῶν λαβὼν βοῦν ὑφ' ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἰερεῖα, σφαιγισάμενος ἐβόηθει (= ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα κλπ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γὰρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (ἰδίᾳ κατόπιν κλητικῆς τινος) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον· Φῆμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτικῆρα οἶδας, τῶν ἔν γέ σφιν ἄειδε (= ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κλπ.) Ὅμ. ἐνταῦθα Κῦρος, ἦν γὰρ τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφι τὸν χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι. Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γὰρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ (τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἤτοι μὲ) τὸ βέβαια· ὑμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις

ἡμῶν αἰτιάζεται, ἴσπε γὰρ αὐτὰ ὥσπερ καὶ ἐγώ, συμβουλευέτε τὰ ἄριστα (=καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κλπ.) Ξ.

Σημ. α'. Ἐκ τοιούτων συντάξεων προήλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις **ἀλλ' οὐ γὰρ** νὰ σημαίη **ἀλλ' ὅμως** ἐκαλλινομένη ἂν καὶ ἠβουνομένη, εἰ ἡπιστάμη ταῦτα· **ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι** (=ἀλλ' ὅμως δὲν τὰ γνωρίζω. Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτω: **ἀλλ' οὐ καλλύνομαι οὐδὲ ἀβρονομαι**· οὐ γὰρ ἐπίσταμαι).

Σημ. β'. Τὸ γὰρ προήλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ γέ καὶ τοῦ ἄρ (ἄρα), τὰ ὅποια ἀμφοτέρωθεν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γὰρ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὁποίαν συνηθέστατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις· τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταῦτόν; Ταῦτόν γάρ (=τὸ ἴδιο βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προήλθε κατόπιν ἡ αἰτιολογικὴ καὶ ἡ διασαφητικὴ (πβ. § 121, 2).

5. Συμπερασματικὸὶ σύνδεσμοι.

§ 133. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι **ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν, οὐκοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάρτοι** καὶ ὥστε συνδέουσι μὲ τὰ προηγούμενα κῶλα περιόδων ἢ περιόδου.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ **ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν** καὶ **τοίνυν** οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως. (Ἴδὲ κατωτέρω παραδείγματα καὶ παράβαλε § 122 τέ, § 126, 2 καὶ § 132, Σημ. 2).

§ 134. α'. Οἱ σύνδεσμοι **ἄρα, δὴ, οὖν** καὶ **τοίνυν** ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης **λοιπὸν** καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ **λοιπὸν**. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

1) Ὁ σύνδεσμος **ἄρα** κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἢτοι συμπέρασμα προκύπτον ἐκ προηγούμενων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ· εἰ ἀναγκαῖον εἴη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι. Σὺ **ἄρα** τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο (= Σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σὺ) Πλ. *Εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί.* Λουκ.

Σημ. Τὸ μέριον **ἄρα** (ποιητικῶς καὶ **ἄρ** ἢ **ἄρᾶ**) ἀρχήθεν ἐλαμβάνετο, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἀμεσοῦ ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐννοιῶν, ἢτοι ἐσημαίνει εὐθύς κατόπιν, φυσικά, ἀκριβῶς· ὡς εἰπὼν καὶ· **ἄρ** ἔξετο (=ἀμέ-

σως κατόπιν ἐκάθισε). "Ὁμ. μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Αἰγίσθιοιο, τὸν ῥ' (=ῥα) Ἀγαμέμνονιδης ἔκταν' Ὀρέστῃς (=τὸν ὅποτον ἀκριβὸς ἐφρόνευσε . . .) "Ὁμ.

Πολλάκις δὲ τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κατὰ τὰ φαινόμενα. καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑπετέρων, καθὼς βλέπω τώρα, κ.τ.τ., ἤτοι ἵνα δηλωθῇ κρίσις τοῦ λέγοντος σύμφωνος πρὸς τὰ νῦν πράγματι συμβαίοντα, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἄλλου τινὸς ἢ πρὸς προηγουμένην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος· οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν. Θ. ὦ πόποι, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιήκων ἡγήτορες. "Ὁμ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν εἰ μὴ ἄρα, ἡ ὁποία ἐκφράζει εἰρωνείαν, τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως· πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους : εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστίν (=ἐκτὸς ἐὰν ἴσως ἡ ἐπιμέλεια κλπ.). Ξ.

2) Τοῦ δὴ καὶ τοῦ οὖν ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἡ χρῆσις εἶναι ἐν γένει ἡ αὐτή. "Ἦτοι ταῦτα

α') εἰσάγουν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἤτοι ἐπακολούθημα προκῦπτον ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (=φυσικὰ λοιπόν, λοιπόν). Οἱ Θαψακηνοὶ ἔλεγον ὅτι οὐ πάποθ' οὔτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε. ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι. Ξ. "Ἐν Ἐφέσῳ ἤδη ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Θίβρωνος) Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στράτευμα, ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε. Ξ.

β') χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων ἢ πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου διακοπέντος διὰ τινος βραχυτέρας ἢ μακροτέρας παρενθέσεως (πβ. § 132). Οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράξαον. Θ. ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο κλπ. Ξ.— Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν. Ξ. ὁ δὲ Πρόξενος (ἔτυχε γὰρ ὑστερος προσιῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν), εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὄπλα. Ξ.

Σημ. α'. Τὸ μόριον δὴ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο, ὁσάκις ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι παρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός, ἤτοι ἀρχῆ-

θεν ἦτο δεικτικόν, χρονικόν καὶ βεβαιωτικόν (=τώρα, νά! πιά, δά) *Τεῦκρε πέπον, δὴ νῶϊν ἀπέκτατο πιστός ἑταῖρος* (=νά! καθὼς βλέπεις, μὰς ἐσκοτώθηκε—νά! μὰς ἐσκοτώθηκε—τώρα μὰς ἐσκοτώθηκε) Ὅμ. Ὄστω νῦν δὴ=τώρα δά ἡ τώρα πιά, τότε δὴ=τότε πιά, πάλαι δὴ=εἶναι πολὺς καιρὸς πιά, καὶ δὴ=λοιπὸν νά· *Βλέπων κάτω. Καὶ δὴ βλέπω* (=λοιπὸν νά! κοιτάζω) Ἄρφ.

Σημ. β'. Τὸ μόριον *οὖν* ἐχρησιμοποιεῖτο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἦτοι καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα βεβαιωτικόν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι· *Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμετέρην τε πόλιν καὶ γαίαν ἰκάνεις, οὐτ' οὖν ἐοθῆτος δευῆσαι οὔτε τευ ἄλλον* (=οὔτε φορέματα, οὐ βεβαιῶ, θά σοῦ λείψουν—οὔτε φορέματα βέβαια θά σοῦ λείψουν κλπ.) Ὅμ. *Εἰ δ' ἐστίν, ὥσπερ οὖν ἐστίν, θεὸς ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρωσ, οὐδὲν κακὸν ἂν εἴη.* (=ὅπως πράγματι εἶναι) Πλ. *Πάνυ μὲν οὖν* (=βεβαιότατα). Π6. § 128,1 Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ *οὖν* καὶ εἰς τὸ δ' *οὖν*, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπάγεται κάτι τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικόν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ὁποῖα ἐνέχουν τι τὸ δυναμένον νὰ ἀμφισβητηθῇ· *Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύραξ ἢ Συεννέσιος γυνὴ παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγξτε Κύρω δοῦναι χοῖματα πολλά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τετάρτων μηνῶν* (=Ὅπως ἔσθιτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κῦρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στρατεύμα κλπ.) Ξ. *Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα, αἰρήσασμαι δ' οὖν ὑμᾶς* (=ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως θὰ προτιμήσω σᾶς) Ξ.

Σημ. γ'. Τὸ μὲν *οὖν* πολλακίς λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ (ὅλος) *τοῦναντίον*, (ὅλος) *ἀπεναντίας*· *Οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται; Πάντα μὲν οὖν* (=Ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουν) Ξ.

Σημ. δ'. Τὸ *γοῦν* (προελθὸν ἐξ ἐνώσεως τοῦ *οὖν* μετὰ προηγούμενου γέ=βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων 1) βέβαια, 2) παραδείγματος χάριν καὶ 3) τοῦλάχιστον, ὅπως δῆποτε.

3) *Οὐκοῦν, οὐκουν*. Ταῦτα προήλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ *οὐ* (*οὐκ*) καὶ τοῦ *οὖν*. Καὶ τὸ μὲν *οὐκοῦν* εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικόν (=λοιπὸν), τὸ δὲ *οὐκουν* εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικόν (=λοιπὸν δέν)· *Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρονάβαζος, ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμαι; (=λοιπὸν, εἶπεν ὁ Φ.)* Ξ. *Οὐκουν μ' ἐάσεις; (=λοιπὸν δέν θὰ μ' ἀφήσης;)* Σοφ.

Σημ. Τὸ *οὐκουν* εἰς διαλόγους εἰσάγει ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ *οὐδαμῶς, οὐδόλως*· *Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε.* Ξ.

4) Τὸ *τοῖνυν* (συγκείμενον ἐκ τοῦ *τοί*=βεβαίως καὶ τοῦ *νῦν*—*νῦν*=τώρα, *λοιπὸν*) εἰσάγει συμπέρασμα ὅπως τὸ *δὴ* καὶ τὸ *οὖν*, ἀλλὰ μὲ ἀσθενέστερον τόνον· *Λέγε δὴ, τί φῆς εἶναι τὸ ὄσιον*

καὶ τὸ ἀνόσιον. Λέγω τοίνυν ὅτι τὸ μὲν ὀσιόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ (=λέγω λοιπόν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 135. β' 1) Τὸ τοιγαροῦν καὶ τὸ τοιγάρτοι, (ποιητικῶς δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ τοιγάρ) εἰσάγουσιν συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσις τοῦ λέγοντος (=γιαυτὸ ἀκριβῶς λοιπόν, γιαυτὸ ἴσια ἴσια). Πρόξενος ᾤετο ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. Τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε κἀγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον Ξ.

2) Τὸ ὥστε συνδέον κατὰ παράταξιν (περίοδον ἢ συνηθέστερον κῶλον περιόδου) ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένως, γιαυτὸ λοιπόν, ὥστε. Καὶ εἰς μὲν τὴν ὀστεραίαν οὐχ ἦκε Τισσαφέρους ὥσθ' οἱ Ἕλληνας ἐφρόντιζον Ξ.

Β'. Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν.

1. Εἰδικαὶ προτάσεις.

§ 136. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν εἰδικῶν συνδέσμων ὅτι καὶ ὥς, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ διὰ τοῦ ὄ, εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ διὰ τοῦ οὐνεκα, εἰς τοὺς τραγικούς καὶ διὰ τοῦ ὀθούνεκα, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ διὰ τοῦ διότι=ὅτι, πῶς, ποῦ) καὶ χρησιμεύουσιν

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὡς ἀντικείμενον) ῥημάτων λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κλπ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνεσθαι, ὁρᾶν, ἀκούειν κλπ.) ἢ γνωστικῶν (γιγνώσκειν, εἰδέναι, κλπ.), ἢ ὡς ἐπεξηγήσεις ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς (τοῦτο, ταῦτα—ὄ).

2) ὡς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ, κλπ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων ἄλλης (ἐστίν), δηλόν (ἐστίν) κλπ.

§ 137. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1. Ἄρνησις οὐ). Ὅταν ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐν τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν εὐκτικῆ τοῦ πλαγίου λόγου.

(Ἰδὲ § 116, 2, Σημ. 3) λέγει ὁ κατήγορος ὡς ὑβριστῆς εἰμι (= πῶς εἶμαι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν (= ὅτι ἡ ἐκστρατεία θὰ γίνῃ. . .) Ε. Ἰσως εἴποιεν ἂν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο (= ὅτι δὲν ἤμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνῃ) Ε. (πῶ. ὁ δίκαιος οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἄδικος)— Ἐλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη. Ε.— ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε. Θ. ἀρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς. Ε. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς (= αὐτὰ ἰσχυρίζομαι, ὅτι δηλαδὴ κλπ.) Πλ.

Σημ. α' Εἰς τὰς φράσεις οἷδ' ὅτι (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), εὖ οἷδ' ὅτι (= τὸ ξέρω καλὰ ἢ βεβαιότατα), δῆλον ὅτι (= προδήλως, προφανῶς), αἱ ὁποῖαι παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος ειδικῆς προτάσεως καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενθετικῶς ὡς βεβαιωτικὰ ἐπιρρήματα, τὸ ὅτι δὲν ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποτον νὰ ἀναφέρεται: Ἀκούετε, εὖ οἷδ' ὅτι, καὶ ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα. Ε. Οὕτω σοι διαφερόντως ἤρρασκεν ἡ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι Πλ. (Ἐντεῦθεν προήλθε τῆς νέας γλώσσης τὸ ἐπιρρημα δηλονοῦν καὶ δηλαδὴ).

Σημ. β' Ὁ ειδικὸς σύνδεσμος ὡς διαφέρει τοῦ ειδικοῦ ὅτι κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ ὡς συνήθως εἰσάγεται κάτι τι, τὸ ὅποτον παρίσταται ὡς οὐχὶ ἀληθές ἢ ἀβέβαιον. Διὰ τοῦτο δὲ κανονικῶς τὸ ὡς τίθεται μετὰ τὸ ῥῆμα διαβάλλειν, πείθειν, κ.τ.τ. Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ (= ὅτι τάχα τὸν ἐπεβουλεύετο) Σ.

Σημ. γ' Εἰς τὰς ειδικὰς προτάσεις ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου τοῦ μὲν ἐνεστώτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικήν τοῦ ἐνεστώτος πάλιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικήν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ἔλεγεν ὅτι ἀδικοῦεν—ὅτι ἀδικοῦσι—ἢ—ὅτι ἠδίκουν· ἔλεγεν ὅτι πεφευγὼς εἶη—ὅτι πέφευγε—ἢ—ὅτι ἐπεφεύγει.

Σημ. δ' Τὰ λεκτικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (ειδικόν) ἀπαρέμφατον ὡς ἀντικείμενον. Οὕτω δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥῆμα φημί (καθὼς καὶ τὰ δοξαστικά ῥήματα νομίζειν, ἠγεῖσθαι, οἶεσθαι, κλπ.).

Τὰ δὲ αἰσθητικά καὶ τὰ γνωστικά ῥήματα συντάσσονται συνηθέστατα καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Ἰδὲ τὰ περὶ ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς).

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

§ 138. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων ὅτι, διότι, ὡς (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ διὰ τῶν (κυρίως χρονικῶν) συνδέσμων

ἐπεί, ἐπειδή (καὶ σπανιώτερον *ὅτι* καὶ *ὁπότε* = ἀφοῦ, εἰς δὲ τοὺς ποιητάς καὶ διὰ τοῦ οὐνεκα ἢ ὀθούνεκα = ἐπειδή, διότι).

2) κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1), ἢ σπανίως δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου. (*Ἀρνησις οὐ. Πρὸβλ. εἰδικὰς προτάσεις) **Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι εἰς χεῖρας ἤλθον*. Θ. *Κῦρος τῷ Κλεόρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στρατεύμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη* (= διότι ἐκεῖ ἦτο) Ξ. *Δέομαί σου παραμεῖναι, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνὸς ἡδίων ἀκούσαιμι ἢ σοῦ* (=διότι ἐγώ). Πλ.

Σημ. α' Διὰ τοῦ ὅτι κανονικῶς εἰσάγεται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα (χαίρω, ἤρομαι, θαυμάζω, κλπ.), ἢ κατόπιν φράσεων οἰαι *αἰσχρόν* (ἔστι), *δεινόν* (ἔστι), *θαυμαστόν* (ἔστι), κ.τ.τ. *χαίρω, ὅτι εὐδοκίμεῖς*. Πλ. *Οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι Κῦρος οὐ φαίνοίτο*. Ξ.

**Ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἀκολουθεῖ πολλάκις πρότασις εἰσαγομένη διὰ τοῦ εἰ* (ὡς αἰτιολογικοῦ), ὅταν τὸ αἷτιον παρίσταται ὡς δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῇ (*Ἀρνησις μὴ). *Σωκράτης ἐθαύμαζεν, εἴ τις ἀρετὴν ἐπαγγελόμενος ἀργύριον πρᾶττο* (=ἐβρισκε παράδοξον, ἂν κανεῖς) Σ. *οὐ θαυμαστόν, εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν* : (=δὲν εἶναι παράδοξον, πού δὲν) Σ.

Σημ. β' Τὸ αἰτιολογικὸν ὡς πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ *ὅτι οὕτω* (=διότι ἔτσι ἢ διότι τόσον) πολὺ δὲ (εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου) *ἐν τῇ νυνὶ παρεστῶση συμφορᾷ, ὡς ἠαδίως αὐτὴν καὶ πρῶως φέρεις* (=ὅτι οὕτω βράδιως κλπ.=διότι ἔτσι ἀγογγύστως κλπ. ἢ=διότι τόσον ἀγογγύστως κλπ.).

3. Τελικαὶ προτάσεις.

§ 139. *Αἱ τελικαὶ προτάσεις, ἧτοι αἱ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι (τὸ τέλος, ἧτοι) τὸν σκοπὸν ἐνεργείας τινός*

1) εἰσάγονται διὰ τῶν τελικῶν συνδέσμων *ἵνα, ὅπως* καὶ *ὡς* (καὶ *ὄφρα* εἰς τοὺς ποιητάς = *γιανὰ, νὰ*), μετ' ἀρνήσεως δέ, ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας, διὰ τοῦ *ἵνα μὴ, ὅπως μὴ* καὶ *ὡς μὴ*, ἢ διὰ μόνου τοῦ *μὴ* (= *γιανὰ μὴ, νὰ μὴ*).

2) ἐκφέρονται κατόπιν μὲν ἀρκτικοῦ χρόνου δι' ὑποτακτικῆς, κατόπιν δὲ ἱστορικοῦ χρόνου συνήθως δι' εὐκτικῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποτακτικῆς. *Κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερῶκωσιν* (= *γιανὰ ἀπομακρύνουν*) Ξ. *Ξενοφῶν ἠγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἐκβασιν, ὅπως ταύτη τῇ ὁδῷ οἱ πο-*

λέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν (=γιατὰ ἔχουν τὴν προσοχὴν τους ἐστραμμένην) Ξ. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσε, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῆ. Ξ. Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῆς εἶναι κακὸς (=γιατὰ μὴ φαίνεσαι). Ἰσ.

Σημ α' Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ χωρὶς νὰ προηγηθῆται ἱστορικὸς χρόνος, εἴτε ἕνεκα ἑλξέως πρὸς προηγούμενην εὐκτικὴν ἢ ἵνα παρασταθῆ ὁ σκοπὸς ὡς ἀπλή τις σκέψις μόνον τοῦ λέγοντος· Νῦν δ' ὦρε δόροιοι τάχιστα μοι ἔνδον εἰαῖροι εἶεν, ἔν' ἐν κλισίῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόροπον. Ὅμ. ἴσως δέ ποί ἢ ἀποσκάπτει τε ἢ ἀποτειχίζει, ὡς ἄπορος εἴη ἡ ὁδὸς (=γιατὰ νὰ εἶναι ἀδιάβατος) Ξ.

Ἐκφέρεται δὲ προσέτι ἡ τελικὴ πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, πρὸς δήλωσιν σκοποῦ μὴ δυναμένου νὰ πραγματοποιηθῆ, ὅταν προηγηθῆται αὐτῆς εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις δηλοῦσα κάτιτι, τὸ ὅποτον δὲν ἔγινε· Εἰ γὰρ ὄφελον οἶοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἔνυ οἶοί τε ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (=γιατὰ ἠμποροῦσαν) Πλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἐξαιτῶν (=γιατὰ μὴν μποροῦσε τώρα) Ξ. (πβ. ἔπρεπε νὰ ἦσουν ἐκεῖ, γιατὰ ἔβλεπες, τί ἔκανε).

Σημ β' Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον ὅπως καὶ ὡς τίθεται πολλάκις τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (ποιητ. κεν, κε § 116,2) ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὢ· κε νέηαι (=ὡς ἂν ἀπέλθης=γιατὰ ἐπιστρέψῃς) Ὅμ. Τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω (=γιατὰ τὸ μάθω καλά) Σοφ. Τοῖς νικῶσι πᾶσι ἐδίδοι βοῦν, ὅπως ἂν θύσαντες ἐστιῶντο (=γιατὰ συμποσιάζουν) Ξ.

Σημ γ' Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρήματα.

1) Τὸ ἵνα ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκεῖ, ἢ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὅπου. Πβ. Ἰλ. Κ, 128 κείνους δὲ κηχρῶμεθα πρὸ πυλῶν ἐν φυλάκεσσ' ἵνε γὰρ σφισιν ἐπέφραδον ἠγερέθεσθαι (=διότι ἐκεῖ κλπ.)—Ἰλ. Ε, 359 δὸς δέ μοι ἵππους, ὄφρ' ἐς Ὀλυμπον ἴκωμαι, ἔν' ἀθανάτων ἕδος ἐστίν (=ὅπου εἶναι κλπ.). Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π. χ. Ὀδυσσ. ν, 363 χρήματα μὲν μυχῶ ἄντρον θεοσπεοῖοι θείομεν αὐτίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοι οἶα μίμῃ, τὸ ἵνα ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλαμβάνεται ὄχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (=ὅπου νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρῶς τελικὸν (=γιατὰ μένουν).

2) Τοῦ μορίου ὡ, ἀρχῆθεν δεικτικοῦ (=οὕτως, ἔτσι· § 121,2), ἡ τελικὴ σημασία ἦτο δυνατόν νὰ προέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Γ, 429 ἄσπον ἴθ', ὡς κεν θάσπον ὀλέθρου πείραθ' ἴκηαι (=ἔτσι νὰ φθᾶσης=γιατὰ φθᾶσης). Ὁμοίως τοῦ ὅπως σημαίνοντος ἀρχῆθεν πῶς, μὲ ποιὸν τρόπον ἢ τελικὴ σημασία (=γιατὰ) προήλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π. χ. Ὀδυσσ. α, 76 περιφραζώμεθα πάντες νόστον, ὅπως ἔλθῃοι (=πῶς νὰ ἔλθῃ—γιατὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ δὲ ὄφρα, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (=ἕως ὅτου), ἡ τελικὴ σημασία προήλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π. χ. Ἰλ. Β, 299 τίητε, φίλοι, καὶ μείναι' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν, ἢ εἴτον Κάλχας μαντεύεται ἠὲ καὶ οὐκί (=ἕως οἷου νὰ γνωρίσωμεν — γιατὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ δὲ ἐνδοιαστικοῦ μὴ (=μήπως) ἢ τελικῆ σημασία (=γιατὰ μὴ) προήλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π. χ. Ἰλ. Α, 552 ἀπόσιχθε, μὴ τι νοήση Ἥρη (=μήπως καταλάβῃ τίποτε—γιατὰ μὴν καταλάβῃ τίποτε).

4. Ὑποθετικάι προτάσεις.

§ 140. Ὑποθετικάι προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν *ὑπόθεσιν*, ἤτοι ὄρον τινά, ὑπὸ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ τι. (*Ἄν θέλει, ἤμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ*).

Αἱ ὑποθετικάι προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ *εἰ* (=ἐάν, ἄν, σάν, ἄμα) καὶ διὰ τοῦ *ἐάν* (ἄν, ἦν, τὰ ὅποια προήλθον ἐξ ἐνώσεως τοῦ *εἰ* μετὰ τοῦ δυνητικοῦ *ἄν*. Ἰδὲ § 139, 2, Σημ. β' καὶ παράβαλε τὰ Ὀμηρικὰ *εἴ κεν, εἴ κε, αἴ κεν, αἴ κε* =ἐάν).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικάς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι *μὴ* καὶ σπανιώτατα *οὐ*, (ἐνῶ αὗται κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως. Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικάι προτάσεις προήλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχετικάς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν *μὴ*. Ἰδὲ § 121,3 καὶ παράβαλε τὰς ὑποθετικάς προτάσεις τῆς νέας γλώσσης, ἐκ τῶν ὁποίων ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ *ἐάν* ἢ *ἄν* ἢ *σάν* ἢ *ἄμα* ἔχουν ἄρνησιν τὸ *δέν*, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου *οὐ*, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ *νὰ* ἔχουν ἄρνησιν τὸ *μὴ*· *ἄν δέν* τὸ *ἔβλεπα*, *δέν θὰ* τὸ *πίστευα*—*νὰ μὴν* τὸ *ἔβλεπα*, *δέν θὰ* τὸ *πίστευα*).

§ 141. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ *ὑπόθεσις* (ἢ ἡγούμενον), ἢ δὲ πρότασις, τὴν ὁποῖαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται *ἀπόδοσις* ἢ *ἐπόμενον* ἢ *συμπέρασμα*. Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται *ὑποθετικὸς λόγος*.

Ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, τέσσαρα εἶδη.

1. Πρῶτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς πραγματικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν ὄντως τοῦτο εἶναι τι τὸ πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ ὀριστικῆς οἰουδήποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἷανδήποτε ἔγκλισιν ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων ἐξάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως)· *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί*

(=άν πράγματι υπάρχουν βωμοί, τότε κλπ.) Λουκ. Κλέαρχος εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει (=άν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχειρεῖ νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας, κλπ.) Ξ. εἰ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ. Πλ. εἰ ψεύδομαι, ἐξέλεγε. Πλ. εἰ ἄλλως γινώσκεις, δίδασκε. Ξ.

2. Δεύτερον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἤτοι κάτι τι ἀντίθετον πρὸς ὅ,τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἐγίνε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἀόριστος εἰς τοιοῦτους ὑποθετικοὺς λόγους)· πῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν (=άν δὲν εἴχαμε, θὰ ἦμαστε) Ξ. οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (=δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἂν δὲν τὸν διέταζα ἐγώ). Ξ.

3. Τρίτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀπλῆ τις σκέψις τοῦ λέγοντος, ἤτοι κάτιτι, τὸ ὁποῖον ἀπλῶς θέτει εἰς τὸν νοῦν του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἂν τοῦτο εἶναι καὶ τι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 116,2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατατικοῦ, ἢ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ θὰ ἢ τὸ ἤθελα, ἤθελες κλπ.)· οὐκ ἂν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο (= δὲν θὰ ἐζοῦσε κανεῖς, ἂν δὲν θὰ ἐτρέφετο). Ξ. εἴ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν θυμὸν καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον (= ἂν κανεῖς ἤθελεν ἀφαιρέσει, κλπ.) Πλ.

4. Τέταρτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτιτι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβάνομενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰάν, (ἂν, ἦν, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ εἴ κε, εἴ κεν) καὶ ὑποτακτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις α') ὅταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι τι τὸ προσδοκώμενον, ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀναφερομένης εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως)· Ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς (=άν μὲ θανατώσετε, κλπ.). Πλ. ἦν κακοῖσι συμμίσης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἕοντα νόον (=άν συναναστρέφε-

σαι, θὰ χάσης) Ξ. ἦν θάνης σύ, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον
(=ἐκφεύζεται. πβ. § 101, 4). ἦν πόλεμον αἰρήσθε, μηκέτι
ἦκατε δεῦρο ἄνευ ὀπλων. Ξ.

β') ὅταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι τι τὸ ἀόριστως ἐπαναλαμ-
θανόμενον, ἦτοι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἢ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι'
ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀντιστοιχοῦσης πρὸς
ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): "Ἦν ἐγγὺς
ἔλθη θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν (=ἄμα ἔρθη...., δσά-
κισ ἔλθη..) Εὐρ. ἦν τις τούτων τι παραβαίνη, ζημίαν αὐτοῖς
ἐπέθεσαν (=ἐπιτιθέασιν=ἐπιβάλλον συνήθως. πβ. 105, 1).

γ') ὅταν ἡ ἐπανάληψις ἀναφέρεται ὠρισμένως εἰς τὸ παρελ-
θόν, ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς ἐπανα-
ληπτικῆς (§ 116, 2. Σημ. γ'), ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς παρατα-
τικῆς ἢ δι' ὀριστικῆς ἀόριστου μετὰ τοῦ ἄν. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσ-
σαν συνήθως ἀντὶ ὑποθετικῆς χρησιμοποιεῖται χρονικὴ πρότασις
ἐκφερομένη διὰ τοῦ ἄμα ἢ δσάκισ καὶ ὀριστικῆς παρατατικῆς):
Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθημαῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν,
ἐπέκειντο (=δσάκισ μὲν ἐπετίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι...., δσάκισ δὲ
ἐπέστρεφον....) Θ. Εἴ τις αὐτῶ δοκοίη βλακεύειν, ἔπαισεν ἄν
(=ἄμα κανεῖς τοῦ ἐφαίνετο πῶς ἐχάζεσε, τὸν ἐκτυποῦσε) Ξ.

§ 142. Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τοὺς ὑποθετικοὺς λόγους.

Πολλάκις ὑποθετικοῦ τινος λόγου παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις ἢ
ἡ ὑπόθεσις καὶ ἀφήνεται νὰ νοητῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐκ
τοιούτων δὲ ἑλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μό-
ριον εἰ καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διαφόρους ἐπιρρηματι-
κὰς σημασίας. Οὕτω

1) πολλάκις ἑλλεῖπει ὑποθετικοῦ τινος λόγου ἢ ἀπόδοσις:
Εἴπερ γὰρ κ' ἐθέλῃσιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων συ-
φελίξαι, ὁ γὰρ πολὺ φέριαιός ἐστιν. (Μετὰ τὸ συφελίξαι νοη-
τέον δύναται ποιῆσαι τοῦτο—ἢ—ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα ἀντι-
σιῆναι) Οἴμ.

Ἡ τοιαύτη ἑλλειψις τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀν-
τιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων ἐκφερομένων μετὰ τινος πάθους (εἰ
μὲν—εἰ δέ, εἰ μὲν—εἰ δέ). Τότε παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις
τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἔξωθεν ἢ
φράσις καλῶς ἔχει ἢ καλῶς ἔξει ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. Εἰ μὲν δώ-

σουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί... εἰ δέ κε μὴ δώωσι, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τεὸν κλπ. (=ἐὰν μὲν θὰ μοῦ δώσουν... οἱ Ἀχαιοί, πάει καλά, ἂν ὅμως δὲν μοῦ δώσουν κλπ.) Ὅμ.

2) Ἄλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὁποῖα αἰ ἀνωτέρω, παραλείπεται συνηθέστατα καὶ τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοοῦμενον ἐκ τῶν συμφραζομένων. **Εἰ μὲν** τοίνυν καὶ διαγιγνώσκεις σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι ὄφελος; (=Εἰ μὲν τοίνυν... ἐδίδαξεν, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ ἐδίδαξε, τί σοι κλπ.) Ξ. **Καὶ ἐὰν μὲν** ἐκὼν πείθεται· εἰ δὲ μὴ, ὥσπερ ξύλον διαστροφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνοουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς (=Καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθεται, καλῶς ἔχει—ἢ—οὐδόλως κολάζουσιν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ξύλον κλπ.) Πλ.

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ εἰ δὲ μὴ κατήντησε κατόπιν ἐπιρρηματικῆ ἔκφρασις (εἰδεμῆ) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, ἐν ἐναντία περιπτώσει κ. τ. τ. (μὲ τὴν ὁποίαν σημασίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλώσσαν)· μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μὴ αἰτίαν ἔξεις (=ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ. (πδ. σώπασε· εἰδεμῆ θὰ σὲ βγάλω ἔξω).

Σημ α' Τὸ εἰ μὴ καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήντησε ἐπιρρηματικῆ ἔκφρασις, ἣ ὁποῖα λαμβάνεται κατόπιν ἀρνήσεως μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πλὴν, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον· Οὐδέ τις ἄλλος αἴτιος ἀθανάτων εἰμὴ νεφεληγερέτα Ζεὺς· Ὅμ. Ὅμ. Οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἠ ὀητορικῆ. εἰ μὴ εἴ τις ὑπολάβοι κλπ. (=ἐκτὸς μόνον ἂν κανεῖς ἤθελε νομίσει κλπ.) Πλ.

Εἰ μὴ ἄρα=ἐκτὸς ἐὰν ἴσως. Ἰδὲ § 134, 1, Σημ.

Σημ. β' Τὸ ἐὰν μόνον τῆς ἀρχαίας γλώσσης σημαίνει ἀρκεῖ μόνον· γὰρ Ἐπαίνου τεύξεται, ἐὰν μόνον τὸ ταχθὲν εὐ τολμᾷ τσελεῖν (=ἀρκεῖ μόνον γὰρ τολμᾷ).

3) Καὶ αἱ φράσεις εἴ τις καὶ ἄλλος ἢ εἶπερ τις καὶ ἄλλος (=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον), εἶπερ ποτὲ ἢ εἶποτε καὶ ἄλλοτε ἢ εἶπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε (=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) κ. τ. τ. προήλθον ἐξ ἀποσπάσεως ἐξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς τοὺς ὁποίους παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως· ἀνθρώπου ψυχῆ, εἶπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θεοῦ μετέχει (=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετέχει τοῦ θεοῦ. Τὸ πλῆρες θὰ ἦτο· ἀνθρώπου ψυχῆ, εἶπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέχει τοῦ θεοῦ, τοῦ θεοῦ με-

τέχει καὶ αὐτῇ) Ξ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, εἵπερ ποτέ, μάλιστα δὴ δκηροότεροι ἐγένοντο. (=τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην φοράν) Θ.

4) Καὶ αἱ φράσεις ὥσπερ εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ, ὡς εἰ, ὥσπερ ἂν, ὡς ἂν κατήντησαν νὰ λαμβάνωνται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικὰ) ἐπιρρήματα, ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν ὥσπερ ἢ ὡς (=καθώς, σάν), ἔνεκα παραλείψεως εἰς ἐκφράσεις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδόσεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος τῆς τε ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως. Κῦρος εὐθύς ἠσπάζετο τὸν πάππον, ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι φιλῶν αὐτὸν ἀσπάζοιτο (=ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτό τις, εἰ πάλαι φιλῶν κλπ.) Ξ. Οἱ Μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφρόνους παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεύομενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (= διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ἰσ.

Οὕτω κατόπιν ταῦτα ὥσπερ εἰ (ἢ ὥσπερεἰ) στοιχεῖά ἐστι (=τρόπον τινὰ στοιχεῖα εἶναι) Πλ. φοβεῖται ὥσπερ ἂν εἰ (ἢ ὥσπερανεἰ) παῖς (=ὥσπερ παῖς, σάν παιδί) Ξ. νέες (=νήες) ὠκεῖται ὡς εἰ (ἢ ὡσεἰ) πτερόν ἢ νόημα (=σάν φτερωτὰ πουλιὰ κλπ.). Ὅμ. ταῦτα προσδέχοι' ἂν ὡς ἂν οἰκεῖται (= ὥσπερ οἰκεῖται, σάν ἰδικά του) Πλ.

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκφορῶν ἐπεκράτησε κατόπιν ἡ τοῦ ὡς ἂν (ὡσάν), καὶ ἐκ τούτου προήλθεν ἔπειτα τὸ σάν (σὰ) τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του (=ὅπως, καθὼς—ὅταν, ὁσάκις—ἐπειδὴ, ἀφοῦ—ἐάν, κλπ).

Σημ. β'. Περὶ τοῦ εἴτε, ἐάντε, ἦντε ἰδὲ §130, 2.

5. Παραχωρητικαὶ προτάσεις.

§ 143. 1) Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν παραχώρησιν. Αὐταὶ εἰσάγονται διὰ τοῦ εἰ καί, ἂν καὶ (=ἂν καί, μὲλον ὅτι), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὅποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικὸν (εἰ καὶ θνητός εἰμι), διὰ δὲ τοῦ καὶ εἰ, καὶ ἂν ἢ συνηθέστερον κἂν (=κι' ἂν, καὶ νά, κι' ἂν ἀκόμα, ἢ ἐάν ἢ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητική, διὰ τοῦ οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, μηδ' ἐάν=οὔτε κι' ἂν), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὅποιον διὰ τὸν λέγοντα εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (καὶ εἰ ἀθάνατος ἦν...).

Ἡ σχέσις τῆς κυρίας προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλάκις ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος ὅμως.

2) Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι ἢ ὑποθετικαὶ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν καὶ (ἢ οὐδέ, μηδέ) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 123, 2 καὶ § 124, 3, Σημ. α'). Διὰ τοῦτο καὶ αὗται ἄρνησιν μὲν ἔχουν τὸ μὴ, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὃν τρόπον αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: Πόλιμ μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως, οἷα νόσφ ξύνεστιν (=μολογῶτι δὲν βλέπεις) Σοφ. κελ (=καὶ εἰ) μὴ πέποιθα, τοῦτο γόν εσπ' ἐργαστέον (=κί' ἂν δὲν εἶμαι πεπεισμένος) Αἰσχ. τῆς γῆς κρατοῦντες καὶ εἰ θαλάττης εἰργοῖντο, δύναιντ' ἂν καλῶς διαζῆν. Ξ. ἀνὴρ πονηρός δυστυχεῖ, κἂν εὐτυχεῖ. Μέν.

6. Χρονικαὶ προτάσεις.

§ 144. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων ὅτε, ὁπότε, (καὶ σπανίως ὁσάνις, ὁποσάνις), ὡς (=ἄμα), ἡνίκα, ὀπηνίκα (=καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), ἐν ᾧ (=καθ' ὃν χρόνον), ἐπεί, ἐπειδὴ (εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ ἐπεὶ τε=ἄφου), ἕως, ἔστε, μέχρι, μέχρι οὔ (=μέχρις ὅτου, ἐφ' ὅσον), ἐξ οὔ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὔ, ἀφ' ὅτου (=ἀφότου), ἐπεὶ πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα (=εὐθὺς ὡς), πρὶν, οὐ πρότερον... πρὶν, οὐ πρόσθεν... πρὶν. (Εἰς τὸν Ὅμηρον χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι εὔτε=ὅτε, ὡσπερ, ὅπως=ὡς, ὅτε, ἦμος=ὅτε, ἦος ἢ εἶος=ἕως, ὄφρα=ἕως ὅτου).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ὀρισμένον τι καὶ πραγματικὸν γεγονός· (Ἄρνησις οὐ). Ὅτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφρόνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν. Ξ. ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο. Ξ. Οἶδα κακείνω σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει σνηστήν (=μέχρις ὅτου ἢ ἐφόσον συνανεστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πράξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνητικὸς ἂν (ποιητικῶς κεν ἢ κε), μετὰ

τοῦ ὁποίου οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ ἐνώνονται εἰς μίαν λέξιν· (ὅταν, ὁπότεν, ἐπὸν ἢ ἐπὴν, ἐπειδάν). (Ἔρνησις μὴ)· αὐτοῦ διατρέφωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται (=ἕως ὅτου νά...) Πλ. μαινόμεθα πάντες, ὁπότεν ὀργιζόμεθα (=ὅταν ὀργιζόμεθα, ἦτοι κάθε φορά πὸν ὀργιζόμεθα) Ξ. ἐπειδὴν πν-θώμεθά τι γινόμενον, τηρικαῦτα θορυβούμεθα (=ἕμα πληροφορηθοῦμε, ὁσάκις πληροφορηθοῦμε) Δ. (Πβ. § 141, 4, δ').

γ') δι' εὐκτικῆς (ἐπαναληπτικῆς), ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρελθόν. (Ἔρνησις μὴ)· ὁπότε θύοι Κρίτων, ἐκάλει Ἀρχέδημον (=ὁσάκις προσέφερε θυσίαν) Ξ. περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοτήριον (=περιεμέναμεν κάθε φορά, ἕως ὅτου νά ἀνοιχθῆ, ὥσπου ἀνοιγόταν) Πλ. (πβ. § 116, 2, Σημ. γ' καὶ § 141, 4, γ').

§ 145. Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ πρὶν. Τὸ πρὶν ὡς χρονικὸς σύνδεσμος κανονικῶς συντάσσεται

1) μὲ ὀριστικὴν ἢ μὲ ὑποτακτικὴν, ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ. (Μὲ ὀριστικὴν τὸ πρὶν=ἕως ὅτου ἢ παρὰ ἀφοῦ)· Οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτόν, πρὶν ἐξημίωσαν χοήμασιν (=παρὰ ἀφοῦ) Ξ.—μὴ ἀπέλθῃτε, πρὶν ἂν ἀκούσητε (=προτοῦ νά ἀκούσετε) Ξ. οὐ πρότερον (ὁ ποιητής) οἶός τέ (ἔστι) ποιεῖν, πρὶν ἂν ἔνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων (=προτοῦ νά γίνῃ) Πλ. (Πβ. § 144, 2, β').

Σημ. Καὶ ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, τὸ πρὶν συντάσσεται σπανιώτερον μὲ ὀριστικὴν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου· καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρῶμναν κρουομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον οὐκ εἶναι ἐπιπλέοντι (=ἕως ὅτου τινὲς εἶδον καὶ εἶπον κλπ.) Θ. ὅ,τι ἐποίουν (οἱ βάρβαροι) ἡμφεγγόουν (οἱ Ἕλληνες), πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἦκεν (=ἕως ὅτου ἦλθεν) Ξ.

2) μὲ ἀπαρέμφατον, συνήθως ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, σπανίως δὲ καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀποφατικὴ· (πρὶν=προτοῦ νά, προτοῦ)· Καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων (=προτοῦ νά ἀντιληφθοῦν) Ξ. οὐδὲ πρὸς δικαστηρίῳ ὄφθην οὐδεπώποτε, πρὶν ταύτην τὴν συμφορὰν γενέσθαι (=προτοῦ γίνῃ, προτοῦ ἔλθῃ αὕτη ἢ συμφορὰ). Λυσ.

Σημ. α'. Μὲ εὐκτικὴν τὸ πρὶν συντάσσεται, μόνον ὅταν γίνεται ἀφομοίωσις ἐγκλίσεως καθ' ἑξῆς ἢ ὅταν εἰσάγῃ χρονικὴν πρότασιν εἰς πλά-

γιον λόγον ὄλοιο μή πω, πρὶν μάθοιμι (=ὄλοιο μήπω, πρὶν ἂν μάθω) Σοφ. Καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε (Κῦρος) σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάοι οἴκαδε (=πρὶν ἂν καταγάγῃ. Εὐθύς λόγος· Οὐ πρόσθεν παύσομαι, πρὶν ἂν ὑμᾶς καταγάω οἴκαδε) Ξ.

Σημ. β'. Καὶ τὸ μόριον πρὶν ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκριτικοῦ, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον πδ. Ἰλ. Α, 25 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν. Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π. χ. Ὅδυσσ κ, 174 ὦ φίλοι, οὐ γάρ πω καταδυσόμεθ' ἀγνύμενοί περ εἰς Αἴδαο δόμους, πρὶν μόρουμιν ἡμᾶρ ἐπέλθῃ, ἠδύνατο τὸ πρὶν νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρρημα μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν (=πρότερον θὰ ἐπέλθῃ) καὶ ὡς σύνθεσμος χρονικός μὲ τὴν σημασίαν τοῦ προτοῦ (=προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ προτάσεις.

§ 146. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν τὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακολούθημα ἐνεργείας τινός. Αὗται εἰσάγονται διὰ τοῦ συνδέσμου ὥστε ἢ τοῦ ὡς (=ὥστε), ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1), ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς πραγματικὸν γεγονός ἢ ὡς δυνάμενον νὰ πραγματοποιηθῇ (κατὰ τὸ παρὸν § 116, 2, ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν § 114, 2). (Ἄρνησις οὐ). (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε ἢ ποῦ=ὥστε, μὲ ὁμοίαν ἐγκλινῶν). Ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλιτος, ὥστε ἀπέκρουσε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους. Ξ. πλοῖα ὑμῖν πάρεσιν, ὥστε, ὅπῃ ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε (=ὥστε μπορείτε νὰ ἐπιτεθῆτε) Ξ. κατεφαίνεται πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν δομώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ (=ὥστε δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν των ὁ Κλέων). Θ.

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἀπλή σκέψις τοῦ λέγοντος, ἦτοι ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ πολλάκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός· (Ἄρνησις μή). (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε νὰ ἢ γιὰ τὴν ἢ ἀπλῶς νὰ μετὰ ὑποτακτικῆς). Ἐχω τριήρεις, ὥστε εἰλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον (=ὥστε ἠμπορῶ νὰ συλλάβω κλπ.) Ξ. χαλεπὸν οὖτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἀμαρτεῖν (=ὥστε νὰ μὴ σφάλῃ εἰς τίποτε) Ξ. ἐνετύχαινον τάφροις ὕδατος πλήρῃσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ.

(=ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβαίνουν, ὥστε δὲν ἤμποροῦσαν νὰ διαβαίνουν κλπ.) Ε.

Σημ. α' Τὸ μετὰ τὸ ὥστε ἀπαρεμφάτον δύναται νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ ἄν, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ μὲ δυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 116,2) ἢ μὲ δυνητικὴν ὀριστικὴν (§ 114,2). ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἱατρὸν (=ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνοι) Πλ. ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γνῶναι (=ὥστε καὶ ἰδιώτης ἂν ἔγνω) Ε.

Σημ. β' Τὸ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται προσέτι

1) ἵνα δηλωθῇ ἐπιδικωκόμενον ἀποτέλεσμα, ἤτοι σκοπός· (ὥστε=γιατὰ) οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξειδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν (=γιατὰ ὑπάρχει εἰς αὐτοὺς) Ε.

2) ὁρος ἢ συμφωνία ἢ προϋπὸθεσις· (ὥστε=ὑπὸ τὸν ὅρον, μὲ τὴν συμφωνίαν—γιατὰ, ἂν πρόκειται νὰ) σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐποίησαντο καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (=μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ θεωροῦν) Θ. πολλὰ χρήματα ἔδωκεν ἂν Φιλιπίδης, ὥστ' ἔχειν Ὀρεὸν (=γιατὰ νὰ ἔχη, ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἔχη) Δ

Ἐπὶ τῆς τοιαύτης ὁμοῦ σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὅμηρον χρησιμοποιεῖται συνηθέστερον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μετ' ἀπαρεμφάτου εἴτε μετὰ ὀριστικῆς μέλλοντος χρόνου. Συνήθως δὲ προηγείται τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 94. IX, 3). ἀφίμεν σε, ᾧ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (=μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὁμοῦ, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ κλπ.) Πλ. Οἱ ἐν Ἰθάκῃ συνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίσαιν ἐκ Πελοποννήσου (=μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θά) Θ.

Ἴδὲ καὶ § 31, 3, β', Σημ.

8. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις.

§ 147. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι (ἐνδοιασμὸν ἤτοι) φόβον διὰ πιθανόν τι κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τι τὸ ἀνεπιθύμητον· (φοβεῖται μὴν ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της. φοβοῦμαι μὴ τὸν δυσσαρέστησα μ' αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ (ἐνδοιαστικοῦ) μὴ, ἢ διὰ τοῦ μὴ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μὴ (=μὴ, μὴν, μὴπως, νὰ μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μὴπως γίνη τι τὸ φοβερόν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μὴ οὐ (=μὴ δέν, μὴπως δέν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι, μὴπως δέν γίνη τι, τοῦθ' ὕπερ τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον· (φοβεῖται μὴ φύγῃς—φοβεῖται μὴ δέν γυρίσῃς πίσω).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν α') μετὰ ῥήματα φό-

βου σημαντικά, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, δκνῶ (=μέ κατέχει φόβος), κλπ. β') μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, ποῦ ἐνέχουν τὴν ἐννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπιεύω, φυλάττομαι, ὄρῶ (=κοιτάζω, προσέχω), τρόμος ἔχει με, κίνδυνός ἐστι, κττ.

3) Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α') μετὰ ἀρκτικὸν χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται τις οὐχὶ ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλ' ὡς τι πραγματικόν· Ἐθναὶ φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν (=μήπως ἐρημώσουν) Ξ. ἐγὼ δὲ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δύνηθῶ δηλώσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῶν (=μήπως δὲν δύνηθῶ) Δ — νῦν δὲ φοβοῦεσθε, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν (=μήπως ἔχομεν ἀποτύχει) Θ. δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ταύτην τὴν σοφίαν (=μὴ δὲν ἔχω) Ξ.

Σημ. Ὅρα μὴ (δοῶτε μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς=προσεχε μὴ (προσεχετε μὴ)· δοῶτε μὴ πάθωμεν, ὅπερ πολλοὺς λέγουσι πεπονθέναι. Ξ. (πβ. τήρα μὴ σᾶς μεθύσων καὶ σᾶς πιάσωνε).— Ὅρα μὴ (δοῶτε μὴ) μεθ' ὀριστικῆς=κοίτα μὴ, σκέψου μὴ· ὄρα μὴ παίζων ἔλεγε (=μήπως ἀστεεινόμενος ἔλεγε) Πλ.

β') μετὰ ἱστορικὸν χρόνον δι' ὑποτακτικῆς ἢ συνηθέστερον δι' εὐκτικῆς (τοῦ πλαγίου λόγου)· οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ (=μήπως ἐπέλθῃ) Θ. Μενέλαον ἔχε (=εἶχε) τρόμος, μὴ τι πάθοιεν Ἀργεῖοι (=μὴν πάθουν τίποτε) Ὅμ. οὐδεὶς κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο (=μὴν ἐπιτεθῆ κανεῖς) Ξ.

Σημ. Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀρχῆθεν ἦσαν αὐτοτελεῖς, ἤτοι ἀνεξάρτητοι προτάσεις δηλοῦσαι τι, τὸ ὅποσον ἀπέκρουεν ὁ λέγων μετὰ φόβου (πβ. νῦν: Μὴν πάθω τίποτε μ' αὐτὸ τὸ φάρμακο. Μὴ σὲ δαγκάσῃ αὐτὸ τὸ σκυλί κττ.). Ἐπειδὴ ὅμως πολλάκις ἐπροτάσαστο πρὸ αὐτῶν τὸ ῥῆμα τὸ δηλοῦν τὴν συναισθηματικὴν κατάστασιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὑποπιεύω, κλπ.), εὐκόλως ἦτο στενωτέρον συνεκφερόμεναι αὐταὶ μετ' αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ τοῦ προτασσομένου ῥήματος, ἤτοι ὡς ἐξαρτώμεναι ἐξ αὐτοῦ διὰ τοῦ μορίου μὴ, τὸ ὅποσον οὕτω κατήντησε συνθετικὸν μόριον (πβ. § 121, 2 καὶ 3). Πρβλ.

1) δεῖδια μὴ θήρῃσιν ἐλωρ καὶ κύρμα γένωμαι=φοβοῦμαι· μὴ γίνω ἄγρα καὶ λεία τῶν θηρίων. 2) δεῖδια, μὴ θήρῃσιν ἐλωρ καὶ κύρμα γένωμαι=φοβοῦμαι, μήπως γίνω κλπ..

Αὐτοτελεῖς δὲ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ὄχι μόνον διὰ τοῦ

μη ἢ μη οὐ καὶ ὑποτακτικῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ *ὄπως* μη καὶ οὐ μη μεθ' ὑποτακτικῆς ἢ καὶ ὀριστικῆς μέλλοντος· *Μη* ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθές εἶπεν (=μήπως εἶναι κάπως ἀγροϊκον κλπ.) Πλ. *μη οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπόν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον πονηρίαν* (=μήπως δὲν εἶναι τοῦτο δύσκολον κλπ.) Πλ.—*Καὶ ὄπως γε μη ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς* (=Καὶ ἄς προσέξωμε, μήπως ὁ σοφιστὴς κλπ.) Πλ. *Ἐωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἶός τε ὧ, οὐ μη παύσωμαι φιλοσοφῶν* (=κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ποτὲ δὲν θὰ παύσω) Πλ. *τοὺς πονηροὺς οὐ μη ποτε βελτίους ποιήσητε* (=τοὺς κακοὺς ποτὲ δὲν θὰ ἠμπορέσετε νὰ τοὺς κάμετε καλοὺς) Αἰσχίν.

9. Πλάγια ἐρωτήσεις

§ 148. 1) Πλάγια ἐρωτήσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι περιέχουν ἐρώτησιν, ἢ ὁποῖα ἔγινε ἢ πρόκειται νὰ γίνῃ καὶ ἀνακοινουῦται εἰς τινα. (πβ. *Θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ ; —Μερωταίει, ἂν θὰ ταξιδέψω κι' ἐγὼ. Ἡρωθὰ νὰ σὲ ρωτήσω, ἂν θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ.*)

Αὗται εἰσάγονται

α') ἐὰν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας (§ 119, 2, α') διὰ τοῦ (ἐρωτηματικοῦ) *εἰ* (=ἂν), αἱ δὲ διμελεῖς διὰ τοῦ *εἰ* — *ἢ* (=ἂν — ἢ), *πότερον ἢ πότερα* — *ἢ, εἴτε — εἴτε* (=ἂν — ἢ). Εἰς δὲ τὸ δεύτερον μέλος διμελοῦς πλαγίας ἐρωτήσεως ἢ ἄρνησις δύναται νὰ εἶναι *οὐ ἢ μη*.

Σημ. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν *εἰ* ἢ ἄρνησις εἶναι *οὐ* (*εἰ οὐ*), ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, *μη* δὲ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφιβάλλῃ, ἂν ἢ δοθησομένη ἀπάντησις θὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ· *Ἐρωτῆς εἰ οὐ καλῆ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ δημοτικὴ* (=ἂν δὲ μοῦ φαίνεται) Πλ. *Βούλεται ἐρέσθαι, εἰ μαθῶν τίς τι μεμνημένος μη οἶδεν* (=μη τυχόν) Πλ. (πβ § 119, 2, α', Σημ.).

β') ἐὰν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, διὰ τῶν ὁποίων εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 119, 2, β'), ἢ συνηθέστερον διὰ τῶν ἀντιστοιχῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, μάλιστα δὲ τῶν ἄοριστολογικῶν (*οἷσις, ὁποῖος, ὁπόσος* κλπ.—*τίς, ποῖος, πόσος* κλπ.—*ὅπου, ὅποι, ὁπόθεν* κλπ.—*ποῦ, ποῖ, πόθεν* κλπ. § 54, 3, β').

2) Πλάγια ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

A. TZARTZANOY Συντακτικὸν τῆς Ἀρχ. Ἑλλην. Γλώσσης *Ἐκδ. 3η 1934 9

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

α') μετὰ τὰ ῥήματα ἐρωτῶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύναι, αἰσθάνεσθαι, γινώσκειν καὶ ἄλλα ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν.

β') μετὰ τὰ ῥήματα ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειροᾶσθαι καὶ τὰ ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν.

γ') μετὰ λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αἱ πλάγαι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. Ὅταν ὅμως αὗται ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγαι ἐρωτήσεις. Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν. (Εὐθεῖα ἐρώτησις: οὐκ αἰσχύνει τάγαθὰ κλπ.;). Πλ. οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλεύς. (Εὐθ. ἐρ. Πῶς ἔχει παιδείας;) Πλ. Οὐ γινώσεταιί γ', ὅς εἰμ' ἐγώ. (Εὐθ. ἐρ. Τίς εἰμι ἐγώ;) Εὐρ. θαυμάζω, ὃ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποί' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔκλινεν. (Εὐθ. ἐρ. Πῶς ποτε... ἔκλινεν;) Ξ ἠρώτα Μειδίας, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο. (Εὐθ. ἐρ. Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γενοίμην;) Ξ. Ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης; (Εὐθ. ἐρ. Τίς εἰμι;) Ξ. Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. (Τὸ ἐρωτῶσιν ἱστορικὸς ἐνεστῶς=ἠρώτησαν. Εὐθ. ἐρ. Τίς ἐθέλει κλπ.) Ξ. Ἄριστιππος Σωκράτη ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν. (Εὐθ. ἐρ. Οἶσθά τι ἀγαθόν;) Ξ. Ἐρωςκλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. (Εὐθ. ἐρ. Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι;) Ξ. ὁ Εὐθύδημος διεσιώπησεν σκοπῶν, ὅτι ἀποκρίναιτο. (Εὐθ. ἐρ. Τί ἀποκρίνωμαι;) Ξ.

Σημ. α' Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ φροντίζειν ἀκολουθεῖ συνήθως πλάγια ἐρώτησις εἰσαγομένη διὰ τοῦ ὅπως καὶ ἐκφερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς, ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικὸν χρόνον· τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σῶνται αἱ οἴες. Ξ. Κῦρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσιτοι ἔσονται. Ξ.

Ἐνίοτε δὲ τὸ ὅπως μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν, ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπῆ· Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (=Κοιτάξτε λοιπὸν νὰ φανῆτε ἄξιοι κλπ.) Ξ.

Σημ. β' Πλάγαι ἐρωτήσεις καὶ ἐνδοιαστικαὶ ἢ τελικαὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλάκις συμπίπτουν κατὰ τὴν

σημασίαν. Πβ. Οἱ νόμοι ἐπιμέλονται, ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται (= πῶς θὰ εἶναι—γιατὰ εἶναι ἢ γιατὰ γίνουσι) Ξ. φυλάττου, ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βοῦς ποιήσης (= μὴπως κάμης—γιατὰ μὴ κάμης) Ξ.

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

§ 149. 1) Ἀναφορικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται δι' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν (§ 54) ἢ ἀναφορικῶν ἐπιρρημάτων (οὗ, οἴου, ὅθεν, ὁπόθεν, ὡς, ὅπως, κλπ.) καὶ διὰ τούτων ἀναφέρονται (ἦτοι ἀποδίδονται) εἰς τινα ἕρον ἐτέρας προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν νοσοῦμενον. Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα. Σίτω τοσοῦτω ἐχοῖτο Σωκράτης, ὅσον ἠδέως ἦσθι. Ἐτ' ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος (= ἄνθρωπος, ὃν κλπ.)

2) Ἀναφορικὴ τις πρότασις δύναται νὰ ἀναπληροῖ ἕρον τινα ἐτέρας προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἦτοι ἀναφορικὴ τις πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται

α') ὡς ὑποκείμενον. Νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός. (πβ. Νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής).

β') ὡς κατηγορούμενον. Οὗτός ἐστιν, ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς. Ξ. (πβ. Οὗτός ἐστιν ὁ φονεὺς τῶν στρατηγῶν).

γ') ὡς ἀντικείμενον. Κῦρος ἔχων οὗς εἴρηκα ὄρματο ἀπὸ Σάρδεων. Ξ. (πβ. Κῦρος ἔχων τὸ σπάρισμα ὄρματο κλπ.)

δ') ὡς προσδιορισμὸς οἰοσδῆποτε. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς Φαρναβάζω ἐτύγχανε ξένος ὢν. Ξ. (Παράθεσις· πβ. Ἀπολλοφάνης, ξένος Φαρναβάζω). Ὡ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ,τι σοι δοκεῖ. Ξ. (Ἐπεξήγησις=εἰπὲ γνώμην, δηλαδὴ τί νομίζεις) — θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν οἶον εἰκός ἐστι φόβου ἐμπεσόντος γίνεσθαι. Ξ. (Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς· πβ. θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν).—Τισσαφέρους σατράπης κατεπέμφθη ὢν αὐτὸς πρόσθεν ἦρχεν καὶ ὢν Κῦρος. Ξ. (Προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικὴν· πβ. σατράπης τῶν Ἰωνικῶν πόλεων)—οἱ βάρβαροι ἔφευγον ἢ ἕκαστος ἐδύνατο. Ξ. (Ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς· πβ. ἔφευγον πανταχόσε).

§ 150. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νόηματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εἰς ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς ἢ διασαφητικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια χρησιμεύουν, ἔνα ἀκριβέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ὄρον τινὰ μιᾶς προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν νοούμενον. Αὗται κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μή), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης ἐγκλίσεως· λέγει προᾶγμα, **ὃ** (οὐ) **γίγνεται**, **ὃ** (οὐκ) **ἐγένετο**, **ὃ** (οὐ) **γενήσεται**—**ὃ** (οὐκ) **ἂν γένοιτο**, **ὃ** (οὐκ) **ἂν ἐγένετο**—**ὃ** (μή) **γένοιτο**—**ὃ** (μή) **ποιῶμεν**—**ὃ** (μή) **ποιεῖτε**, (**ὃ** **ποιήσατε**), **ὃ** **μὴ ποιήσητε**.—Οἱ ἡγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὗ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν. Ξ. Σωκράτης ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἶη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. Ξ. οὐκ ἔστιν ἥτις τοῦτ' ἂν ἔτιη Εὐρ. εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, **ὧ** μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως. Πλ. Οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν. Ξ.

2) εἰς ἀναφορικὰς αἰτιολογικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν αἰτίαν. (Ἄρνησις οὐ, ἐγκλίσεις αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων § 138)· θαυμαστὸν ποιεῖς, **ὃς** ἡμῖν οὐδὲν δίδως (= ὅτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως=διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) εἰς ἀναφορικὰς τελικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν σκοπὸν. Αὗται ἐκφέρονται δι' ὁριστικῆς μέλλοντος. (Ἄρνησις μή. πβ. § 139)· Ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, **οἳ** τοὺς πατέρας νόμους συγγράψουσι (= οἱ ὅποιοι νὰ συντάξουν—γινὰ συντάξουν) Ξ. Ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῦρον, **ὃς**τις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς ἀπάξει (= ὁ ὅποιος νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὀπίσω—γινὰ μᾶς ὀδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) εἰς ἀναφορικὰς ἀποτελεσματικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὗται ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 146, 1. Ἄρνησις οὐ) ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 142, 2. Ἄρνησις μή)· οὐδεὶς οὕτω ἀνόητός ἐστι, **ὃς**τις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται (= ὥστε αἰρεῖται) Ἡρ. ὁ Τίγρης ποταμὸς ἐστὶ νανσίπορος, **ὃν** οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι (= ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ.) Ξ. οὐκ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν (= ὥστε ἄρδειν) Ξ. ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον (= τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σημ. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς ἀποτελεσματικὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου ἐκφέρονται καὶ δι' ἔριστικῆς μέλλοντος· (*Ἀρνησις πάλιν μὴ!)· *Παῖδες μοι οὐπω εἰσίν, οἷ με θεραπεύουσιν* (=ὥστε θεραπεύειν με) *Λυσ.*

δ) εἰς ἀναφορικὰς ὑποθετικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν. (**Ἐγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ μὴ*)*

α') *ἄ μὴ οἶδα*, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι (=εἶ τινα μὴ οἶδα) *Πλ.*
ἄ μὴ προσήκει, μήτ' ἄκουε, μήθ' ὄρα (=εἶ μὴ τινα προσήκει).
 Ἰδὲ § 141, 1.

β') *οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πρῶτιεν ἄ μὴ ἠπιστάμεθα* (=εἶ τινα μὴ ἠπιστάμεθα) *Πλ.* οἱ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο (=εἶ τινες ἐνθάδε ἦσαν). *Λυσ.* Ἰδὲ § 141, 2.

γ') *ἐγὼ δκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἄ ἡμῖν Κῦρος δοίη* (=εἶ τινα ἡμῖν δοίη) *Ξ.* Ἰδὲ § 141, 3—τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, *ὅπου τις ἐντυχάνοι, ἐλάμβανον* (=εἶ πού τις ἐντυχάνοι) *Ξ.* Ἰδὲ § 141, 4, γ'.

δ') *τῷ ἀνδρί, δν ἂν ἐλησθε, πείσομαι* (=ἐάν τινα ἐλησθε) *Ξ.* *τούτων γράφω, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω* (=ἐάν τινα διαμνημονεύσω) *Ξ.* Ἰδὲ § 141, 4, α'—ὁ κεραινός, *οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ* (=ἐάν τισιν ἐντύχη) *Ξ.* Ἰδὲ § 141, 4, β'.

Σημ. Ὅταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος, τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλή εὐκτική καὶ ἀντι ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ (θνητικῶ) *ἂν*· *Σωκράτης εἰτεκμαίρετο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μαθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἄ μάθοιεν.* *Ξ.* (πθ. Αἱ ἀγαθὰ φύσεις ταχὺ μαθάνουσιν οἷς ἂν προσέχωσι καὶ μνημονεύουσιν ἄ ἂν μάθωσι).

§ 151. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (ἢ συνηθέστερον κῶλα περιόδων ἢ περίοδοι) εἰσαγόμεναι διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *ὅς* (*ἢ, δ*) συνδέονται λίαν χαλαρῶς μετὰ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικαὶ προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεόμεναι παρατακτικῶς μετὰ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις ἢ ἀντωνυμία *ὅς* (*ἢ, δ*) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν *οὗτος* (§ 47, 2) μετὰ τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου (*καί, δέ, ἀλλὰ* κλπ). *Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλυνον καὶ ἦγον ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεὺς* (=τούτω δὲ καὶ δῆλον ἦν) *Ξ.* Οὕτω δὲ ἐς

Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιλίη καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα· ὃς τότε ἦμε ἐς Θερμοπύλας (= οὗτος δὴ τότε ὁ Λεωνίδαας). Ἦρ. Πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ; ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοὺς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγράπιτο, φανερός ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς κλπ. (= οὗτος γὰρ — ἢ — ἄλλ' οὗτος ἀντὶ μὲν κλπ.) Ξ.

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 54 καὶ ἐξῆς.

Πλάγιος λόγος.

§ 152. 1) Τῶν λόγων τινὸς λαμβάνει ἄλλος τις γινῶσιν ἢ ἀμέσως, ἦτοι ἀπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου, ἢ ἐμμέσως, ἦτοι πληροφορούμενος αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρότερον. (Βρέχει. Λέει πῶς βρέχει. — Θὰ φύγω αὔριον. Ὁ Πέτρος εἶπε ὅτι θὰ φύγη αὔριον. — Στείλε μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε νὰ τοῦ στείλω τὰ βιβλία).

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν οἱ λόγοι τινὸς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπὸ τινος (π. χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α') αὐτολεξεῖ, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀνεξάρτητον λόγον, προτασομένης ἀπλῶς τῆς λέξεως λέγει, εἶπε, ἔφη κ.τ.τ. ἢ ἐρωτᾷ, ἠρώτησε ἢ ἤρετο κ.τ.τ. Οἱ παρόντες τῶν Σκηψίων εἶπον· Ψεύδεται σε οὗτος, ᾧ Δερκυλίδα. — Ἦρετο ὁ Μειδίας· Ἐμὲ δὲ ποῦ χρὴ οἰκεῖν, ᾧ Δερκυλίδα; Ξ.

β') μεταβεβλημένοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς διηγήσεως, καὶ εἰς ἐξηρητημένον λόγον (μὲ μεταβεβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος, τὴν ἐγκλισιν, κλπ. Ἰδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινὸς ὁ μεταδιδόμενος εἰς ἄλλον ἐξηρητημένος ἐκ τινος λεκτικοῦ, αἰσθητικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ ῥήματος λέγεται πλάγιος λόγος.

4) Πλάγιός τις λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικῆν, δύναται ὅμως νὰ προέρχεται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ κυρίαν τινὰ πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότασιν δευτερεύουσαν· λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι. (Εὐθ. λ. Ὑβριστῆς εἶ). Δυσ. Ἐκέλευον αὐτοὺς πορεύεσθαι. (Εὐθ. λ. Πορεύεσθε!) Ξ. Κλέαρχος ἀνηρώτα τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο.

(Εὐθ. λ. *Τί βούλεσθε*;) Ξ. — Ὁ Κλέανδρος εἶπεν, *ὅτι Δέξιππον οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα πεποιοκῶς εἶη* (Εὐθ. λ. *Δέξιππον οὐκ ἐπαινῶ, εἰ ταῦτα πεποίηκε*). Ξ. Ἀσιυάγης ἀπηγόρευε *μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖη θηρῶν*. (Εὐθ. λ. *Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῆ θηρῶν*) Ξ.

§ 153. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον

I. αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) ἐὰν εἶναι προτάσεις κρίσεως, μετατρέπονται εἰς *εἰδικὰς προτάσεις* (μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ γνωστικὰ § 136 κ. ἐ.) ἢ εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ) ἢ εἰς μετοχικὰς προτάσεις (μὲ κατηγορηματικὴν μετοχήν, μετὰ ῥήματα αἰσθητικὰ ἢ γνωστικὰ): Ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν, ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα. Θ. (Εὐθὺς λόγος. Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασιν ἐς τὰ φρέατα). Πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε *ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι*. Λυσ. (Εὐθ. λ. Ὅμόνοια μέγιστον ἀγαθὸν ἐστὶ). Ἀβροκόμας ἤκουε *Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα* (=ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἶη) Ξ. (Εὐθ. λ. Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστὶ).

2) ἐὰν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας (διαταγαί, ἀξιώσεις, εὐχαί, κ. τ. τ.) μετατρέπονται εἰς *ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις* (μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ κελευστικὰ ἢ εὐχετικὰ κ. τ. τ.). Ὁ Μειδίας ἐκέλευσεν *ἀνοίξαι τὰς πύλας*. Ξ. (Εὐθ. λ. Ἀνοίξατε τὰς πύλας) Ξ. Οἱ στρατιῶται ἠύχοντο *Κῦρον εὐτυχεῖν*. (Εὐθ. λ. Εὐτυχήσειε Κῦρος!).

3) ἐὰν εἶναι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἤτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς *πλαγίας ἐρωτήσεις*: Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤροτο, *εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν*. Ξ. (Εὐθ. λ. Οἶσθά τι, ὦ Σώκρατες, ἀγαθόν). Ἴδὲ § 148 καὶ κ. ἐ.

II. Αἱ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) μετὰ ῥῆμα ἀρχικοῦ χρόνου διατηροῦν καὶ εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ εὐθέως λόγου: λέγουσιν ὡς, *ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει*. Πλ. (Εὐθ. λ. Ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην κλπ.). Ὅρω σε, ὦ Ἡράκλεις, *ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τρέπη*. Ξ. (Εὐθ. λ. Ἡρακλῆς ἀπορεῖ, ποίαν... τρέπηται).

2) μετὰ ῥήμα δὲ ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυνητικὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν δυνητικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλήν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ **ἂν** ἢ ἄνευ τοῦ **ἂν**) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπουν εἰς εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου, τὴν διατηροῦν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικὴν του σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος· *Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στρατεύμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι (=διότι) ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη.* Ε. (Εὔθ. λ. Ἔγε, ὦ Κλέαρχε, τὸ στρατεύμα... ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς ἐστὶ). Ἄπεκρίνατο ὅτι *μανθάνοιεν, ἃ οὐκ ἐπίσταντο.* Πλ. (Εὔθ. λ. Μανθάνομεν ἃ οὐκ ἐπιστάμεθα)—*ἠῦξαντο σωτήρια θύσειν, ἐνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφίκοντο.* Ε. (Εὔθ. λ. Σωτήρια θύσομεν, ἐνθα ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικώμεθα). Προεῖπον αὐτοῖς *μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν.* Θ. (Ἐδύνατο νὰ λεχθῇ καί: Προεῖπον αὐτοῖς μὴ... εἰ μὴ πλέοιεν καὶ μέλλοιεν... Εὔθ. λ. Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κλπ.). *Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν.* (Ἐδύνατο νὰ λεχθῇ καί: *Εἶπεν ὅτι ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξειε, εὐθὺς ἀποπέμψοι αὐτόν.* Εὔθ. λ. Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψω σε).

Σημ. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αἰτιολογικὴ εἰσαγομένη διὰ τοῦ γὰρ ἢ ἄλλη τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται δι' ἀπαρεμφάτου· Ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἵεσθαι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός (=οὐ γὰρ ἦν κύριος αὐτός=διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κλπ.) Ε. (Εὔθ. λ. Ἔγε εἰς Λακεδαίμονα· οὐ γὰρ εἰμι κύριος ἐγώ). λέγεται δὲ καὶ Ἀλκίμεων τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτε *δὴ ἀλᾶσθαι αὐτόν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητροῦ, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χοῆσαι οἰκεῖν* (=ὅτε δὴ ἤλθο) Θ. Μετὰ δὲ τοῦτον (λέγεται) βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (=ῶ) οὐνομα Ἄνουσιν εἶναι (=ῶ ὄνομα Ἄνουσις ἦν) Ἡρ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Όνοματικοὶ ῥηματικοὶ τύποι.

1. Τὸ ἀπαρέμφατον.

§ 154. 1) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῆθεν εἶναι ἀφηρημένον ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον πτώσεως δοτικῆς (καθαράς, ἦτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πδ. § 29, 6 καὶ 7).

Μὲ τὴν ἀρχικὴν του δὲ σημασίαν τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀποτελέσματος κανονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ ῥήματα *λέναι, φέρειν, δίδόναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι* (=ἐκλέγειν), *πέμπειν* καὶ ἄλλα συνώνυμα· βῆ δ' *λέναι* κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (=ἔδην *λέναι*=ἐβάδισε ἢ ἐκίνησε, γὰρ νὰ πάη) Ὅμ. τὴν πόλιν *φυλάττειν* αὐτοῖς παρέδωκαν (=νὰ τὴν φυλάγουν) Ἑρ. τίς σφῶε ξυνέηκε *μάχεσθαι*; (=ᾧστε μάχεσθαι=ᾧστε νὰ φιλονικήσουν) Ὅμ.

Σημ. Μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐπίσης εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ· *Μίνως τὸ λησιτικὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον *λέναι* αὐτῷ* (=ἔνα ἴωσιν ἢ ἔνα ἴοιεν αἱ πρόσοδοι κλπ.).

2) Ἡ ὀνοματικὴ φύσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ συνεχφέρεται μετὰ τοῦ (οὐδετέρου) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πῶσιν· *Νέοις τὸ σιγᾶν κρείττον' ἐσσι τοῦ λαλεῖν. Νίκησον δογὴν τῷ λογιζέσθαι καλῶς.* Ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενόν του εἰς τὴν αὐτὴν πῶσιν μὲ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους καὶ διάθεσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον *ἄν* (§ 114, 2 καὶ § 116, 2 κ. ἐ.). *Τὸ ἀκριβῶς πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἶμαι οὐδενός γ' ἄν ἦτιον φανῆναι δίκαιος* (=ὅτι φανείην ἄν) Ξ. *Κῦρος εἰ ἐβίω, ἄριστος ἄν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι* (=ὅτι ἐγένετο ἄν) Ξ.

§ 155. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πδ. § 153, 1) καὶ τότε λέγεται *εἰδικόν*

ἀπαρέμφατον, ἢ πρὸς οἰανδήποτε πρότασιν ἐπιθυμίας (πβ. § 153, 2) καὶ τότε λέγεται **τελικὸν ἀπαρέμφατον**.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν, (ἢ ὅποια κυρίως εἰπεῖν στερεῖται ἀπαρεμφάτου), τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅτι... πῶς...), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουλευτικῆς, ἦτοι διὰ τοῦ **νὰ** καὶ ὑποτακτικῆς Σωκράτης ἠγεῖτο θεοὺς πάντα **εἰδέναι** (=ὅτι ἴσασι=ὅτι γνωρίζου) Ε. Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς **ἐπιμελεῖσθαι προέτρειπεν** (=νὰ ἐπιμελῶνται) Ε.

§ 156. **Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὸ ἀπαρέμφατον** ἐκφέρεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν πτώσιν ἢ ὅταν συνάπτεται μετὰ προθέσεως, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἢ ὡς ἐπεξήγησις· **τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπειστέρησεν**. Αἰσχ. νέοις τὸ σιγᾶν **κρείττον** ἐστὶ **τοῦ λαλεῖν**. τῷ ζῆν ἐστὶ τι **ἐναντίον**, ὥστερ τῷ ἐγενηγορέναι τὸ καθεύδειν. Πλ. Ἀρησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν **ἰέναι** ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο (=ἀντὶ νὰ πάη) Ε. Σωκράτης ἐθανυμάζετο **ἐπὶ τῷ** εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως **ζῆν** (=διὰ τὸ ὅτι ἔζη, διότι ἔζη) Ε. Ὠρόμηραν **εἰς τὸ διώκειν** (=εἰς καταδίωξιν) Ε. Κῦρος ἐφέρετο ὄρων μόνον **τὸ παλεῖν**. Ε. τοῦτό ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλεόντων ἄλλων **ζητεῖν** ἔχειν. Πλ.

§ 157. **Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφατον** χρησιμοποιεῖται

1) ὡς ὑποκείμενον· πόλεώς ἐστὶ θάνατος ἀνάστατον **γενέσθαι** (=τὸ νὰ γίνῃ ἀνάστατος) Λυκ. οὕτω **χρη̄ ποιεῖν**. Ε.

2) ὡς κατηγορούμενον· τὸ λακωνίζεῖν ἐστὶ **φιλοσοφεῖν**.

3) ὡς ἀντικείμενον· φοβοῦμαι **διελέγχειν** σε. Πλ.

4) ὡς ἐπεξήγησις· εἰς οἰωνὸς ἄριστος, **ἀμύνεσθαι** περὶ πάτης (=δηλαδὴ τὸ νὰ ἀμύνεται τις) Ὅμ.

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τῶν ἐπιθέτων ἀγαθός, ἐπιτήδειος, ἱκανός, δεινός, ἄξιος, θάδιος, χαλεπός, ἠδὺς κ. ἄ. τ. δεινός λέγειν. θάδια πάντα θεῶ **τελέσαι**. (Πβ. νῖος ἀμείνων παντοίας ἀρετᾶς, ἡμὲν πόδας ἠδὲ μάχεσθαι=καὶ ὡς πρὸς τὸ μάχεσθαι) Ὅμ. ἄξιος θανυμάσαι (=ἄξιος θαυμάζεσθαι. Οὕτω καὶ λέγεται ἐπίσης, ἀλλὰ σπανιώτερον) Θ.

Οὕτω καὶ οἶός τέ εἰμι ποιεῖν τι (= εἶμαι ἱκανός, δύναμαι νὰ πράττω τι).

6) ἀπολύτως εἰς τινὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾶς προτάσεως καὶ περιορίζουν πῶς τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦται ἐκφράσεις εἶναι ἐκὼν εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν), τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι (= ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), τὸ ἐπὶ τούτῳ εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτον), τὸ νῦν εἶναι (= ὅσο γιὰ τώρα), ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν (= ὅπως νομίζω ἐγώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν (= λίγος λείπει ἢ ἔλειψε, σχεδόν), ὡς εἰπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἰπεῖν (= γιανὰ πῶ ἔτσι), ὡς συντόμως εἰπεῖν ἢ συνελόντι εἰπεῖν (= γιανὰ μιλήσω συντόμως) κ. ἄ. τ. **Ἐκὼν εἶναι** οὐδὲν ψεύσομαι.—Πλ. λέγουσιν ἐμοὶ δοκεῖν οὐκ ὀρθῶς. Ἡρ. τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἔστι τῷ ὄνειδίσειν. Δ.

Σημ. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφατον οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἀπαρέμφατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς προσδιορίζον ὅμως οὐχὶ μίαν λέξιν, ἀλλ' ὁλόκληρον πρότασιν. Ἀμφότερα δὲ πάλιν τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφατα τοῦ σκοποῦ (154, 1).

7) ἀντὶ προστακτικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντὶ εὐκτικῆς (εὐχεταικῆς): θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι (= θαρσῶν μάχου) Ὅμ. Πδ. τεύχεα συλήσας φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν (= δότω) Ὅμ.—Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος νίδον (= λάχοι=εἶθε νὰ λάβῃ τὸν κληρὸν) Ὅμ. θεοὶ πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν (= μὴ τύχοιμι ἐγώ) Αἰσχ.

8) ἐπιφωνηματικῶς, εἰς ἀναφωνήσεις: ἐμὲ τὰδε παθεῖν, φεῦ! (= Ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά).

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 154, 1.

§ 158. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου. (Ἀπαρεμφατική σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον (Ταυτοπροσωπία): φοβοῦμαι διελέγχειν σε (Ἐγὼ φοβοῦμαι, ἐγὼ διελέγχειν) Πλ. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. (Σὺ θέλε, σὺ ἀκούειν, σὺ πλουτεῖν). Μέν. ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζει Κῦρος. (Κῦρος νομίζει, Κῦρος ἀδικεῖσθαι) Ξ.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον ἢ ἄλλο τι ὄνομα· (*Ἑτεροπροσωπία*). *Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτιρεπε* (= νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ συνόντες) **Ξ**. *Τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν Θυρέαν οἰκεῖν* (= ἵνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινήται) **Θ**. *Ἀναξάγορας τὸν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι* (= λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.) **Πλ**.

Σημ. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τινὰ ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐτῆς· ἀδύνατον ἐστὶ πονηρὸν ὄντα καλοῦς κάγαθοὺς φίλους κτήσασθαι (= κτήσασθαι τινὰ ὄντα πονηρὸν = νὰ ἀποκτήσῃ τις ὧν πονηρὸς) **Ξ**. Ὅμοίως παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τινὰς ἢ τοὺς ἀνθρώπους. Ἰδὲ π. χ. **Ξεν**. Ἀπομν. 1, 1, 9.

§ 159. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, ἂν ὑπάρχη, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πτώσιν αἰτιατικῆν. Ὅταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορισμὸς τις τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅμως νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ' αἰτιατικὴν. *Σωκράτης ἠγεῖτο θεοὺς πάντα εἰδέναι*. **Ξ**. *Νομίζω ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους*. **Ξ**. *Οἱ πρόεβεις Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι*. (πθ. γενοῦ ὡς προθυμοτάτος) **Ξ**. *Ἐρετρίδες Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθούς γενέσθαι*. (πρ. βοηθοὶ γένεσθε) **Ἡρ**. *Κῦρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἦν αὐτῷ σιρότευμα καὶ Ξενία ἤκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους* **Ξ**.

Σημ. Ἀρχῆθεν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξεφέροντο κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν, ὅπως τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντὸς ἐν γένει ῥηματικοῦ τύπου· *Θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι*. πάντα τὰδ' ἀγγεῖλαι μὴδὲ ψευδάγγελος (σύ) εἶναι. Ὅμ. *Σὺ δέ, Κλεαρίδα, αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν*. **Θ**.

Ἡ δὲ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἥτοι ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας), προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ῥήματα συντασσόμενα μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον. Εἰς προτάσεις δηλαδὴ, ὅποια π. χ. μένειν αὐτοὺς ἐκέλευσε, ἢ αἰτιατικὴ αὐτοῦς, ἢ ὅποια

κυρίως είναι αντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἐκέλευσε (=τοὺς διέταξε νὰ μείνουν), ἦτο δυνατόν νὰ συνδεθῆ στενώτερον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον μένειν καὶ νὰ νομισθῆ ὅτι εἰς αὐτὸ κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (=διέταξε αὐτοὶ νὰ μείνουν). Ἀπὸ τοιαύτας λοιπὸν προτάσεις σὺν τῇ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἣτοι ἐπειδὴ ἐνομίσθη ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρέπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικὴν, ἤρχισε νὰ τίθεται αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν συντάσσονται μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἀλλὰ μὲ γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων οὐ σε ἔοικε κακὸν ὡς δειδίσεσθαι. Ὅμ. (πβ. *ἔοικά τινι*). *δέομαι ὑμᾶς συγγνώμην ἔχειν* (πβ. *δέομαί τινος*) Λυσ. *παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ πᾶσι τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας* (πβ. *τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγειλεν ἐξοπλιζέσθαι*) Ξ. *ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι*. Ἰσ. (Πβ. *ὁμολογεῖται Κύρος κράτιστος γενέσθαι*). Ξ. *κίνδυνός (ἔστι) πολλούς ἀπόλλυσθαι*. Ξ.

Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιεῖται ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ ἐπὶ ταντοπροσωπίας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως Ἐμὲ παθεῖν ταῦτα, φεῦ! Αἰσχ. *Βουλοίμην δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι, τοῦτιόν τε πάθειν ὧν ἀξίός ἐστι*. (Ἐγὼ βουλοίμην—ἐμὲ τυχεῖν!).

§ 160. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἣτοι) ὡς ἀντικείμενον δέχονται πλεῖστα ῥήματα.

1) Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικά, ὡς λέγω, φημί, ὁμολογῶ κλπ. *δοκῶ, νομίζω, οἶομαι*, κλπ. (Ἄρνησις κανονικῶς οὐ, σπανιώτερον μή). Τὸν μὲν καλὸν κάγαθόν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον (=ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. *ὅτι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄρα*ν θεοὺς τινας (=νόμιζε ὅτι ὀρώσι θεοὶ τινες). *ἔλπιζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς* (=ὅτι πράξεις καλῶς=ὅτι θὰ εὐτυχίσης). *ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι* (=ὅτι δὲν ἦσαν) Θ. *ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν* (=ὅτι κανεῖς δὲν ἤθελε) Πλ. Ἰδὲ καὶ § 137, Σημ. δ'.

2) Τελικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον, πλὴν μέλλοντος) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ ἐφελκυστικά, τὰ κελευστικά ἢ προτροπικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυνητικά καὶ ἄλλα ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν, ὡς ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα (=ἐκ φόβου δὲν θέλω τι), κλπ. *κελεύω, λέγω* (=διατάσσω), *προτρέπω, συμβουλεύω, πείθω* (=προσπαθῶ νὰ πείσω) — *ἀπαγορεύω, κωλύω—δύναμαι, ἔχω* (=δύναμαι), *πέφυκα*, (=εἶμαι πλασμέ-

νος, εἶμαι φύσει ἐπιτήδειος), *ἐπίσταμαι, οἶδα* (=γνωρίζω ἢ εἶμαι ἰκανός), *μανθάνω* κλπ. (*Ἀρνησις μῆ). *Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε*. φοβοῦμαι διελέγχειν σε. Πλ. *ἐκέλευον σοί διδόναι τὰριστιεῖα τοὺς στρατηγούς* (=εἰς σὲ νὰ δώσουν). Πλ. οἱ Ἀθηναῖοι *προεῖπον τοῖς στρατηγοῖς μὴ ναυμαχεῖν* (=διέταξαν νὰ μὴ) Θ.—οἱ στρατιῶται *οὐκ ἐδύναντο καθεῦδειν* (=νὰ κοιμηθοῦν) Ξ. *τὴν τῶν κρατοῦντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν* (=μάθε νὰ ὑποφέρῃς).

Σημ. Τὰ ῥήματα *ὑπισχοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὀμνυμι—ἐλπίζω, προσδοκῶ* κανονικῶς συντάσσονται μὲ ἀπαρέμφατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τина μέλλουσαν πράξιν, ἢ δὲ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου κανονικῶς εἶναι μῆ, διότι διὰ τῶν εἰρημένων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως ἐπιθυμία τις τοῦ ὑποκειμένου· *ἐπαγγελλόμεθα Ἀριαίφ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείον καθιεῖν αὐτόν* (=ὅτι θὰ τὸν καθίσωμεν ἢ νὰ τὸν καθίσωμεν) Ξ. *ὄμωσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους* (=ὅτι δὲν θὰ προδώσουν ἢ νὰ μὴ προδώσουν) Ξ. Ἰδὲ καὶ § 112, Σημ.

§ 161. Τὸ ἄναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον. Ἀπρόσωπα ῥήματα.

1) Ἀπρόσωπα (ἢ τριτοπρόσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς *χορῆ, δεῖ, μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, παρεσκευάσται, παρεσκευάστω, κλπ. Δεῖ χρημάτων* (=ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων) Δ. *οὕτω χορῆ ποιεῖν* (=ἔτσι πρέπει νὰ).

Μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ προσωπικὴ § 72, 5): *τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων* (=διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειασθοῦν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἰσ. *μέλει μοί τινος* (=μὲ μέλει γιὰ κάτι τι)· *οὐ μεταμέλει μοι* (=δὲν μετανοῶ) Πλ. *τοῖς ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης*. Δ. *ἐπειδὴ παρεσκευάστω τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (=ἄφου εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορίνθιοι) Θ. (πδ. *μὲ μέλει, μὲ γνοιάζει, τοῦ κατέβηκε νά, τοῦ βουλήθηκε νά*).

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπροσώπους ἐκφράσεις, ἀποτελουμένους ἐκ τινος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐκ τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτου

τινός και τοῦ ῥήματος ἐστὶ ἢ ἔχει, συντάσσεται συνήθως ἀναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὕτω συντάσσονται.

α') μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα *χρῆ*, *δεῖ*, *πρέπει*, *προσῆκει*, *δοκεῖ* (=φαίνεται καλόν), *μέλλει* (=πρόκειται), *εἴμαρται*, *εἴμαρτο*, *ἔστι*, *ἔνεστι*, *πάρεστι*, *οἶόν τέ ἐστι* (=εἶναι δυνατόν), *ἔξεστι* (=ἐπιτρέπεται), *ἐγχωρεῖ*, *ἐνδέχεται*, *συμβαίνει* κλπ. καὶ αἱ ἀπρόσωποι φράσεις καλῶς ἔχει, ἀναγκαίως ἔχει κλπ. ἀνάγκη (ἐστί), ὥρα (ἐστί), καιρός (ἐστί), κίνδυνός (ἐστί) κλπ. καλόν (ἐστί), αἰσχρόν (ἐστί), ἀξιόν (ἐστί), δυνατόν (ἐστί), ἀδύνατόν (ἐστί), ὀρέδιόν (ἐστί), χαλεπόν (ἐστί), εἰκός (ἐστί =φυσικόν ἢ ἐπόμενον εἶναι), κλπ. ('Αρνησις μὴ): *δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους* (=πρέπει νὰ φοβῆται ὁ στρατιώτης) *Ξ. ἔδοξεν αὐτοῖς προΐεναι* (=τοὺς ἐφάνη καλὸν νὰ προχωρήσουν) *Ξ. ἔστιν ἰδεῖν* (=εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃ τις) *Ξ. ὑμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι* (=σεῖς ἠμπορεῖτε νὰ καταστήτε εὐδαίμονες) *Δ. νῦν ἔξεστιν ὑμῖν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων*. *Ξ. τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι* Πλ. ('Ἰδὲ § 159)—ὥρα ἀπιέναι. Πλ. *δίκαιον εὖ πράττοντα μεμνησθαι θεοῦ* (=δίκαιον εἶναι... νὰ ἐνθυμῆται τις) Μέν.

β') μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλλεται, ἄδεται, θουλεῖται, νομίζεται, *δοκεῖ* (=φαίνεται, νομίζεται) κ.ἄ. *Ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι* (=ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν ἐστί) Ἰσ. *ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτιῶν εἶναι* (=μου ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σημ. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπρόσωπου προσωπικῆς σύνταξης καὶ οὕτω ἐξαιρεται μᾶλλον τὸ πρόσωπον τὸ ἐνεργούν ἢ πάσχον τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρέμφατου σημαίνόμενον· πολλοῦ δέω *ἐγὼ ὑπὲρ ἔμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι* (=πολὺ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τὸ νὰ κλπ. 'Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο· πολλοῦ με δεῖ ὑπὲρ ἔμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι) Πλ. *ὦ Πρόδικε, δίκαιος εἰ βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ* (=ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρῶσιν νὰ κλπ. 'Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο· ὦ Πρόδικε, δίκαιόν ἐστὶ σε βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ) Πλ. *δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι πρὸς ταῦτα*. ('Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο· δίκαιόν ἐστί ἀπολογήσασθαι με πρὸς ταῦτα). Πλ.

'Ἡ προσωπικῆ σύνταξις εἶναι ἢ συνήθως ἐπὶ τοῦ *δοκεῖ*, δταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *φαίνεται ἢ νομίζεται*: *ἔδοξεν αὐτῷ σκηπτὸς πεσεῖν* (=τοῦ ἐφάνη πῶς ἔπεσε κεραυνός). Ξ.

2. Ἡ Μετοχή.

§ 162. 1) Ἡ μετοχή εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὁμῶς δηλοῖ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ῥήμα· (πβ. λύων, λύουσα, λῦον, λυόμενος, λυομένη, λυόμενον — λύσας, λύσασα, λύσαν, λυθείς, λυθείσα, λυθὲν κλπ.).

Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τούτου, ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ δυνητικὸν μόριον *ἄν*. Ἐνθένθεν ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε *ἄν γενόμενα* λογοποιούσιν (= *ἄ* οὔτε ἔστιν οὔτε *ἄν* γένοιτο). Θ. Φίλιππος ἐλὼν Ποτίδαιαν καὶ δυνηθεὶς *ἄν* αὐτὸς ἔχειν, εἶπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε (= εἰ καὶ ἠδυνήθη *ἄν* αὐτὸς ἔχειν) Δ. Πβ. § 154, 1 καὶ 2.

2) Ἡ μετοχή χρησιμοποιεῖται

α') ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιθετικὴ μετοχή — Κατηγορηματικὴ μετοχή).

β') ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιρρηματικὴ μετοχή).

§ 163. Ἐπιθετικὴ μετοχή. 1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχή ἐκφέρεται συνήθως μετὰ τοῦ ἄρθρου, δύναται δὲ νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν εἰσαγομένην διὰ τοῦ *ὅς* ἢ *ὅστις*, (διὸ λέγεται καὶ ἀναφορικὴ μετοχή)· *οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι* (= οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν εἰσίν). Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι (= οἱ ὄκουν) Ξ.

2) Ἡ σύναρθρος ἐπιθετικὴ μετοχή, ὅπως καὶ πᾶν σύναρθρον ἐπίθετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικοῦ· *ὁ ἥδιστα ἐσθίων* ἠκιστα ὄψου δεῖται (= πᾶς ὅστις ἥδιστα ἐσθίει) Ξ. (πβ. § 27).

§ 164. Κατηγορηματικὴ μετοχή. Ἡ μετοχή ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 28) δύναται νὰ ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· *ἐγὼ διατελῶ ταῦτα νομίζων*. Ξ. ὁρῶ σε φυλαττόμενον. Ξ.

Α'. Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν συντάσσονται

1) τὸ ῥήμα εἶναι καὶ ῥήματα ἢ φράσεις ποῦ σημαίνουν ἰδιαίτερόν τινα ὄρισμένον τρόπον τοῦ εἶναι, ὡς *τυγχάνω* (= τυχαίνω, κατὰ τύχην εἶμαι), *λανθάνω* (= μένω ἀπαρατήρητος, εἶμαι κρυμ-

μένος), φαίνομαι, φανερός εἰμι, δηλός εἰμι (=εἰμαι φανερός, εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ...), οἴχομαι (=ἔχω ἀπέλθει, εἶμαι φευγάτος), φθάνω (=ἔρχομαι πρωτίτερα, προφθάνω), διάγω, διαγιγνομαι, διατελῶ (=περνῶ τὸν καιρόν, εὐρίσκομαι διαρκῶς εἰς...).

Ἐπὶ τούτων συνήθως ἡ μετοχὴ ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα, τὸ δὲ ῥήμα τὸ δευτερεύον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετάφρασιν τὸ μὲν ῥήμα δύναται νὰ ἀποδίδεται δι' ἐπιρρηματος ἢ ἐπιρρηματικῆς φράσεως, ἢ δὲ μετοχὴ δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥήμα· πατρικὸς ἡμῖν φίλος τυγχάνεις ὢν (=τυχαίνει νὰ εἶσαι, κατὰ τύχην εἶσαι) Πλ. ἐγὼ φλόμην ἀπιῶν οἴκαδε (=ἀνεχώρησα κτ' ἐπ' ἡγᾶ, ἀνεχώρησα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. οὕτω τὸ ἐν Θεταλίᾳ ἐλάνθανε τρεφόμενον σιράτευμα (=ἐτρέφετο λάθρα) Ξ. δηλὸς εἶ οὐκ ἐντετυχηκῶς τῷ ἀνδρὶ (=προφανῶς δὲν ἔχεις...) Πλ. πλείστου δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὅς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν (=ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ. ἐπτά ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν (=διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς χαίρω, ἡδομαί, βαρέως ἢ χαλεπῶς φέρω, ἀγανακτῶ, ἀχθομαι (=δυσσαρεστοῦμαι), αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ ποῦ ἢ τοῦ νὰ καὶ τοῦ οικείου ῥήματος)· ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα (=ποῦ ἄκουε, νὰ ἀκούῃ) Ξ. ἐλυποῦντο οἱ δυνατοὶ καλὰ κτήματα ἀπολωλεκότες. Θ. τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων (=ποῦ τὸ λέγω, νὰ τὸ λέγω) Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Θ.

3) τὰ ἐνάρξεως, λήξεως, ἀνοχῆς, καρτερίας καὶ καμάτου σημαντικὰ ῥήματα, ὡς ἄρχομαι, ἄρχω, ὑπάρχω (=ἀρχίζω πρῶτος), παύομαι, λήγω, ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, ἀπαγορεύω (ἀόρ. ἀπειπον. πρκμ. ἀπείρηκα), κάμνω (=κουράζομαι) κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ νὰ καὶ τοῦ οικείου ῥήματος)· ἄρξομαι ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς λέγων (=θὰ ἀρχίσω νὰ λέγω, ἦτοι θὰ ἀρχίσω τὴν ἐξέτασίν μου ἀπὸ) Πλ. Σωκράτης οὐδέποτε ἔληγε σκοπῶν, τί ἕκαστον εἶη τῶν ὄντων (=ποτὲ δὲν ἔπαυε νὰ ἐξετάζῃ) Ξ. οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν. Ἦρ. οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος. Πλ. ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων (=ἔχω ἀποκάμει πλέον νὰ...) Ξ.

Σημ. Τὸ ἔνεργ. *παύω* συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· οἱ περὶ Σαλαμίνα καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τοὺς Ἕλληνας ἔπαυσαν φοβούμενους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν (=τοὺς ἔπαυσαν νὰ φοβοῦνται, τοὺς ἔκαμαν νὰ μὴ φοβοῦνται πλέον) Πλ.

4) τὰ ῥήματα εὖ ἢ καλῶς ποιεῖν, κακῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι ἢ χάριν φέρειν, νικᾶν, κρατεῖν, ἠτιᾶσθαι, λείπεσθαι (=ὑπολείπεσθαι, ὑστερεῖν) κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ καὶ ἢ ποὺ ἢ νὰ ἢ μὲ τὸ νὰ ἢ εἰς τὸ νὰ κ.τ.τ. καὶ διὰ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με (=καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ θύμισες, καλὰ ἔκαμες ποὺ μοῦ κλπ.) Πλ. ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες. Θ. ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος (=κάνε μου τὴ χάρι νά.) Πλ. τοὺς φίλους πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν (=νὰ τοὺς νικᾶς εἰς τὸ νὰ τοὺς εὐεργετῆς) Ξ. τούτου οὐχ ἠτιησόμεθα εὖ ποιῶντες (αὐτὸν) (=δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι εἰς τὸ νὰ τὸν εὐεργετοῦμεν) Ξ.

Β') Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἀναφερομένης ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ αἰσθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως καὶ μνήμης σημαντικά, ὡς αἰσθάνομαι, δοῶ, περιορῶ (=ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω), ἀκούω, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω (=εὐρίσκω), οἶδα, ἐπίσταμαι, γινώσκω, ἀγνοῶ, μανθάνω, μέμνημαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ ὅτι ἢ τοῦ πῶς ἢ νὰ ἢ ποὺ νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· ἡμεῖς ἀδύνατοι δοῶμεν ὄντες περιγενέσθαι (=ὅτι εἴμεθα, πῶς εἴμεθα) Θ. δοῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε (=ὅτι εἶναι) Ξ. οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικά (=δὲν γνωρίζομεν κανένα ποὺ νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθός) Πλ. καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους (=τοὺς βρίσκουν νὰ κάθωνται) Ξ. μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου (=ὅτι ἄκουσα) Ξ. μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος (=πῶς ἐσὺ ἔλεγες) Ξ.

2) τὰ δείξεως, ἀγγελίας καὶ ἐλέγχου σημαντικά, ὡς δεικνυμι, δηλῶ, (ἀπο)φαίνω, ἀγγέλλω, (ἐξ)ελέγχω κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ ὅτι ἢ πῶς καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· ἐν τῷδε δεῖξω σοφὸς γεγῶς (=ὦν=ὅτι εἶμι) Εὐρ. ἐπιδείξω τοῦτον μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον (=ὅτι πα-

ρουσιάζει) Δ. ἀπηγγέλθη Φίλιππος Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν
(=ὅτι ὁ Φ. ἐπολιόρκει) Δ. βασιλεῖ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶ-
τος ἠγγεῖλα (=ὅτι ἐπεστράτευε) Ξ. ὁραδίως ἐλεγχθήσεται ψευ-
δόμενος (=ὅτι ψεύδεται) Δ.

Σημ. α' Μετὰ τὸ ρ. *συνειδέναί*, ὅταν μὲν τοῦτο συνεκφέρεται μετὰ
τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (σύννοια ἐμαυτῷ, σύννοισεν ἡμῖν αὐτοῖς, κλπ.,
= γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος, κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορη-
ματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πῶσιν ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ
ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὴν
αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν) ἔγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε ὀμικρὸν ξύννοια ἐμαυτῷ
σοφὸς ὢν (=γνωρίζω καλὰ καὶ εἶμαι πεπεισμένος πῶς δὲν εἶμαι) Πλ.
ἐμαυτῷ ξυνήδειν οὐδὲν ἐπισταμένῳ. Πλ.

Ὅταν δὲ τὸ ρ. *συνειδέναί* ἔχῃ ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ὄχι τὴν
αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν, (ὅποτε *σύννοιά τινι* = γνωρίζω καλῶς μετὰ τινος
καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτὸ κατη-
γορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν οὔτοι ξυνίσασι Μελήτω μὲν ψευδο-
μένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι (= ὅτι ὁ μὲν Μέλητος ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημ. β' Τὰ ῥήματα ἀκούω καὶ αἰσθάνομαι συντάσσονται κατὰ τρεῖς
τρόπους, ἤτοι 1) μετὰ γενικῆς καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, ὅταν δη-
λοῦται ἄμεσος ἀντίληψις, 2) μετὰ αἰτιατικῆς καὶ κατηγορηματικῆς με-
τοχῆς, ὅταν δηλοῦται ἔμμεσος ἀντίληψις, καὶ 3) μετὰ αἰτιατικῆς καὶ (εἰ-
δικοῦ) ἀπαρεμφάτου, ὅταν δηλοῦται ἀβέβαιόν τι γεγονός, φήμη τις ἤκουσα
δὲ ποιε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγόμενον (= τὸν ἄκουσα, μὲ τὰ αὐτιά
μου, νὰ συζητῇ ἢ πού συνεζήτησε κλπ.) Ξ. ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα
(= ἄκουσε ἀπὸ ἄλλου, ὅτι ὁ Κ. ἦτο) Ξ. ἀκούω κόμας εἶναι καλὰς οὐ
πλέον εἴκοσι σιαδίων ἀπεχούσας (= ἀκούω νὰ λένε πῶς ὑπάρχουν) Ξ.
ἤσθησαι πάποτε μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος ; Ξ.
Ἀρταῖος, ὡς ἤσθητο Κῦρον πεπιτωκότα, ἔφυγεν. Ξ. ἠσθάνετο αὐτοῦς
μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρσίῳ δύνασθαι (=εἶχε τὴν γνώμην ὅτι) Θ.

Ὅμοίως μὲ διαφορὰν σημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ μετοχῆς
καὶ ἄλλοτε μετὰ ἀπαρεμφάτου καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς

Μετὰ μετοχῆς	Μετ' ἀπαρεμφάτου
ἀρχομαι . . .	
=ἀρχίζω νὰ, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν ἐνεργείας τινός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνέχισιν αὐτῆς καὶ τὸ τέλος· ἄρξομαι διδά- σκων ἐκ τῶν θείων (= κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω)	=ἀρχίζω νὰ, πρώτην φο- ρὰν καταπιάνομαι ἀπὸ κά- τι τι· πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγί- αν ; Ξ.

	Μετὰ μετοχῆς	Μετ' ἀπαρεμφάτου
φαίνομαι . . .	= ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς φανήσεται ταυτ' ὁμολογηκῶς (=θά ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.) Δ.	= φαίνομαι πῶς, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν ὁ γελωτοποιὸς κλαίειν ἐφαίνετο. Ξ.
αἰδοῦμαι . . .	= ἐντρέπομαι πού, με ἐντροπήν μου κάμνω τι'	= ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπήν μουδὲν κάμνω τι'
αἰσχύνομαι . . .	αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο.	αἰσχύνομαι εἰπεῖν τὰ ληθῆ. Πλ.
γινώσκω . . .	= γνωρίζω ὅτι, ἐννοῶ ὅτι:	= ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι:
ἐπίσταμαι . . .	= γνωρίζω, ἤξεύρω ὅτι: Περικλῆς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην. Θ. τοῦτον ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς προδόντα. Ξ.	= ἤξεύρω νά: ὁ Ἀγησίλαος ἔγνω διώκειν τοὺς προσκειμένους. Ξ. Ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σαιραπεύειν. Ξ. ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν. Εὐρ.
οἶδα . . .	= γνωρίζω ὅτι: οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κῦρον τεθνηκότα (=ὅτι εἶχε φονευθῆ). Ξ.	= γνωρίζω νά: οἶδα μάχεσθαι (=νά μάχωμαι).
μανθάνω . . .	= μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς ὁ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις; Ἡρ.	= μαθαίνω νά: τοὺς προδότας μισεῖν ἔμαθον. Αἰσχ.
μέμνημαι . . .	= ἐνθυμοῦμαι ὅτι: μέμνημαι ταῦτα ἀκούσας σου Ξ.	= ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά: μεμνήσθω ἀνήρ ἀγαθὸς εἶναι. Ξ.
ἐπιλανθάνομαι . . .	= λησμονῶ ὅτι, πῶς ἐπιληλήσαμεθα γέροντες ὄντες.	= λησμονῶ νά: ἐπιλαθόμεθα εἰπεῖν.

§ 165. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲν ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ἀνήκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται *συννημμένη* ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ, ἄλλοτε δὲ ἔχει ὅλως ἰδιαίτερον ὑποκείμενον, ἧτοι ὄνομα μὴ ἀνήκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται *ἀπόλυτος*.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικήν. (Γενικὴ ἀπόλυτος) Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος. Μεν.

2) Ὡς τε συνημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α') **αἰτιολογική.** (Ἄρνησις οὐ. πβ. § 138). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ **ἅτε (δή), οἷα (δή), οἷον (δή)** ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως· **ὄλεισθε ἡδικηκότες τὸν ἄνδρα τόνδε. Σοφ. ἅτε ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον. Ξ. — ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες· οἱ δ' οὐ κατεῖχον** (=διότι ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον). Ξ. **ἐνταῦθα δὴ, ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασιίου, ἀνεθορύβησαν** (=ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἄ) Ξ.

β) **τελική.** (Ἄρνησις μὴ· πβ. § 139 καὶ § 154, 1). Ὡς τοιαύτη λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν κινήσεως σημαντικῶν, ἢ καὶ μετ' ἄλλων ῥημάτων, ἀλλὰ τότε μὲ τὸ μόριον ὡς πρὸ αὐτῆς· **ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται** (=εἶνα χρῆσεται) Ἡρ. **ἐπεμφέτινα ἐροῦντα** (=εἶνα εἶπη) Ξ. — **οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες** (=μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.

γ') **χρονική.** (Ἄρνησις οὐ ἢ μὴ. πβ. § 144). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης χρονικοῦ τινος ἐπιρρήματος, ὡς **ἅμα, αὐτίκα, εὐθύς, μεταξύ, ἔτι κ.ἄ.τ.** **ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι** (=ὄτε ἤρίστα ὁ Ξ.) Ξ. **ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι** (=ἐνῶ συγχρόνως ἔφευγον) Ξ. **πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ** (=στὸ μεταξύ ἐκεῖ ποῦ ἔλεγα) Πλ. **δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλευεταί. ταῦτα ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως** (=ὄτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ πόλις). Πλ.

δ') **ὑποθετική.** (Ἄρνησις μὴ. πβ. § 141 κ.έ.)· **δίκαια δράσας συμμάχους ἔξεις θεοὺς** (=ἐὰν δράσῃς). **οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν** (=εἰ μὴ κάμοις). **θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ δειπὸς πλέοις** (=εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε') **παραχωρητικὴ ἢ ἐνδοτική.** (Ἄρνησις οὐ. πβ. § 143). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἐπιδοτικοῦ **καὶ ἢ** τοῦ **καίπερ**, (σπανίως τοῦ **καίτοι**), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ **πέρ**, (τοῦ ὁποῖου ἀρχικὴ σημασία εἶναι **πολύ**)· **πολλοὶ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσὶ κακοὶ** (=ἂν καὶ εἶναι) Εὐρ. **οἶπερ πρόσθεν προσεκύονον Ὀρόνταν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ**

ειδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο. Ξ. εἰσήλθετε ὑμεῖς καίπερ οὐ δίδόντος τοῦ νόμου. Δ. οὐ τι δυνήσεαι, ἀχνύμενός περ, χραίμεϊν (=ἂν καὶ θὰ λυπήσαι πολὺ) Ὅμ.

στ') τροπική. (Ἄρνησις οὐ). Συνήθως κατ' ἐνεστῶτα· εἰσὶ δέ τινες τῶν Χαλδαίων, οἳ ληζόμενοι ζῶσι (=διὰ τῆς ληστείας) Ξ. τοῖς ἱππεῦσιν εἴρητο θαρροῦσι διώκειν (=θαρροῦντες, μὲ θάρρος) Ξ. (πβ. παίζοντα ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελῶντας, περπατῶντα ἢ περπατῶντας, κτ.).

Συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς τροπική ἢ μετοχή ἔχων, (ἔχουσα, ἔχον=μέ). ἤλθεν ἐξ Ἀθηνῶν θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας (=μὲ ὀλίγα πλοῖα).

Σημ. Ἡ τροπική μετοχή δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τοῦ οἰκείου ῥήματος μετὰ τοῦ συνδέσμου καί· ληζόμενοι ζῶσι (=ληστεύουν καὶ ζοῦν). Κόιν εὖ ποιῶν ἀποκτίνουσιν ὁ Πύθων (=καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν ἐφόνευσε) Δ.

§ 166. Αἰτιατική ἀπόλυτος. 1) Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 161 κ. ἐ.) ἢ μετοχή, ὅταν λαμβάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν ἐνικοῦ (καὶ σπανιότερον πληθυντικοῦ): δέον (=ἐνῶ πρέπει ἢ ἐνῶ ἔπρεπε), ὄν, παρόν, ἐξόν (=ἐνῶ εἶναι ἢ ἐνῶ ἦτο δυνατόν), χρεῶν (=χρῆ ὄν=ἐνῶ χρειάζεται ἢ ἐνῶ ἔπρεπε), δοκοῦν (=ἐπειδὴ φαίνεται ἢ ἐπειδὴ ἐφαίνετο καλόν), δόξαν, δόξαντα (=ἐπειδὴ ἐφάνη καλόν), μέλον (=ἄφου μὲ μέλει, σὲ μέλει κλπ.), τυχόν (=ἔάν τύχη), προσταχθὲν (=ἐπειδὴ ἢ ἐνῶ ἐδόθη διαταγή), δεδογμένον (=ἐπειδὴ εἶχε ἀποφασισθῆ), προστεταγμένον (=ἐπειδὴ εἶχε δοθῆ διαταγή), εἰρημένον (=ἐνῶ ἢ ἐπειδὴ εἶχε δοθῆ ἐντολή), γεγραμμένον (=ἐπειδὴ ἦτο γεγραμμένον) κλ.—δυνατόν ὄν, οἶόν τε ὄν, ἀδύνατον ὄν, ὄφιδιον ὄν, ἄδηλον ὄν κλπ. (=ἐνῶ ἢ ἐπειδὴ εἶναι ἢ ἦτο δυνατόν, ἀδύνατον κλπ.)· πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν ἐξόν οὐκ ἠθελήσατε. Δ. δηλον ὅτι οἶσθα (τίς τοὺς νεωτέρους βελτίους ποιεῖ), μέλον γέ σοι (=ἄφου βέβαια σὲ μέλει γιὰυτό). Πλ. δόξαν δὲ ταῦτα ἐκίρυσαν οὕτω ποιεῖν (=ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε) Ξ. προσταχθὲν αὐτῶ ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ Σόλωνος αὐτὸν νομοθέτην κατέστησε. Δυσ. παρεκελεύοντο κραυγῇ οὐκ ὀλίγη χρώμενοι ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλω τῶ σημῆναι. Θ.

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ προσωπι-

κῶν ῥημάτων ἢ μετοχή, ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μόριον ὡς· τοὺς νέους οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμίλιαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν (= διότι, κατὰ τὴν γνώμην των, εἶναι κ.λ.π.) Ξ.

Σημ. α' Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἥτοι ἡ κατὰ γενικὴν ἐκφορά τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπιν ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (§ 159, Σημ.). Ποικίλαι δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Οὕτω π. χ. εἰς τὴν πρότασιν : **τοῦ δ' ἰθὺς μεμαῶτος ἀκόντιος Τυδέος υἱός**, ἢ γενικὴ **τοῦ** (=τούτου) μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **μεμαῶτος** εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ **ἀκόντιος**, τὸ ὅποιον εἰς τὸν Ὅμηρον συντάσσεται μετὰ γενικῆς ὡς ἀποπειρας σημαντικόν (=κατὰ τούτου δὲ ἐφορμῶντος ἔρριψε τὸ ἀκόντιον ὁ...). Ὁμοίως εἰς τὴν πρότασιν : **λέγοντος ἐμοῦ** ἀκροῶνται οἱ νέοι (πθ. Πλάτ. Ἀπολ. 37), ἢ γενικὴ **ἐμοῦ** μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **λέγοντος** εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ **ἀκροῶνται** (§ 68, 4.—ὄμιλοντα ἐμὲ μὲ ἀκούον οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν : **πολλῶν δ' ἀγρομένων τῷ πείσει**, ὅς κεν ἀρίστην βουλὴν βουλεύσῃ (Ἰλιάδ. I, 74), ἢ γενικὴ **πολλῶν** μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **ἀγρομένων** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν εἰς τὸ **τῷ**=τούτῳ (=ἐκ τῶν πολλῶν δέ, οἱ ὅποιοι θά συναθροισθῶν, εἰς ἐκεῖνον θά πεισθῆς, ὅστις...) Εἰς δὲ τὴν πρότασιν : **Σάρπη δόντι δ' ἄχος γένετο Γλαύκου ἀπιόντος** (Ἰλιάδ. M, 392) ἢ γενικὴ **Γλαύκου** μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **ἀπιόντος** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ **ἄχος** (=εἰς τὸν Σαρπηδόνα λύπη ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γὰρ τὸν Γλαῦκον, ποῦ ἀπήρχετο). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν τέλος: **ἔτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος** (Θουκ. 2, 32) ἢ γενικὴ **τοῦ θέρους τούτου** μὲ τὸν μετοχικόν της προσδιορισμὸν **τελευτῶντος** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 88, 2—ἔτειχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεύτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκολον ἦτο ἡ μετοχή, ἢ ὅποια ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος τοῦ ἐκφραζομένου δι' ὀλοκλήρου τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (τοῦ δ' ἰθὺς μεμαῶτος—λέγοντος ἐμοῦ—πολλῶν δ' ἀγρομένων—Γλαύκου ἀπιόντος—τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος), νὰ νοητῆται ὡς ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (τοῦ—ἐμοῦ—πολλῶν—Γλαύκου—τοῦ θέρους τούτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὁ δὲ ὅλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νὰ νοητῆται ὡς αὐτοτελής καὶ ἀνεξάρτητος (=ὅτε δὲ οὗτος ἐφῶρμα, ἔρριψε κατ' αὐτοῦ τὸ ἀκόντιον κλπ.—ἐνῶ ἐγὼ λέγω, ἀκούον οἱ νέοι.—ἀφοῦ δὲ πολλοὶ συναθροισθῶν, δύνασαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὴν γνώμην ἐκεῖνον κλπ.—ὁ δὲ Σαρπηδὸν ἐλυπήθη, ὅτι ὁ Γλαῦκος ἀπήρχετο — ὅτε δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, ἐτειχίσθη ἢ Α.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα δὲ παραδείγματα ἤρχισε νὰ χρησιμοποιηθῆται κατόπιν ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἥτοι χωρὶς νὰ εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (ὅπως

εις τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ προσδιορισμός τις κατὰ γενικὴν εἰς τινὰ ἄλλον ὄρον αὐτῆς, ὡς π. χ. **τοῦτο λέγοντος Ξενοφῶντος πύρρυνται τις.**

Ὅμοιος παρήχθη καὶ ἡ αιτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχὴ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις χαρακτηρισίζουσα δλόκληρον πρότασιν, ὡς π. χ. **ἄηλον ὅτι οἶσθα τοῦτο, μέλον γέ σοι** (=πράγμα ὃ μέλει γέ σοι). Πλ. **οὐκ ἐσώσαμεν σε, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατὸν** (=οὐκ ἐσώσαμεν σε, καὶ οὐκ ἐπράξαμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ.= ἔργον, ὃ οἶόν τε ἦν κλπ.). Πλ. (πβ. **ἦ τις Ἀχαιῶν ὄψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον**=παρέχων οὕτω λυγρὸν ὄλεθρον. Ἰλιάδ. Ω, 735).

Σημ. β' Περὶ ὀνομαστικῆς ἀπολύτου ἰδὲ **σχῆμα ἀνακόλουθον.**

3. Τὰ ῥηματικὰ ἐπίθετα εἰς —τός καὶ τέος

§ 167. 1) Τὰ εἰς—τός, (—τή, —τόν) ῥηματικὰ ἐπίθετα, (τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α') ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἢ τοῦ ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου, ἐνεργητικῆς ἢ μέσου· **λυτός** (=λελυμένος), **γραπτός** (=γεγραμμένος) — **δυνατός** (=δυνάμενος, ἰσχυρός), **δυτός** (=ὁ ῥέων), **θνητός** (=ὁ θνήσκων, ὁ ὑποκείμενος εἰς θάνατον)—**ἄπρακτος** (=ὁ μὴ πράξας), **ἀστράτευτος** (=ὁ μὴ στρατευσάμενος). (πβ. νῦν: **κλειστός, στρωτός, νερὸ καυτό**=ποῦ καίει, **ἀνύπαρκτος**=μὴ ὑπάρχων —**ἀπρογευματίστος**=ὁ μὴ προγευματίσας).

β') τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· **δορατός** (=ὁ δυνάμενος ὀρεῖσθαι), **βατός** (=ὁ δυνάμενος βαίνεισθαι), **τρωτός** (=ὁ δυνάμενος τιτρώσκεισθαι).

Ἡ τοιαύτη σημασία τῶν εἰς =τός προήλθεν ἐκ τῶν ἀντιθέτων **ἀόρατος, ἄβατος, ἄτρωτος** κλπ. (**ἄτρωτος**, κυρίως = ὅστις δὲν ἐτρώθη ἀκόμη· ἔπειτα=ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τρωθῇ).

γ') τὸν ἀξίον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· **θαυμαστός** (=ἀξιοθαύμαστος), **ἐπαινετός** (=ἀξίος ἐπαινεῖσθαι), **μεμπτός** (=ἀξίος νὰ τύχῃ μομφῆς)· ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπων. Πλ.

2) Τὰ εἰς —τέος, (—τέα, —τέον) ῥηματικὰ ἐπίθετα (εὐχρηστα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν **διαβατέος** (=ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποτα-

μόν) Ξ. *οιστέον τὴν τύχην* (=δεῖ φέρειν τὴν τύχην) Εὐρ. (πβ. μαθητῆς ἐπανεξεταστέος, ἐνοίκιον προπληρωτέον, ἀφαιρετέος, διαιρετέος, κλπ.).

§ 168. Μὲ τὰ εἰς *τέος*, (—τέα, —τέον) ῥηματικὰ ἐπίθετα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἥτοι

1) **ἀπρόσωπος σύνταξις**, ὅταν ἐξαιρέται ἡ πρᾶξις, ἡ ὁποία ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικῶς (ἢ σπανιώτερον πληθυντικῶς) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πρᾶξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ· *τοὺς φίλους εὐεργετητέον* (ἔστιν) (=δεῖ εὐεργετεῖν τοὺς φίλους) Ξ. *μεθεκτέον* (ἔστι) *τῶν πραγμάτων πλείοσιν* (=δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) Θ. *πειστέον* (ἔστι) *τῷ νόμῳ* (=δεῖ πείθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) **προσωπικὴ σύνταξις**, ὅταν ἐξαιρέται τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα τὸ ὀφείλον νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πρᾶξις, τίθεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πῶσιν· *οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι*. (πβ. δεῖ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν) Ξ. *εἶπερ βούλει τιμᾶσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως, ὠφελητέα σοι ἢ πόλις ἐστί*. (πβ. δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν) Ξ. Ἰδὲ καὶ § 72,5.

Σημ. α' Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς—τὸς ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ *δυνατὸν* ἢ *ἄξιον* μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ οἰκείου ῥήματος· οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἰππεῦσι *προσβατὸν* ἦν κατὰ τοῦτο (=οὐδὲ τοῖς πολεμίοις *δυνατὸν* ἦν *προσβαίνειν*) Ξ. *ἄρα βιωτόν ἐστιν ἡμῖν μετὰ διεφθαρμένου σώματος*; (=ἄρα *ἄξιόν ἐστιν* ἡμῖν *ζῆν* κλπ. Πλ. Πρβλ. τοῦτο ποιοῦντι ἄρα *ἄξιόν σοι ζῆν ἐσται*; πλ.).

Σημ. β' Κατὰ σύμφυρσιν πρὸς τὴν ταυτόσημον σύνταξιν τοῦ *δεῖ* μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου (§ 161, 2, α') τίθεται πολλάκις μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μετὰ τοῦ εἰς—τέον ῥηματικοῦ ἐπιθέτου αἰτιατικῆ ἀντιδοτικῆς (§ 72, 5), ἢ γίνεται μετάθεσις ἀπὸ τοῦ ῥηματικοῦ ἐπιθέτου εἰς—τέον εἰς ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον· *τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον* (ἀντί: *τῷ βουλομένῳ εὐδαίμωνι εἶναι* κλπ.) Πλ. (Πβ. *δεῖ διώκειν σωφροσύνην τὸν βουλόμενον* κλπ.). *πανταχοῦ ποιητέον*, ἃ ἂν *κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρις ἢ πείθειν* αὐτὴν (=δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν) Πλ.

Παρατηρήσεις τινές περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων.

§ 163. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικὰ μόρια, τὸ οὐ (=δὲν) καὶ τὸ μὴ, καὶ

1) τὸ μὲν οὐ (ὅπως εἰς τὴν νέαν τὸ δὲν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων αἴρει, ἦτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητα ἰσχυρισμοῦ τινος· (ἔστι Ζεὺς=ὕπάρχει Ζεὺς)—οὐκ ἔστι Ζεὺς (=δὲν ὑπάρχει Ζεὺς).² Ἀρφ.

2) τὸ δὲ μὴ (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀποκρούει τὴν πραγματοποίησιν σκέψεώς τινος, ἦτοι ἐπιθυμίας τινός· (ἔρωτῶ ταῦτα ;=γὰ ἐρωτῶ ταῦτα ;)—ταῦτα μὴ ἐρώτα. Ξ.

Σημ. Ὅτι διαφέρει τὸ οὐ τοῦ μὴ διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμενα ἀρνητικὰ λέξεις οὔτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὐπω, οὐκέτι, οὐποτε. κλπ. μήτε, μηδὲ, μηδεῖς, μήπω, μηκέτι, μήποτε, κλπ. Ἐγὼ θρασὺς καὶ ἀναιδής οὔτ' εἰμί, μήτε γενοίμην.

§ 170. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν οὐ χρησιμοποιεῖται εἰς ἄς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ δὲν, τὸ δὲ μὴ εἰς ἄς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, ἦτοι

1) τοῦ οὐ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 114, 1 καὶ 2—§ 116, 2—§ 119, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 137, τὰς αἰτιολογικὰς § 138, τὰς δηλούσας ὄρισμένον τι γεγονὸς χρονικὰς § 144, 2, α', τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 150, 1 κλπ.).

2) τοῦ μὴ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 114, 3—§ 115—§ 116, 1—§ 117—119, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας, (ὡς τὰς τελικὰς § 139, τὰς δηλούσας ἐπανάληψιν χρονικὰς § 144, 2 καὶ 3, τὰς δηλούσας ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα ἀποτελεσματικὰς § 146, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 147, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς § 150, 3 κλπ.).

§ 171. Τοῦ μὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χρῆσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 140), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς τὰς ἐνεχούσας σημασίαν ὑποθετικὴν. (§ 143—§ 144, 2, β'—§ 150, 5—§ 165, 2, β').

εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακά.

Ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι (= εἴ τινα μὴ οἶδα).

Ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται (= ἕάν τις μὴ δαρῆ).

§ 172. Μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κανονικῶς

1) μετὰ μὲν τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται ἡ ἀρνησις *οὐ* (§ 161, 1)· οἱ Αἰγινῆται ἔλεγον *οὐκ εἶναι* αὐτόνομοι. Θ. οἶμαί γ' οὐδενὸς ἄν ἤττον φανῆναι δίκαιος (= ὅτι οὐδενὸς ἄν φανείην) Ξ.

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 160, 2, Σημ.

2) μετὰ δὲ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται ἡ ἀρνησις *μὴ* (§ 160, 2—§ 161, 2, α')· τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο *μὴ προέσθαι Κορινθίους*. Θ.

Σημ. Με ἀπαρέμφατον τελικὸν ἔχον πρὸ αὐτοῦ τὸ *μὴ* συντάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἶργειν, κωλύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδῶν εἶναι, κ.τ.τ. φεύγειν (= ἀποφεύγειν), εὐλαβεῖσθαι, κττ. ἀρνεῖσθαι, ἀνιλέγειν, κττ. ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν κττ. Ἀλλὰ τὸ *μὴ* τὸ συνημμένον μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κατόπιν τῶν εἰρημνένων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττόν· ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπειργεῖ μὴ λέγειν ἢ βούλειαι (= ἀπειργεῖ λέγειν = τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγῃ) Πλ.

Κριτίας καὶ Χαρικλῆς ἀπειπέτην Σωκράτει τοῖς νέοις *μὴ διαλέγεσθαι* (= ἀπειπέτην διαλέγεσθαι = τοῦ ἀπηγόρευσαν νὰ συζητῇ). Ξ.

Ἡ τοιαύτη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα πλεοναστικὴ χρῆσις τοῦ *μὴ* προέρχεται ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου· (ὦ Σώκρατες, *μὴ διαλέγου* τοῖς νέοις—ἀπαγορεύουέν σοι, ὦ Σώκρατες, *μὴ διαλέγεσθαι* τοῖς νέοις).

Πολλάκις δὲ τὸ ἀκολουθοῦν κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων μετὰ τοῦ *μὴ* ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου *τό*· τοὺς φιλοὺς εἶργον *τό μὴ κακουργεῖν* τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως (= εἶργον κακουργεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων εὐρίσκειται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς ἀρνητικὴν (§ 119, 3, γ'), τὸ ἀκολουθοῦν κατόπιν αὐτοῦ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μετὰ τὸ *μὴ* οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμᾶς ἄλλοτε μὲν φαίνονται πλεονάζοντα ἀμφοτέρω τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα μόρια, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν·

τίνα οἶε ἀπαρνήσεσθαι *μὴ* οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια; (= *μηδένα* οἶον ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια; = ὅτι θὰ ἀρνηθῆ πῶς γνωρίζει καὶ αὐτός κλπ). Πλ.

Ἀστυάγης οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν *μὴ* οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κύρῳ (= ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι) Ξ.

οὐκ ἀνατίθεμαι *μὴ* οὐχὶ πάνυ ἱκανῶς τοῦτο ἀποδεδεῖχθαι (= μὴ ἀποδεδεῖχθαι—ἦ—οὐκ ἀποδεδεῖχθαι = ὅτι δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ). Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς καὶ κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων, οἱ αὐτὸς ἐγκωρεῖ, ἀδύνατον ἐστίν, αἰσχροὺν ἐστίν (=οὐ καλὸν ἐστίν), κ.τ.τ.

οὐχ οὐσιὸν σοὶ ἐστὶ μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη (=μὴ βοηθεῖν). Πλ. πᾶσιν αἰσχύνῃ ἢ μὴ οὐ συσπουδάξουσιν (=μὴ συσπουδάξουσιν). Ξ.

Σημ. 2. Περὶ συνεκφορᾶς τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (οὐ μὴ—μὴ οὐ) ἰδὲ καὶ § 111, 2 καὶ § 147.

Σημ. 3. Κατόπιν ῥημάτων ἐχόντων ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οἱ αὐτὸς ῥήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν, κ.τ.τ. δύναται νὰ ἀκολουθῇ ὅχι μόνον ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ (πλεονάζον) μὴ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς, μετὰ ἀρνησιν οὐ πλεονάζουσαν δι' ἡμᾶς οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἐνιοί, ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι (=ὡς εἰσι=ὅτι εἶναι). Πλ.

§ 173. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πολλάκις νοεῖται τόσον στενῶς συνδεδεμένον μετὰ τινος ἐπομένης εὐθύς κατόπιν αὐτοῦ λέξεως, (ῥήματος, οὐσιαστικοῦ, ἐπιθέτου, ἐπιρρηματος), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μετὰ τὸ στερητικὸν ἄ· οὐ φημι (=ἀρνοῦμαι), οὐ βιωτὸς (=ἀδίωτος), οὐχ οὐσιῶς (=ἀνοσίως), κλπ.

οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἵνα τοῦ πρόσω (=ἤρνοντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγον νὰ πάνε μπρὸς) Ξ. ὑπόπτεον ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν (=διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν). Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π. χ. εἰς ὑποθετικὰς προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιεῖται τὸ οὐ ἀντὶ τοῦ μὴ· εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες τίνειν οὐκ ἐθέλουσιν (=ἀρνοῦνται). Ὅμ.

Μετὰ τῶν ἐπιθέτων ὅμως, μετοχῶν καὶ μετ' οὐσιαστικῶν, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις ὑποσημαινούσας ὑποθετικόν τι, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἄ τὸ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ· μὴ χαῖρε κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς (=τοῖς αἰσχροῖς) Σοφ. οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι (=εἰ τινες μὴ ἔχοιεν) Ξ. οὐκ οἶδα δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία (=ἢ ἀγνοια=εἰ τις μὴ οἶδε). Ἄρφ.

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ ὡς ἰσοδυναμίου πρὸς τὸ στερητικὸν ἄ μετὰ ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ οὐσιαστικῶν ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἶναι νῦν ἢ κανονικῆ· (πβ. ὁ μὴ πλούσιος. ὁ μὴ συνηθισμένος. μὴ θέλοντας. ἢ μὴ ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς, κλπ.).

§ 174. Ὄταν τὸ οὐ προτάσσεται ζεύγους προτάσεων συνδεομένων πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν—δέ, ἢ δὲ δευτέρα τῶν δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητικῆ, τότε ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα οὐχὶ μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νόημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ οὐ διὰ τῆς φράσεως «δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι» ἢ «ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς» κ.τ.τ. Δέριοι πάντες κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ (= ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς ὁ ἕνας εἶναι καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημ. 1. Περί τῶν φράσεων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδέεις ὅστις οὐ (= πᾶς τις) ἰδὲ § 54, 1, Σημ. γ' καὶ 5, Σημ.

Ἐν γένει δὲ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἀπλαῖ ἀρνήσεις (οὐ—οὐ, μὴ—μὴ), ἢ δύο ἀρνήσεις τῶν ὁποίων ἢ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδέ, οὐδέεις, κλπ.—μηδέ, μηδεῖς, κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἀπλή (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὐταὶ ἀναιροῦν ἀλλήλας ἐκφράζουσαι τὸ ἀντίστοιχον καταφατικὸν νόημα ἐντονώτερον· ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι (= ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν). Λυσ. οὐδέεις οὐκ ἀποθανεῖται (= πᾶς τις ἀνεξαίρετως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατόπιν ἀπλῆς τινος ἀρνήσεως (οὐ ἢ μὴ) ἀκολουθῆ μία ἢ περισσότεραι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐδέ, οὐδέεις, κλπ. μηδέ, μηδεῖς, κλπ.), αἱ ἀρνήσεις αὐταὶ δὲν ἀναιροῦν, ἀλλ' ἐνισχύουν ἀλλήλας, καίτοι εἰς ἡμᾶς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει πλεονασμὸς ἀρνήσεων· ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον οἰκείου φίλου (= δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον). Εὐρ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (= μὴ θέσετε κανένα νόμον). Δ. σμικρὰ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν δροῦ. Πλ. τὸ καλόν, ὁ μηδέποτε αἰσχροὺν μηδαμοῦ μηδενὶ φανεῖται. Πλ.

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν ἀρνητικὴ τις πρότασις παρεκτείνεται, συνεχίζεται μὲ λέξεις ἀρνητικᾶς. (Ὄψω δὲν δύναται νὰ λεχθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π.χ. ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν τι κρεῖσσον κλπ. —ἢ—μὴ θῆσθε νόμον τινά, κ.τ.τ.).

Σημ. 2. Ἡ φράσις μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχὶ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ μόνον πού δὲν ἢ σχεδόν· ὁ παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφίεις, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἀντιληπτέον ἐστίν. Δ.

Ὡς ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ σχεδόν λαμβάνεται καὶ τὸ ὅσον οὐ· ὁ μέλλων καὶ ὅσον οὐ παρὼν πόλεμος. Θ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ σχημάτων.

§ 175. Σχῆμα λόγου λέγεται ἰδιορρυθμία τοῦ λόγου εἴτε ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, εἴτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λεκτικῶν στοιχείων τῶν χρησιμοποιουμένων πρὸς ἔκφρασιν ἑνὸς διανοήματος, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐκάστοτε σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Τὰ σχήματα λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλεῖστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα τοῦ λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ τὰ ἀπαντῶντα εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α' Σχήματα γραμματικά.

§ 176. Σχήματα γραμματικά, ἤτοι σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Τὸ σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ὄρου τινὸς μιᾶς προτάσεως πρὸς σχετικὸν ὄρον τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου ἐκείνου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ· τὰ μειράκια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι διαλεγόμενοι θαυὰ ἐπιμένεται Σωκράτους (=οἱ νεανίσκοι οἶδε κλπ.) Πλ. τὸ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἄγιν ἀνεχώρουν (=οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. (Πβ. ὁ κόσμος φκειάνουν ἐκκλησιᾶς — τρία κοράσια τὸν κερνοῦν κι' οἱ τρεῖς ξανθομαλοῦσες=τρεῖς κόρες).

2) Τὸ σχῆμα συμφύσεως. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμειξις δύο διαφόρων συντάξεων εἰς τὸν νοῦν δηλαδὴ τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι μὲν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἔκφρασεις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῇ ἢ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κάτι τι τὸ (συμπεφυρμένον, ἤτοι) μεικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων· Ἄλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρασεν. Ξ. (πβ. Ἄλκιβιάδης.

καὶ Μαντίθεος ἀπέδρασαν — Ἀλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρα). τῆς γῆς ἢ ἀρίστη Θ. (πβ. γῆ ἢ ἀρίστη—τῆς γῆς τὸ ἄριστον μέρος). εἴθ' ὄφελος τότε λιπεῖν βίον Εὐρ. (Πβ. εἴθ' ἔλιπες τότε βίον—ὄφελος τότε λιπεῖν βίον). (Πβ. ὁ Γεώργιος μετὸν Πέτρο παίζουσι—σκλάβος ραγιαδῶν ἔπεςες=σκλάβος ραγιαδῶν ἔγινες—στὰ χέρια ραγιαδῶν ἔπεςες).

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακολουθίας ἢ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντὸς προτάσεώς τινος ἢ μακρᾶς πως περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικῆν ἔποψιν ἀκόλουθα, ἤτοι ἀποτελοῦντα κανονικῆν συνέχειαν τῶν προηγουμένων. Ἰπάρχει δὲ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰς συντάξεις. Οὕτω

α') μετοχὴ ἀπόλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικῆν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκανονισμένα (§ 165, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικῆν πτώσιν. ('Ονομαστικῆ ἀπόλυτος. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυρσιν) ἐπιπεσῶν τῇ Φαρναβάζου στραιοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεςον. Ε. (πβ. ἐπιπεσῶν... πολλοὺς ἀπέκτεινε—ἐπιπεσόντος αὐτοῦ... πολλοὶ ἔπεςον).

β') συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 165, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα ἐκφερόμενον κατὰ τινὰ τῶν πλαγίων πτώσεων, τίθεται εἰς πτώσιν ὀνομαστικῆν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μακρὰς πως περιόδους, ὅταν μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλωνται πολλὰ, οὗ ἕνεκα λησμονεῖται πως ἢ συντακτικῆ συνέχεια τοῦ λόγου, ἢ δὲ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον αἰδῶς μ(ε) ἔχει ἐν πότιμω τυγχάνουσα (ἀντί: τυγχάνουσαν Ἀλλά: αἰδῶς μ' ἔχει=αἰδοῦμαι). Εὐρ. ἐξῆν αὐτῷ μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένος πολλῶν πραγμάτων (ἀντί: ἀπηλλαγμένω. Ἀλλά: ἐξῆν αὐτῷ=ἐδύνατο οὗτος). Λυσ. Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις... ἃς πρότερον εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἀντιανδρον καὶ κρατυνόμενοι αὐτήν... τὴν Λέσβον κακῶσειν (ἀντί: Κοὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια... κρατυνόμενων. Ἀλλά: ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια=διεννοοῦντο οὗτοι) Θ.

Σημ. Παραδείγματα ἀνακολουθου σχήματος εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν, εἶναι π. χ. Ἐγὼ δὲν μοῦ ἀρέσουν αὐτά.—Ὁ Διᾶκος, σὰν τ' ἀγροίκῃσε, πολὺ τοῦ κακοφάνη κλπ.

4) τὸ Βοιώτιον ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. **Μελιγάρους ὕμνοι ὑστέρων ἀρχαῖ λόγων τέλειται** (ἀντί: τέλλονται. Πβ. Ἐπιτικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) Τὸ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Κατὰ τοῦτο ὅρος τις μιᾶς προτάσεως, δηλῶν ὅλον τι, ἀντὶ νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διαιρητικὴν (§ 30, 1), ἐκφέρεται ὁμοιοτρόπως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ὅρους τῆς προτάσεως δηλοῦντας μέρος τοῦ ὅλου: **οἱ στρατηγοὶ βραχέα ἕκαστος ἀπελογήσαιο** (ἀντί: τῶν στρατηγῶν ἕκαστος) **Ξ. τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειρᾶτο Σωκράτης γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν** (ἀντί: τῶν ἀποριῶν... τὰς μὲν... τὰς δέ...) **Ξ.** (πβ. παίρνει τὸν κατήφορο, **τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι** = τὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ).

6) Τὸ σχῆμα ἐλξεως ἢ ἡ ἐλξης. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο ὅρος τις τῆς προτάσεως **ἐλκεται**, ἧτοι ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλου ὅρου τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως, καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρά τοῦ λόγου. Οὕτω

α) τὸ συνδετικὸν ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενόν του ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου: **αἱ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο** (ἀντί: ἐκαλέοντο). Ἡρ.

β) τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἐγκλισιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας: **ἔροδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη, τέχνην** ἀντί: ἦν οἶδε — ἦ — ἦν ἂν εἰδῆ). Ἄρφ. (Πβ. **ἦθελα νὰ ἤμουν** ὁμορφος, **νὰ ἤμουν** καὶ **παλληκάρει** = νὰ εἶμιαι).

Σημ. Περὶ τῆς ἐλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἰδὲ § 54, 5.

7) Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς. Κατὰ τοῦτο ἐπιθετικὸς τις προσδιορισμὸς ἀνήκων συμφῶνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου εἰς γενικὴν (κτητικὴν) προσδιορίζουσιν οὐσιαστικόν τι ἀντὶ νὰ συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πτώσιν) μὲ ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἢ γενικὴ (κτητικὴ) ἐξαρτᾶται: **Θάσιον οἴνου σταμνίον** (=Θασίου οἴνου) Ἄρφ. **τοῦμόν** αἵμα **πατρὸς ἐπίετε** (=τοῦ ἐμοῦ... πατρὸς κλπ.) Σοφ. (πβ. **τ' ἀν-**

τρειωμένα κόκκαλα ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας=τοῦ ἀντρειωμένου. . . γονιοῦ σας).

8) Τὸ σχῆμα προλήψεως ἢ ἡ πρόληψις. Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρητημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως (προλαμβάνεται καὶ) προληπτικῶς τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως: δημοκρατίαν γε οἶσθα, τί ἐστὶ (=οἶσθά γε, τί ἐστὶ δημοκρατία) Ξ. (Σὲ ξέρω, τί ἄνθρωπος εἶσαι. Ποιὸς εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γκρεμὸ φυτρῶνει;)

β' Σχήματα λόγου σχετικὰ μὲ τὴν θέσιν τῶν λέξεων.

§ 177. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχήθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἦτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνη τις πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλης περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰ Ὅμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ἀρχαιότατον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐκανονίσθη πως αὕτη κατὰ τὴν ἐκ παραδόσεως προκύψασαν συνήθειαν.

1) Εἰς προτάσεις κρίσεως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθής, ἡ θέσις τοῦ ῥήματος συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἢ δὲ συνήθως σειρὰ τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι α' τὸ ὑποκείμενον, β' τὸ ῥῆμα, γ' τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μετοχικοὶ προσδιορισμοί. Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Εὐαρχὸς ἀνέστηκε δεκάτην Ἀθηναίᾳ. Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν. Ξ.

Τὰ ῥήματα ὅμως τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποφασίζεω καὶ τὸ ῥῆμα εἶναι, ὡς ὑπαρκτικόν, συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως: ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός. Ξ.

2) Ἡ συνήθης σειρὰ τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται, πρῶτον μὲν ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινος πάθους καὶ ὄρος τις αὐτῆς ἐξαίρεται καὶ τονίζεται ἰδιαιτέρως (ἐμφασις ἢ διαστολή), δεύτερον δὲ ὅταν ὑπάρχη σειρὰ προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ ὄρος τις μιᾶς προτάσεως σχετίζεται μᾶλλον μὲ τὰ προηγούμενα (ὅποτε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως) ἢ μᾶλλον

μέ τὰ ἐπόμενα, (ὁπότε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς): **Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε. Θ.**

Κατὰ τὰς εἰρημένας περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται α' τὸ ἀντικείμενον, β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί: **Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος εἰς χωρίον ἐχυρόν. Ξ.** Ἡ α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον: **Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἴχνη ἵππων. Ξ.** Ἡ τέλος α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, β' τὸ ὑποκείμενον καὶ γ' τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ αὐτοῦ: **Μετὰ ταῦτα ὁ Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέταρας κλπ. Ξ.**

3) Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, ὁμοίωπτοι ἢ ἑτερόπτοι (§ 22 καὶ § 30), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον προσδιορίζουν: **Χειρῖσος Φακεδαιμόνιος, Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἴχνη ἵππων.**

Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ὅμως εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονικῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ: **σοφὸς ἀνὴρ. ὁ σοφὸς ἀνὴρ.** Ἴδὲ καὶ § 59,1 καὶ 2.

4) Ἐγκλιτικοὶ τύποι ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια ἀναφερόμενα εἰς τὸ νόημα ὅλης τῆς προτάσεως συνήθως τίθενται ὅσον τὸ δυνατὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς: **Εἰ θεοὶ τι δρωσιν αἰσχρόν, οὐκ εἰσιν θεοὶ. Εὐρ. Τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφός. Πλ. οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο. Ξ.**

Ἐνεκα τούτου τὸ δυνατικὸν ἂν, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους εἴ, ὅτε, ἐπεὶ κλπ., ἠνώθη κατόπιν μετ' αὐτῶν, καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ μόρια ἔάν, (ἄν, ἦν), ὅταν, ἐπὶ ἢ ἐπὶν, κλπ.

5) Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ῥῆμα δύναται νὰ ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὁποῖα εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς: **κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερῶκωσι** (=γιατὰ ἀπομακρύνουν τοὺς λύκους κλπ.) **Ξ. Ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρους ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν** (=Ὅταν ἐγινε αὐτὴ ἡ μάχη, κλπ.).

6) Δευτερευούσης τινὸς προτάσεως ἢ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῆς. Οὕτω αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ πλάγια ἐρωτηματικά, ἐπειδὴ ἐπέχουν θέσιν ἀντικειμένου

τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τίθενται κατόπιν αὐτοῦ λέγει, ὡς ὑβριστῆς εἰμι. Δυσ. Κῦρος ἤρξει, ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. Ξ. Ὅμοίως μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικαί, αἱ τελικαὶ καὶ αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, διότι αὗται ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, τοῦ ὁποῦ ἢ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα· τίθημί σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει. Πλ. κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπεκύρωσι. Ξ. πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν. Ξ. Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικαὶ καὶ αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγούνται τῆς κυρίας προτάσεως, ὡς δηλοῦσαι κάτιτι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ νοήματος αὐτῆς· εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως.

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κανονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται· Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρεῖ. (Ἰδὲ § 149 κ. ἐ).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγούνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγούνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Ἰδὲ παραδείγματα § 144 κ. ἐ.).

Μεταβάλλεται δὲ ἢ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικῆ καὶ συνήθης θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ ὑπ' αὐτῆς σημαινόμενον· ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει. Ξ. ὅ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινας. Ξ.

§ 178. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρυθμοῦ ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἐξῆς σχήματα λόγου·

1) τὸ ὑπερβατόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν λέξις τις ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄλλην, μὲ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται εἰς στενὴν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτω ἢ ἐννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαίρεται· εὖ πρᾶγμα συνιεθὲν ὄψεσθε. Δ. μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθε ἢ Ἑλλάς ἀνθρώπου. Δ. (πβ. πίνω τὸ ὠριοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι).

2) τὸ πρωθύστερον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειράν τοῦ λόγου ἐκ δύο τινῶν (πράξεων ἢ ἐννοιῶν ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον· εἴματα ἀμφιέσασα καὶ λούσασα. Ὅμ. λέγω τὴν Ἐρεχθέως

τροφήν και γένεσιν. Ξ. (Πδ. ξεντύθη ὁ νιός, ξεξώθηκε και στο πηγάδι μπήκε).

3) τὸ χιαστόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου δύο λέξεις ἢ φράσεις ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγούμενας ἀντιστοιχοῦς λέξεις ἢ φράσεις ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκεῖνων (α—β: β'—α'). οἰμωγή τε και εὐχολή πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων και ὀλλυμένων. "Ομ. περὶ πλείονος ποιῶ δόξαν καλήν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος. Ἰσ.

Καλεῖται δὲ χιαστὸν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἀν ταῦτα γραφοῦν εἰς δύο σειράς, τὸ ἐν ὑπὸ τὸ ἄλλο, παρίσταται χιαστί·

(πδ. ἢ Γκιώνα λέει τῆς Διάκουρας κι' ἢ Διάκουρα τῆς Γκιώνας).

4) ὁ κύκλος. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώγη μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, μὲ τὴν ὁποῖαν ἀρχίζει· σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἶπερ ἦν ὁμοῖος σοί. Δ. (Πδ. σταθῆτε ἀντρεῖά σὰν "Ἕλληνες και σὰν Γραικοὶ σταθῆτε).

5) ἡ παρονομασία ἢ παρήχησις ἢ τὸ ἐτυμολογικὸν σχῆμα. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς· κενὰς χαρίζει χάριτας. Δ. Πανσανίου δὲ πανσαμένου. Πλ. τυφλὸς τὰ τ' ὄτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἶ. Σοφ. (πδ. Χάρε, χαρὰ ποῦ μου ἔφερες και λύπη ποῦ μου πῆρες).

6) τὸ ὁμοιοτέλειον ἢ ὁμοιοκατάληκτον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως· τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε. Δ. (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ' Σχήματα σχετικὰ μὲ τὸν βαθμὸν τῆς πληρότητος τοῦ λόγου.

§ 179. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα ἐκάστοτε πρὸς ἔκφρασιν ὠρισμένων νοημάτων δὲν εἶναι πάν-

τοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντίστοιχα νοήματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα ὅτε δὲ περισσώτερα λεκτικὰ στοιχεῖα νοούμενα ἔξωθεν, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας, εἴτε ἐκ τῶν συμπραζομένων. (Σχῆμα ἐλλείψεως ἐν γένει ἢ βραχυλογία. Ἰδὲ § 17 κ. ἐ.). Οὐχὶ σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα, χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται νέον τι νόημα ἐπὶ πλεόν τῶν ἐκφραζομένων διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὁμῶς οὕτω τὸ ὅλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον· τὰς αἰτίας προύγραφα προῶτον. Θ. ἔσαγαγόντες με ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἔδεικνυσαν κολοσσούς ξυλίλους. Ἡρ. (Σχῆμα πλεονασμοῦ ἐν γένει.—Πδ. τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. πάλι τὸ ξανάπλυε).

§ 180. I. Βραχυλογία. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) λέξεις τις ἢ φράσις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (Σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ)· οὗτος τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέομαι. Πλ. φράζει ἅ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἅ μῆ. (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ξ. Ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι; Οὐ δῆτα. (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι) Πλ.

2) λέξεις τις ἢ φράσις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πτώσιν, ἂν εἶναι ὄνομα, κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἂν εἶναι ῥῆμα, κ.ο.κ.). (Σχῆμα ἐξ ἀναλόγου)· ἐξεφόβησαν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότες τὰ πρᾶσσόμενα, καὶ ἔφευγον (ἐνν. οἱ πολλοί). Θ. οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω (=οὗτος μὲν πίνει κλπ.) Δ. ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοῖ, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι (=ἔταν ὑπ' ἄλλων ἀδικῶνται κλπ.). Θ.

Ὅμοίως ἐκ τινος ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρέμφατον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχὴ (κατηγορηματικῆ). Οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήνει (ἐνν. ποιεῖν). Ξ. Ἀντίοχος ἀφείς τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον (=τὸ ἐς Χίον πλεῖν). Θ. Ἀθηναῖοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν δραῖν (ἐνν. δηομένην). Θ.

Ὅμοιως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως ἐχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατικὴ· *μηδεὶς θανυμάση μου τὴν ὑπερβολήν, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω* (=ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δ. *Λύσανδρος καταδύειν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν δομοῦσαν, ταύτην πειραῖσθαι ἄπλουν ποιεῖν* (=πειραῖσθαι ἐκέλευε). Ξ.

Ὅμοιως ἐκ τινος συνθέτου λέξεως νοεῖται ἢ ἐνυπάρχουσα ἐν αὐτῇ ἀπλῆ λέξις· τοὺς παρὰ *Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπιόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν* (=καὶ οὐ πρὸς βασιλέα ἰόντας). Ξ. *Κορινθίοισι ἦν ὀλιγαρχία καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν* (=καὶ οὗτοι οἱ ὀλίγοι). Ἡρόδ.

3) ἐν ῥῆμα ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἴδους προσδιορισμοὺς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἓνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥῆμα σημαῖνον σχετικὴν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥῆμα μὲ διάφορον σημασίαν· *ἔδουσί τε πίονα μῆλα οἶνόν τ' ἔξαιτον* (=πίονουσί τε οἶνον) Ὅμ. *Θέτις μὲν εἰς ἄλλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ ἐὸν πρὸς δῶμα* (ἐνν. ἔβη) Ὅμ. *ἐνθ' ἐλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε· (ἐλέτην δίφρον=ἔγιναν κύριοι τοῦ δίφρου· ἐλέτην ἀνέρε=ἐφόνευσαν τοὺς δύο ἄνδρας) Ὅμ. (πβ. *νὰ τὸν ποτίσω κρυὸ νερὸ καὶ δροσερὸ χορτάρι*=καὶ νὰ τὸν ταῖσω δροσερὸ χορτάρι).*

Σημ. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικὰ σχήματα τῆς ἀποσιωπήσεως καὶ τῆς ὑποσιωπήσεως ἢ παρασιωπήσεως.

§ 181. II. Πλεονασμός. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σχῆμα ἐκ παραλλήλου. Κατὰ τοῦτο νόημά τι ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς· ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει. Δυσ. (πβ. *Σὺ νὰ σωπαίνης καὶ νὰ μὴ μιλήης*).

2) ἡ περίφρασις. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια, ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ διὰ μιᾶς λέξεως, ἐκφράζεται διὰ περισσοτέρων παραστατικώτερον καὶ χαρακτηριστικώτερον· *Ἴτε παῖδες Ἑλλήνων* (=Ἑλληνες). Αἰσχ. *Δήμητρος καρπὸς* (=σίτος) Ξ. (πβ. *Παιδιά Μοραϊτόπουλλα*=Μοραῖτες).

3) τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται διὰ δύο λέξεων συνδεομένων παρατακτικῶς διὰ τοῦ *καὶ* ἢ τοῦ

τε—καί, ἐνῷ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπρεπε ἢ μία ἐξ αὐτῶν νάποτελῆ προσδιορισμὸν τῆς ἐτέρας. Οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἡ σχετικὴ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφάς· τὴν παῖδα ὃ Ἄμασις ἐκόσμησε ἐσθῆτι τε καὶ χρυσῷ (=ἐσθῆτι χρυσῇ). Ἡρ. δακνόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάτινης (=ὑπὸ τῆς περὶ τὴν φάτινην δαπάνης). Ἄρφ. (πβ. ἀστροπελέκι καὶ φωτιὰ νὰ πέση στὴν αὐλή σου =ἀστροπελέκι πύρινο).

Σημ. Τοῦ σχήματος τοῦ πλεονασμοῦ εἶδη εἶναι καὶ ἄλλα τινὰ σχήματα κυρίως ῥητορικά, ὡς ἡ ἀναδίπλωσις, ἡ ἀναστροφὴ κλπ., ὧν ἡ πραγματεία κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ῥητορικὴν.

δ') Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν λέξεων ἢ ὅλων φράσεων.

§ 182. Προεισαγωγή. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, αἱ πλείσται λέξεις λαμβάνονται οὐχὶ πάντοτε μὲ τὴν αὐτὴν, ἀλλὰ μὲ διάφορον ἐκάστοτε σημασίαν· (ἡγοῦμαί τινι=προπορεύομαί τινος, ἡγοῦμαί τινος=ἄρχω τινός, ἡγοῦμαι νικᾶν=νομίζω ὅτι νικῶ).

Ἐκ τῶν διαφόρων σημασιῶν λέξεώς τινος μία λέγεται *πρώτη* ἢ *ἀρχικὴ* ἢ *κυρία* σημασία (π. χ. φύλλον δένδρου), αἱ δὲ ἄλλαι λέγονται *δευτερεύουσαι* ἢ *μεταφορικαὶ* σημασίαι· (φύλλον τετραδίου, φύλλον θύρας, κλπ.).

Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τρεῖς κυρίους τρόπους·

1) ἡ σημασία μιᾶς λέξεως *εὐρύνεται*, ἥτοι ἐπεκτείνεται μεταδιδομένη ἀπὸ μίαν ἔννοιαν καὶ εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας διὰ τινὰ ὑπάρχουσαν ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν δύο ἐννοιῶν. (Τὸ φύλλον χάριτος ἔχει ἕκτασιν καὶ σχετικὴν λεπτότητα, ὅπως τὸ φύλλον δένδρου. Συνήθως ὅστις ἡγεῖται, ἥτοι προπορεύεται ἄλλων, οὗτος ἄρχει αὐτῶν).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τῶν λέξεων λέγεται σχῆμα *μεταφορᾶς* ἢ *μεταφορᾶ*, διότι ἡ μεταβάλλουσα σημασίαν λέξις τρόπον τινὰ *μεταφέρεται* ἀπὸ τὴν μίαν ἔννοιαν εἰς τὴν ἄλλην.

Πολλάκις δὲ ἡ μεταφορὰ τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως ἀπὸ μιᾶς

έννοιαις εἰς ἄλλην ὅπως διαφόρου φύσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἀσημάντου ὁμοιότητος αὐτῶν, καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει **σχῆμα καταχρήσεως ἢ κατάχρησις**· **στόμα ποταμοῦ**. **ὀφθαλμὸς κλήματος ἀμπέλου**. **γέροντες πρίνινοι** (= πουργαρήσιοι, ἦτοι λίαν εὐρωστοί). Ἄρφ. (πβ. δόντια χτενιοῦ, χέρια σιδερόνια = πολὺ δυνατά).

2) ἡ σημασία μιᾶς λέξεως **στενοῦται**, ἦτοι περιορίζεται. Ἐνῶ δηλαδὴ ἀρχῆθεν ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὰς έννοιαις πολλῶν ὁμοειδῶν ὄντων, καταντᾶ κατόπιν νὰ λαμβάνεται, ἔνα δηλοῖ εἰδικῶς ἓν τι μόνον ὠρισμένον ἐκ τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὄντων· τὸ ἄστν=αἱ Ἀθηναί, ἐνῶ ἀρχῆθεν ἄστν = πόλις ἐν γένει. ὁ Ἰσθμὸς=ὁ Ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ἐνῶ ἀρχῆθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης δηλοῦται πᾶς Ἰσθμὸς. (πβ. Ἡ Πόλις=ἡ Κωνσταντινούπολις, ὁ Ἄγιος=ὁ Ἄγιος Σπυρίδων ἐν Κερκύρα, ὁ Ἄγιος Διονύσιος ἐν Ζακύνθῳ, κ.τ.τ.).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως καλεῖται **σχῆμα κατ' ἐξοχὴν**, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἡ λέξις, ἐνῶ ἀρχῆθεν λαμβάνεται περὶ πολλῶν ὁμοειδῶν, καταντᾶ κατόπιν νὰ λαμβάνεται περὶ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐξοχὴν, ἦτοι) **ἐξαιρετικῶς**.

3) ἐνίοτε ἡ σημασία μιᾶς λέξεως φαίνεται ὅτι **φθείρεται**, ἐκπίπτει, ἦτοι ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κάτιτι καλόν, καταλήγει νὰ σημαίνῃ κατόπιν κάτιτι κακόν· **εὐήθης=μωρός**, ἐνῶ ἀρχῆθεν **εὐήθης=ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ἀγαθός, ἀδολὸς ἄνθρωπος**· (πβ. ἀγαθός ἢ ἀγαθούλης=κουτός).

Σημ. Ἡ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἔχει λόγον ψυχολογικόν, ἦτοι τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων έννοιῶν, καὶ γίνεται εὐθὺς ὡς παρασχεθῆ ἀφορμὴ νὰ ὀνομασθῆ νέον τι πρᾶγμα ἢ νὰ χαρακτηρισθῆ πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα παρυσιαζόν ὁμοιότητά τινα πρὸς ἄλλο τι γνωστὸν καὶ ὀνομασμένον ἤδη.

Ἡ δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τρόπους μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δὲν εἶναι ἔργον τῆς στιγμῆς, ἦτοι δὲν γίνεται ἀμέσως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ μὲν διὰ τῆς στενώσεως διὰ λόγους ἱστορικούς, γεωγραφικούς, κοινωνικούς κλπ., ἡ δὲ διὰ τῆς φθορᾶς διὰ ψυχικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συνήθως ἀρετὴν τινα τῶν ἄλλων θέλουσιν νὰ ἀποδίδουσιν εἰς ψυχικόν τι ἐλάττωμα καὶ εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν πνευματικῆν. Οὕτω α') ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς, προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συχνὰ μετεχειρίζοντο τὰς φράσεις **ἔρχομαι εἰς τὸ ἄστν**,

ἔρχομαι ἐκ τοῦ ἄσπεως, ἔνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως τῶν κωμῶν αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἄστυ, ἦτοι πόλεις, εὐκόλως ἠγνόουν, περὶ τίνος ἄσπεος ἐπρόκειτο, κατήντησε κατόπιν ὥστε καὶ παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν γειτόνων τῶν καὶ τέλος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει νὰ λαμβάνεται ἡ λέξις τὸ ἄστυ ὡς ἰσοδύναμος μὲ τὴν λέξιν Ἀθῆναι. Ὁμοίως δ') ἐπειδὴ παρετηρήθη ὅτι οἱ εὐήθεις (=οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὸ ἦθος) ἄνθρωποι εἶναι συνήθως ἀπονήρευτοι καὶ εὐκόλως ὑποκείμενοι εἰς ἀπάτην, κατέληξεν ὥστε νὰ ὀνομάζωνται οὕτω κατόπιν οἱ ἄπλοὶ τὸν νοῦν καὶ μωροί.

§ 183. Ἐκ τῆς ποικίλης σημασιολογικῆς χρήσεως τῶν λέξεων ἢ φράσεων προκύπτουν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, ἦτοι οἱ διάφοροι λεκτικοὶ τρόποι.

1) Τὸ σχῆμα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἡ συνεκδοχή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') τὸ ἐν ἀντὶ τῶν πολλῶν ὁμοειδῶν Ὁ Συρακόσιος πολέμιος τῷ Ἀθηναίῳ (=οἱ Συρακόσιοι—τοῖς Ἀθηναίοις) Θ. (πδ. Χαίρεται ὁ Τοῦρκος στάλογο κι' ὁ Φράγκος σιὸ καράβι).

β') τὸ μέρος ἑνὸς ὄλου ἀντὶ τοῦ ὄλου ἢ τἀνάπαλιν ἔθι στέγης εἴσω (=οἰκίας) Σοφ. (πδ. κάθε κλαδὶ καὶ κλέφτης=κάθε δέντρο κλπ.).

γ') ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς ὕλης ταύτης κατεσκευασμένου· κατέθεντο τὸν σίδηρον (=τὰ ὄπλα) Θ. (πδ. νὰ τρώῃ ἢ σκουριά τὸ σίδηρο καὶ ἡ γῆ τὸν ἀντρειωμένο).

δ') τὸ παράγον τι ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ παραγομένου· πλήσον κρατῆρα μελίσης (=μέλιτος) Σοφ.

2) Ἡ μειωνυμία ἢ ὑπαλλαγή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') ὁ ποιήσας τι ἐν γένει· ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντος· Ὁμηρος, Ἡσίοδος (=τὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ἡσιόδου). Δημοσθένης (=οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους). (πδ. ὁ Σολωμὸς, ὁ Βαλαωρίτης=τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ, κλπ.).

β') ὁ ἐφευρών τι ἢ κύριος πράγματός τινος ἀντὶ τοῦ πράγματος τούτου· σπλάγγνα ὑπέιρχον Ἡφαίστιο (=τοῦ πυρός, τοῦ ὁποίου θεοῦ ἐνομίζετο ὁ Ἡφαιστος) Ὅμ.

γ') τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τἀνάπαλιν· ἐς δάκρυα ἔπεσε τὸ θέντρον (=οἱ θεαταὶ) Ἡρ. ἐπυρθανόμην τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν (=εἰς τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς, ὅπου πωλοῦν τὸ χλωρὸ τυρὶ) Λυσ. (πδ. νὰ γευτοῦν πολλῶν λογιῶν τραπέζι=φαγητά).

δ') τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκεκριμένου ὀνόματος ἢ ἀντὶ ἐπιθέτου, καὶ τὰνάπαλιν· νεότης πολλή ἦν ἐν Πελοποννήσῳ (=νεοὶ ἄνδρες) Θ. δμηλικίη ἐστὶν ἐμοὶ (=δμηλιεὺς) Ὅμ. λήρος (=ληρωδῆς, φλύαρος) Πλ. (πβ. τὸ σπαθὶ τῷχει καμάρι ἢ λεβεντιά=οἱ λεβέντες. εἶμαστε μιὰ ἡλικία μὲ τὸν Πέτρο).

3). Ἡ ἀντονομασία. Κατὰ τοῦτο ἀντὶ κυρίου τινὸς ἢ προσγορικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται συνώνυμός τις ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περίφρασις, ἥτοι λαμβάνεται

α') τὸ πατρωνυμικόν· Πηλεΐδης=δ Ἀχιλλεύς. Ἀτρεΐδαι=δ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.

β') περίφρασις δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν σπουδαιοτάτην καὶ γνωστοτάτην πρᾶξιν ἢ ἰδιότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου· ὦ παῖ Ἰπποκίτου (=ὦ Καλλία). Πλ. ὁ τῆς Τροίας πορθητής (=δ Ὀδυσσεύς). βίη Ἡρακληείη (=δ Ἰσχυρὸς Ἡρακλῆς) Ὅμ. (πβ. τοῦ λόγου σου=σύ, ἢ ἐξοχότης σου=σύ ἐξοχώτατε).

4) Ἡ ἀντίφρασις. Κατὰ τοῦτο ἔννοια τις ἢ νόημά τι ἐκφράζεται οὐχὶ διὰ τῆς κυρίας λέξεως ἢ φράσεως, ἀλλὰ δι' ἄλλης τινὸς ἐχούσης παρομοίαν σημασίαν ἢ καὶ ἐναντίαν. Εἶδη τοῦ σχήματος τῆς ἀντιφράσεως εἶναι

α') ἡ λιτότης. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται τι διὰ τοῦ ἐναντίου ἀρνητικῶς, οὕτω δὲ λέγεται μὲν κάτι τι τὸ ἔλασσον, ὑποδηλοῦται ὅμως τὸ μεῖζον· οὐχ ἦκιστα (=μάλιστα). οὐκ ἄγνωῶ (=γινώσκω καλῶς).

β') ἡ εἰρωνεία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ προσποιήσεως χρησιμοποιοεῖ τις λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας ὅπως διάφορον ἢ ἐναντίαν ἔννοιαν ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔχει· κατὰ νοῦν, ἔνα ἀστευεῦθη ἢ σκώψῃ ἢ χλευάσῃ ἄλλον τινά· ὡς ἡδὺς εἶ (ἀντί : ὡς ἀηδῆς εἶ) Πλ.

γ') ὁ εὐφημισμὸς. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἕνεκα φόβου, προερχομένου συνήθως ἐκ προλήψεως τινος ἢ δεισιδαιμονίας, ἄνευ προσποιήσεως χρησιμοποιοεῖ τις λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας καλὴν καὶ εὐδαίμων ἢ ἄχρουν σημασίαν ἀντὶ τῶν ἐναντίων· Εὐμεινίδες (=αἱ Ἐρινύες), Εὐξείνος πόντος· (πβ. τὸ γλυκάδι=τὸ ξίδι. τὸ καλὸ σφυρὶ=δ ἄνθραξ).

Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ῥ. πάσχειν ἀπλῶς ἀντὶ τῶν ῥημάτων τελευτᾶν, ναυαγεῖν, ἠτιᾶσθαι κττ. μή τι ναῦς πάθη (=μὴ ναυαγήσῃ) Εὐρ. (Ὅμοίως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν).

5) Ἡ ὑπερβολή. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ τινος χάριτος λέγει τις κάτι τι ὑπερβαῖνον τὸ ἀληθές καὶ τὸ σὺνηθές, ἵνα οὕτω παραστήσῃ σχετικὸν τι νόημα ζωηρότατα καὶ ἐναργέστατα: *πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις*. Λύσ. (πβ. σὰ δυνὸ βουνὰ εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλή του).

6) Ἡ ἀλληγορία. Κατὰ τοῦτον τὸν λεκτικὸν τρόπον μετὰ χάριτος χρησιμοποιεῖ τις μεγάλας καὶ τολμηρὰς μεταφορὰς οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται λέγων ἄλλως ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔχει κατὰ νοῦν: *κυάμων ἀπέχεσθαι* (=μὴ πράττειν τὰ πολιτικά. Οἱ κύαμοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἀρχόντων). *μὴ γεύεσθαι μελανούρων* (=μὴ ὀμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις). Πυθαγόρου λόγια. (πβ. "Αναψε ὁ γιαλὸς καὶ κᾶηκαν τὰ ψάρια· φράσις λεγομένη περὶ ἀνθρώπου καταληφθέντος ἀπὸ μεγάλης ὀργῆς—*Τᾶσπρισε τὰ γένεια του ὁ Ἅϊ-Νικόλας*="Εχιόνισε τοῦ Ἁγίου Νικολάου).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ)

- Αίτιατική*, σελ. 18, § 29, 3—μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 26, § 37—μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 27, § 40—αἰτιατική ἀπόλυτος, σελ. 150, § 166.
- '*Αντικείμενον*, σελ. 44, § 62 κ. ε.—ἐσωτερικόν ἢ σύστοιχον, σελ. 47, § 67, 2 κ. ε.
- '*Αντωνυμῖαι*, σελ. 27, § 41 κ. ε.
- '*Απαρεμφατική σύνταξις*, σελ. 139, § 158.
- '*Απαρέμφατον*, σελ. 137, § 154 κ. ε.
- '*Απρόσωπα ῥήματα*, σελ. 142, § 161.
- "*Ἀρθρον*, σελ. 39, § 55 κ. ε.
- '*Ἀρνητικά μόρια (οὐ—μή)*, σελ. 154, § 169 κ. ε.
- '*Ἀττική σύνταξις*, σελ. 7, § 12. Σημ.
- Γενική* (καθαρά ἢ ἀφαιρετική), σελ. 18, § 29, 4 - 5—κατηγορηματική, σελ. 9, § 15, β'—μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 19, § 30 κ. ε.—μετά ἐπιρρημάτων, σελ. 26, § 38.
- Γενική ἀπόλυτος*, σελ. 148, § 165, 1 καὶ σελ. 151, § 166, 2, Σημ.
- Δίπλωτα ῥήματα* ἰδὲ 'Ρήματα.
- Δοτική* (καθαρά, ὀργανική, τοπική), σελ. 18, § 29, 6, 7, 8—μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 25, § 36—μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 26, § 39.
- Δοτική προσωπική*, σελ. 51, § 72.
- Δυνητική εὐκτική*, σελ. 94, § 116, 2—ὀριστική, σελ. 92, § 114, 2.
- Δυνητικὸς ἄν*, σελ. 94, § 116, 2, Σημ. β'.
- '*Εγκλίσεις*, σελ. 91, § 113 κ. ε.—εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σελ. 91, § 114 κ. ε.—εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις, σελ. 115, § 136 κ. ε.
- "*Ελλειψις*, σελ. 10, § 18 κ. ε.—σελ. 164, § 179 κ. ε.
- "*Ελξις*, σελ. 160, § 176, 6.
- '*Επεξήγησις*, σελ. 12, § 22, 2 κ. ε.
- '*Επίθετα ῥηματικά*, σελ. 152, § 167.
- '*Επιθετικοὶ προσδιορισμοί*, σελ. 14, § 25 κ. ε.
- '*Επιρρήματα*, σελ. 26, § 38 κ. ε. σελ. 65, § 90.
- '*Επιρρηματικοὶ προσδιορισμοί*, σελ. 62, § 76 κ. ε.
- '*Επιφωνήματα*, σελ. 26, § 38, 2—σελ. 81, § 97.

Ἐρωτήσεις εὐθείαι, σελ. 96, § 119—**πλάγαι**, σελ. 129, § 148.

Εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου, σελ. 95, § 116, 4, Σημ. 3.

Θέσις λέξεων, σελ. 161, § 177 κ.έ.

Κατηγορημα, σελ. 5, § 6, 2.

Κατηγορούμενον, σελ. 5, § 7, 2—ἐπιρρηματικόν, προληπτικόν, σελ. 6, § 10, 4 Σημ.

Κῶλον, σελ. 4, § 5, Σημ.

Λεκτικοὶ τρόποι, σελ. 169, § 183.

Μέσα ῥήματα ἰδὲ **Ῥήματα**.

Μετοχή, σελ. 144, § 162 κ.έ.—ἐπιθετική, σελ. 144, § 163—ἐπιρρηματική, σελ. 148, § 165—κατηγορηματική, σελ. 144, § 161 κ.έ. ἐπιρρηματική ἀπόλυτος ἢ συνημμένη, σελ. 148, § 165, 1.

Ὀνομαστική, σελ. 17, § 29, 1—ὀνομαστική ἀπόλυτος, σελ. 159, § 176, 3, α'.

Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, σελ. 12, § 22 κ.έ.

Παθητικὰ ῥήματα ἰδὲ **Ῥήματα**.

Παράθεσις, σελ. 12, § 22 κ.έ.

Παραθετικά, σελ. 21, § 32 κ.έ.

Περίοδος, σελ. 4, § 5, 2. Σημ.

Πλάγιος λόγος, σελ. 134, § 152 κ.έ.

Πλεονασμός, σελ. 166, § 181—ἀρνήσεων, σελ. 155, § 172, 2, Σημ.

Προθέσεις, σελ. 66, § 91 κ.έ.

Προσδιορισμοί, ὀνομαστικοὶ (ἐπι-

θετικοί, κατηγορηματικοί, κλπ.), σελ. 12, § 22 κ.έ.—ἐπιρρηματικοί, σελ. 62, § 86 κ.έ.

Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς, σελ. 3, § 2 κ.έ.

Προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι, σελ. 4, § 5, 1—σελ. 102, § 122 κ.έ.—δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημέναι, σελ. 4, § 5, 2—σελ. 115, § 136 κ.έ.—αιτιολογικαί, σελ. 116, § 138—ἀναφορικαί, σελ. 131, § 149 κ.έ.—ἀποτελεσματικαί, σελ. 126, § 146—εἰδικαί, σελ. 115, § 136—ἐνδοιαστικαί, σελ. 127, § 147—παραχωρητικαί, σελ. 123, § 143—τελικαί, σελ. 117, § 139—ὑποθετικαί, σελ. 119, § 140—χρονικαί, σελ. 124, § 144.

Πτώσεις, σελ. 17, § 29—πτώσεις πλάγαι ἐπιρρηματικῶς, σελ. 62, § 87 κ.έ.

Ῥῆμα συνθετικόν, σελ. 5, § 7, 2—σελ. 6, § 10.

Ῥήματα ἐνεργητικά (ἀμετάβατα, μεταβατικά), σελ. 43, § 61 κ.έ.—μέσα, σελ. 56, § 80 κ.έ.—παθητικά, σελ. 59, § 81 κ.έ.—οὐδέτερα, σελ. 61, § 85—ῥήματα μονόπτωτα, σελ. 46, § 67 κ.έ. δίπτωτα, σελ. 53, § 73 κ.έ.

Ῥηματικά ἐπίθετα, σελ. 152, § 167.

Σύγκρισις (ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέσεως), σελ. 23, § 34.

Σύμφυρσις, σελ. 158, § 176, 2.

Συμφωνία ὄρων, προτάσεως, σελ. 7, § 12 κ.έ.

Σύνδεσις προτάσεων (εἶδη αὐ-

τής), σελ. 99, § 121—κατὰ παράταξιν, σελ. 4, § 5, 1, σελ. 102, § 122 κ. έ.—καθ' ὑπόταξιν, σελ. 4, § 5, 2, σελ. 115, § 136 κ. έ.

Σύνδεσμοι συνθέοντες κατὰ παράταξιν, σελ. 102, § 122, κ. έ.—καθ' ὑπόταξιν, σελ. 115, § 136 κ. έ.

Συνθετικοὶ λόγοι, σελ. 99, § 121 κ. έ.

Σχήματα (λόγου), σελ. 158, § 175 κ. έ.—γραμματικά, σελ. 158, § 176—θέσσω λέξεων, σελ. 161, § 177 κ. έ.—πλη-

ρότητος τοῦ λόγου, σελ. 164, § 179—σημασίας λέξεων ἢ φράσεων, σελ. 167, § 182 κ. έ.

Υποκείμενον, σελ. 5, § 6, 1.—ἀπαρέμφατον κατ' αἰτιατικὴν, σελ. 140, § 159.

Χρόνοι, σελ. 82, § 99 κ. έ.—σημασία αὐτῶν εἰς τὴν ὀριστικὴν, σελ. 84, § 101 κ. έ.—εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, σελ. 98, § 120.

Ως, σελ. 66, § 90, 2, ζ' καὶ Σημ. α' καὶ β'.

024000027959

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἦχος

τῶν ἐκδοτικῶν Οἴκων τῶν κ. κ. Δ. Κολλάρου καὶ Σίας

Ἀνακοινούμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας ταυταρίθμου προέβου-
δοθήσεως τὴν 19 Ἰουλίου ε. ε. καὶ δημοσιευθήσεως τὴν 21
αὐτοῦ μηνός εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 89 φύλλον τοῦ ε. β. τῆς 19
ἡμέρας τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκορίθη συμφέροντος πρὸς τὸν νόμον
27 τῶν ἐμῶν ὑποβληθέν πρὸς κρίσιν βιβλίον τοῦ Ἀχιλ.
Ἰωαννιδίου ἐπὶ τῷ τίτλῳ «*Συντακτικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλή-
νικῆς Γλώσσης*» διὰ τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων διὰ μίαν πεν-
ταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικῶν ἔτος 1931—1932 ὑπὸ τοῦ
ἐν ἑμῶν κατα τὴν ἐκτύπωσιν λησθούν ὑπ' ὄψει καὶ ἐκτελέ-
σειν αἱ τροποποιήσεις αἱ ἑποιοὶ ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τῆς οἰκείας
τροπῆς δια τῆς αἰτιολογικῆς τῆς ἐκδόσεως.

Κ. Κορνήσιος

Ὁ Ὑπουργὸς
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ἄρθρον 6^{ον} τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος

«*Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐργων κενῶν
διδασκικῶν βιβλίων.*»

Τὰ διδασκικὰ βιβλία τὰ παλοῦμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως
τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἑνωτέρῃ κατὰ 15 % τῆς ἐπὶ τῇ
βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνευ βιβλιοσήμου τιμῆς
πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς διατάγης συσκευῆς, καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν,
ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἑσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς
τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον,